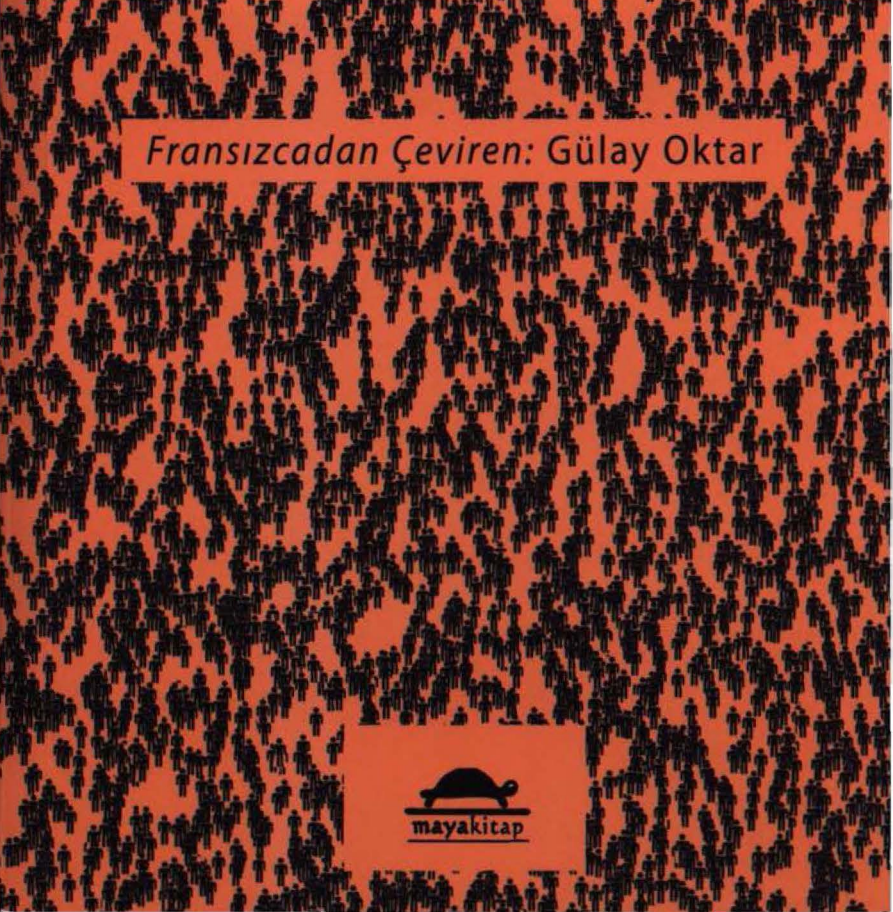
CEHENNEM

Henri Barbusse

Fransızcadan Çeviren: Gülay Oktar

mayakitap

Cehennem

Ekmek, barış ve özgürlük isteyen milyonlarca insanın sevdiği ve takdir ettiği Barbusse, zincirlerinden kurtulmak için savaşan halkın davasını bütün bilinciyle sahiplenmiş gerçek bir entelektüel ve eşi az bulunan bir savaşçıydı. İşçi sınıfına ve Ekim Devrimine sarsılmaz bir sadakatle bağlı olan yoldaş Barbusse; devrimci, halk dostu ve barış savunuculuğu ile baştan itibaren, devrimin ateşli bir koruyucusu olmuştu.

V. İ. LENİN

Onun hayatı, kavgası, tecrübeleri ve kişiliği bütün ülkelerin genç nesil işçilerine ve insanlığın kapitalist esaretten kurtuluş savaşına örnek olacaktır.

MAKSİM GORKİ

Barbusse'ün kitapları Türkçeye çevrilmemiştir. Türk okurları henüz onun kim olduğunu bilmiyor, bunun için ilk yapılacak iş, kitaplarının hiç olmazsa birkaçının dilimize çevirmek olmalıdır.

NÂZIM HİKMET

Bence, Henri Barbusse bir yüksek, bir gerçek sanatçının nasıl çalışması, nasıl yaşaması, nasıl ve niçin dövüşmesi lâzım geldiğini, bütün bir insan soyuna en muazzam ölçülerle gösteren bir âbidedir.

SABAHATTİN ALİ

İnsanlığın kurtuluşu uğrunda durup dinlenmeden çarpışan, inandığı gerçekleri hiç bir tehlikeden çekinmeden, asil bir feragatle zalimlerin suratına haykıran ve yalnız sözle kalmayarak, fikrini hareketiyle birleştiren bu büyük adamın misali daima aramızda yaşayacak ve bize yol gösterecektir.

NURULLAH ATAÇ

O, devrinin en kuvvetli kalemi, en kuvvetli mücadelecisi, en ileri idealisti idi. Bir fikir için yaşamasını, bir fikri yaşatmak için yaşamasını bildi. Onun çetin, nankör bir yolda daima hedefine doğru aydınlık bir gidişi vardı.

Dr. SUPHİ NURİ İLERİ

Maya Kitap: 79, Roman: 43
1. Baskı, İstanbul Mayıs 2014

ISBN: 978-605-5675-89-9
Orijinal Adı: L'Enfer
Türkçe Yayın Hakları Maya Kitap'a Aittir.

Yayın Yönetmeni: Tahir Malkoç
Editör: Vildan Victoria Ornadis
Mizanpaj: Mehmet Büyükturna
Kapak: Seda Şakar Korkmaz

Maya Kitap • Sertifika: 14079
Merkez Mah. Kocamansur Sok. No: 6/4 Şişli / İstanbul Tel: 0212 296 97 12
e-mail: info@mayayayinlari.com www.mayayayinlari.com

Kayhan Matbaacılık • Sertifika: 12156
Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 244
Topkapı/İstanbul Tel: 0212 576 01 36

Cehennem

Henri Barbusse

Fransızcadan çeviren

Gülay Oktar

Çevirmenin Önsözü

Henri Barbusse, 1908'de okurla buluşan ilk romanı *Cehennem*'i, hayatının türlü mecburiyetler yüklenmek zorunda kaldığı bir döneminde kaleme alır. Bu fazlasıyla kişisel roman, günlük işler tamamlanıp gecenin sessizliği ortalığa çöktüğünde yazılır. Eser, biçimini natüralizm kadar, natüralistlere karşı ortaya çıkan sembolizm akımına öncülük eden sanatçılardan ödünç alır. Barbusse'ün yaşam öyküsünü kaleme alan Jean Relinger'ye göre, *Cehennem*, natüralizmden varoluşçuluğa uzanan bir dile sahiptir. Romanda yer alan acı, kötümserlik, boğucu atmosfer, yalnızlık, yaşam sıkıntısı, resmedilen insanlık trajedileri her iki akımdan da izler taşır.

Émile Zola'dan beri yazılmış tüm gerçekçi eserlerden daha çok okunup tartışılan *Cehennem*, yalnızca 1917 yılında, ana vatanı Fransa'da 100 binden fazla satar. Bunda hikayenin felsefi temelinin sağlamlığının da rolü olduğunu iddia etmek, elbette doğru bir yaklaşım olacaktır. Roman, çoğunlukla gecenin bilinmezliğinin son noktaya ulaştığı alacakaranlıkta geçer. Bunun da ötesinde, yazarın görmemize ve anlamamıza izin verdiği her şeyi, tıpkı sinemada kameranın kilitlendiği tek bir nokta gibi, bir pansiyonun iki odasını birbirinden ayıran duvardaki bir delikten görürüz. Barbusse, ışığın bile zor aştığı o küçücük delikten, sonsuzluğu geçirir özenle. Yan odada yaşanan her şey, makro evrenin mikro yansımasıdır adeta. Dünyanın büyük gerçekleri, küçücük bir sahnede sergilenir. Jean Relinger, yolu yan odadan geçen insanların hayatına yapılan bu tecavüzden, sancılı bir doğum sonrası, bir insanlık gerçeği doğduğu şeklinde özetler romanı.

Barbusse, okuyucuya, dünyaya ve insanlığa dair gerçeği keşfetmesi için bir şans sunar. Ama bunu ne bilinci yöneterek, ne de peygamber rolüne soyunarak yapar. Aksine, kendisi de yüzleştiği bu gerçek karşısında endişe duyar. Sorgular, akıllara şüphe eker, ama yine de toplumun yalanlarına karşı alternatif bir gerçek sunmaktan özenle kaçınır.

Romanın kaleme alınmasının üzerinden koca bir yüzyıl geçmiş olmasına rağmen, Barbusse ve cehennemi bize hiç de yabancı değil. Onun iç dünyasında verdiği savaş, bugün hala yüreklerimize dokunabiliyor, yazdıkları bize bizi fısıldıyor.

Alacakaranlığın aydınlığa döndüğü, kendi alternatif gerçeğinizi bulduğunuz keyifli bir okuma olsun.

Gülay OKTAR

I

Ev sahibesi, Lemercier aile pansiyonunun tüm olanaklarını birkaç kelimeyle özetledikten sonra, beni odamda yalnız bıraktı.

Bir süreliğine yaşayacağım bu odanın ortasında, aynanın tam karşısında durdum. Odaya ve kendime baktım.

Toz kokusunu içine hapsetmiş gri bir oda. Biri valizime ev sahipliği yapan iki sandalye, ince omuzlu, kalın kumaşlı iki koltuk, yeşil çuhadan örtüsüyle bir masa, birbirini takip eden girintili çıkıntılı deseniyle bakışları üzerine çeken ve akşamın bu saatinde toprak rengine bürünmüş bir şark halısıydı tüm gördüğüm.

Tamamen yabancı olmalarına rağmen, her şey nasıl da tanıdık görünüyordu gözüme: maun taklidi bu yatak, şu soğuk tuvalet masası, mobilyaların yerleştiriliş şekli ve dört duvar arasındaki bu boşluk...

Daha önce defalarca ziyaret edilmiş hissi verecek kadar yıpranmış bir oda bu. Kapıdan pencereye kadar uzanan ve birçok adımın günden güne çiğnediği aşikâr hah, bu yıpranmışlığın en büyük kanıtı. Elimi uzatsam dokunabileceğim kadar alçak kartonpiyer zamanla biçimini yitirmiş, bir bölümü içeri doğru çökmüş, bazı yerleri sallanıyor; şöminenin

mermeri köşelerden sivriliğini yitirip yumuşak bir yuvarlaklığa bürünmüş. İnsanın dokunduğu her şey umut kırıcı bir yavaşlıkla siliniyor.

Eşyalar koyu gölgelere de karışıyorlar aynı zamanda. Tavan da, bir fırtına göğü gibi yavaş yavaş kararmaya başlamış. Beyaz kaplamaların ve pembe duvar kağıdının el değen yerleri siyaha dönmüş: kapının kanadı, kilidin çevresi, gömme dolabın boyası ve pencerenin sağ tarafındaki duvarın, tam da perde kordonlarının çekildiği bölümü. Sanki tüm insanlık bir duman gibi buradan geçip gitmiş. Beyaz kalan tek şey pencere.

Ya ben? Diğerleri gibi bir adam. Tıpkı bu akşamın diğer akşamlardan farksız oluşu gibi.

◂•▸

Sabahtan beri seyahat halindeyim; telaş, formaliteler, bavullar, tren, farklı şehirlerin solukları.

Kendimi koltuğa bıraktığım anda, her şey birden daha sakin ve daha hoş hale geliyor.

Taşradan Paris'e kesin dönüşüm, hayatımda önemli bir basamağı işaret ediyor. Bir bankada uygun bir mevki buldum. Günlerim değişmek üzere. İşte bu değişiklik yüzünden, bu akşam, güçlükle de olsa, her zamanki düşüncelerimden sıyrılıp kendimi düşünüyorum.

Önümüzdeki ayın ilk günü otuz yaşma basacağım. Babamla annemi kaybedeli on sekiz yıl oluyor ya da yirmi. Olay öyle geçmişte kaldı ki, artık anlamını yitirdi. Hiç evlenmedim; çocuklarım yok ve olmayacak da. Bu durumun canımı sıktığı zamanlar oluyor, özellikle de insanlık var olduğundan beri devam eden bir soyun benimle birlikte biteceğini düşündüğümde.

Mutlu muyum? Evet; ne tuttuğum bir yas var, ne piş-

manlığım ne de karmaşık arzularım; demek ki mutluyum. Çocuk olduğum zamanlardan hatırladığım, mistik duygularımın, ruhsal aydınlanmalarımın olduğu. Geçmişimle baş başa kalıp kendimi kapatmama neden olacak marazi bir aşk yaşıyordum. Olağanüstü bir önem bahşediyordum kendime; hatta diğer insanlardan üstün olduğumu düşünme noktasına geliyordum! Ama tüm bunlar, günlük hayatın anlamsızlığı içinde yavaş yavaş kayboldu.

İşte şimdi buradayım.

Oturduğum koltuktan aynaya yaklaşmak için eğilip kendime bakıyorum.

Ufak tefek, ağırbaşlı (keyfim yerinde olduğunda hayat dolu olsam da), düzgün giyinen bir adam; kişiliğimin dışarı yansıyan kısmında ne ayıplanacak ne de dikkat çekecek bir şey var.

Yeşil olduğu halde, anlaşılmaz biçimde siyah zannedilen gözlerime yakından bakıyorum.

Nedendir bilinmez, birçok şeye inanıyorum, her şeyin üstünde de Tanrı'nın varlığına, dinin kör inançlarına değil ama. Din, alçakgönüllü insanlar ve zekaları erkeklerden aşağı olduğu kabul edilen kadınlar için türlü olanaklar sunuyor aslında.

Felsefi tartışmalara gelince, kesinlikle yararsız olduklarını düşünüyorum. Hiçbir şey kontrol edilemez ve de doğrulanamaz. Gerçek dediğimiz şey ne anlama gelir?

İyiyi ve kötüyü ayırma yetisine sahibim; cezasız kalacağından emin olsam bile, ahlaka aykırı davranışlarda bulunmam. Konu ne olursa olsun, abartmak nedir bilmem.

Eğer herkes benim gibi olsaydı, dünyada her şey yolunda giderdi.

Saat şimdiden geç oldu. Bugün başka hiçbir şey yapmayacağım. Yiten günün ortasında, aynanın karşısında öylece oturuyorum. Alacakaranlığın ele geçirmeye başladığı odada, alnımın biçimini, yüzümün yuvarlaklığını ve kırpışan göz kapaklarımın altında bir mezara girer gibi kendime çevirdiğim bakışlarımı fark ediyorum.

Yorgunluk, kasvet (akşamın içinde yağmuru duyuyorum), yalnızlığımı çoğaltan ve beni olduğumdan büyük gösteren gölgem ve ne olduğunu bilmediğim başka bir şey, tüm çabalarıma rağmen beni kedere sürüklüyor. Üzgün olmak canımı sıkıyor. Silkiniyorum. Sorun ne? Hiç. Sadece ben, kendim.

Hayatın içinde, bu akşam bu odada olduğum gibi yalnız değilim. Aşk benim için küçük Josette'imin yüzü ve devinimleri demek. Uzun zamandır birlikteyiz. Tours'da, çalıştığı modaevinin arkasındaki odada, tuhaf bir ısrarla bana gülümsediğini gördükten hemen sonra başını kavrayıp dudaklarından öpeli ve aniden onu sevdiğimi anlayalı epey zaman oldu.

Giysilerimizden kurtulurken yaşadığımız o tuhaf mutluluğu anımsamıyorum şimdi. Ara sıra, onu o ilk seferki gibi delice arzuladığım zamanlar olduğu doğru, özellikle de yanımda olmadığında. Oysa yanımdayken, varlığından usandığım anlar oluyor.

Tatillerde, yine orada buluşacağız. Ölmeden önce birbirimizi göreceğimiz günleri sayabiliriz belki... Tabii cesaret edebilirsek.

Ölmek! Ölüm düşüncesi tüm düşünceler içinde kuşkusuz en önemlisi.

Bir gün öleceğim. Ölümü hiç düşündüm mü? Anımsamaya çalışıyorum. Hayır, asla düşünmedim. Yapamam ki. Kaderinin karşısına geçip ona güneşe bakar gibi bakamaz ki insan, üstelik kaderin rengi gri.

Ve akşam geliyor, en uzunları olacak o son akşam gelinceye kadar, tüm akşamların geleceği gibi.

◂•▸

Ama işte, birdenbire, başım dönerek, kanat çırpışını andırır bir kalp çarpıntısıyla ayağa dikildim...

Neler oluyor? Sokakta, bir boru sesi yankılandı, bir av ezgisi çalınıyor... Görünen o ki, bir zengin evinin avdan dönen seyisleri, bir meyhane tezgahının yanında dikilmiş, şişmiş yanakları, sımsıkı kapalı ağızları, acımasız duruşlarıyla görenleri hayrete düşürüp susup kalmalarına neden oluyor.

Şehrin duvarlarında yankılanan bu av ezgisi... Çocukken, büyüdüğüm köyde, bu boru sesi, uzaktan, ormana ve şatoya giden yollardan gelirdi kulağıma. Aynı ezgi, hem de tıpatıp aynısı; iki şey nasıl bu derece birbirinin aynı olabilir ki?

Ve titreyen elim farkında olmadan, yavaşça kalbimin üzerine gidiyor.

Geçmiş... Bugün... Hayatım... Yüreğim... Ben! Birdenbire, nedensizce tüm bunları düşünüyorum, sanki delirmiş gibiyim.

◂•▸

...Geçmişte, tüm hayatım boyunca, kendime dair ne yaptım? Hiç ve çoktan inişe geçtim bile. Belki de bu ezgi

bana geçmiş zamanı hatırlattığından, sona varmışım, hatta hiç yaşamamışım gibi hissediyorum. Bir tür kayıp cennet arzusu içindeyim.

Ama yakarmak ve isyan etmek boşuna, hayattan umut edebileceğim hiçbir şey yok artık. Bundan sonra, ne mutlu olacağım ne de mutsuz. Artık dirilemem de. Tıpkı bugün, onca insanın iz bıraktığı, ama hiçbirinin kendi izini bırakmadığı bu odada hissettiğim gibi, sakince yaşlanacağım.

Ne yana dönsem bu oda. Herkese ait bir oda bu. Kapalı olduğu sanılsa da, değil. Göğsü, evrenin dört rüzgârına açık duruyor. Birbirine benzer odalar arasında, gökyüzündeki ışık, günler içinde bir gün, her yerdeki "ben"ler içinde bir ben gibi kayıp.

Ben, ben! Akşamın karanlığına gömülmüş derin göz çukurlarımdan, yüzümün solgunluğundan ve yavaş ama emin adımlarla beni boğup yok eden bir sessizliğin mühürlediği ağzımdan başka bir şey göremiyorum artık.

Kırık bir kanadın üzerinde doğrulur gibi dirseğimin üzerinde doğruluyorum. Hayatıma sonsuzluğa dair bir şey girsin isterdim!

◂•▸

Üstün yeteneklerim yok, ne yerine getirmem gereken özel bir görevim, ne de sunabileceğim büyük bir kalbim var. Sahip olduğum hiçbir şey yok ve hiçbir şeyi de hak etmiyorum. Ama yine de, bir tür mükâfat arzu ediyorum...

Aşk. Ona rastlayana kadarki tüm zamanımı boşa geçirmiş olduğum, yüz hatlarını değil ama yolun üzerinde, gölgemin yanında yürüyen gölgesini gördüğüm bir kadınla, daha önce hiç duyulmamış, eşsiz bir aşk hayal ediyorum.

Sonsuz bir şey, yeni bir şey! Bir yolculuk, pervasızca atılacağım, beni çoğaltacak, sıra dışı bir yolculuk. Tedirgin,

sıradan insanların arasında, şatafat ve telaş içinde yola çıkmak. Vahşi manzaraların, birdenbire rüzgâr gibi büyüyen kentlerin ortasından yıldırım hızıyla geçen trenlerin vagonlarında, sırtını yaslayıp tembellik etmek.

Gemiler, gemi direkleri, barbar dillerinde verilen buyruklar, demir atılan altın rıhtımlar, günışığında kafa karıştırıcı biçimde birbirine benzeyen egzotik ve meraklı yüzler, resimlerden tanıdığınız ve belki de yolculuk kibriyle ayağınıza geldiğini sandığınız heykeller.

Beynim bomboş, kalbim kurak; etrafımda kimse yok, hiçbir zaman, hiçbir şey bulmadım, bir arkadaş bile. Günün birinde, herkesin geldiği ve çekip gittiği bir otel odasının zemininde karaya oturmuş zavallı bir adamım ben ve yine de bir zafer özlemi içindeyim! Tenimde hissedeceğim ve herkesin ondan bahsedeceği, mucizevi bir yara gibi bana karışan bir zafer; önderi olacağım bir kalabalık, gök kubbenin altında yeni bir haykırış gibi alkışlarla karşılanacak bir isim isterdim.

Ama soyluluğumun uçup gittiğini hissediyorum. Çocuksu hayal gücüm, bu sınırsız hayallerle boş yere oyalanıyor. Hayattan hiçbir beklentim yok: sadece ben varım, akşamın çıplak bıraktığı, bir çığlık gibi göğe yükselen ben.

Akşam beni kör kıldı. Aynada kendimi göremiyor, hayal ediyorum. Güçsüzlüğümün ve esaretimin farkına varıyorum. Açılmış parmaklarımın parçalara ayrılmış bir nesne gibi gösterdiği ellerimi, pencereye doğru uzatıyorum. Işıksız köşemden, yüzümü gökyüzüne kaldırıyorum. Geriye doğru sendeliyor, karanlıkta bir insan bedenine, bir cesede benzeyen o büyük nesneye, yatağa yaslanıyorum. Tanrım, kayboldum! Acı bana! Kendimi aklı başında ve talihinden memnun biri sanıyordum; hırsızlık içgüdüsünden muaf olduğumu söylüyordum hep kendime, ama ne yazık ki bu doğru değil. Benim olmayan her şeyi istiyorum çünkü.

II

Av borusu susalı çok oldu. Sokak, evler sakinleşti. Sessizlik. Elimi alnıma sürüyorum. Bu ani yürek sızısı geçip gitti. Böylesi daha iyi. İrademin çabasıyla, dengemi yeniden buluyorum.

Masama oturup evrak çantama yerleştirilmiş kağıtları çıkarıyorum. Okunup düzenlenmeleri gerek.

Beni teşvik eden bir şey var. Biraz para kazanmak istiyorum. Kazancımı, beni büyüten halama gönderebilirim. Öğleden sonraları, dikiş makinesinin duvar saatininkine benzeyen tekdüze ve sinir bozucu sesinin yankılandığı ve akşamları, yanı başında, bilmem neden kendisine benzeyen bir lambanın bulunduğu alt kattaki odada her daim beni bekleyen o yaşlı kadına.

Kâğıtlar... Onlar sayesinde yeteneklerim değerlendirilecek ve Berton bankasına kabulüm kesinleşecek... Mösyö Berton, tek kelimesiyle benim için her şeyi değiştirecek kişi, Mösyö Berton, yeni hayatımın tanrısı...

Lambayı yakmaya yelteniyorum. Bir kibrit çakıyorum. Tutuşmuyor, fosforu pul pul dökülüyor. Kırılan kibrit çöpünü atıp biraz yorgun, bekliyorum...

O vakit kulağımın dibinde mırıldanılan bir şarkı duyuyorum.

Bana öyle geliyor ki, omzumun üzerinden eğilmiş biri, benim için, gizlice şarkı söylüyor, sadece benim için.

Bir sanrı bu... Hasta bir beynim olduğunun kanıtı... Az evvelki derin düşüncelerin cezası.

Ayaktayım, parmaklarım masanın kenarına kenetlenmiş, bir gerçeküstülük duygusuna kıskıvrak yakalanmış durumdayım. Gözkapaklarım titrek, tetikte ve kuşkulu, havayı kokluyorum.

Uğultu hâlâ devam ediyor, kurtulamıyorum ondan. Başım dönüyor... Şarkı sesi yandaki odadan geliyor... Neden bu kadar yalın ve şaşırtıcı derecede yakın? Neden böylesine dokunuyor bana? Beni bitişikteki odadan ayıran duvara bakıyorum ve bir şaşkınlık çığlığını ağzımdan çıkmadan boğuyorum.

Yukarıda, kilitli kapının üzerinde, tavana yakın bir noktada parıldayan bir ışık var. Şarkı, işte bu yıldızdan aşağıya düşüyor.

İki odayı ayıran duvarda bir delik var ve yan odanın ışığı, bu delikten, benim odamın karanlığına süzülüyor.

Yatağımın üzerine çıkıyorum. Ellerim duvarda dikilip yüzümü deliğe yaklaştırıyorum. Çürümüş doğrama, iki gevşek tuğla; dökülen bir parça alçıyla birlikte gözlerimin önünde el genişliğinde, kartonpiyer yüzünden aşağıdan görülmeyen bir aralık beliriyor.

Bakıyorum... Görüyorum... Yan oda, tüm çıplaklığıyla, kendini bana sunuyor.

Bana ait olmayan bu oda, önümde uzanıyor... Şarkı söyleyen ses gitmiş, gidişiyle açık kalmış kapının kanadı sanki hâlâ sallanıyor. Odada, şöminenin mermeri üzerinde alevi titreyen mumdan başka bir şey yok.

Masa, bu uzaklıktan, bir adayı andırıyor. Maviye ve kızıla çalan mobilyalar, belirsiz hatlarıyla, hâlâ yaşayan bir bedenin, oracığa bırakılmış organları gibi görünüyor gözüme.

Giysi dolabına bakıyorum, zar zor seçilen çizgileriyle, gölgede kalan ayaklarının üzerinde dikiliyor. Tavan, tavanın

aynadaki yansıması ve gökyüzü karşısındaki bir insan sureti gibi solgun pencere.

Şaşkın, düşüncelerim kim olduğumu unutacak kadar karışmış halde, odama geri döndüm (sanki gerçekten, yandaki odadan çıkmışım gibi).

Hafiften titreyerek, yatağımda oturuyorum. Gelecek kaygısı içimde büyürken, düşünceler hızla geçiyor aklımdan...

Bu odaya hakim ve sahibim... Bakışımlarım içeride dolaşıyor. Şu an buradayım. Gelecekte bu odada bulunacak olan herkes, bunu bilmeden, benimle birlikte bu odada olacak. Onları görecek, duyacak, hatta sanki kapı açıkmış gibi onlara bütünüyle eşlik edeceğim!

◂•▸

Bir müddet sonra, bir titreme eşliğinde, yüzümü deliğe yaklaştırıp yeniden baktım.

Mum sönmüş, ama içeride biri var.

Hizmetçi kız bu. Muhtemelen odayı temizlemek için gelip oyalandı.

Şimdi yalnız ve çok yakınımda. Buna rağmen, hareket halindeki bedenini çok iyi göremiyorum, belki de onu böyle kanlı canlı karşımda görmekten şaşkınım. Gece mavisi önlüğü, akşamın ışıkları gibi bacaklarına dökülüyor. Bilekleri beyaz, elleri, çalışmaktan kararmış. Belirsiz, ama yine de çarpıcı yüzüne gizlenmiş gözleri, her şeye rağmen ışıldıyor; çıkık elmacık kemikleri parlıyor; başının üzerindeki topuza oturtulmuş bone, bir taç gibi ışık saçıyor.

Az önce, merdiven sahanlığında, şöyle bir görmüştüm onu. Çömelmiş, alev alev yanan yüzünü kocaman ellerine yaklaştırmış, tırabzanları fırçalıyordu. Kirli elleri ve uğraştığı tozlu işler yüzünden iğrenç bulmuştum onu. Daha önce

koridorda da rastlamıştım bu kıza. Hantal bedeni, dağınık saçlarıyla önümde yürüyordu. Ardında, bana iç çamaşırlarının kirli olduğunu düşündürten nahoş bir koku bırakarak ilerliyordu.

◂•▸

Ve şimdi ona tekrar bakıyorum. Akşam, çirkinlikleri usulca uzaklaştırıyor, sefaleti siliyor, korkuyu da. Bir laneti bir kutsamaya çevirir gibi, tozu gölgeye çeviriyor. Kızdan geriye sadece bir renk kalıyor, bir duman, bir siluet; hatta o bile değil: bir titreme ve kalbinin atışı. Ondan geriye, sadece kendi kalıyor.

Tüm bunlar kız yalnız olduğu için böyle. Olağanüstü, biraz da kutsal bir şey gerçekten yalnız olmak. Kız, bu masumiyetin, bu kusursuz saflığın içinde, yalnız.

Gözlerimle yalnızlığını kirletiyorum, ama o bunu bilmiyor, bu yüzden de kirlenmiş sayılmıyor.

Pırıl pırıl gözleri, iki yanında salınan elleri, gece mavisi önlüğüyle, pencereye doğru gidiyor. Yüzü ve bedeninin üst kısmı ışıklar içinde. Cennette gibi görünüyor.

Odanın diğer ucundaki, pencereye yakın, büyük, alçak ve koyu kırmızı kanepeye oturuyor. Süpürgesini yanma dayıyor.

Cebinden bir mektup çıkarıp okuyor. Bu mektup, alacakaranlıkta, dünyadaki en beyaz şeymiş gibi görünüyor. Çift katlı kâğıt, onu özenle tutan parmakların arasında, havadaki bir güvercin gibi titriyor.

Kız, titreyen mektubu dudaklarına götürüp öptü.

Kimden bu mektup? Ailesinden olmadığı kesin. Bir kız artık kadın olduğunda, ailesine karşı, onlardan gelecek bir mektubu öpecek kadar güçlü bir duygusal bağ hissetmez. Söz konusu olan bir sevgili ya da nişanlıysa eğer, tamam...

Belki sevgilisinin adını bilenler vardır, ben bilmiyorum, ama başka hiç kimsenin olmadığı kadar tanığım bu aşka. Ve bu sıradan mektup öpme eyleminde, bu odaya saklanmış, karanlığın çıplak bıraktığı bu eylemde, yüce ve korkutucu bir şey var.

Kalktı, gri elinin içinde kıvrılmış mektupla, pencereye iyice yaklaştı.

Akşam her yeri kaplıyor, kızın ne yaşını biliyorum, ne adını, ne burada tesadüf eseri yaptığı işi. Hakkında hiçbir şey bilmiyorum... Kız, kendisini sarıp sarmalayan sınırsız boşluğa bakıyor. Bakışları öyle ışık saçıyor ki, ağladığını sanabilirsiniz, ama hayır, gözlerinden yayılan tek şey ışık. O gözler ışıkla yıkanmıyorlar, onlar bizzat ışığın kaynağı. Eğer gerçek yeryüzünde serpilseydi, bu kıza ne olurdu?

Derin bir iç geçiren kız, ağır adımlarla kapıya gitti. Kapı kızın arkasından düşen bir şey misali kapandı.

Kız, mektubunu okuyup öpmekten başka hiçbir şey yapmadan çekip gitti.

Köşeme geri döndüm, yine yalnızdım, hatta öncekinden çok daha yalnız. Bu karşılaşmanın sıradanlığı beni derinden etkiledi. Sonuçta karşımdaki de bir insandı, tıpkı benim gibi. Demek ki hiçbir şey, kim olursa olsun, bir insana yaklaşmaktan daha dokunaklı ve daha güçlü değil.

Bu kadın, bir şekilde, hayatıma dokundu, kalbimde bir yer edindi. Nasıl, neden? Bilmiyorum... Ama birden nasıl da önemli oluverdi!... Kendinden dolayı değil, sonuçta onu tanımıyorum ve bu umurumda bile değil. Bu kadar önemli olmasının nedeni, varlığının bir anlık ortaya çıkışı, teşkil ettiği örnek, orada bulunuşunun bıraktığı iz, adımlarının hakiki sesi.

Az evvel kurduğum doğaüstü hayal kabul olmuş ve sonsuzluktan dilediğim şey gerçekleşmiş gibi geliyor bana. Göz-

lerimin önünden geçip giden bu kadının, çıplak öpücüğünü göstererek bilmeden bana sunduğu şey, yansıması bile insanı mutlu eden güzelliğin taçlanmış hali değil mi?

◂◆▸

Yemek zili koridorlarda yankılandı.

Günlük hayata ve sıradan uğraşlara çağrı yapan bu ses, anlık da olsa, düşüncelerimin akışını değiştiriyor. Akşam yemeğine inmek için hazırlanıyorum. Sırtıma parlak bir yelek, onun üzerine koyu renk bir ceket geçiriyor, kravatıma da bir inci iliştiriyorum. Hemen ardından duruyor, yan odada (ya da uzakta) yine bir ayak sesi ya da insan sesi duymayı umut ederek kulak kabartıyorum.

Uygun davranışlar sergileme gerekliliğinin, insanlarla ilk kez karşılaşacak olmanın tedirginliği içindeyim.

Diğer kiracıların arasına karışarak aşağıya indim. Kahve ve altın renklerinin hakim olduğu, bol ışıklı yemek odasında, konuk masasına oturdum. İçeride, genel bir hareketlenme, bir uğultu, yemek öncelerinin o gereksiz nezaketi hüküm sürüyor. Oda kalabalık, herkes iyi yetişmiş bir topluma ait olmanın getirdiği ölçülü davranışlar içinde yerine oturuyor. Gülümsemeler, çekilen sandalyelerin gürültüsü, havada uçuşan dağınık sözcükler, birbirini arayıp bulan sesler, başlayan diyaloglar... Ardından, yerleştirilen çatal bıçağın ve tabakların tekdüze konseri.

İki komşum da, her biri kendi köşesinde, çene çalıyor. Dışında kaldığım sohbetlerinin mırıltılarını duyuyorum. Gözlerimi kaldırıyorum. Karşımda, ışık saçan alınlar, pırıltılı gözler, kravatlar, bluzlar, beyaz örtüsüyle ışıl ışıl parlayan masanın üzerinde hareket eden eller. Tüm bunlar aynı anda hem ilgimi çekiyor, hem de gözümü korkutuyor.

Bu insanların ne düşündüklerini, kim olduklarını bilmi-

yorum; kendilerini birbirlerinden saklıyor ve sakınıyorlar. Bir duvara çarpar gibi, ışıklarına çarpıp geri savruluyorum.

Bilezikler, kolyeler, yüzükler... Mücevherlerin parıltılı hareketlerine, yıldızlar kadar uzak hissediyorum kendimi. Genç bir kız dalgın mavi gözleriyle bana bakıyor. Bu tarz bir safirin karşısında ne yapabilirim?

Konuşuyorlar, ama her birini kendine terk eden bu gürültü, beni de, tıpkı ışığın gözlerimi kör etmesi gibi, sağırlaştırıyor.

Yine de bu insanlar, konuşmanın tesadüfi akışı içinde, bazı anlarda, çok önem verdikleri şeyleri düşündüklerinden olsa gerek, sanki yalnızmış gibi görünüyorlar. Bu gerçeği fark ettiğim an, hatırladığım bir anıyla benzim soldu.

Biri paradan bahsetti ve sohbet bu konu üzerinde genelleşti. Masanın etrafındakiler para düşüncesiyle şöyle bir yerlerinde kıpırdandılar. Gözlerinde muhtemelen deste deste para saydıkları açgözlü bir hayal belirdi, tıpkı kendini yalnız hissettiği anda hizmetçi kızın gözlerinde beliren büyük hayranlığa benzer sessiz bir teslim oluş içindeydiler.

Savaş kahramanları zafer nidalarıyla anıldı; masadaki erkekler akıllarından "Ya ben!" diye geçirdiler, sosyal durumlarındaki gülünç eşitsizliğe ve tutsaklıklarına rağmen, ne düşündüklerini gösterircesine coştukça coştular. Tüm bunlardan gözleri kamaşmış bir genç kızın yüzündeki şaşkınlığı gördüm. Ağzından fırlayan hayranlık nidasına engel olamadı. Kim bilir hangi düşüncenin etkisiyle kızardı. Kanın dalga dalga yüzüne yayıldığını gördüm, kalbi sanki ışık saçıyordu.

Gizli bilimler ve öbür dünya fenomenleri tartışıldı. "Kim bilir!" dedi birisi, ardından ölümden bahsedildi. Bu konu açıldığında, davetlilerden ikisi, masanın zıt iki ucunda oturan, birbirleriyle konuşmayan ve birbirlerinin farkında değilmiş gibi görünen bir kadın ve bir erkek, beni şaşırtan bir

şekilde bakıştılar. Ölüm düşüncesinin yarattığı huzursuzlukla bakışlarının karşılaştığını görünce, bu iki insanın birbirini sevdiğini ve geceleri birbirlerine ait olduklarını anladım.

◂•▸

...Yemek sona ermişti. Genç insanlar salona geçmişti.

Bir avukat, gün içinde görülen bir davadan bahsediyordu yanındakilere. Davanın konusu gereği, ihtiyatla, neredeyse sır verircesine dile getiriyordu olanları. Bir adam, bir kız çocuğuna tecavüz ederken aynı anda onu boğmuş, küçük kurbanın çığlıkları duyulmasın diye de, avazı çıktığı kadar bağırarak şarkı söylemişti. Bu insanlıktan uzak yaratık, mahkemede "Öyle çok bağırıyordu ki birileri yine de onu duyabilirdi, neyse ki fazla gençti" diye anlatmıştı.

İnsanlar birer birer susuyor, her biri, yüzünde sanki oralı değilmiş gibi bir ifadeyle, avukatı dinlemeye başlıyor. Uzak kalanlar, belli ki konuşmacıya yaklaşmak arzusunda. Sessizlik, ortaya çıkan bu resmin, ürkek içgüdülerimizin maruz kaldığı bu korkunç darbenin etrafını, ruhlarımıza yayılan muazzam bir gürültü gibi çevreliyor.

Ardından, bir kadın kahkahası duyuyorum, içten bir kahkaha bu, belki sahibinin masum olduğuna inandığı, ama yine de tüm varlığını okşayan, kuru, çatlak bir kahkaha. Biçimsiz içgüdüsel çığlıklardan ibaret, neredeyse tensel birleşmeyi anımsatan bir kahkaha patlaması... Kadın susup sessizliğe bürünüyor. Ve konuşmacı, insanlar üzerinde yarattığı etkiden emin, sakin bir sesle, canavarın itiraflarını anlatmaya devam ediyor: "Kız uzun süre direndi, sürekli bağırıp duruyordu! Mutfaktan aldığım bir bıçakla karnını deşmek zorunda kaldım."

Yanında küçük kızıyla oturan genç bir anne, huzursuzca kıpırdanıyor, hafifçe doğrulsa da, gidemiyor. Yeniden otu-

rup çocuğunu gizlemek için öne doğru eğiliyor; hem dinlemek istiyor, hem dinliyor olmaktan utanıyor.

Bir başka kadın hareketsiz kalıyor, başı öne doğru eğilmiş, ama dudakları acıklı bir şekilde, kendini savunurcasına sımsıkı kapalı. Yüzündeki dünyevi maskenin altında, bir kurbanının çılgın gülümsemesinin, tıpkı bir el yazısı gibi belirdiğini görüyorum.

Ve erkekler!... Şuradaki, sakin ve sıradan görünenin kesik kesik soluduğunu net bir biçimde duyuyorum. Şu kişiliksiz bir kentsoylu yüzüne sahip olan, yanındaki genç kadına hararetle bir şeyler anlatıyor. Bir yandan da tenini delip geçen bir bakışla bakıyor kadına, içten içe kendisinden utanmasına neden olan, ışıltısıyla gözlerini rahatsız eden, ağırlığıyla onu ezen, varlığından daha güçlü bir bakış bu.

Adamın bakışındaki çiğliği fark ediyorum, dudakları titreyerek aralanıyor. İnsan denen makinenin bu tetikte hali afallatıyor beni, karşı cinsin taze etine doğru birbirine çarparak uzanan kanlı dişler beliriyor hayalimde.

Ve odadakiler, küfürler ve hakaretlerle, hep bir ağızdan caniye öfkesini gösteriyor.

...Böylece bir an için de olsa, yalan söylemiyorlar. Belki farkında olmadan, kendilerine itirafta bulunuyorlar, neyi itiraf ettiklerini bile bilmeden. Neredeyse kendileri oluyorlar. Bakışları, arzularını dışa vuruyor ve o bir anlık yansımada, dudaklarının mühürlediği, suskun kalan ne varsa görünür oluyor.

İşte görmek istediğim bu: bu düşünce, bu yaşayan hayalet. Omuz silkerek masadan kalkıyorum. Gözlerimin önünde örtülerinden soyunan adamların ve kadınların, çirkinliğine rağmen bir sanat eseri kadar güzel bulduğum samimiyetini görme telaşıyla, yukarı çıkıyorum. Yeniden odamdayım, iki yana açtığım kollarımı sanki sarılıyormuşum gibi duvara dayayıp, yan odaya bakıyorum.

O, orada, ayaklarımın dibinde öylece uzanıyor. Boş olmasına rağmen, insanların birbiriyle karşılaştığı ve iletişim kurduğu zamanlardan çok daha canlı görünüyor. O insanların silinmek, kendilerini unutturmak için kalabalıklara, yalan söylemek için bir sese ve arkasına saklanmak için bir yüze ihtiyaçları var.

III

Gecenin tam ortası. Kadife gibi kalın gölgeler her taraftan üzerime eğiliyor.

Etrafımdaki her şey, karanlıklara gömüldü. Bu karanlığın ortasında, dirseklerimi yuvarlak masaya dayamış, güneş gibi parlayan lambanın ışığında oturuyorum. Çalışıyor gibi görünüyorum, ama gerçekte, dinlemekten başka yapacak işim yok.

Az önce yan odaya baktım. Kimse yok, ama kuşkusuz biri gelecek.

Biri gelecek, belki bu akşam, belki yarın, belki bir başka gün. Kaçınılmaz olarak biri gelecek, ardından başkaları birbiri ardına gelecekler. Bekliyorum ve sadece bunun için yaratılmışım gibi geliyor bana.

Yatağıma uzanmaya bile cesaret edemeden, uzun süre bekliyorum. Sonra, çok geç saatte, epeydir devam eden sessizlik beni felce uğratmışken, bir gayret gösterip, yeniden duvara kenetleniyorum. Dua ederek, gözlerimi deliğe yaklaştırıyorum. İçerisi karanlık, her şey gölgelere karışmış. Oda, geceyle, bilinmezlerle, her çeşit olasılıkla dolu. Kendimi sırt üstü yatağıma bırakıyorum.

◂•▸

Ertesi sabah, gün ışığının doğallığında gördüm odayı.

Doğan günün içeriye yayılmasını izledim. Yıkıntılarının arasından çıkıp, yavaş yavaş ayağa kalkışını.

Benimkiyle aynı şekilde döşenmiş ve düzenlenmiş bir oda bu. Tam karşımda, üzerinde aynasıyla şömine var, sağda yatak, solda, pencereyle aynı tarafta, bir kanepe... Odalar birbirinin aynı, ama benim hikâyem biterken, diğerininki başlamak üzere...

Sıkıcı öğle yemeğinden sonra, beni cezbeden tek noktaya, duvardaki çatlağa geri dönüyorum. Hiçbir şey yok. Geri iniyorum.

Hava ağır. İnatçı bir yemek kokusu buraya kadar geliyor. Boş odamın sınırsız büyüklüğünün ortasında, öylece duruyorum.

Kapımı önce aralayıp sonra ardına kadar açıyorum. Koridorlarda, üzerlerindeki bakır levhalarda numaraları yazan oda kapıları kahverengiye boyanmış. Hepsi kapalı. Sadece benim duyduğum, hatta bu hareketsiz ve kocaman evde gereğinden fazla duyduğum, birkaç adım atıyorum.

Sahanlık uzun ve dar. Bir gaz lambasının parladığı duvar, koyu yeşil taklit bir halıyla kaplı. Tırabzana dirseğimi dayıyorum. Bir uşak (masada yemek servisi yapan ve şu an üzerindeki mavi önlük ve dağınık saçlarıyla pek de tanınacak halde olmayan), koltuğunun altında gazetelerle, seke seke üst kattan iniyor. Madam Lemercier'nin küçük kızı, boynunu tıpkı bir kuş gibi öne uzatmış, dikkatli bir şekilde tırabzana tutunarak yukarı çıkıyor ve ben, onun küçük adımlarını, uçup giden saniyelere benzetiyorum. Bir adam ve bir kadın, onları duymamam için konuşmalarına ara vererek önümden geçiyor, sanki düşüncelerinin sadakasını benden sakınırlarmış gibi.

Bu önemsiz olaylar, perdenin üzerine kapandığı komedi sahneleri gibi, hiçbir iz bırakmadan yok oluyor.

Moral bozucu bir öğleden sonra geçiriyorum. Bu evin

içinde ve dışında işsiz güçsüz dolaşırken, her şeyin karşısında yalnızmışım duygusuna kapılıyorum.

Ben koridordan geçerken, bir kapı, bir kadın kahkahasını boğarak çabucak kapanıyor. İnsanlar uzaklaşıyor, kendilerine kapanıyor. Sessizlikten beter, anlamsız bir gürültü sızıyor duvarlardan. Kapıların altından, karanlıktan beter, ölgün bir ışık süzülüyor.

Merdivenlerden iniyorum. Salondan gelen konuşma seslerinin çekiciliğine kapılıp içeri giriyorum.

Grup halindeki birkaç adam, hatırlamadığım birtakım cümleler sarf ediyorlar. Çıkıyorlar; yalnız kalıyorum. Koridorda tartışmaya devam ettiklerini duyuyorum. Sonunda sesleri yok olup gidiyor.

Ardından, beraberinde bir ipek hışırtısı, bir çiçek ve tütsü kokusuyla, kibar bir kadın giriyor içeri. Parfümü ve şıklığı odayı dolduruyor sanki.

Kadın, yumuşak bakışlı uzun güzel yüzünü hafifçe öne doğru uzatıyor. Ama onu iyi göremiyorum, çünkü bana bakmıyor.

Oturuyor, bir kitap alıp sayfalarını çeviriyor, sayfalardan yüzüne beyaz bir ışık ve düşünceler yansıyor.

İnip çıkan göğsüne, kıpırtısız yüzüne ve onunla bir olmuş, adeta canlı gibi görünen kitaba bakıyorum gizlice. Teni öyle ışıltılı ki, ağzı neredeyse karanlık bir delik gibi görünüyor. Güzelliği hüzünlendiriyor beni. Tepeden tırnağa hayranlıkla ve büyük bir kederle seyrediyorum bu yabancıyı. Varlığıyla benliğime dokunuyor. Bir kadın bir adama yaklaştığında, hele ki yalnızsa, daima onun benliğine dokunur. Aralarındaki onca farka rağmen, başlangıçları hep müthiş bir mutluluk yaratır.

Ama kadın gidiyor. Ona dair her şey bitiyor böylece. Hiçbir şey olmadı, ama yine de bitiyor işte. Tüm bunlar fazla basit, fazla güçlü, fazla gerçek.

Eskiden olsa hissetmeyeceğim bu tatlı umutsuzluk endişelendiriyor beni. Dünden beri, değiştim sanki. İnsan hayatını, o yaşayan gerçekliği herkes gibi ben de tanıyordum. Ne de olsa, doğduğumdan beri yaşıyorum bu deneyimi. Şimdiyse, bir çeşit endişeyle de olsa, kutsal bir şekilde karşıma dikildiğine inanıyorum.

◂•▸

Geri çıktığım odamda, öğleden sonra yerini akşama bırakıyor.

Penceremden, tatlılıkla göğe tırmanan akşama ve kaldırımlarda dört bir yana dağılan kalabalığa bakıyorum.

Gelip geçenlerin akıllarında bir an önce evlerine dönmek var. İçinde bulunduğum evin duvarları arasından garip uğultular sızıyor, uzaktan, kiracıların gamsız seslerini duyuyorum.

Yan taraftan bir gürültü geliyor... Yatağa tırmanıp duvara yaslanıyor, komşu odaya bakıyorum. Her şey şimdiden griye bürünmüş. Gölgelerin içinde bir kadın var.

◂•▸

Demin benim yaptığım gibi, pencereye yaklaşmış. Bu, bir odada yalnız kalan herkesin yaptığı, sıradan bir hareket herhalde.

Gözlerim karanlığa alıştıkça, silueti netleşiyor, onu daha iyi görüyorum.

Bu güz başlangıcında, üzerinde, kadınların güneş altında ışıldamasına neden olan şu parlak elbiselerden biri var. Pencereden süzülen solgun ışık, onu donuk bir haleyle çevreliyor. Elbisesi, uçsuz bucaksız alacakaranlığın, peri masallarındaki zamanın renginde.

Tütsü ve çiçek karışımı parfümü burnuma doluyor ve gerçek bir isim gibi onunla bütünleşen bu parfüm sayesinde, onu tanıyorum. Az önce bir kuş gibi yanıma konup sonra uçup giden genç kadın bu. Şimdi, orada, kapalı kapının ardında, bakışlarımın öksesine tutuluyor.

Dudakları kıpırdandı. Kendi kendine bir şeyler mi mırıldanıyor, yoksa kısık sesle şarkı mı söylüyor, bilmiyorum... Orada, pencerenin kederli beyazlığının aynadaki yansımasının yanında, renklerini kaybetmekte olan bu odanın ortasında, duruyor. Var olduğundan beri birçok bakışın değdiği koyu renk gözleri, esmer teni ve yüzünün şeffaflığıyla, orada.

Son derece zarif, beyaz boynu öne doğru uzanıyor. Pencereye alnını dayamış profili, sanki düşüncelerinin rengi maviymiş hissi uyandırarak maviye çalan gölgeler içinde kayboluyor. Karanlığın gizlediği saçlarına düşen zayıf bir ışık, sarı buklelerini açığa çıkarıyor.

Ağzı, sanki dudakları aralıkmış gibi karanlık. Eli, bir kuş misali pencere camına konmuş. Soluk ama koyu renk, yeşil ya da mavi bir bluz var üzerinde.

Bu kadın hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Üstelik öyle uzak ki benden. Sanki dünyalar ya da asırlar ayırıyor bizi birbirimizden, sanki ölüm girmiş aramıza.

Yine de, aramızda hiçbir şey yok: yakınındayım, onunlayım. Titriyorum.

...Ellerim ona sarılmak için uzanıyor. Ben de diğerleri gibi bir erkeğim, karşıma çıkacak ilk kadının gözlerimi kamaştırmasına her daim hazır. Acınacak bir hal bu. Kadın orada, sevilen kadının, o hâlâ bütünüyle tanınmayan, ortaya çıkması beklenen, dünya üzerindeki yaşayan tek mucizeyi içinde barındıran kadının, en saf imgesi olarak dikiliyor.

Dönüp, bedeninin yuvarlak hatlarıyla, bir bulut gibi, çoktan geceye karışmış odanın karanlığına süzülüyor. Elbisesinin derinden gelen hışırtısını duyuyorum. Bir yıldızı arar gibi yüzünü arıyor bakışlarım. Ama düşünceleri gibi, yüzünü de göremiyorum.

Hareketlerinde bir anlam arıyorum, ama saklanıyorlar gözlerimden. Ona bu kadar yakınım ve ne yaptığını bilmiyorum! İzlendiklerinin farkında olmayan insanların ne yaptığını bilmez bir halleri var.

Odanın kapısını kilitliyor, bu onu biraz daha tanrısallaştırıyor. Yalnız olmak istiyor. Muhtemelen, bu odaya giysilerinden kurtulmak için girdi.

Kadının odadaki tesadüfi varlığının nedenlerini anlamaya çalışmıyorum. Kendime bu kadına gözlerimle sahip olarak işlediğim suçun hesabını sormak gibi bir niyetim de yok. Bir şekilde birbirimize bağlandığımızı biliyorum ve tüm kalbimle, tüm ruhumla, tüm hayatımla, kendini bana göstermesi için yalvarıyorum ona.

Kendi dünyasına çekilmiş gibi görünüyor, duraksıyor. Varlığının bilmem hangi saf yanıyla, çok uzun zamandır, örtülerinden sıyrılmak için yalnız kalmayı beklediğini düşünüyorum. Evet, hâlâ dışarıdaki havanın yarattığı sersemliği atamamış üzerinden, gelip geçenlerin sözde yanlışlıkla bedenine değişlerinin, erkeklerin bakışlarının etkisi hâlâ sürüyor. Sığındığı bu duvarlar arasında, elbisesini çıkarmak için, bu temasın biraz daha uzaklaşmasını bekliyor.

Onun, bedenine dair, bakirelere özgü düşüncelerini okumaktan zevk alıyorum ve aramızdaki duvara rağmen, bedenimin onunkine doğru eğildiğini hissediyorum.

◂•▸

Pencereye doğru gidiyor, kollarını kaldırıp perdeleri kapatıyor. Zifiri karanlık aramıza giriveriyor.

Onu kaybediyorum!... Varlığımın derinliklerinde keskin bir acı hissediyorum, sanki biri ışığımı benden söküp almış gibi... Orada öylece, şaşkın, kalakalıyorum. Ağzımdan fırlamaya çalışan bir iniltiyi bastırıp, nefesine karışan karanlığı gözlemeye koyuluyorum.

El yordamıyla birtakım nesnelere dokunuyor. Parmaklarının ucunda parlayan bir kibritin aleviyle, silueti yavaş yavaş aydınlanıyor. Ellerinin, alnının ve boynunun solgun beyazlığını görüyorum ve yüzü, bir peri kızı gibi beliriyor önümde.

Elinde tuttuğu zayıf ışığın birkaç saniye boyunca bana gösterdiği bu kadın yüzünde, çizgilerden eser yok. Parmaklarının ucundaki alevle, şöminenin önünde çömeliyor. Siyah ve soğuk nemin içinde, kuru odunların çatırdadığını duyuyorum. Lambayı yakmadan kibriti atıyor ve odada, şöminenin ateşi dışında bir aydınlık kalmıyor.

O, küçük bir esintiyle, önünden gelip geçerken, ocak kızarıyor. Batmakta olan güneşin önünde duruyormuş gibi görünüyor. Uzun zarif bedeninin, karanlıkta kalan kollarının ve bir altın rengine bir pembeye dönen ellerinin siluetlerine değiyor bakışlarım. Gölgesi kah bacaklarına tırmanıyor, kah duvarlara atılıp ateşin yansıdığı tavanda dolanıyor.

Alevler parıltılarıyla saldırıyor ona sanki. Ama o kendini gölgesinin içinde korumaya devam ediyor, yine saklanıyor. Hâlâ örtüler altında ve gri, elbisesi kederle dökülüyor bedeninden.

Karşıma, divana oturuyor. Bakışı, odanın içinde yumuşacık kanat çırpıyor.

Gözleri bir an, gözlerimde duruyor; bilmeden, bakışıyoruz.

Ardından, daha keskin bir bakış yerleşiyor gözlerine. Aklına bir şey ya da biri düşmüş olmalı ki, dudakları hafifçe aralanıyor, sıcak bir armağan gibi, gülümsüyor.

Çıplak yüzdeki çıplak ağız. Hiç durmadan kanayan, kalbe benzeyen, kan kırmızı bir ağız, bir yara gibidir ve bir kadının ağzını görmek de yaralar insanı.

Ben de, bir gülümsemeyle kendini aralayıp kanayan bu kadın karşısında titremeye başlıyorum. Divan, geniş kalçalarının baskısıyla içine gömülüyor. Birbirine yaklaşmış ince diz kapaklarıyla, bedeninin orta bölümü bir kalp şeklini alıyor.

...Divana yarı uzanmış halde, eteğini iki eliyle hafifçe kaldırarak ayaklarını ateşe uzatıyor ve bu hareketiyle, ince siyah çoraplarını dolduran bacakları ortaya seriliyor.

Ve bedenim, yukarı doğru tırmanarak, karanlıkta, olağanüstü derinliklerde kaybolan bu iki erotik çizgi karşısında, kızgın demirle dağlanmış gibi çığlık atıyor.

Parmaklarım kasılıyor, bakışlarım, orada, alnı geceye karışmış, kendini tamamen sunmuş halde yatan kadına kenetleniyor. Yerde sürünen kan rengi aydınlık, umutsuzca, adeta insanca bir çabayla, üzerine tırmanmaya çalışıyor.

Küçük bir hareketiyle, etek yeniden bacaklarını örtüyor. Yine eski haline dönüyor kadın. Hayır, başka biri artık. Çünkü bir anlığına da olsa, yasak teninin bir kısmını gördüm ve şimdi, odalarımızın birbirine karışan gölgelerinde, o teni yeniden görmek için pusudayım. Az önce, erkeklerin bir dine tapar gibi taptığı, bin türlü umutla, akla mantığa karşı gelerek görmek için yalvardığı o sıradan ama büyük, o göz kamaştıran hareketi yapmış, elbisesinin eteğini kaldırmıştı!

Şimdi yürüyor ve eteğinin hışırtısı, karnımın içinde kanat seslerine dönüşüyor.

Bakışım, dalgın gülümsemesinin donup kaldığı çocuksu suratından uzaklaşıyor, kendimi zorlayarak da olsa, ruhunu ve düşüncesini unutmaya çalışıyorum, istediğim tek şey bedeni. Tıpkı onu kuşatıp salıvermeyen ateş gibi sahip olmak istiyorum ona. Ama bakışlarım, ayaklarının dibine düşmek-

ten ve elbisesine hafifçe dokunmaktan başka bir şey yapamıyor. Tıpkı şöminenin o muhteşem, yalvaran, tırmanan, parçalar halinde göğe doğru akan alevleri gibi!

Sonunda beklediğim oluyor, kadın kendini tam anlamıyla sergiliyor.

Ayakkabılarını çıkarmak için bacaklarını yukarı kaldırarak bedenini önüme seriveriyor.

Parlak çizmelerinin içinde hapsolmuş küçük ayaklarını görebiliyorum artık. İpek çorabın sardığı ince dizleri, genişçe açılmış baldırlarıyla, narin bileklerinin üzerinde kırılgan bir amforaya benziyor. Dizkapağının arkasındaki çukurda, çorabın sona erdiği o beyaz ve bulutumsu yerde, galiba bir parça çıplak ten görünüyor. Bu tutkulu karanlıkta, yanan odunların onu saran zayıf ışığında, çizgilerin ayırdına varamıyorum. Gördüğüm iç çamaşırının ince kumaşı mı, yoksa teni mi? Hiçbir şey mi, yoksa her şey mi? Bakışlarım, bu çıplaklığa erişebilmek için, gölgeler ve alevlerle kıyasıya bir mücadele halinde. Alnım, göğsüm ve avuç içlerim duvara yapışık halde, bu engeli yıkıp öbür tarafa geçmek için şiddetli bir arzu duyuyorum. Gözlerim karanlığa dikili, daha iyi görmeye, daha fazlasını görmeye çalışarak işkence ediyorum kendime.

Varlığının karanlık gecesine, sıyrılmış elbisesinin o yumuşak, sıcak ve müthiş kanadının altına dalıyorum. Nakışlı iç pantolonu, gölgelerle dolu karanlık bir yarık halinde aralanıyor, oraya doğru atılan bakışlarımı çılgına çeviriyor. Görmek istediğim neredeyse her şey orada, bu açık, çıplak gölgenin içinde. Bedeninin etrafını hafif bir tütsü bulutu gibi saran ve kokusunu taşıyan ince giysinin ortasındaki, derinliklerinde bir meyve saklayan o karanlığı delip geçmek istiyorum.

Bir an boyunca, böyle kalıyoruz. Az önce aynadaki kendi yansımasından korkan, şimdi ise yalnızlığının kusursuz saflığında, karşısındaki hayali bir adamın bakışlarına mey-

dan okuyan bir tavra bürünmüş bu kadının önünde, duvara yapışmış bekliyorum... Tüm saflığıyla kendini sunan kadın, derin düşüncelere dalmış gibi görünüyor...

Şöminenin ateşi sönmeye yüz tutuyor, bu yüzden, soyunmaya başladığında, onu nerdeyse hiç göremiyorum. Maalesef ikimizin arasındaki bu büyük şölen karanlıkta gerçekleşecek.

Uzun, dağınık, insana benzemeyen siluetini görüyorum. Neredeyse sönükleşmiş güzelliğinin içinde, zarif, okşayıcı ve hoş sesler çıkararak, yumuşacık deviniyor. Kollarının hareketlendiğini, büküldüğünü, ardından çıplak kaldıklarını hissediyorum.

Az önce ince bir ipek parçası halinde yavaşça yatağın üzerine düşen şey, bedenini sımsıkı saran korsesi olmalı... Bulutumsu eteği ayaklarına doğru akarken sanki her şeyi aydınlatıyor. O içinde değilken hiçbir değeri olmayan elbiseden kurtulduğunu görüyorum gibi geliyor bana ve bacaklarının biçimini fark ediyorum.

Belki de öyle olduğunu sanıyorum, çünkü gözlerim neredeyse hiçbir şey görmüyor. Sadece ışık yoksunluğundan değil, kalbimin kederli çabası, hayatımın vuruşları, kanımın karanlık gölgeleri yüzünden kör olmuş gibiyim... Bu muhteşem bedenin peşine düşen gözlerim değil, onun gölgesiyle çiftleşen gölgem sanki.

İçimde bir çığlık kopuyor: karnı!

Karnının yanında, göğüslerinin, bacaklarının ne önemi var ki! Düşüncelerini ve yüzünü de o kadar dert etmiyorum artık. İstediğim tek şey karnı ve bir kurtuluş yolu gibi ona ulaşmaya çalışıyorum.

Kasılıp kalmış ellerime güç veren, bir bedene kavuşmuş gibi ağırlaşmış bakışlarımın, karnına ihtiyacı var. Tüm kurallara ve yargılara rağmen, erkek bakışı, daima, tıpkı bir yılanın deliğine ilerlemesi gibi, kadının en mahrem yerine doğru çekiliyor.

O benim için sadece kadınlığından ibaret değil. Bir kalp gibi kanayan, bir lirin telleri gibi titreyen, bir ağız gibi açılan o gizemli yara değil sadece. İçimi dolduran bir koku yayılıyor ondan, süründüğü yapay parfümün kokusu değil bu, derinliklerinden gelen, deniz kokusuna benzer, yabanıl bir koku. Yalnızlığının, sıcaklığının, aşkının ve içinde sakladığı sırların kokusu.

Gözlerim kan çanağına dönmüş halde, bu baş döndürücü görüntüye doğru çekiliyorum. Zaferimin içinde git gide yabanileşiyorum. Ağzı önümden geçerken, dudaklarım havada, boş bir öpücüğe kenetleniyor.

Birden, nedendir bilinmez, hareketsiz kalıyor, sanki donmuş gibi...

Şiddetli bir irkilmeyle, ona gerçekten dokunmak istiyorum... Aramızdaki şu duvarı yok etsem ya da odamdan çıkıp, kapısını kırarak üzerine atlasam.

Hayır, hayır, hayır! Bir önsezi, sağduyumu yeniden kazanmamı sağlıyor... Bunları yapsam bile, ancak ona şöyle bir dokunacak zamanım olur. Kendimi tutuyorum. Kirlenmiş bir isim, hapis, namus lekesi, açlık ve sefalet. Tüm bunlar öyle yakınımda ki, tüylerimi ürperten bir korkuya kapılıyorum. Şiddetli bir titreme beni olduğum yere çiviliyor.

Ama çok geçmeden, bir başka düşünce ortaya çıkıveriyor. Bir hayal tenimin derinliklerine işliyor: belki de o ilk korku anı geçtiğinde, kendini kollarıma bırakırdı, bu tutku ona da bulaşır, bedeni, dokunuşumla, şaşkın bir kabulleniş içinde alev alırdı...

Hayır, yine hayır! Çünkü o zaman da hafif bir kız olurdu ve o tür kızları her arzu ettiğinde bulabilir insan. Böyle bir kadını kollarının arasına alıp, ona istediğin her şeyi yapmak basit. Fiyatı tarifeye bağlı. Paranın açamayacağı kapı yok, sevişen çiftleri izleyebileceğiniz evler bile var. Eğer o, hafif bir kız olsaydı, şu an asla bir melek gibi yalnız görünemezdi.

Onu böyle kusursuz bulmamın nedeni, benden ayrı olması ve aramızdaki duvar. Bunu aklıma ve bedenime kabul ettirmem gerek. Işıldamasına neden olan yalnızlığı, bir yandan da görkemli bir biçimde koruyor onu. Gizeminin kaynağında, el değmemiş gerçekliği, kraliçesi olduğu evrensel yalnızlığı ve bu yalnızlığın yaşattığı kesinlik duygusu var. Uzaktan, erdeminin ötesinden gösteriyor kendini ve teslim olmuyor: bir başyapıta benziyor. Sonsuz derinliğin ve sessizliğin kenarında, bir heykel ya da müzik parçası gibi, mesafeli ve değişmez kalıyor.

Ve beni kendine çeken her şey, yaklaşmamı da engelliyor. Mutsuz olmam gerek, aynı anda hem hırsız hem kurban olmam gerek... Arzu etmekten, hayal ve umut yoluyla kendimi aşmaktan başka çarem yok. Arzu etmek ve arzuma sahip çıkmak.

Bir anlığına, başımı çeviriyorum, kendimi kurtarmaya çalıştığım şey ne kadar da güçlü ve şiddetli. Gözlerimin önünde sınırsızca büyüyen deliğin içinde, çıkardığı tatlı sesleri duymamaya çalışıyorum... Çıldırıyor muyum? Hayır, çılgın olan gerçeğin kendisi.

Tüm bedenim ve düşüncemle, tensel zaafımın üstesinden geliyorum. Bedenim susuyor ve hayal etmeyi bırakıyor. Yıkıntılarımın üzerinden bakmaya devam ediyorum.

Sanki bana acımış gibi, yeniden giyiniyor, her şeyi örtüyor.

Şimdi lambayı yakıyor. Başka bir elbise giymiş, herkesten sakladığı tüm o güzel sırları benden de saklıyor. Yeniden saflığının yasını tutmaya koyuluyor.

Birbiriyle alakasız birkaç hareket yapıyor. İşte şimdi boyunu ölçüyor, şakaklarına biraz allık sürüyor, sonra siliyor, aynada, iki farklı şekilde gülümsüyor kendine, hatta bir anlığına, hayal kırıklığına uğramış bir ifade veriyor yüzüne. Anlamlı anlamsız bin çeşit küçük hareket icat ediyor... Hem

süslenme merakını, hem saflığını ortaya koyan hareketler bunlar.

...Aynada kendine soylu bir bakış fırlattığı anda, bir kez daha, bakışlarımız karşılaşıyor.

Bir eliyle, üzerinde abajursuz bir lambanın ışıldadığı masaya yaslanmış... Lambanın özgür ışığı, ellerini, çenesini, yüzünün etrafını ve gözlerinin altını canlı bir parıltıyla yıkıyor adeta.

Gölgelerin içinden bu güneş maskesiyle çıktığından beri, onu tanımıyorum. Ama bir gizemi hiç bu kadar yakından görmemiştim... Işığıyla sarmalanmış halde, orada öylece kalıyorum, heyecandan titriyorum. Sanki bugüne kadar hiçbir kadın tanımamışım gibi, varlığı beni alt üst ediyor.

Gözlerini benimkilerden ayırmadan hemen önce gülümsüyor ve ben, bu gülümsemenin ve bu yüzün olağanüstü değerini ta yüreğimde hissediyorum...

Gidiyor... Ona hayranım, ona saygı duyuyorum, ona tapıyorum. Ona karşı, gerçeğe dair hiçbir şeyin zarar veremeyeceği bir aşk besliyorum ve bu aşkın ne umut etmek ne de bitmek için hiçbir nedeni yok. Hayır, gerçek şu ki, ben daha önce, bir kadının ne olduğunu bilmiyordum.

Akşam yemeğine katılmıyor. Ertesi gün de evden ayrılıyor.

Gitmek üzereyken tekrar görüyorum onu. Birileri önünden koştururken, ben, merdivenin aşağısında, giriş holünün yarı karanlığında duruyorum. Aşağıya iniyor, beyaz eldivenli narin eli, parlak siyah tırabzanın üzerinde, bir kelebek gibi sekiyor. Küçük ayakları öne doğru havalanıyor. Düne göre daha ufak tefek görünüyor gözüme, ama onu ilk gördüğüm seferki haline benziyor. Ağzı öyle küçük ki, sanki onu olduğundan küçük göstermek için özel bir çaba gösteriyor gibi. İnci grisi elbisesi cıvıldıyor... Geçip gidiyor, bir parfüm bulutu içinde buharlaşıyor...

Bana sürtünerek geçiyor, o anda beni görebilecekken elbette görmüyor (oysa odalarımızın karanlığında, ikimiz tek bir gülümseme olmuştuk!) Başkalarının yanındayken karşılaştığınız insanların o sönük ışıklı, acımasız haline bürünmüş gibi. Aramızda duvar yok, uçsuz bucaksız boşluk ve sonsuz zaman var. Dünyanın tüm güçleri var aramızda.

İşte ona son bakışım bu oluyor. Pek bir şey anlamıyorum, çünkü bir gidiş asla tam olarak anlaşılmaz. Onu bir daha hiç görmeyeceğim. Ne çok ilham çiçeklenip yok oluyor; ne çok güzellik, tatlı zaaf, ne çok mutluluk kayboluyor. Ölümle sonlanacağı kesin, belirsiz bir hayata doğru, yavaşça uzaklaşıyor kadın. Günleri nasıl yaşanacak olursa olsun, son gününe doğru gidiyor.

Onun hakkında söyleyebileceğim tek şey bu.

...Bu sabah, her bir detaya kesinlik kazandıran gün ışığı beni kollarıyla sarmalarken, kalbim çırpınıyor ve inliyor. Her yer, engin bir boşluk. Bir şey gerçekten bittiğinde, her şey bitmiş gibi gelmez mi insana?

Adını bilmiyorum... O kendi kaderine gidecek, ben benimkine. İkimizin varlığı birbirine bağlanmış olsaydı bile, birbirlerini çok az tanıyacaklardı. Ama birlikte olduğumuz o müthiş akşamı asla unutmayacağım.

IV

Bu sabah, önceki günün hayaliyle uyandım. Ama heyecanım biraz azalmış gibi. Üzerinden bir gün geçtiğinden olsa gerek, şimdiden kalbimden bir parça uzaklaşmış sanki. Bu konuda hiçbir şey yapmazsam, hatırası ölüp gidecek mi?

Birden, onu yazmak arzusu kaplıyor içimi. Günler geçerken toz misali dağılıp yok olmasınlar diye, hissettiklerimi tüm detaylarıyla, kesin bir biçimde kaydetmeliyim.

Ama kâğıdın beyazlığı karşısında, söyleyecek neyim varsa anında unutuyor, anılarımın içinde kaybolduğu tatlı bir göz kamaşması yaşıyorum.

Gözlerimin yorulmasına rağmen, büyük bir dikkatle, her şeyi yazıyorum. Yazdıkça coşuyorum. Yaşananların gerçekliğini doğrudan aktardığımı sanıyorum. Sonra yazdıklarımı yeniden okuyorum, hiçbir anlamı yok, sadece art arda dizilmiş kelimeler.

Sıradışı gerilimler, trajik sıradanlık, fazlasıyla yoğun ve yıkıcı uyum, neredeler? Bu yazı yaşamıyor. Gerçeğe dair bir kelimeler yığını sadece. Cümleler ordalar, kâğıt üzerinde, siyah zincir halkaları gibi düzen içinde duruyorlar.

Bu cansız işaretlerin gerçekliğe dönüşmesi için ne yapmak gerek?

Karşımdaki zorluğu aşmayı deniyorum. İlham verecek, özgün bir detay arıyorum... Onu pencerenin aydınlığında ilk gördüğümde fark ettiğim bir ayrıntıyı hatırlayıp, bunun üze-

rine gitmeye karar veriyorum: *"Üzerinde mavi, yeşil ve sarı renkler vardı."* Hiç de öyle değildi, gerçeği anlatmayan bu çocukça karalamayı yok ediyorum... Önemli olan, bedenini tasvir etmek. Kendimi, büyük bir titizlikle bu işe veriyorum, antik bir heykelle karşılaştırmalar yapıyorum. Yazdıklarımı yeniden okurken, öfkeye kapılıp, bir hamlede, onları da yok ediyorum.

Daha enerjik, çarpıcı kelimeler deniyorum ve gerçeklik duygusuna ulaşmak için, yavaş yavaş detaylar uydurmaya başlıyorum: *"Şehvetli tavırlar takınıyordu..."*

Hayır! Hayır! Bu doğru değil!

Tüm bunlar, yaşananların varlığını sürdürmesine izin veren, ama büyüklüğünün yanından bile geçmeyen cansız kelimeler. Bir köpeğin havlaması gibi, rüzgârın nefesiyle dalların çıkardığı ses gibi, yararsız ve boşuna gürültü hepsi de.

Güçsüzlüğümden, yenilgiden, içimdeki hüzün veren bu tutkudan dolayı suçlu hissederek, elimi açıyorum, kalemin parmaklarımın arasından yuvarlanmasına izin veriyorum.

Nasıl oluyor da insan gördüğünü söyleyemiyor? Nasıl oluyor da, gerçek, sanki gerçeğe ait değilmiş gibi, önümüz sıra kaçıyor ve nasıl oluyor da insan, tüm içtenliğine rağmen, içten olamıyor? Bir şey ismiyle çağrıldığında, bellekte canlanmıyor. Kelimeler, kelimeler... Ne olduklarını bilmedikten sonra, onları çocukluktan beri tanıyor olmak neye yarar ki?

Titremem, kederim, bunalımım kayboluyor. Unutulmaya mahkûmum. İnsanlar önümden bana bakmadan ya da beni görmeden geçecekler. İçimde saklayabileceklerimi umursamayacaklar bile. Dünya üzerinde sadece inançlı biri olabilirim.

Günlerce hiçbir şey görmeden öylece durdum. Kavurucu günlerdi. Başlangıçta, hava gri ve yağmurluydu, şimdiyse, eylül, giderayak alev saçıyor. Cuma... Bu eve geleli bir hafta olmuş bile!...

Ağır bir yemek sonrası, bir sandalyeye oturmuş, yarı rüyada, bir peri masalına dalıp gidiyorum.

...Bir orman sınırı. Koyu zümrüt halının üzerindeki orman tablosunun içinde, güneş daireleri. Orada, ovanın sınırında bir tepe ve kümelenmiş sarı ve koyu yeşil ağaç yapraklarının üstünde, bir kule ve bir duvar halısında olduğu gibi karelere bölünmüş bir duvar yüzeyi... Kuş gibi giyinmiş bir uşak ilerliyor. Sineklerin vızıltısı. Uzaktan kralın av partisinin sesleri duyuluyor. Beklenmedik güzellikte şeyler olacak gibi.

Ertesi gün, hava bir kez daha güneşli ve yakıcı. Buna benzeyen öğleden sonraları hatırlıyorum. Yıllar önceydi ve bir an, bu kayıp zamanı yaşıyormuşum gibi geliyor bana. Sanki bu tuhaf sıcak, zamanı silip, geri kalan her şeyi kanatlarının altında boğuyor gibi.

Yandaki oda neredeyse tamamen karanlık... Biri, pencere kanatlarını kapamış. İnce kumaştan yapılmış çift kat perdenin arasından, ocak ızgarasına benzer parlak çubuklarla korunan pencereyi görüyorum.

Aşırı sıcak ev, sessizliğe gömülmüş durumda. Gözlerden uzak bu derin uykunun içinden, birbirine eklenen kahkahalar yükselip kayboluyor. Dün olduğu gibi, hep olduğu gibi.

Bu uzak kargaşanın içinden sıyrılıp çıkan ayak sesleri dikkatimi çekiyor. Bana doğru geliyorlar. Gittikçe artan bu sese doğru yönelip gözümü deliğe dayıyorum... Kapı açılıyor, göz kamaştırıcı bir ışık seli akıyor içeri ve bu aydınlığın içinde kaybolmuş iki cılız gölge beliriyor eşikte.

Takip ediliyor gibi davranıyorlar. Küçük bedenlerini bir fotoğraf karesi gibi çerçeveleyen kapıda bir an tereddüt edip, ardından içeri giriyorlar.

Kapının kapandığını duyuyorum, oda nefes almaya başlıyor. Gelenleri inceliyorum. Girerken yarattıkları ışık seli yüzünden gözlerimin önünde hâlâ dans eden kırmızı yeşil halelerin arasından hayal meyal görüyorum onları: on iki on üç yaşlarında, biri kız biri oğlan iki çocuk.

Kanepeye oturmuş, neredeyse birbirinin aynısı yüzleriyle, tek kelime etmeden bakışıyorlar.

◂•▸

Onlardan biri fısıldıyor:

– Görüyorsun işte, burada kimse yok.

Bir eliyle çarşafsız yatağı, üzerinde hiçbir şeyin asılı olmadığı çıplak portmantoyu ve boş masayı gösteriyor. Boş odaların itinalı çıplaklığı.

Sonra aynı el, gözlerimin önünde, yaprak gibi titremeye başlıyor. Kalbimin vuruşlarını duyuyorum. Fısıltıyla konuşmaya devam ediyorlar:

– Yalnızız... Görmediler bizi.

– İlk defa yalnız kalıyoruz.

–Oysa doğduğumuzdan beri tanıyoruz birbirimizi...

Küçük bir kahkaha.

Yalnız kalmaya ihtiyaçları var gibi, birlikte yol alacakları bir bilinmezin ilk aşaması belki de bu. Diğerlerinden kaçıp, kendilerine yasak bir yalnızlık yaratmış iki çocuk. Ama görünen o ki, yalnızlığı buldukları şu an, artık neyi arayacaklarını bilemez haldeler.

◂•▸

Bir tanesinin büyük bir titreme eşliğinde, neredeyse kederle, hıçkırır gibi kekelediğini duyuyorum:

– Birbirimizi çok seviyoruz...

Diğeri, doğru kelimeleri arar gibi nefeslenerek, uçmayı öğrenen küçük bir kuş gibi ürkek, ama müşfik bir sesle cevap veriyor:

– Seni daha çok sevmek isterdim.

...Onları çepeçevre saran, yüzlerini gölgeleyerek kaç yaşında olduklarını gizleyen tutkulu bir karanlığın ortasındalar. İnsan, onların bu birbirlerine doğru eğilmiş hallerine baktığında, rahatlıkla, iki aşığın buluşmasına tanıklık ettiğini sanabilir.

İki âşık! Ne olduğunu bilmedikleri ama olmayı düşledikleri şey bu.

Az önce, ikisinden biri *ilk kez* demişti. Hep yan yana yaşadıkları halde, ilk kez yalnız kaldıklarını hissediyor olmalılar.

Belki de, hatta kuşkusuz, bu iki çocukluk arkadaşı, ilk defa arkadaşlığı ve çocukluğu arkalarında bırakmak istiyor. Arzu, şimdiye kadar birlikte uyumuş bu iki yüreği ilk defa şaşırtıyor, altüst ediyor...

Birden toparlanıyorlar ve üzerlerinden geçip ayaklarına düşen ince bir günışığı bedenlerini görünür kılıyor, yüzlerini ve saçlarını ışıklandırıyor. Oda onların varlığıyla aydınlanıyor sanki.

Gidecekler mi, beni terk mi edecekler? Hayır, yeniden oturuyorlar. Her şey bir kez daha gölgenin, gizemin, gerçeğin içine doğru çekiliyor.

...Onları seyrederken, geçmişimle dünyanın geçmişinin iç içe geçtiğini hissediyorum. Neredeler? Var olduklarına

göre, her yerdeler... Nil nehrinin kıyısındalar, Ganj'ın ya da Tarsus nehrinin, çağların ebedi nehrinin kıyısında. Yunan güneşinin altında, bir mersin ağacının gölgesinde, yapraklardan yansıyan yeşille baştan ayağa aydınlanmış Dafni ile Khloe onlar ve yüzleri bir ayna gibi birbirini yansıtıyor. Anlaşılması güç konuşmaları, tarlaları kavuran sıcağın altında çeşmelerin serinliğine sığınan bir arının kanatları gibi uğulduyor. Uzaktan ekin demetleriyle yüklü iki tekerlekli bir araba geçiyor.

Yeni dünya önlerinde açılıyor. Gerçek orada, soluk soluğa. Şaşkınlık içindeler. Bazı ilahi şeylerin aniden belirivermesinden endişe duyuyorlar. Hem mutsuz, hem mutlular. Mümkün olduğunca birbirlerine sokuluyorlar. Yapabildikleri kadar yan yana getiriyorlar bedenlerini. Ama ne yaptıklarının farkında bile değiller. Çok küçükler, çok gençler, yeterince yaşamamışlar daha. Her biri kendi için boğucu bir sır henüz.

Tüm insanlar gibi, benim gibi, bizim gibi, onlar da sahip olmadıkları şeyi istiyorlar. Dilenci gibiler. Ama merhameti kendi kendilerinden bekliyorlar. Kendi varlıklarından ve kişiliklerinden medet umuyorlar.

Şimdiden bir erkek gibi hisseden oğlan, bu dişi eşlikçinin varlığıyla fakirleşiyor. Yüzü kıza dönük ama bakmaya cesaret edemiyor, beceriksizce kollarını uzatıyor.

Şimdiden bir kadın gibi hisseden kız, başını geriye, koltuğun arkalığına yaslamış, gözleri ışıldıyor. Hafif tombul, pembe yanaklarına, kalbinden geçenlerin etkisiyle ateş basıyor. Boynunun parlak ve gergin derisi titriyor. Bedeninin en değerli ve nazik noktası, nabzının attığı yer. Bedeninden şimdiden zevk yayılan, bu yarı açık, beklentili, hafif şehvetli haliyle, nefes alan bir güle benziyor. Sarı çoraplı ince bacakları dizlerine kadar açık. Bedenini saran elbisesiyle, bir çiçek buketini andırıyor.

Ve ben, gözlerimi ikisinden ayıramıyorum ve yüzümü onlara yapıştırmış, adeta bir vampir gibi bu manzarayı içiyorum.

◂•▸

Uzun bir sessizliğin ardından, oğlan mırıldanıyor:

– Birbirimize "siz" diyelim ister misin?

– Neden?

Bir an düşünceler içinde kaybolmuş gibi görünüyor oğlan.

– Yeniden başlamak için, diyor sonunda.

Ardından tekrarlıyor:

– İster misiniz?

"Siz" kelimesini duyduğu anda kız, bu yeni hitap şeklinden etkilendiği belli, sanki az önce ilk kez öpüşmüşler gibi titriyor.

Tereddütle yanıtlıyor:

– Bizi saran bir şey bu, hem bizi...

Oğlan daha da cesaretleniyor:

– Dudaktan öpüşelim ister misiniz?

Soluğu kesilen kız, tam anlamıyla gülümseyemiyor bile.

– İsterim, diyor.

Kolları birbirine dolanıyor, omuzları yaklaşıyor ve dudakları kuşlar misali birbirlerine uzanıyor.

– Jean...

– Hélène...

Keşfettikleri ilk şey bu. Sizi öpen birini öpmek, bulunabilecek şefkatlerin en küçüğü, kurulabilecek bağların en samimisi değil midir? Ve de kesinlikle yasak bir eylemdir!...

Bir kez daha, bu ikilinin yaşının olmadığını düşünüyorum. Öpücüğün gölgesi altında birbirlerinin elini tutarken, birleşmiş yüzleri, o titrek ve kör olmuş halleriyle, bütün diğer âşıklara benziyorlar.

Sonra ayrılıp, henüz anlamını bilmedikleri bu kucaklaşmadan çekip alıyorlar bedenlerini.

Masum dudaklarıyla konuşuyorlar. Neden bahsediyorlar? Çok yakın ve çok kısa olan geçmişlerinden.

Çocukluğun ve cehaletin cennetini yavaş yavaş terk ediyorlar. Birlikte yaşadıkları bir evden ve bahçesinden bahsediyorlar.

Evin hayali, onları içine çekiyor. Hatırlıyorlar. Bir bahçe duvarıyla çevriliydi ev ve bu sayede, yoldan bakıldığında, görünen tek şey çatısının tepesiydi, içinde olan biteni bilmek mümkün değildi.

Çene çalmaya devam ediyorlar:

– Biz küçükken, odalar ne kadar da büyüktü...

– Orada yürümek başka her yerde olduğundan daha az yorucuydu.

Söylediklerine bakılırsa, bu duvarların arasında, her yana yayılmış, müşfik ve gözle görülmeyen bir şey vardı; geçmişin iyi yürekli Tanrısı gibi bir şey... Kız, orada duyduğu bir melodiyi mırıldanıyor ve müziğin insanlardan daha kolay hatırlandığını söylüyor.

Kolayca ve doğallıkla geçmişe dönüveriyorlar. Sanki üşümüş gibi anılarına sarınıyorlar.

– Geçen gün, oradan ayrılmadan hemen önce, elimde bir mumla, tek başıma, odalarda dolaştım. Henüz uyanmakta olan ev, bana veda etmek için gözlerini açtı...

Bakımlı ve huzurlu bahçede düşündükleri hemen hemen tek şey çiçeklerdi. Başlarını kaldırıp baktıklarında, küçük gölü ve iki yanı ağaçlıklı yolu görüyorlardı. Bahçedeki kiraz ağacı, kışın, çimenler beyaz bir örtüyle kaplandığında, kardan çiçekleriyle bahardakinden daha çok çiçeklenmiş görünüyordu.

Dün, yine bu bahçedeydiler. İki kardeş gibi. Şimdiyse, hayat birden ciddi bir hale bürünüyor sanki ve onlar oyuna

nasıl devam edeceklerini bilmiyorlar. Geçmişi öldürmek istediklerini görebiliyorum. İnsan yaşlandığında geçmişi ölüme terk ediyor, genç ve güçlüyken geçmişi öldürüyor...

Kız ayağa kalkıyor:

– Artık hatırlamak istemiyorum, diyor.

Oğlan devam ediyor:

– Birbirimize benzeyelim istemiyorum artık. Kardeş olalım istemiyorum.

Gözleri yavaş yavaş açılıyor:

– Sadece birbirimizin ellerine dokunabilmek! diye mırıldanıyor oğlan titreyerek.

– Kardeş olmak, hiçbir şey değil.

Tedirgin güzel kararların ve yasak meyvelerin zamanı şimdi. Önceden, birbirlerine ait değillerdi. Şimdi birbirleri için olmak istedikleri her şey olmanın zamanı.

Şimdiden, biraz utanıyor ve ne yaptıklarının bilincine varıyorlar.

Birkaç gün önce, akşama doğru, ailelerinin yasağını delip bahçeden çıkmak büyük bir keyif vermişti onlara.

– Büyükanne merdivenin başında durmuş, bize içeri girmemizi söylemişti...

"Ama biz yine de gittik. Ardında bir kuşun sürekli öttüğü bahçe duvarının üzerinde bir gedik vardı, oradan çıktık. Kuş, cıvıltısını da beraberinde götürerek uçtu. Rüzgâr yoktu. Neredeyse tamamen karanlığın içindeydik. Ağaçlar sessizdi, yaprak kımıldamıyordu. Yerdeki toz bile ölüydü. Gölgeler öylesine tatlılıkla sarmıştı ki bizi, neredeyse onlarla konuşacaktık. Gecenin gelişinden ürküyorduk. Her şey rengini yitirmişti. Karanlığın içinde parlayan azıcık aydınlık, çiçekleri, yolu, hatta buğday başaklarını gümüş rengine boyuyordu. Ve bu, dudaklarımı dudaklarınıza en fazla yaklaştırdığım andı."

– Gece, diyor ruhu bir güzellik dalgasıyla dolup taşan kız, gece saçlarımı okşuyor...

– Elinizi tuttum ve o an anladım ki, hayat dolusunuz.

"Önceden, ne söylediğimi bilmeden 'kuzenim Hélène' diyordum. Artık o dediğim zaman bu, her şey anlamına gelecek..."

Dudakları bir kez daha birleşiyor. Dudakları ve gözleri, Adem ile Havva dudakları ve gözleri sanki. Dinler tarihiyle insanlık tarihinin bir çeşmeden akar gibi aktığı o ibret hikâyelerini hatırlıyorum. Cennetten gelen ışığın içinde, hiçbir şey bilmeden, amaçsızca dolaşıyorlardı. Varlardı ama sanki hiç var olmamışlardı. Bizzat Tanrı tarafından yasaklanmasına rağmen, merakın galip gelmesi sonucu sırrı öğrendiklerinde, aralarındaki farkı keşfedip, tenin büyük arzusunu hissettiklerinde, gök kararardı. Acı dolu bir geleceğin gerçekliği üzerlerine çökmüştü. Melekler, akbabalar misali, peşlerine düşmüştü. Dünya üzerinde süründüler, ama aşkı yarattılar, ilahi zenginliğin yerine birbirlerine ait olmanın yoksulluğunu koydular.

İki küçük çocuk, bu sonsuz dramdaki rollerini alıyor. Birbirleriyle konuşurken, 'sen' kelimesine, kaybettiği itibarı geri veriyorlar:

– Seni daha çok sevmek isterdim... Seni çok daha güçlü sevmek isterdim, ama nasıl yapılır bilmiyorum... Sana zarar vermek isterdim, ama onu da nasıl yapacağımı bilmiyorum.

◆•◆

Hiçbir şey söylemiyorlar, sanki artık tek bir sözcükleri bile kalmamış gibi. Tamamen kendi dünyalarına dalıyorlar. Canlı olduklarının tek kanıtı, titreyen elleri.

Ellerinin hareketi, hayata yeni başlayan bedenlerine de ilham veriyor. Sarılmak, tek bir vücut haline gelmek için birbirlerine doğru eğiliyorlar. Aynı anda işlenen, tuhaf bir şekilde mutluluk veren bir suça doğru, el yordamıyla ilerliyorlar.

Onları çok iyi göremiyorum... Oğlanın elleri kızın bedenine uzanıyor galiba. Kız, gözlerinde bir parıltı, bekliyor. Etraflarını saran ateşli karanlıkta, oğlan yarı çıplak sanki. Aceleyle çıkarılıp fırlatılmış, etrafa saçılmış giysileri hayal ediyorum. Oğlanın erkekliği ayaklanıyor... Aralarında, yaşayan bir gizem, bir mucize gibi dikilen yabani çiçek. Derin, bağırsaklarından, etinden ve kalbinden farklı olmayan ve aralarında, yaşayan bir gizem, bir mucize, bir çocuk gibi dikilen yabanıl çiçek.

...Şüphesiz ki oğlan, kızın eteğini kaldırıyor, çünkü o korkunç sessizlikte, nefes nefese, anlaşılması güç, boğuk bir sesle şu cümleyi söylediğini duyuyorum:

– Bu, senin gerçek ağzın.

Korkunç bir aşk, gerçeğe dair büyük bir aşk, bedenimi duvardan söküp atarken, titriyorum... Sanki bu tutku onları yakıyor, akıllarını alıyormuş gibi korkup kalkıyorlar. Bu yüreğe dokunan macera şimdilik bitiyor. Tesadüf eseri gözlerimin önünde başladı, başka bir yerde devam edecek ve yine başka bir yerde son bulacak.

Henüz kalkmışlardı ki kapı açılıyor. Yaşlı büyükanne eşikte durup, başını içeriye uzatıyor. Gri saçlarıyla, hayaletler diyarından, geçmişten geliyor. Sanki kaybolmuşlar gibi onları arıyor. Alçak sesle isimlerini söylüyor... Sesinde, çocukların varlığıyla şaşırtıcı derecede uyumlu bir yumuşaklık, neredeyse hüzün var.

– Burada mısınız çocuklarım? Ne yapıyorsunuz burada? diyor art niyetsiz bir gülüş eşliğinde. Gelin hadi, sizi arıyorlar...

Yaşlı yüzü solgun olsa da, boynuna kadar kapalı elbisesiyle meleksi bir görünüşü var. Hayatın muazzam akışına

hazırlanan bu ikilinin yanında, pasif, işe yaramaz bir çocuğa dönüşüyor...

Çocuklar kadının kollarına atılıp, alınlarını onun o kutsal dudaklarına dayıyorlar. Sanki sonsuza kadar veda ediyor gibiler.

◄•►

Büyükanne gidiyor. Hemen ardından, onlar da, geldikleri gibi aceleyle çıkıyorlar. Görünmez ve yüce bir bağ öylesine bir araya getirdi ki onları, girerken olduğu gibi el ele tutuşmuyorlar. Ama eşikte durup bir kez daha birbirlerine bakıyorlar.

Şimdi oda kimsesiz bir mabet gibi boşken, birbirlerine nasıl baktıklarını düşünüyorum, ilk aşk bakışlarına şahit oldum.

Benden önce hiç kimse, bir ilk aşk bakışı görmedi. Onların hem yanında, hem uzaklarındaydım. Eylemin baş döndürücülüğüne kapılmadan, duyguların içinde kaybolmadan, her şeyi bir kitap gibi okuyor ve anlıyordum. İşte bu yüzden gördüm o bakışı. Onlar, ne başladığı anı biliyorlar, ne de bunun bir ilk olduğunu. Daha sonra bunu unutacaklar, kalplerinde art arda açan çiçekler bu ilk anları yok edecek. İnsan o ilk bakışı hiçbir zaman bilemez, tıpkı son bakışını bilemeyeceği gibi.

Oysa ben onlar unuttuğunda bile hatırlamaya devam edeceğim.

Ben kendi ilk bakışımı, ilk aşk armağanımı hatırlamıyorum. Ama sonuçta yaşandı. Bu kutsal sıradanlıklar kalbimden silindi. Tanrım, neyin hatırasını sakladığım kimin umurunda! Bir zamanlar olduğum o küçük çocuk gözlerimin önünde ebediyen öldü. Ben ondan uzun yaşadım, ama unutuş acı verdi bana. Sonunda yenildim, yaşamanın kederi

harabeye çevirdi beni ve onun küçük çocuğun ne bildiğini neredeyse hiç bilmiyorum. Tesadüf eseri, olur olmaz şeyler hatırlıyorum, ama o en güzel ve en tatlı hatıralar hiçliğin içinde kayıp.

İşte az önce dinlediğim, insanı rahatlatıp gülümseten, sonsuzlukla dolu bu şefkatli ilahiyi, bu değerli şarkıyı alıp saklıyorum. Benim o. Kalbimde atıyor. Onu çaldım belki ama gerçeğin elinden kurtardım.

V

Oda, koca bir gün boyunca boş kaldı. İki kez fena halde umutlandım, ardından hayal kırıklığı.

Beklemek, alışkanlığım, adeta mesleğim haline geldi. Randevularımı iptal ettim, yürüyüşlerimi erteledim, işimi kaybetme pahasına, zamanımı boşa çıkardım. Hayatımı yeniden düzenledim, taze bir aşka hazırlanır gibi. Odamı sadece yemek odasına inmek için terk ediyordum, orada da hiçbir şey artık oyalamıyordu beni.

İkinci gün, odanın yeni bir konuğu ağırlamak için hazırlanmış olduğunu gördüm. Bekliyordu. Oda, tıpkı düşüncelere dalmış biri gibi gizemini korurken, ben gelecek konuğa dair bin bir hayal kuruyordum.

Önce alacakaranlık geldi, ardından odayı değiştirmeden büyüten akşam. Kapı karanlığın içine açıldığında, ben çoktan umutsuzluğa kapılmaya başlamıştım bile. Eşikte bir erkek gölgesi belirdi.

Akşam karanlığında zar zor seçiliyor.

Siyah ya da siyaha çalan giysiler, ucundan ince ellerinin sarktığı süt beyaz manşetler, diğer her şeyden sanki biraz daha beyaz bir yaka. Yuvarlak ve grimsi yüzünün üzerinde gözlerinin ve ağzının yarattığı karanlık çukurları, çenesinin

altındaki gölgeden oyuğu görüyorum. Altın sarısı alnı belli belirsiz parlıyor, karanlık bir çizgi elmacıkkemiklerini belirginleştiriyor. Bu haliyle onu bir iskelet sanmak mümkün. Böyle tüyler ürpertici bir görünüm sergileyen bir mahluk başka ne olabilir ki? ...

Yaklaşıyor, yaklaştıkça canlanıyor. Yakışıklı bir adam bu.

İnce siyah bir sakalla çevrelenmiş sevimli ve ciddi bir yüzü var. Parlak gözler, geniş bir alın. Kibirli bir zarafet hakim hareketlerine.

İki adım attıktan sonra, dönüp aralık bıraktığı kapıya bakıyor. Kapının gölgesi bir serap gibi titriyor, eşikte bir siluet beliriyor, ardından vücut buluyor. Siyah eldivenli küçük bir el kapının kanadına kenetleniyor ve bir kadın, yüzünde sorgulayan bir ifadeyle, odaya giriyor.

Sokakta, adamın birkaç adım gerisinden gelmiş olmalı. Peşlerindeki bir şeyden kaçıp sığındıkları bu odaya birlikte girmek istememişler belli ki.

Kadın, kapıyı itip, varlığıyla daha sıkı kapatmak istercesine sırtını dayıyor ona. Başını yavaşça adama doğru çeviriyor, bir anlığına, karşısındakinin o olmayabileceği endişesiyle donup kaldığını hissediyorum. Birbirlerine bakıyorlar. Tutkulu ve bastırılmış bir çığlık, sessizce gidip geliyor aralarında. Sanki ortak yaraları yeniden açılıyor.

– Sen!

– Sen!

Kadının gücü tükenmiş gibi. Bir fırtına tarafından sürükleniyormuşçasına adamın göğsüne doğru atılıyor.

Neredeyse baygın halde kendini onun kollarına bırakıyor. Adamın solgun büyük ellerinin kadını sırtından kavradığını görüyorum. Bir çeşit umutsuz titreyiş ele geçiriyor ikisini. Sanki odanın içinde tutsak kalmış devasa bir melek, çırpınıyor, kaçmak için boş yere mücadele veriyor. Oda, ak-

şamla dolu olmasına rağmen, bu çift için fazla küçük gibi geliyor bana.

– Kimse görmedi bizi!

Önceki gün, iki çocuk da aynı cümleyi sarf etmişti.

Adam, "Gel" diyor kadına. Pencerenin yanındaki divana götürüyor onu. Kırmızı kadifenin üzerine oturuyorlar. Kolları birbirine dolanıyor. Orada, düşüncelere dalmış, öylece kalıyorlar. Dünyanın bütün gölgeleri etraflarında toplanıyor sanki. Orada yeniden can buluyor, varlıklarında geceyi ve yalnızlığı keşfederek, yeniden var olmaya başlıyorlar.

Ne başlangıç ama! Benim adıma ne şanssızlık!

Kadın eşikte belirip de gözle görülür şekilde adama doğru sürüklendiğinde, aklımdan günaha girecekleri düşüncesi geçmiş, büyük bir mutluluğa tanık olacağımı sanmıştım. Bütünlüğü içinde, sadece güzel değil, aynı zamanda yabanıl ve hayvansı olan, doğa kadar gerçek bir mutluluğa. Aksine, bu buluşma, daha çok, yürek parçalayan bir vedaya benziyor.

– Demek hep korkacağız? ...

Şimdi biraz sakinleşmiş görünen kadın, endişeyle, sanki gerçekten bir cevap alabilecekmiş gibi adama bakarak söyledi bunu.

Ürperiyor, karanlığın içinde büzülüyor. Parmakları, bir heykel gibi dimdik ve kaskatı oturan adamın parmaklarını sıkıyor sinirle. Boğazı, dalgalı bir deniz gibi, bir yükselip bir iniyor. Birbirlerine değerek orada öylece duruyorlar; ama geçmek bilmeyen bir korku, birbirlerine dokunmalarına engel oluyor.

– Hep korkacağız... Hep... Sokaktan uzakta, güneşten uzakta, her şeyden uzakta, korkacağız... Oysa ben, ışıklı ve güneşli bir alınyazısı isterdim! diyor kadın göğe bakarak. Kelimeleri kanatlanırken, göğün maviliği yüzüne vuruyor.

Korkuyorlar. Korku onları biçimlendiriyor, derinlikle-

rinde dolanıyor. Gözleri, ruhları, kalpleri korkuyor. Her şeyden çok da, aşkları korkuyor.

...Adamın yüzünden kederli bir gülümseme geçiyor. Sevgilisine bakıp mırıldanıyor:

– Onu düşünüyorsun...

Dirsekleri dizlerinde, elleri yanaklarında, yüzü hafiften öne uzanmış halde oturuyor kadın, cevap vermiyor.

Tutku dolu. Küçük bir çocuk gibi iki büklüm olmuş, uzaklara bakıyor ve evet, diğer adamı düşünüyor.

Gördüğü hayal karşısında omuzları çöküyor, bakışlarıyla yalvarıyor sanki ona. Bu hayalin kutsal yansıması, kadının bedenini adeta aydınlatıyor. Diğer adamı düşünüyorum. Orada olmayan ve aldatılan. Küçük düşürülen, yaralı, hükmedici. O an bulundukları oda hariç her yerde olan, dışardaki sonsuz boşluğu kaplayan, ismi boyunlarını eğmelerine neden olan, onları bir avcı gibi takip eden diğer adamı.

Gece, sanki utancın ve korkunun kaynağı karanlığıymış gibi, birbirlerine sarılmak için öbür dünyanın ikamet ettiği bir mezara girercesine bu odaya gizlenen adamla kadının üzerine iniyor.

◆•◆

Adam:

–Seni seviyorum! diyor kadına.

Gayet anlaşılır biçimde duyuyorum. Seni seviyorum! Şimdiden neredeyse birbirine karışmış bu iki insanın dudaklarından dökülen derin anlamlı bu cümleyi duyduğumda, tüm benliğimle titriyorum. Seni seviyorum! Karşısındakine hem bedenini, hem kalbini sunan iki kelime. Yaratılanın ve yaratılışın büyük çığlığı. Seni seviyorum! Şu an aşkın yüzüne bakıyorum.

Adam, kadına yaklaşırken, acele ve tutarsız sözcükler sıralıyor art arda. İçtenlik, bu sözcüklerin içinde yok olup

gidiyor gibi geliyor bana. Adam, sanki gerekli cümleleri bir an önce sıralayıp, sevişme faslına geçmek istiyor gibi:

– Görüyorsun ki, birbirimiz için yaratılmışız... Ruhlarımız arasında, bir yakınlık var. Hiçbir şey karşılaşmamıza ve birbirimize ait olmamıza engel olamazdı. Tıpkı dudaklarımızın birbirlerine yaklaştıkları anda birleşmelerine hiçbir şeyin mani olamayacağı gibi. Ahlak kurallarının, sosyal ayrımların bizim için önemi yok... Aşkımızın hamurunda sonsuzluk ve sınırsızlık var.

Adamın sesiyle rahatlayan kadın "Evet" diyor.

Ama ben, onları can kulağıyla dinlediğimden, adamın yalan söylediğini ya da kelimelerin arasında başıboş dolaştığını hemen anlıyorum... Aşk hayran olunası bir şeye dönüşüyor. Adam kutsal şeylere saygısızlık ediyor, dilinin ucundaki göstermelik bir günlük duayla onurlandırdığı sonsuzluk ve sınırsızlıktan, boşuna medet umuyordu.

Sıradan sözlere boş veriyorlar... Kadın, biraz düşündükten sonra, başını sallıyor. Bu defa, özür ve şükür ifade eden sözcükleri dile getirme sırası onda. Hatta daha da ileri gidip gerçeği söylüyor:

– Çok mutsuzdum...

◂•▸

"Ne uzun zaman oldu!..." diye başlıyor kadın.

Bu hikâyeyi, günah çıkarır gibi, alçak sesle ve alelacele tekrarlamak, onun sanat eseri, şiiri ve duası... İnsan, onun, bu noktaya tamamen doğal bir şekilde vardığını anlıyor. Belli ki, ne vakit yalnız kalsalar, tepeden tırnağa bununla doluyor.

...Giysileri gösterişsiz. İçeri girdiğinde, siyah eldivenlerini, ceketini ve şapkasını çıkarmıştı. Koyu renk bir etek, kırmızı bir bluz var üzerinde. Boynunda ince bir altın zincir parlıyor.

Otuz yaşlarında. İpeksi düz saçları muntazam çehresini çevreliyor. Sanki onu önceden tanıyormuşum gibi geliyor bana, tanıyor da kim olduğunu çıkaramıyormuşum gibi.

Yüksek sesle kendinden bahsetmeye, hayli zor geçmiş olan hayatını anlatmaya koyuluyor.

– Ne hayattı ama sürdüğüm! Ne tekdüze, ne boş! Küçük şehir, ev, oraya buraya yerleştirilmiş ve yerleri, mezar taşları gibi, asla değişmeyen mobilyalarıyla salon... Bir gün, orta sehpasını farklı şekilde yerleştirmeyi denedim. Yapamadım.

Yüzü solup, daha ışıklı hale geliyor.

Adam onu dinliyor. İnce yüzünde, bir an, sabırlı, teslimiyet dolu bir gülümseme beliriyor. Ama hemen ardından, biraz acı veren bir yorgunluğa bırakıveriyor yerini. Her ne kadar, kadınların hayran olduğuna emin olduğum kocaman gözleri, aşağıya sarkan bıyıkları, dokunaklı ve mesafeli duruşuyla biraz kafa karıştırsa da, evet, gerçekten yakışıklı bir adam. Hani şu kibar, çok düşünen ve kötülük yapan insanlara benziyor. Her şeyin üstünde görünüyor ve her şeyi yapma gücüne sahip sanki... Kadının anlattıklarını can kulağıyla dinlemese de, ona duyduğu arzuyla, heyecan içinde bekliyor gibi görünüyor.

...Ve aniden gözlerimin önündeki perde kalkıyor, gerçek önüme seriliyor: bu iki insanın arasında çok büyük bir fark var. Sonsuz bir uyumsuzluk gibi, derinliği yüzünden göze büyük görünen, yüreğimi yaralayacak kadar dokunaklı bir fark bu.

Adamı harekete geçiren tek şey, kadına duyduğu arzu, kadını harekete geçirense, sıradan hayatından kurtulma ihtiyacı. İstekleri aynı değil. Beraber gibi görünseler de, değiller gerçekte.

Aynı dili konuşmuyorlar, aynı şeyleri söylediklerinde bile, birbirlerini neredeyse hiç anlamıyorlar. Onları gördüğüm ilk andan beri, birbirlerini hiç tanımamış olsalar, beraberlikleri bundan daha sağlam olurdu diye düşünüyorum.

Ama adam, gerçekte aklından geçeni söylemiyor. Bunu sesinden, tonlamasındaki sevimlilikten, seçtiği melodik kelimelerden anlamak mümkün. Kadını etkilemek istiyor ve yalan söylüyor. Adam açıkça kadından daha üstün, ama kadın, bir çeşit dâhice dürüstlükle hükmediyor ona. Adam kelimelerinin efendisi, kadınsa kelimeleriyle tüm benliğini sunuyor ona.

...Kadın, önceki hayatını anlatıyor.

– Yatak odasının ve yemek odasının pencerelerinden meydanı görüyordum. Ortada, ayaklarının dibinde gölgesiyle, bir çeşme vardı. Oturup, saat kadranına benzeyen bu küçük, beyaz ve yuvarlak meydanda, günün akşama dönmesini seyrediyordum.

"...Postacı, hiç düşünmeden, gün boyu defalarca gelip geçiyordu meydandan. Cephaneliğin kapısında, bir asker hiçbir şey yapmadan duruyordu... Ve öğle vakti bir matem çanı gibi gelip çattığında, ortalıkta kimse kalmıyordu. Özellikle de öğle vakti çalan matem çanlarını anımsıyorum. Gün ortası, sıkıntının kusursuzluğu.

"Hayatımda hiçbir şey olmuyordu, hiçbir şey de olmayacaktı. Benim için hiçbir şey yoktu. Artık benim için gelecek yoktu. Eğer günlerim böyle devam edecekse, beni ölümden uzak tutacak tek bir şey yoktu. Hiçbir şey! Evet! Hiçbir şey!... Sıkılmak, ölmek demek. Benim hayatım çoktan ölmüştü ama yine de onu yaşamam gerekiyordu. Bir intihardı bu. Başkaları bir silah ya da zehirle öldürür kendini, ben dakikalar ve saatlerle intihar ediyordum."

– Aşkım! diyor adam.

– Günün sabah doğduğunu, akşam yok olduğunu gördükçe, ölmekten korktum ve bu korku, benim ilk tutkum oldu... Yaptığım bir ziyaret sırasında ya da gece yarısında ya da alışveriş sonrası, manastırın duvarı boyunca yürüyerek evime dönerken, sık sık, bu tutkunun neden olduğu umutla titredim!...

"Ama kim çekip çıkaracaktı beni oradan? Benim bile kendimi ancak zaman zaman fark ettiğim bu görünmez gemi batığından kim kurtaracaktı beni? Etrafımda, kıskançlıktan, kötülükten ve duyarsızlıktan oluşan bir çeşit tezgâh dönüyordu... Gördüğüm ve duyduğum her şey, beni doğru yola geri çevirmeye çalışıyordu, üzerinde yürüdüğüm o sefil doğru yola.

"...Madam Martet'i biliyorsun, biraz yakınlık duyduğum tek arkadaşımdı o. Benden sadece iki yaş büyüktü. İnsanın sahip olduklarından dolayı memnuniyet duyması gerektiğini söylerdi bana. Ben de cevap verirdim: 'Eğer sahip olduklarımızdan dolayı memnuniyet duymamız gerekiyorsa, bu her şeyin sona ulaştığı anlamına gelir. Ölüme yapacak bir şey kalmamış demektir. Bu lafın hayata son noktayı koyduğunu görmüyor musunuz?... Bu söylediğinize gerçekten inanıyor musunuz?' Evet, diye yanıt verirdi. Ah, korkunç kadın!

"Ama korku duymak yeterli değildi, bu sıkıntıdan nefret etmem gerekiyordu. İnsan nefrete nasıl sahip olur? Bilmiyorum.

"Kendimi tanıyamıyordum; ben, ben değildim sanki. Başka bir şeye öylesine ihtiyacım vardı ki. Adımın ne olduğunu bile bilmiyordum artık.

"Bir gün, kocamın, bana hiçbir şey yapmamış olan zavallı kocamın öldüğü harika bir rüya gördüm (yine de kötü bir insan değilim). Artık özgürdüm, dünyalar kadar özgür!

"Bu böyle devam edemezdi. Monotonluktan, boşluktan, alışkanlıktan sonsuza kadar böyle nefret edemezdim. Ah, alışkanlık, bütün kasvetli şeyler içinde, en karanlığı. Öyle ki, onunla karşılaştırdığında gece bile gündüz sayılır...

"Ya din? İnsan günlerinin boşluğunu dinle değil, kendi hayatıyla doldurur. İnançlarla değil, düşüncelerle, kendimle, mücadele etmem gerekiyordu.

"O vakit çareyi buldum!"

Boğuk sesle, neredeyse bağırarak konuşuyor:

– Kötülük, kötülük! Sıkıntıya karşı suç, alışkanlığı kırmak için ihanet. Yeni biri olmak için, başka biri olmak için, hayattan onun benden ettiğinden daha çok nefret etmek için, ölmemek için, kötülük yapmak!

"Sonra sana rastladım. Şiirler ve kitaplar yazıyordun. Başkalarından farklıydın, insana güzelliği çağrıştıran titrek bir sesin vardı ve en önemlisi, oradaydın, hayatımda, karşımda. Tek yapmam gereken, kollarımı uzatmaktı. Ben de tüm kalbimle sevdim seni, eğer buna sevmek denilebilirse benim zavallı küçüğüm!"

Şimdi alçak sesle ve hızlı hızlı konuşuyor. Hem bir eziklik var sözlerinde, hem coşku. Bir yandan da, sanki bir oyuncakmış gibi adamın eliyle oynuyor.

– Ve doğal olarak, sen de beni sevdin... Ve bir akşam, ilk kez, bir otel odasına sızdığımızda, sanki kapı kendiliğinden açılıverdi gibi geldi bana. Başkaldırdığım ve kaderimin ağlarını tıpkı elbiselerim gibi parçalayıp attığım için, kendime teşekkür ettim.

"Ve o zamandan beri, söylemekten dolayı acı çektiğimiz ama düşününce bir şekilde nefret etmemeyi başardığımız yalanlar, her dakikamıza keyif katan riskler, tehlikeler, hayatı çeşitlendiren karışıklıklar; bu odalar, bu saklanma yerleri, sahip olduğum güneşin kanatlanıp gitmesine neden olan bu karanlık hücreler!

"Ah!" diyor kadın. Sanki arzusu gerçekleştiğinden beri, artık onu bekleyen hiçbir güzellik kalmamış gibi hayatta.

◄•►

Kadın bir müddet düşündükten sonra devam ediyor:

– İşte biz buyuz... Evet, ilk başta, şiirlerin yüzünden, ben de bunun bir yıldırım aşkı, doğaüstü ve ölümcül bir çekim ol-

duğuna inandım belki. Ama gerçekte, (şimdiki aklımla görüyorum) yumruklarım sıkılı, gözlerim kapalı geldim ben sana.

Ardından ekliyor:

– Aşk konusunda çok yalan söylenir. Oysa hiçbir zaman anlatıldığı gibi değildir aşk.

"Belki erkeklerle kadınlar arasında müthiş bir çekim vardır. İki insan arasında böyle bir aşkın var olamayacağını söylemiyorum. Ama söz konusu o iki insan biz değiliz. Asla kendimizden başkasını düşünmedik. Elbette sana âşık olduğumu biliyorum. Sen de aynı hisleri paylaşıyorsun. Zevk almadığıma göre, demek ki benim için var olmayan bir çekim, senin için var. Görüyorsun, bir değiş tokuş yapıyoruz, sen bana bir rüya veriyorsun, karşılığında ben sana zevk veriyorum. Ama tüm bunlar aşk değil."

Yarı kuşkulu, yarı itiraz eder halde omuz silkiyor adam. Konuşmak istemiyor. Yine de zayıf bir sesle mırıldanıyor:

– Bu hep böyledir, aşkların en safında bile, insan kendinden uzaklaşamaz.

– Yok! diye itiraz ediyor kadın, beni şaşırtan coşkulu bir omuz silkişle. Bu kesinlikle aynı şey değil. Bunu söyleme, söyleme bunu!

Sesinde belli belirsiz bir keder var gibi geliyor bana, gözlerinde yeni bir hayalin hayali beliriyor.

Başını eğerek yok ediyor bu hayali.

– Nasıl mutlu oldum! Kendimi gençleşmiş, yenilenmiş hissediyordum. Yeniden tertemiz bir genç kız olmuştum sanki. Hatırlıyorum da, elbisemin dışında kalan ayağımın ucunu göstermeye bile cesaretim yoktu. Yüzümden, ellerimden, hatta adımdan utanıyordum...

◂•▸

Onun bıraktığı yerden adam devam ediyor itirafa. Birlikteliklerinin ilk zamanlarından bahsediyor. Kadını sözcük-

leriyle okşamak, onu yavaş yavaş cümlelerin içine çekmek, anıların büyüsüyle sarmak istiyor.

– İlk kez yalnız kaldığımızda...

Kadın ona bakıyor.

– Bir akşam vakti, sokaktaydık, diyor adam. Kolunu tuttum. Daha da fazla yaslandın bana. Yavaş yavaş bedeninin tüm ağırlığını hissediyordum, teninin kokusunu çekiyordum içime. İnsan kaynıyordu etrafımız, ama bizim yalnızlığımız uzayıp gidiyor gibiydi. Bizi çevreleyen her şey, sonsuz bir ıssızlığa dönüşüyordu... İkimiz birlikte denizin üzerinde yürüyormuşuz gibi geliyordu bana.

– Ah, dedi kadın, ne kadar da iyiydin! O ilk akşamki halini, bir daha hiç görmedim, en harika anlarımızda bile...

– Birçok farklı şeyden konuşuyorduk, ben seni kendime çekip, bir çiçek demeti gibi sımsıkı sararken, tanıdığımız insanlar hakkında bir şeyler anlatıyordun bana, gündüzün güneşinden, akşamın serinliğinden bahsediyordun. Ama aslında, bana ait olduğunu söylüyordun... Konuşmalarının içinde itiraf sözcükleri gizliydi, hissediyordum, açıkça dile getirmesen de, ipuçlarını veriyordun.

"Başlangıçta her şey nasıl da harikadır! Başlangıçların içinde asla bayağılık yoktur..."

"Bir keresinde parkta buluşmuştuk ve ben akşama doğru, kenar mahallelerden dolaşarak geri getiriyordum seni. Yol öyle tenha ve sessizdi ki, ayak seslerimizle doğayı rahatsız ediyorduk sanki. Duyguların yükü altında uyuşmuş gibiydik, adımlarımız ağırlaşmıştı. Eğilip öptüm seni."

– Tam buradan, diyor kadın.

Parmağıyla boynuna dokunuyor. Bu hareket, boynunu yaramaz bir günışığı gibi aydınlatıyor.

– Öpücüklerim yavaş yavaş daha da ateşli hale geldi. Ağzının etrafında dolaşıp durdular. Dudağım dudağına ilkinde yanlışlıkla değdi, ikincisinde yanlışlıkla değmiş gibi yaparak... Yavaş yavaş dudaklarımın altında...

Sesini alçaltıyor:

– Dudaklarının aralandığını hissettim...

Kadın başını eğiyor, gül goncasına benzeyen dudaklarını görüyorum.

– Özgürlüğümü elimden alan o takip edilme hissinin ortasında, tüm bunlar öylesine güzeldi ki! diye iç geçiriyor kadın.

Duyduğu endişe hiç terk etmiyor onu. Bilinçli ya da değil, anıların yarattığı coşkuya nasıl da ihtiyacı var! Heyecan verici olayları, atlattıkları tehlikeleri anımsamak, hareketlerini canlandırıyor, aşkını yeniliyor sanki. Her şeyi kendine yeniden anlatmasının nedeni de bu.

Ve adam, o tatlı deliliğe doğru itiyor onu. Aralarındaki o ilk coşku yeniden doğuyor sanki. Şimdi dile getirdikleri sözcüklerle, en heyecan verici anılarını, sıradan şeylere dönüşmeden önce hatırlamaya çalışıyorlar.

– Benim olduğun günün ertesi akşamı, seni, kendi evindeki bir davette görmek acı verdi bana. Ulaşılmazdın. Etrafın insanlarla çevriliydi. Herkese dostça davranan, kusursuz bir ev sahibesiydin. Hafif çekingen, herkesle sıradan sohbetler kuruyor, yüzünün güzelliğini kimseden (herkesle beraber benden de) esirgemiyordun.

"Şu parlak yeşil renkli elbiseyi giymiştin, insanlar bununla ilgili espriler yapıyorlardı sana... Sen yanımdan geçerken ve ben seni gözlerimle bile takip etmeye cesaret edemezken, önceki gün nasıl delirdiğimizi hatırlıyordum. 'Çıplak bacaklarını devasa bir kolye gibi boynuma dolamıştı, esnek ve diri bedeni kollarımın arasındaydı, her yerini okşadım' diyordum kendime. Büyük bir zaferdi bu, ama madem ki o an seni arzuluyor ve sana sahip olamıyordum, tam bir zafer değildi. Ten teması yaşanmıştı, belki tekrar yaşanacaktı da. Ama hazinene sahip olduğum halde, o an ondan yoksundum. Sana bir daha sahip olabileceğimi kim söyleyebilirdi ki!"

– Hayır, diye iç çekiyor kadın, (anılarından, düşüncelerinden, ruhundan doğan bir güzellik, dalga dalga büyüyor sanki içinde) aşk hiç de anlattıkları gibi değil! Benim de içimde fırtınalar kopuyordu. Ufacık bir mutluluk işaretini bile nasıl da saklamam gerekiyordu, çarçabuk yüreğime hapsediyordum duygularımı! İlk zamanlar, rüyamda adını sayıklarım korkusuyla, uyumaya cesaret edemiyordum. Uykunun o tatlı rehavetiyle savaşarak, sık sık dirseklerimin üzerinde dikiliyor, yatağın içinde, gözlerimi kocaman açarak, kahramanca kalbimin nöbetini tutuyordum.

"Fark edilmekten korkuyordum. İçinde yıkandığım o safiyetin görülmesinden korkuyordum. Evet, safiyet. İnsan hayatının ortasında hayattan uyanıp, bir başka gün ışığı görür ve her şeyi yeniden yaratırsa, ben buna safiyet derim."

◄•►

– Paris'te kiralık arabayla kaybolduğumuz o günü hatırlıyor musun? Kocan uzaktan bizi görür gibi olmuş, aceleyle bir başka arabaya atlayıp peşimize takılmıştı hani?

Heyecanla irkiliyor kadın, mutlulukla ışıldıyor gözleri.

– Evet, diye mırıldanıyor, harika bir gündü!

Adamın titreyen sesi kalbinin vuruşlarına karışıyor adeta ve kalbi şöyle diyor:

–Dizlerinin üzerinde, arabanın arka camından bakıyor, ellerim bedenini okşarken bağırıyordun: 'Yaklaşıyor! Geride kaldı! Yakalayacak bizi... Görmüyorum onu... Kayboldu... Ah!"

Aynı anda uzanıyorlar ve tek bir hareketle birleşiyor dudakları.

İç çeker gibi çıkıyor kadının sesi:

– Doruğa ulaştığım tek andı o.

– Her zaman korkacağız! diyor adam.

Konuşmak birbirlerine yaklaştırıyor onları. Bedenlerinin fısıldadığı kelimeler, öpücüklere dönüşüyor. Adam kadına susamış gibi, kendine çekiyor onu, dudakları usanmadan ismini tekrarlıyor. Elleri kıpırtısız, tüm yaşamları dudaklarında toplanıyor sanki. Hamurunda günah olan bu arzu, her şeyi siliyor.

Evet, birbirlerini sevmek için geçmişlerini diriltmeleri gerekti. Aşklarının alışkanlık içinde yok olup gitmesini engellemek için, durmadan, bir yapbozun parçaları gibi birleştirmeleri gerekiyor onu. Karanlığın ve tozun, duygusuz bir tekdüzeliğin içinde, ihtiyarlığın yıkıcı gücüne ve ölümün mührüne maruz kalıyorlar sanki.

Birbirlerine sımsıkı sarılmış haldeler. Dudakları yeniden, yeniden kavuşuyor. Bedenlerini birbirinden ayıramasam da, onları git gide daha iyi görebiliyor, birleşmelerinin yarattığı ahengi seçebiliyorum.

Geceye karışıyor, gölgelerin içine, o çok arzuladıkları girdaba yuvarlanıyorlar. Yeryüzünde aradıkları, sahip olmak için yalvardıkları bu karanlığa gömülüyorlar.

Adamın dili dolaşıyor:

– Seni sonsuza dek seveceğim.

Ama kadın da, ben de, onun tıpkı az önceki gibi yalan söylediğini hissediyoruz. Kendimizi kandırmıyoruz. Hem ne önemi var ki?

Kadın, dudakları adamın dudaklarında erirken, yumuşacık dokunuşlarının arasına bir diken katıveriyor:

– Kocam birazdan evde olacak.

Ne kadar da az karışmışlar meğer birbirlerine! Korkularından başka ortak noktaları yok aslında ve ben, o korkuyu nasıl da umutsuzca canlı tutmaya çalıştıklarını şimdi anlıyorum... Ama bir şekilde bir araya gelmek için sarf ettikleri bu üstün çaba, yakında sona erecek.

Karanlık şölen yaklaşırken, kadının ağırlığı artıyor, göl-

geler arasında bir ağlayan bir gülen yüzü, kâh itaatle kâh hakimiyetle doluyor.

Geriye söylenecek söz kalmayınca, susuyorlar. Kelimeler görevlerini yerine getirdi, aşkları tazelendi... Sarılmalar ve ten, inlemeler, beceriksiz hareketler. Sessizliğin ve tutkunun ayiniydi ortaya çıkan.

Kadın, şimdi ayakta. Yarı çıplak bedeni beyaza kesmiş... Kendisi mi soyunuyor, yoksa adam mı giysilerini çıkarıp atan?.. Geniş kalçalarını, odanın içine gökyüzündeki ay gibi gümüş ışıltılar saçan karnını görüyorum... Adamın kolu, siyah bir çizgi gibi, tam ortasından bölüyor bu karnı. Kadını tutuyor, sarıyor, divanın üzerine adeta kenetliyor. Ve adamın ağzı, kadının bacaklarının arasına iniyor. Dudakları, şaşılacak derecede şefkatli bir öpücük bırakıyor oraya. Kadın inliyor. Koyu renk bedenin solgun bedenin önünde diz çöktüğünü görüyorum ve kadın kendini adama bırakıyor...

Ardından kadın, adeta ışık saçan bir sesle mırıldanıyor:

– Al beni... Bir kez daha al beni. Defalarca yaptığın gibi. Al, kendimi sana veriyorum. Hayır. Bana ait olmayan bir bedeni sana nasıl verebilirim ki? Belki de bu yüzden her defasında böyle zevkle sunuyorum onu sana!

Divana oturan adam, dizlerinin üzerine yatırıyor kadını... Sanırım kadın şimdi tamamen çıplak. Çizgileri, şekilleri ayırt edemiyorum. Ama pencereden sızan ışıkta, kadının başını geriye doğru attığını fark ediyorum. Dudakları ve gözleri, aşk dolu yüzünde yıldızlar gibi parlıyor...

Karanlığın içindeki çıplak adam, kadınının bedenini kendine bastırıyor. Karşılıklı rızalarının içinde bile bir çeşit çekişme var. Sıradışı, kutsal ve yabanıl bir coşku hükmediyor hareketlerine ve görmememe rağmen, adamın kadının içine girdiği anı hissediyorum.

...Uzayıp giden hareketsizliğim yüzünden, bel ve omuz kaslarım ağrımaya başlıyor. Yine de, gözlerim deliğe yapışık,

duvarla bir olmaya devam ediyorum. Bu törensel gösterinin tadını çıkarmak için, kendime azap çektiriyorum. Karşımdaki sahneyi tüm bedenimle sarıyorum adeta. Ve duvar, kalp atışlarımı bana geri veriyor.

...Birbirine sarılmış iki varlık, birbirine karışmış iki ağaç gibi titriyor. Şehvet, çılgınca bir kurguyla, kuralların, hatta âşıkların kendilerinin de ötesine geçerek, başyapıtını hazırlıyor. Ve bu öyle öfkeli, öyle şiddetli ve öyle ölümcül bir eylem ki, tamamlanmasını, ikisini öldürmedikçe, Tanrı bile durduramaz. Bunu hiçbir şeyin durduramayacağını bilmek, Tanrı'mn gücünden hatta varlığından şüphe etmeme yol açıyor.

Adam, birbirine kenetlenmiş bedenlerinin üzerinden başını kaldırıp geriye atıyor. Yüzünü görebilmemi sağlayan azıcık aydınlıkta, doyuma ulaşmayı beklerken yarıda kesilmiş bir inlemeyle açılmış ağzını fark ediyorum.

Kadın olağanüstü bir şekilde, adeta taşarcasına boşalıyor. Gelişini, önemli bir olayın gelişi gibi hissediyorum.

Dörde kadar sayıyorum. Bu süre boyunca, gözlerimi adamın yüzünden ayırmıyorum. Tek eliyle havayı döverken, bir an yüzünü buruşturuyor, ardından gülümsüyor. Yüzüne yürüyen kanla, kutsal bir şehide benziyor, aynı anda hem düşen hem kanatlanan bir baş meleğe. Boşalırken, muhteşem ve beklenmedik bir şey karşısında büyülenmiş gibi, bunun bu kadar güzel olacağından hiç kuşku duymamış gibi, bedeninin ona sunduğu bu mucizevi zevkten şaşkın, kısa çığlıklar atıyor.

O an aynı kutsal duyguyu paylaşıyorlar. Kadın belki zevk almıyor, ama tatmin olduğunu söylemek, görmek, anlamak mümkün. Orada, sözle anlatılamaz bir kadın mucizesi yaşanıyor.

– Mutlu musun?

Tuhaf bir şekilde, kadının bu soruyu bana yönelttiği duygusuna kapılıyorum... Öyle hissetmekte de haklıyım,

zira dudakları o kadar yakınımda ki, gerçekten benimle konuşuyor gibi görünüyor.

Adam, bedeni hâlâ kadınınkine kenetli, gökyüzüne bakarak mırıldanıyor:

– Sana yemin ederim, sen benim için dünyadaki her şeysin!

Hemen ardından, mutluluk anının bittiğini ve şimdiden bir anıya dönüştüğünü anlıyor kadın. Birlikte kapıldıkları o zevk dalgasının yok olacağını, hayalinin bile aklından silinip onu terk edeceğini hissederek yakınıyor:

– Tanrı sahip olduğumuz şu azıcık hazzı kutsasın!

Hüzünlü bir çığlık, büyük bir düşüşün ilk işareti, dine saygısızlık eden ama yine de kutsal bir dua..

Adam sayıklarcasına tekrarlıyor:

– Dünyadaki her şeysin!...

...Şehvetin birlikteliği yıkılmak üzere. Adam tatmin oldu. Bir pişmanlığın, bir vicdan azabının onu yavaş yavaş ele geçirdiğini, kadından uzaklaştırdığını görüyorum. Kadının ruhu, adamdaki bu bariz soğukluğu anlayamıyor, onun gibi bir anda zevkten sıyrılıp kurtulmuş değil çünkü.

Ama adamın önceki gibi bakmadığını ve rüyasının sonuna varmak üzere olduğunu hissediyor... Bir gün, her şeyin, kuşkusuz kendisi için de biteceğini düşünüyor. Yeniden başlayacak kaderinin, öncekinden değerli olmayacağını da şimdiden biliyor.

"Dünyadaki her şeysin" cümlesinin yankısı bile bitmeden, endişenin gelip yine yüzlerine yerleştiğini görür gibi oluyorum. Tam da o anda, adam inliyor:

– Bu hiçbir şey demek değil! Bu hiçbir şey demek değil!

Biri diğerine yabancı, aynı düşünceye dalıp gidiyorlar.

...Boynunu çevirdiği bir an, adamın bakışlarını görüyorum. Kadın hâlâ üzerinde yatarken o, saate, kapıya, vedaya doğru bakıyor. Ardından, sevgilisinin dudağı kendisininkine

yaklaşırken, huzursuz, hatta neredeyse iğrenen bir ifadeyle, hafifçe yüzünü uzaklaştırıyor (bunu bir tek ben görüyorum).

Kadın, adamın ona sahip olmadan hemen önce söylediği cümleye cevap veriyor:

– Hayır, beni sonsuza kadar sevmeyeceksin. Beni terk edeceksin. Ama buna rağmen hiçbir şeyden pişman değilim, asla da olmayacağım. "Biz"den sonra, bu defa beni hiç bırakmayacak o büyük kedere geri döndüğümde, "Bir aşığım oldu" diyeceğim kendime ve bir anlığına da olsa hiçliğimi terk edip, bu küçük mutluluğu yaşayacağım.

Adam cevap vermek istemiyor, zaten veremiyor da. Kekeliyor:

– Neden benden şüphe ediyorsun?

Gözlerini pencereye çeviriyorlar. Korkuyorlar, üşüyorlar. Geriye kalan belli belirsiz bir alacakaranlığın, ilerde, iki evin arasında kalan boşlukta, görkemli bir gemi gibi sessizce uzaklaşmasını seyrediyorlar.

Yanı başlarındaki pencere sahneye giriyor gibi geliyor bana. Büyük, loş, etrafındaki her şeyi yok eden pencereye bakıyorlar. Yaşadıkları o kısa süreli günahkar hazzın ardından, lekesiz gökyüzünde bir hayalet görmüş gibi afallamış durumdalar. Sonra bakışları karşılaşıyor.

– Görüyorsun, diyor kadın, burada durmuş iki zavallı sokak köpeği gibi birbirimize bakıyoruz.

Elleri ayrılıyor, dokunuşlar bitiyor, ten yok oluyor. Birbirlerinden uzaklaşıyorlar. Kadın divana doğru savruluyor.

Bir sandalyeye oturmuş adamın yüzünden keder okunuyor. Kesik kesik nefes alıyor. Artık ölü olan ve çoktan soğumuş bir zevkle kirlenmiş hissediyor kendini.

Dudakları aralık, yüzü kasılıyor, göz çukurları ve çenesi belirginleşiyor. Sanki şu kısacık birkaç dakikada zayıflamış ve iskeleti görünür hale gelmiş gibi. Sanki acı veren bir güç yayılıyor bedeninden. Akşamın içinde, hem çığlık atıyor, hem dili tutulmuş gibi öylece duruyor.

Ve bu adamla kadın, tüm bu şeylerin ortasında, insan suretleriyle değil ama mutsuzluklarıyla birbirine benziyor!

...Gecenin içinde artık hiç görmüyorum onları. Sonunda karanlığa gömüldüler. Hatta onları şu ana kadar görmüş olmama bile şaşıyorum. Belki de onları aydınlatan ışığın kaynağı, bedenlerinde ve ruhlarında yanan ateşti.

◂•▸

Peki, Tanrı nerede? Nerede? Neden bu korkunç ve değişmez buhrana müdahale etmiyor? Neden tapılan sevgilinin aniden ya da yavaş yavaş nefret edilen birine dönüştüğü bu korkunç mucizeyi bir başka mucizeyle önlemiyor? Neden insanı bütün rüyalarının sessiz mateminden ve teninde çiçeklenip ardından bir tükürük gibi üzerine geri düşen şehvetin ıstırabından korumuyor?

Belki ben de odadaki adam gibi olduğumdan, diğerleri gibi biri olduğum için, belki şu an hayvani ve hoyrat olanın dikkatimi daha fazla cezbetmesi yüzünden, en çok tenin karşı gelinmez tepkisinden korkuyorum.

"Dünyadaki her şeysin! Hiçbir şey demek değil!" Bu iki çığlığın yankısı kulaklarımda çınlıyor. Haykırılmayan ama çok kısık sesle söylenen, güç bela işitilen bu iki çığlığın büyüklüğünü ve onları ayıran mesafeyi kim dile getirecek?

Kim dile getirecek, daha da ötesi kim bilecek? Gülümsemenin ıstıraba dönüştüğünü, neşenin yerini bıkkınlığa bıraktığını ve birlikteliğin çözüldüğünü görmek için, benim gibi insanlığın üzerinde bir yerde durmak, aynı anda hem insanların arasında hem onlardan ayrı olmak gerek. Çünkü insan, tam anlamıyla hayatın içindeyken, onu görmez ve hakkında hiçbir şey bilmez; bir aşırı uçtan öbürüne körlemesine geçer. Duyduğum bu iki çığlığı atan adam, "hiçbir şey" tarafından ele geçirildiğinde, "her şeyi" çoktan unutmuştu.

Kim söyleyecek! Birinin bunu söylemesini isterdim. Kelimelerin, kuralların ne önemi var? Asırlardır devam eden, yetenekli ve zeki yazarların, sanki bundan men edilmişler gibi, tasvirlerin eşiğinde durmasına neden olan alışkanlık neye yarar? Bir şiirde söylemeli bunu, bir başyapıtta. Eğer amaç, ışıkta parladıklarında dünyayı dönüştürecek, gerçeği altüst edecek umutlarımızın, arzularımızın yaratıcı gücünü göstermekse, en ince ayrıntısına kadar anlatılmalı bunlar.

Aralarındaki aşk bir kez daha ölecekse, neden bir sadaka bağışlanmalı ki bu iki aşığa? Zira bu sahne, ikili hikâyelerinin son sahnesi değil. Yaşayan herkes gibi, yeniden başlayacaklar. Yeniden, yapabildikleri kadarıyla, kendilerini hayatın bozgunlarına karşı korumayı, coşkuyu bulmayı, ölmemeyi deneyecekler birlikte. Birbirine karışmış bedenlerinde, yeniden, bir teselli ve bir kurtuluş arayacaklar... O ölümcül büyük titreme, sanki bir parçasıymış gibi tene tutunan günahın gücü, bir kez daha tutsak alacak onları. Düşlerinin ve arzu perilerinin kanatlanması, bir kez daha ayrılığı çılgınlığa döndürecek, bayağılığı yüceltecek, çöp kokusunu parfüme çevirecek, bedenlerinin (yine karanlık ve lanetli eylemlerde kullanılan) o en karanlık ve lanetli parçalarını kutsayacak ve bir anlığına da olsa, dünyanın tüm mutluluğunu koyacak oraya.

Ardından tekrar, duydukları sonsuz arzunun anlamsızlığını gördüklerinde, isteklerinin büyüklüğü yüzünden cezalandırılacaklar.

O sıradan ve korkunç sırra saygısızlık etmiş olmaktan pişmanlık duymuyorum. Bu oyunu tüm her şeyiyle kucaklayıp içime almak ve bu yolla, yaşayan gerçeğin daha üzücü ve daha inanılır olduğunu anlamak, belki de tek zaferim olacak.

VI

Her şey sustu. Gittiler. Başka bir yerde saklanıyorlar şimdi. Kocası gelmiş olmalı, diye düşünüyorum. Bunu konuşmalarından çıkardım. Ama ne dediklerini gerçekten biliyor muyum ki?

Oda ıssız... Kendi odamda amaçsızca dolanıyorum. Ardından bir rüyadaymışım gibi akşam yemeğimi yiyorum, insanlık âleminin çekiciliğine kapılıp dışarı çıkıyorum.

Sokak, sivri çatılı evler. Yoldan geçenler benden uzaklaşıyor. Her yerde duvarlar, yüzler.

Karşıma bir kafe çıkıyor. Mekana hâkim olan yoğun aydınlık içeriye davet ediyor beni. Bu suni ışık hoşuma gidiyor, bana güven veriyor, bir yandan da kaybolmuş hissettiriyor. Oturup, gözlerimi kısıyorum.

Dingin, sıradan, tasasız ve benim gibi tamamlanması gereken herhangi bir işleri olmayan, dağınık gruplar halinde toplanmış insanlar.

Bol makyajlı bir kız, önünde dolu bir bardak, tek başına bir masada oturmuş, etrafına bakınıyor. Dizlerinin üzerinde, başı mermer masanın kenarından sarkan küçük bir köpek var. Gülünç suratıyla sahibesi adına etraftakilerin bakışlarını dileniyor, birkaç gülümsemeyle onurlandırılıyor.

Kadın ilgiyle inceliyor beni. Kimseyi, hatta hiçbir şeyi beklemediğimin farkında.

Herhangi birini bekleyen bu kadın, bir işaretim, bir kelimemle yerinden kalkıp, gülümseyerek bana gelecek... Ama

hayır, arzuladığım şey bu değil. Ben bundan çok daha sıradanım. Bir kadına ihtiyacım yok. Aşkın beni tedirgin etmesinin nedeni salt içgüdü değil, derin bir düşünce var arkasında.

Kadın bana yaklaşıyor. Kim olduğumu bile bilmiyor! Başımı çeviriyorum. Hızlı ve baştan savma bir boşalma, böylesi bir cinsel komedi, umurumda bile değil! İnsanlığı, erkekleri, kadınları gördüm ve ne yaptıklarını biliyorum.

İçerdeki sıcaklığa karışan kahve ve tütün kokusu, cansız bir atmosfer yaratıyor. Sesler, bir bardak altlığının masaya çarpışı, giriş kapısının açılıp kapanması, bir oyuncunun haykırışı, birbirine karışıyor. Yüzlerde yeşilimsi bir ışığın yansıması var. Benimki diğerlerininkinden daha etkileyici görünüyordur eminim. Görmüş olduklarımın kibri ve onları yeniden görme ihtiyacı, beni bir çılgın gibi gösteriyor olmalı.

...Az önce, adam kadına "Aşkım" diye seslendi. Bu kadının ismi mi yoksa adamın bir sevgi itirafı mıydı bilmiyorum. İsimleri bilmiyorum, ayrıntıları bilmiyorum, hiçbir şey bilmiyorum. İnsanlık bana bağırsaklarını gösteriyor. Hayatın gizemini çözüyorum, ama dünyanın üzerinde kendimi kaybolmuş hissediyorum. Az önce, insanların arasına karışmak, bu halka açık yerde oturmak ve ne istediğimi söylemek için büyük bir çaba göstermem gerekti.

...Otelimdeki kiracılardan birinin, kafenin penceresinin önünden geçtiğini görür gibi oluyorum. Kendimi geriye doğru atıyorum. Herhangi bir konuda çene çalacak durumda değilim, bu tekdüze alışkanlığa daha sonra geri döneceğim. Eğer tesadüfen beni tanıyan birileri geçerse fark edilmemek için, dirseklerim masada, ellerim saçlarımda, başımı eğiyorum.

◂•▸

İşte sokaklarda yürüyorum. Bir kadın geçiyor yanımdan. Düşünmeden peşine takılıyorum... Üzerinde mavi, bol bir el-

bise, başında dikkat çekici, büyük siyah bir şapka var. Beceriksiz hareketlerle ilerliyor sokakta. Adımları öyle sarsak ki, ince bacaklarını saran çizme, şeffaf siyah çorabını gizleyemiyor... Bir başka kadın çıkıyor karşıma, tutkuyla bakıyorum ona... O, gri elbisesiyle sokağı bir baştan bir başa geçerken, kalbim sanki derin bir uykudan uyanıyormuş gibi çarpıyor.

Merak mı bu? Hayır, arzu. Az önce içimde zerresi olmayan arzu, şimdi beni serseme çeviriyor... Duruyorum... Diğerleri gibi bir adamım ben de, zevklerim var, çılgın isteklerim ve nereye gittiğimi bilmediğim bu gri sokak boyunca yürürken, bir kadın bedenine sokulma arzusu git gide büyüyor içimde.

...Duvar dibinde yürüyen ve çok da uzağımda olmayan şu küçük bedenin masum çıplaklığını hayal ediyorum... Ayakları küçücük. Omuzlarını bir şalla örtmüş. Elinde bir paket taşıyor. Öyle acelesi var ki, çocuksu bir hareketle, sanki kendinin önüne geçmek istermiş gibi bedenini öne doğru eğmiş. Bu zavallı gölgenin altında, hatlarını göstermeyen bu bol elbisenin içine saklanmış ışıktan bir beden var, biliyorum... Sahip olabileceği o yıldızlı güzelliği, şapkasının altına gizlenmiş saçlarının parlaklığını, ciddi görünümlü yüzünün arkasında sakladığı kocaman gülümsemeyi düşünüyorum.

Bir saniyeliğine yolun ortasında çakılı kalıyorum. Kadın şimdiden uzak bir hayal. Eğer gözleri gözlerimle buluşmuş olsaydı, bu gidiş gerçekten acı verirdi bana. Yüzüm kasılıyor, yüz çizgilerim değişip biçimsizleşiyor gibi hissediyorum.

Yukarıda, bir tramvayın seyir terasında, bir genç kız oturuyor. Biraz sıyrılmış elbisesinin etekleri havalanıyor... Aşağıdaki manzara kızın tüm gizemlerini sunuyor olmalı. Ama maalesef, arabaların oluşturduğu engel, bizi ayırıyor. Tramvay kayıp gidiyor, bir kabus gibi yok oluyor.

Sokağın her tarafı elbiselerle dolu, ince, salınan, uçuşan, dikkat çeken: açılan ama yine de açılmayan elbiseler!

Yüksek ve dar bir vitrin camında kendimi görüyorum. Solgun yüzümde, yenilgiye uğramış bakışlar. İstediğim tek bir kadın değil ki, hepsini istiyorum, etrafımdakilerin hepsini. Yanımdan geçiyor, tam bana yaklaştıklarını düşündüğüm anda, gidiyorlar.

Yenilmiş halde, kendimi rastlantının ellerine bırakıyorum. Köşesinden beni gözetleyen bir kadının peşine takılıyorum. Sonra, yan yana yürüyoruz. Biraz laflıyoruz, beni evine götürüyor. Kapıyı açtığında, eşikte, büyük bir titremeyle sarsılıyorum. Ardından o beylik sahneye maruz kalıyorum. Her şey, bir düşüş gibi, çabucak olup bitiyor.

Yeniden kaldırımdayım. Umduğum gibi rahatlamadım. Büyük bir kafa karışıklığı yönümü şaşırmama neden oluyor. Sanki hiçbir şeyi olduğu gibi görmüyorum. Çok uzağı görüyorum ve çok fazla şey görüyorum.

Neler oluyor peki? Yorgun, kendi ağırlığımdan bezmiş halde, bir banka oturuyorum. Yağmur başlıyor. Sokaktan geçenler telaş ediyor, seyrekleşiyor. Ardından, üzerlerinden sular sızan şemsiyeler çıkıyor ortaya. Oluklardan boşalan su, parlak kaldırımlar. Bir yarı sessizlik hali, yağmurun tüm kederi... Benim talihsizliğim, taşıyabileceğimden çok daha büyük ve güçlü bir hayale sahip olmak.

Sahip olmadıkları şeyleri düşünenlere ne yazık! Haklılar ama fazla haklılar ve bir taraftan da doğal değiller. Sıradan insanlar, güçsüzler, alçakgönüllüler, onların olmayan şeylere karşı kayıtsız kalır, her şeye, herkese sıkıntısızca değip geçerler (ve küçük şeyleri arzu edenler de yine bu küçük ruhlardır!). Ama diğerleri! Ama ben!

Sahip olmadığın şeyi almak istemek, çalmak! Kendi gerçekliğinin karanlığında mücadele eden birilerini izlemek,

bazı şeyleri anlamama yetti. İnsanın bu yöne gittiğine, dünyanın kendi yörüngesinde döndüğü kadar kesin bir şekilde inanıyorum artık.

Ne yazık ki, bu tüyler ürpertici gerçeği öğrenmekle kalmadım, çarkına da kapıldım. Bulaşıcı bir hastalık gibi, salgınına maruz kaldım. Arzum, güçlendikçe, dayanılmaz hale geliyor. Bütün hayatları yaşamak, bütün kalplerde yer edinmek isterdim. Bana ait olmayan beni terk ediyor ve yalnız kalıyorum gibi geliyor bana.

Yağmurla yıkanan bu büyük, ıssız sokağın ortasında, bir bankın üzerinde, kendimi korumak için iyice büzüşerek oturuyorum. Umutsuzum, çünkü sanki fazla iyiymişim gibi her şeyi seviyorum.

İnsanın yaşayan sırlarını araladığım için nasıl cezalandırılacağımı tahmin ediyorum. Cezam günahımın karşılığı olacak. Başkalarında gördüğüm sonsuz sefalete katlanmak olacak kaderim. Sırrını saklayan her gizemle, geçip giden her kadınla cezalandırılacağım.

Sonsuzluk, olduğunu sandığımız şey değil. Onu memnuniyetle, bazı efsanevi kahramanların ya da başyapıtların şiirsel ruhuyla ilişkilendiriyor, Hamlet gibi sıra dışı karakterlerin kostümleriyle donatıyoruz... Sonsuzluk, az önce sokaktan geçen, vitrin camında kararsız yansımasını gördüğüm şu adamın içinde yaşıyor sessizce. Sahip olmadığım her şey olmak isteyen bende yaşıyor... Olduğum gibi, alelade yüzüm ve sıradan ismimle. İstediklerime sınır koymam için bir neden yok, böylece, adım adım, sonsuzluğun izinden gidiyorum. Bu ufuksuz gidişat, yıldızları hatırlatıyor bana. Umutsuz bakışlarımı gök kubbeye çeviriyorum. Acı çekiyorum. Eğer bir hata yaptıysam da, yaşadığım büyük mutsuzluk, imkânsızla mücadele etmenin bu büyük dramı, günahlarımdan arındırıyor beni. Ama ben günah çıkarmak gibi ahlaksal ve dinsel kurallara inanmıyorum. Acı çekiyorum ve muhtemelen bir kurbana benziyorum.

Bu işkenceyi zamanında sona erdirmek için eve dönmem gerek. Gözetlemeye devam etmeliyim. Dışarıdaki dünyayla boşuna zaman kaybediyorum. Beni bir insanın sıcaklığıyla karşılayan odama dönüyorum.

Hiçbir şey görmeden yan odaya bakarak iki anlamsız gün geçirdim.

Yürüyüşlerime yeniden başlamış, pek kolay olmasa da, bankadan birkaç gün daha izin almayı ve kendimi bir müddet de olsa unutturmayı başarmıştım.

Dört duvar arasında, ateşli bir coşkuyla, ama bir mahkûm gibi eylemsiz, bekledim. Günün büyük bir kısmını odamın içinde bir aşağı bir yukarı yürüyerek geçiriyor, duvardaki deliğin cazibesine kapılmış halde, uzaklaşmaya cesaret edemiyordum.

Uzun saatler akıp gidiyor ve akşamları, yorulmak nedir bilmeyen umudum yüzünden bitap düşüyordum.

İkinci günün gecesinde, aniden uyandım. Daracık yatağımdan fırladım. Odam sokaklar kadar soğuktu, titriyordum. Elimin altında bir ölünün soğukluğuyla uzanan duvara yaslandım.

Hâlâ uyku sersemiyim. Gözlerimi deliğe yaklaştırıp bakıyorum. Pencere kanatları tıpkı benimkiler gibi açık olan yan oda, ay ışığıyla yıkanıyor. Bu mavimsi atmosferden büyülenmiş halde, odadaki soğuğu algılamadan, orada, ayakta, öylece kalıyorum... Hiçbir şey olmuyor... Kendimi, dua eden biri gibi yalnız hissediyorum.

Ardından, gün boyunca gelişini hissettiren fırtına patlıyor. Yağmur damlaları düşüyor, rüzgâr, boşlukta ani girdaplar yaratıyor, gök, gürlemelerle sarsılıyor.

Yağmur yavaş yavaş şiddetleniyor. Rüzgâr, esmeye de-

vam etse de, biraz hafifliyor. Bulutlar ayı saklayınca, etrafımda kusursuz bir karanlık oluşuyor.

Şöminenin baca kapağı titreyip susuyor. Ve ben, neden uyandığımı bilmeden, bu bitmek tükenmek bilmez karanlığın, gecenin, önümde bir duvar gibi dikilen dünyanın huzurunda öylece duruyorum.

◄•►

O vakit, karanlık boşluğun içinde hafif bir gürültü duyuluyor...

Muhtemelen fırtınanın uzak sesleri işittiğim. Hayır... Çok yakından bir fısıltı geliyor sanki. Bir fısıltı ya da bir ayak sesi.

Biri... İçeride biri var... Nihayet! Beni yatağımın sıcak kucağından söküp alan içgüdü yanılmamış.

Gözlerim umutsuzca çabalıyor, ama nafile, karanlık geçit vermiyor.

◄•►

Ses yeniden duyuluyor, bu kez biraz daha uzun sürüyor...

Ayak sesi. Evet, ayak sesleri duyuyorum... Biri yürüyor. Bir nefes sesi, yeri değiştirilen eşyalar, sessizlikle bölünen, bana nedensiz görünen, kaçamak, tanımlanamaz sesler.

Bir an sonra şüpheye düşüyorum... Belki de yorulan aklımın yarattığı bir sanrı bu.

Tam da o anda, Tanrı tarafından gönderilmişçesine, bir insan sesi ulaşıyor kulağıma.

◄•►

Bu ses nasıl da alçak ve dahası, nasıl da tuhaf bir şekilde tekdüze! Uzun bir duayı ya da bir şiiri ezberden okuyor gibi. Yakınımdaki bu yaşam kaynağının yok olmasından korkarak nefesimi tutuyorum...

...Ses ikiye bölünüyor... Birbirine cevap veren iki ses var şimdi. Bilinçli olarak alçak tutulan tüm sesler gibi, akıl ermez bir keder, o kederden bir ezgi yayıyorlar...

Muhtemelen, karşımda yine, bir süreliğine, boş odaya sığınmış iki sevgili var. Yoğun sessizliğin, renksiz derinliğin içinde, birbirine çekilen iki insan. Karanlıkta onları görmeyi başaramasam da, tıpkı göğüs kafesimin içinde çırpınan kalbim gibi heyecanlı olduklarını hissediyorum.

Tüm dikkatimi vermiş, el yordamıyla bu iki bedeni, bu kayıp çifti arıyorum. Boşuna. Gece gözlerimi kaplıyor, beni kör ediyor. Kendimi bakmaya ne kadar zorlarsam, karanlık o kadar canımı yakıyor. Yine de, bir an, karanlık pencerenin önünde, koyu renk bir siluet gördüğümü sanıyorum... Siluet duruyor... Hayır, yanılıyorum... Gece var karşımda. Bir put gibi kıpırtısız karanlık... Kim bu insanlar, ne yapıyorlar? Neredeler, neredeler?

Ve birdenbire, karanlığın içinde bir insan sesi, bir kelimede vücut buluyor: "Yine!"

"Yine!" Bedenlerinden gelen bu çığlık, nihayet onları bana gösteriyor. Sanki yüzleri sisin dışına çıkıyor, çıplaklaşıyor.

Ardından, anlaşılmaz mırıltıların ortasında, boğuk ve mutlu bir ses, bir mücadeleyi kazanmışçasına öne çıkıyor:

– Eğer bilselerdi! Eğer bilinseydi!

Ve bu kelimeler, gitgide azalan bir sesle, ta ki yok olana kadar tekrarlanıyor.

Ardından bir kahkaha çınlıyor. Ve bir öpücük sesi yayılıp, bir hayalet misali, karanlığın içinde dolaşıyor.

◄•►

Odayı bir anlığına renksiz bir sığınağa çeviren bir ışık parıldıyor, ardından kara gece geri geliyor.

Elektrik ışığı, işe yaramayan gözlerimin üzerine örttüğüm gözkapaklarımı harekete geçirse de, o kısacık anda odada dolaşan bakışlarım yaşayan hiçbir şey göremedi... Ağırladığı iki konuk, karanlık bir köşede büzüşüp gizleniyor mu?

Odayı istila eden o yoğun aydınlığın farkına varmamış gibiler. Aynı kelimeler, sinir bozucu bir düzen içinde kulaklarıma ulaşmaya devam ediyor, ama şimdi daha ağır, daha seyrek, daha kayıplar.

– Eğer bilselerdi! Eğer bilinseydi!

Ve ben, sanki karşımda can çekişen biri varmış gibi, olağanüstü bir dikkatle onlara doğru eğilmiş, bu çığlığı dinliyorum.

◄•►

Onları bu kadar sarsan ve dudaklarında ses bulan bu endişenin nedeni ne? Yalnız kalmaya, saklanmaya neden böyle tutkuyla ihtiyaç duyuyorlar? Onlara, bir yardım çığlığına benzeyen bu acınası zafer çığlığını attıran ne? İşledikleri nasıl korkunç bir suç? Kucaklaşmaları hangi kötülüğü gizliyor?

Kalbime keskin bir acı saplanıyor. İki ses birbirine çok benziyor. Birden odadakilerin iki kadın olduğunu anlıyorum. Gecenin karanlığında, gizlice buluşan iki sevgili!

◄•►

Dinliyorum... Kendimi daha önce hiç böyle geceye bırakmamıştım. Kenetlenmiş ellerim, yorgun gözlerim ve tüm duyularımla, bedenlerini gölgeler içindeki yatağa bırakan bu iki karanlık aşığı seyrediyorum....

Titreyerek doruğa ulaşıyorlar, hissediyorum.

– Tanrı bizi görüyor! Tanrı bizi görüyor! diye mırıldanıyor dudaklardan biri.

Onların da Tanrı tarafından görülmeye ihtiyaçları var. Tüm kederli insanlar gibi, hayatlarını renklendirmek için, O'nu yardıma çağırıyorlar!

◄•►

...İçerdekilerin iki kadın olduğundan çok da emin değilim artık. Az önce bir erkek sesi algılar gibi oldum. Üstün bir çabayla bu karanlıktan kurtulmaya çalışarak, parça parça duyduğum sesleri dinliyor, karşılaştırıyor, anlamaya çalışıyorum.

Ardından, kısık sesle dile getirilen o tutkulu yalvarışı duyuyorum. Ateşli dudaklar arasında ezilerek, art arda, telaşla dökülen kelimeler:

– İstiyor musun, istiyor musun?

Soru büyük bir önem kazanıyor. Kendini tüm benliğiyle sunan bir insanın sorusu bu.

Cevap, bir kanat çırpışı gibi yükseliyor:

– Evet.

– Ah! diye inliyor diğer beden.

Birbirlerini tanımak, birbirlerine dokunmak için, hangi gizemli ve karmaşık yolu deniyorlar? Neye benziyor bu çift?

Aşkın şeklinin ne önemi var ki! Endişeden kurtuluyorum ve birdenbire, aşkın trajedisine tanık oluyormuşum gibi geliyor bana.

Birbirlerini seviyorlar, gerisi anlamsız. Yoldan çıkmış ya da normal, lanetlenmiş ya da kutsanmış olmalarının, hiçbir

anlamı yok. Birbirlerini seviyorlar ve bu dünya üzerinde iki insanın olabileceği kadar birbirlerine aitler.

Kaderleri birbirine yazılalı beri, herkesten saklanıyorlar. Çarşafa ya da kefene sarınır gibi sarınıyorlar karanlıklara. Bir ceza gibi günışığından uzak duruyor, kendilerini gölgelere hapsediyorlar. "Eğer bilselerdi!" diye bağırıyor, ağlıyor ve gülüyorlar. Yalnızlıklarıyla övünüyorlar. Yalnızlıkları hem kamçılıyor, hem okşuyor onları. Kuralların, doğanın, hamurunda fedakârlık ve hiçlik olan sıradan hayatın dışına atılmışlar. Birbirlerine dokunmaya çalışıyorlar, mermerden alınları çarpışıyor. Her biri kendi bedeniyle meşgul, ikisi de bir başka bedeni düşünmeden kucakladığının farkında. Elleri körlemesine şehveti arar, dilsiz dudakları aşkla birleşirken, cinsiyetlerinin ne önemi var ki!

Dünyanın bütün âşıkları birbirine benziyor. Tesadüfen vuruluyorlar birbirlerine. Birbirlerini görüyor ve yüzlerinin güzelliğine tutuluyorlar. Deliliğe eş, şiddetli bir sevgiyle aydınlatıyorlar birbirilerini. Hayallerin gerçekliğini doğruluyorlar. Bir an boyunca, yalanı gerçekle değiştiriyorlar.

Ve o anda, sır dolu dünyalarından kopup kulağıma ulaşan birkaç kelime duyuyorum:

– Sen benimsin, benimsin... Sana sahibim, seni alıyorum...

– Evet, seninim ben!

İşte baştan aşağıya aşk var karşımda. Bir buhur gibi salınarak, yüzüme, hayatın kokusunu ve sıcaklığını gönderiyor. Çılgın ve verimsiz görevini tamamlıyor.

◄•►

Aralarındaki sohbet yeniden başlıyor, daha yumuşak, daha sakinler şimdi. Sanki benimle konuşuyorlarmış gibi, gayet net duyuyorum söylediklerini.

Önce titrek, hatta neredeyse hayal gibi bir cümle geçiyor aramızdan:

– Gecelerimize tapıyorum, ama gündüzlerimizi sevmiyorum.

Zaman zaman birbirine karışan, biçimlerini yitiren kelimelerle devam ediyor konuşma. Ağızları, iki dudak kadar yakın birbirine.

– Gündüz ayrılıyor, birbirimizi kaybediyoruz. Ancak gece olduğunda gerçekten birbirimize ait oluyoruz.

– Gündüz sevişebilmek isterdim! diyor diğer ses.

– Bu da olacak bir gün... Daha sonra... Daha sonra!

Kelimeler uzun ve uzak bir yankı halinde çınlıyor.

Ardından, ses devam ediyor:

– Yakında...

– Tanrım keşke! diyor diğeri, umut dolu bir titremeyle.

Benzer bir yakınmayı daha önce de duymuştum. Sanki dünya üzerinde başka yakınacak konu yokmuş gibi, "Oysa ben, ışıklı ve güneşli bir alınyazısı isterdim!" diye inlemişti kocasını aldatan kadın.

Ardından, başlarını kaçırdığım, birbirine bağlayamadığım cümlelerle, güneşli bahçelerden, altın renkli patikaları olan siyah çimli parklardan ve öğle güneşi altında göz kamaştıran ışıltılar saçan geniş havuzlardan bahsediyorlar.

Gölgeler içinde boğulmuş, kendileri de birer gölgeye dönüşmüşken, ışıktan bahsediyorlar. Kendilerine ait olsun istedikleri gündüzü düşünürken, bir yaz gününün mavi göğünün hayali dökülüyor dudaklarından.

Sonra güneşten bahsediyorlar, ardından sesleri alçalıp yok oluyor.

Daha ağır ve kırılgan bir sessizlik hakim şimdi odaya.

- Aşkın seni nasıl güzelleştirdiğini, gülümsemenin yüzünü nasıl aydınlattığını bir bilseydin!

Her şey siliniyor, geriye sadece bu gülümseme kalıyor.

Sonra, hayalleri yüz değiştiriyor, ama yaydıkları aydınlık aynı kalıyor. Salonları, aynaları, süslü avizeleri hatırlıyorlar. Kayıklarla ve renkli (kadınların, bir parkta, güneşin aniden bastırmasıyla açtıkları şemsiyelere benzer), kırmızı, mavi, yeşil balonlarla dolu durgun suyun üzerindeki gece şölenlerini anımsıyorlar.

Yeni bir sessizliğin ardından, ikisinden biri, yalvaran bir tonda devam ediyor. Söyledikleri, alttan alta, deliliğe varan bir saplantıyı, hayallerini gerçekleştirmeye nasıl da ihtiyaç duyduklarını dile getiriyor.

– Ateşim var. Sanki ellerimde güneşi tutuyor gibiyim.

Ve bir an sonra, aceleyle ekliyor:

– Ağlıyorsun! Yanakların da tıpkı dudakların gibi ıslak.

– Tüm bunlara asla sahip olamayacağız, diye inliyor seslerden biri. Geceleri, birlikteyken hayalini kurduğumuz o ışığa asla sahip olamayacağız.

– Hayır olacağız! diye bağırıyor diğeri. Bir gün, bizi üzen her şey bitecek.

Sonra gösterişli bir biçimde ekliyor:

– Hem bak, bazı şeylere şimdiden sahibiz!

– Eğer bilselerdi! diye tekrarlıyorlar, gizlenmenin sebep olduğu vicdan azabıyla. Herkes bizi kıskanırdı, en mutlu âşıklar bile!

Ardından, Tanrı'nın onları gördüğünü söylüyorlar bir kez daha. Karanlıktan yontulmuş bir çift heykele benzeyen bu iki sevgili, Tanrı'nın onları fark edip, ışıklı elleriyle kendilerine dokunduğunu hayal ediyor. Birbirine karışmış ruhları sanki daha büyük şimdi. İçlerinden biri "Daima!" diyor.

Çarşafların altında, larvalar gibi kıpırdadıklarını tahmin ettiğim, ezilmiş, hiçe dönüşmüş bu insanlar, "daima" diyor-

lar! Bu insanüstü, bu doğaüstü, bu olağandışı kelimeyi dile getiriyorlar.

Tüm kalplerin yaradılışı aynı. Bilinmeyenle dolu düşünce, geceye özgü yaşam, karanlığa benzer arzu, birlikte zafer çığlığı atıyor. Âşıklar sarıldıklarında, aslında her biri kendi mücadelesini veriyor. "Seni seviyorum" diyorlar. Bekleyip, ağlayıp, acı çekip "Biz mutluyuz" diyorlar. Çoktan güçleri tükenmiş halde birbirlerini terk ediyor ve "daima!" diyorlar. Onları düştükleri çukurda gören, Prometeus gibi göğün ateşini çaldılar sanır.

Şu an onları görmeyi ne kadar da isterdim... Yaşama arzum kadar güçlü bu istediğim. Her şeyin kaynağı olan eylemlerini, isyanlarını, yarattıkları sahte cenneti, yüzlerini keşfetmek istiyor, ama bir türlü gerçeğe varamıyorum. Odanın sonsuz karanlığında, görebildiğim tek şey pencere. O da uzakta ve samanyolu gibi belirsiz. İki sevgilinin konuşmalarını değil ama, uzlaşma mı yoksa yakınma mı olduğunu anlayamadığım mırıltılarını duyuyorum.

Ardından mırıltı da kesiliyor.

Belki, birbirlerine sarılmış halde uyuyakaldılar, belki de tek hazinelerini, aşklarını alıp başka yere gittiler.

Dindiğini sandığım fırtına yeniden başlıyor.

◂•▸

Uzun süre mücadele etsem de, benden çok daha büyük olan karanlığa yeniliyorum. Kendimi yatağıma bırakıp, karanlığın ve sessizliğin içinde öylece kalıyorum. Ara sıra dirseğimin üzerinde doğrulup dualar mırıldanıyorum: *De profundis.*

De profundis... Bu korkunç umut çığlığı, mutsuzluk, azap ve korku dolu bu çığlık, neden bu gece ruhumun derinliklerinden dudaklarıma yükseliyor?

Yaratılmışların itirafı bu. Kaderlerine hayal meyal tanık olduğum insanlar, dudaklarından hangi sözcükler dökülürse dökülsün, aslında yüreklerinde bu çığlığı atıyorlar. Dinleyerek geçirdiğim tüm bu günler ve gecelerin sonunda duyduğum tek şey bu.

Sonsuz uçurumun dibinde ellerini ışığa uzatan bu çağrı, saklı gerçeğin saklı gerçeğe doğru bu çabası, dört bir yanda yükselip, dört bir yanda yere çakılıyor.

Ne olduğumu bilmiyorum, nereye gittiğimi, ne yaptığımı... Ama ben de, kendi uçurumumun dibinde, bir parça ışık için çığlık atıyorum.

VII

Sabah. Oda dağınık. Aşkım orada, kocasıyla beraber. Bir yolculuktan dönmüşler.

İçeri girdiklerini duymadım. Çok yorgundum herhalde.

Adamın başında şapkası var, yatağın yanındaki bir sandalyeye oturmuş. Yatağın bozulmuş olduğunu fark ediyorum.

Kadın giyiniyor. Az önce banyo kapısının ardında kayboldu. Kocasına bakıyorum, yüz hatları oldukça düzgün, hatta bir çeşit soyluluk sergiliyor.

Alnının çizgisi belirgin, sadece bıyıkları biraz sıradan. Karısının aşığından daha sağlıklı ve daha güçlü bir görünümü var. Bastonuyla oynayan eli oldukça zarif, zaten bütünüyle bakıldığında da etkileyici bir zarafete sahip. Kadının aldattığı ve nefret ettiği adam bu. Gözünde bozulan ve çirkinleşen, mutsuzluğuyla özdeşleşen, işte bu kafa, bu yüz, bu ifade.

Geri gelen kadın, tam anlamıyla görüş alanıma giriyor. Kalbim aniden duruyor sanki, ardından ani bir kasılmayla beni ona doğru itiyor.

Kadın yarı çıplak. Göğüslerinin gerdiği, açık mor renkli, kısa ve ince bir gömlek var üstünde. Yürüdükçe, karnı ve belinin kavisi ortaya çıkıyor.

Banyodan geri geliyor. Yaptığı ufak tefek anlamsız işlerden şimdiden yorulmuş gibi. Elinde bir diş fırçası var, ağzı

ıslak ve lal rengi, saçları dağınık. Küçük ayakları, sivri topuklu ayakkabısının üzerinde zarif bir yay çiziyor, bacakları ince ve güzel.

Tam bir kargaşa içindeki havasız odada, kokular birbirine karışıyor. Sabun, yüz pudrası, keskin kolonya esansı...

Kadın, sessizce gidip, bir sabun kokusu içinde, yüzünü kurulayarak geri geliyor. Bu kez tazelenmiş ve hoş görünüyor.

Adam, bacaklarını hafiften uzatmış, kadına kah bakıp kah bakmayarak bir şeyler anlatıyor, işlerinden bahsediyor.

– Biliyorsun Bernard'lar şu gar işini kabul etmedi...

Bu kez, konuştuğu sürece kadını gözleriyle izliyor, ardından başka yere bakıyor, gözleri halının üzerinde geziniyor. Kadın, kalçalarının kıvrımlarını, belinin kavisini, solgun karnını ve karnının altındaki kalın gölgeyi sergileyerek önünde gelip geçerken, adam, aklı kendi meselesinde, umutsuzca dilini şaklatıyor.

Şakaklarım zonkluyor. Tüm bedenimle, şeffaf giysinin içinde neredeyse çıplak olan bu hoş kadına doğru çekiliyorum... Kocasının sıradan, onun için hiçbir anlam ifade etmeyen cümlesi, kadının çıplaklığını sunduğu bu odada, bir küfür gibi yankılanıyor.

Kadın, korsesini, jartiyerini, iç etekliğini giyiyor. O kaba duyarsızlığı içinde oturmaya devam eden adam, yeniden düşüncelere dalmış gibi görünüyor.

...Kadın, banyodaki aynayı yetersiz bulmuş olmalı ki, makyaj malzemeleriyle birlikte, şöminenin aynasının karşısına yerleşiyor.

Bir yandan makyaj yaparken, bir yandan da gevezelik ediyor. Kendi kendine konuşuyor aslında ama keyfi yerinde, çünkü henüz sabah. Günün ilkbahar vakti.

...Oraya buraya koşturuyor, hazırlanmak için epey zaman harcıyor. Ama zaman kaybı sayılmaz, önemli bir iş bu. Zaten, o da elini çabuk tutuyor.

İşte şimdi giysi dolabına gidiyor, narin kumaşlı ince bir elbise çıkarıp, özenle kollarının arasında tutuyor.

Elbiseyi başından geçiriyor. Sonra, aklında birden bir düşünce belirmiş gibi, kolları havada öylece kalıyor.

– Hayır, hayır, hayır, diyor kararlı bir şekilde.

Elbiseyi çıkarıp başka bir tane bulmaya gidiyor. Koyu renk bir bluz ve etekte karar kılıyor.

Eline bir şapka alıyor, kurdelesini biraz düzeltiyor, sonra aynanın karşısına geçip, şapkayı süsleyen gülleri yüzünün yanında tutuyor. Gördüğünden memnun kalmış olmalı ki bir şarkı mırıldamaya koyuluyor...

◄•►

...Adam kadına bakmıyor, zaten baktığında da görmüyor onu!

Ne törensel bir manzara bu! Bir dram, iç karartıcı, dahası kaygı verici bir dram. Bu adam mutlu değil, oysa ben onun mutluluğunu kıskanıyorum. Söyleyin bana, mutluluk her birimizin içindeyken, sahip olmadığımız şeyleri arzulamamız gerçeğini nasıl açıklayacağız?

Bu iki insan birlikte olsalar da, aslında uzak düşmüşler birbirlerinden. Ayrılmadan birbirlerini terk etmişler. Hiçliğe dair bir çeşit düğüm sanki onları bir arada tutan. Bir daha asla yakınlaşamayacaklar, çünkü sona ermiş aşkları, aralarında bir duvar gibi yükseliyor. Bu sessizlik, bu ortak cehalet, yeryüzündeki en acımasız şeyler. Artık sevmiyor olmak, nefret etmekten daha beter. Ölüm de acı çekmekten daha beter.

Duyarsızlık zincirinin bağladığı çiftlere acıyorum. Sahip olduğunu kısa sürede kaybeden zavallı kalpler için üzülüyorum. Kalbi bir daha sevemeyecek insanlara acıyorum.

Bu sıradan ve yürek parçalayıcı sahne karşısında, bir

anlığına da olsa, sonsuz çile çeken sayısız insanın ıstırabına maruz kalıyorum.

Kadın giyinmeyi tamamlıyor. Eteğinin renginde bir ceket geçiriyor üstüne, ten rengi iç çamaşırının şeffaf bölümünü açıkta bırakacak şekilde ilikliyor. Sonra da bizi (kocasıyla beni) bırakıp gidiyor.

Adam da gitmeye hazırlanırken, kapı yeniden açılıyor. Belki kadın bir şey unuttu diye düşünüyorum... Ama hayır, hizmetçi kız gelen. Odanın dolu olduğunu görünce geri çıkmaya yelteniyor.

–Odayı temizlemeye gelmiştim, kusura bakmayın rahatsız ettim, efendim...

– Kalabilirsiniz.

Kız eşyaları topluyor, çekmeceleri kapatıyor... Başını kaldıran adam, göz ucuyla kızı izliyor.

Yerinden kalkıp, sanki büyülenmiş gibi sarsakça kıza yaklaşıyor... Bir itişip kakışma, kaba bir kahkaha içinde boğulan bir çığlık. Kız fırçasını ve elinde tuttuğu elbiseyi düşürüyor... Adam onu arkasından kavrıyor, iki eli, korsenin üzerinden kızın göğüslerini sıkıyor.

– Hadi ama durun! Ne yaptığınızı sanıyorsunuz!

Adam cevap vermiyor, yüzü arzudan kıpkırmızı, gözleri kör gibi sabit bakıyor. Hafifçe dişlediği şehvet dolu dudaklarının arasından, makine sesine ya da aç bir midenin gurultusuna benzer, anlaşılmaz bir homurtu çıkıyor... Karnını kızın geniş kalçalarına bastırıyor. Bir maymun gibi, bir aslan gibi, bu körpe bedene asılıyor.

Kız gülüyor. Tokadan kurtulan saçları, kırmızı tombul yüzüne düşüyor. Dolgun göğüsleri adamın ellerinin altında kayboluyor.

Adam kızın eteğini açmaya çalışıyor. Kız elbisesini bacaklarının arasına sıkıştırarak engellemeye çalışıyor onu ama başaramıyor. Tombul bacakları, dizlerinin üzerinde kıvrılan çorapları, iç gömleğinin etekleri, eski ayakkabıları çıkıyor ortaya. Az önce elinden düşürdüğü Aşkım'ın elbisesinin üzerinde, bir mücadele yaşanıyor.

Ardından kız, bunun fazla uzadığını düşünmüş olmalı ki:

– Bu kadarı yeter ama! diye bağırıyor.

Hâlâ tek kelime etmeyen adam, dudaklarını arzudan ibaret bir hayvan gibi kızın boynuna yaklaştırırken, kız sinirleniyor:

– Hayır dedim size! Yeter! Derdiniz ne sizin!

...Adam sonunda bırakıyor kızı. Mahcubiyet ve edepsizlik karışımı şeytani bir gülüş eşliğinde, sendeleyerek çıkıyor odadan.

Koridordaki kadınların arasından geçiyor. Hepsinin eteklerini kaldırma arzusunun neden olduğu delice bir bakış var gözlerinde.

İçinde kaynayan şehvet, bir annenin memesinden fışkıran süt gibi dışarı çıkmak istiyor. Kollarını öne uzatmış, el yordamıyla sarılacak bir kadın arayan bir adam o. Bir yaranın yiyip bitirdiği, sallanarak bir yatağa doğru ilerleyen, ağır ve kuvvetli bir beden.

Ama az önce muhteşem vücutlu bir kadın, karısı, güzelliğini önünde sergilediğinde onu arzulamadığına göre, sadece güçlü bir güdü değil adamınki.

Belki karısı bedenini sakınıyor ondan ya da belki bir anlaşma var aralarında... Ama gördüm, adam göz ucuyla bile bakmıyordu kadına. Oysa aynı gözler, şu hizmetçi kız, şu dağınık saçlı, kirli tırnaklı, iğrenç Venüs ortaya çıktığı anda, nasılda parlayıverdi.

Çünkü o kızı tanımıyordu, tanıdığı kadından farklı biriydi karşısındaki. Senin olmayana sahip olmak... Her ne ka-

dar tuhaf görünse de, insanın içgüdülerini tetikleyen, kibirli, ezeli bir düşünce bu. Adamı, yabancı bir kadının önünde, yaşamak için öldürmeye ihtiyacı olan ve öfkeli pençeleriyle avına yapışan vahşi bir hayvan gibi harekete geçiren bir düşünce.

İnsana has bu krizlere (Tanrı'nın bile karşısında çaresiz kalacağı kadar zincirinden boşanmış bu krizlere) hakim olma yetisi bahşedilmiş olan ben, kendi dışımıza koyduğumuz bir çok şeyin, aslında içimizde olduğunu ve sırrın da bu olduğunu anlıyorum. Maskeler nasıl da düşüyor, düğümler çözülüyor, gerçek ortaya çıkıyor!

◂•▸

Konuk masasında yemek yemek, artık büyülü bir cazibe kaynağı benim için. Önceki gece odada sevişen çiftin kimliğini saptayabilmek için, bütün yüzleri dikkatle inceliyorum.

Ama nafile! İkişer ikişer gruplandırdığım yüzler arasında boş yere bir benzerlik keşfetmeye çalışıyorum, bana yol gösterecek hiçbir şey yok. Anlaşılan karanlık gecenin içine gömülmedikçe onları tanımam mümkün değil.

...Yemek odasında beş genç kız ya da genç kadın var. En azından içlerinden biri, o gecenin yakıcı anısını bedeninde saklıyor olmalı. Ama benimkinden daha güçlü bir irade, yüzünü gizlemesine yardım ediyor. Bilmiyorum ve bu bilinmezlik karşısında bunalmış durumdayım.

Tek tek gidiyorlar. Ellerim belirsizliğin sonsuzluğunda kasılıyor, parmaklarım boşluğu hapsediyor avucuma. Yüzüm, tüm bu olasılıkların, tüm bu belirsizliklerin karşısındaki tek belirli şey.

◂•▸

Şuradaki kadın Aşkım değil mi? Pencerenin yanında durmuş, ev sahibesi ile konuşuyor. Diğer konukların arasında onu fark etmemişim.

Zarif bir biçimde, biraz çalışılmış hareketlerle üzüm yiyor.

Ona doğru dönüyorum. Adı Madam Montgeron ya da Montgerot. Bu isim bana komik geliyor. Neden böyle bir ismi var ki? Bu isim ona yakışmıyor ya da kullanışsız gibi geliyor bana. Kelimelerin, harflerin yapay karakteri, beni şaşırtıyor.

Yemeğin sonu. Hemen hemen herkes gitti. Kahve fincanları, küçük likör bardakları masanın üzerine dağılmış halde. Oyuncu bir gün ışığı, masa örtüsünü beneklendirip bardakların parıldamasına neden oluyor. Yavaş yavaş kumaşa işleyen bir kahve lekesi, kururken güzel bir koku yayıyor etrafa.

Madam Lemercier ile Aşkım'ın sohbetine dâhil oluyorum. Aşkım bana bakıyor. Daha önce apaçık gördüğüm bakışlarını şimdi güç bela tanıyorum.

Uşak gelip Madam Lemercier'in kulağına bir şeyler fısıldıyor. Ev sahibesi kalkıyor, özür dileyip odayı terk ediyor. Aşkım'ın yanında öylece kalıyorum. Yemek odasında, bizden başka, öğleden sonra ne yapacaklarını tartışan iki ya da üç kişi var sadece.

Bu kadına ne diyeceğimi bilmiyorum. Aramızdaki sohbet canlılığını yitiriyor. Yüreğini gördüğüm, yazgısını neredeyse Tanrı kadar iyi bildiğim bu kadın, ilgimi çekmediğini düşünüyor olmalı.

Elini masanın üzerinde duran bir gazeteye uzatıyor, bir müddet okumaya dalıyor. Sonra gazeteyi katlıyor, o da kalkıp odadan çıkıyor.

Hayatın sıradanlığından usanmış, üstelik yemek sonrası üzerime bir ağırlık çökmüş halde, dirseğimi masaya dayıyo-

rum. Uykulu gözlerim, güneşin aydınlattığı, sanki sonsuza kadar uzanan masada dolanırken, kolum gücünü yitirmesin, çenem düşmesin, gözkapaklarım kapanmasın diye çaba gösteriyorum.

Ortalığı toplayıp akşam yemeği hazırlıkları için koşuşturan hizmetçilerin sessizce kuşattığı bu darmadağınık odada tek başıma oturmuş, çok mu mutlu, çok mu mutsuz olduğumu, neyin gerçek neyin doğaüstü olduğunu düşünüyorum.

Sonra anlıyorum... Gerçek, usulca ama şiddetli bir biçimde beliriyor karşımda. Etrafıma bakıp tüm bu sıradan ve dingin şeyleri seyre dalıyorum. Ardından, gözlerimi kapatıp, kendisine gönderilen vahyin yavaş yavaş bilincine varan bir peygamber gibi, tekrarlıyorum:

"Ama işte sonsuzluk burada. Gerçek bu. Artık bundan şüphe edemem." Kesinliği tartışılmaz bir düşünce çıkıyor karşıma, dünyada tuhaf şeyler yoktur, doğaüstü diye bir şey de yoktur, aksine, vardır ve her yerdedir. Gerçeğin içinde, sıradanlığın içinde, huzurun içinde. Hatta burada, azap içinde bekleyen bu duvarların arasında. Gerçek ve doğaüstü aynı şey, aynı bedende yaşıyorlar.

Hayatta, bir başka boyutta olabileceğinden daha fazla gizem yok.

Ben de, diğer insanlar gibi, sonsuzluktan ibaretim. Oysa tüm bunlar nasıl da belirsiz ve karmaşık görünüyor gözüme! Kalbimle güneş arasında koyu bir gölge gibi duran varlığım, ne kendini iyi tanımayı becerebiliyor ne de kendinden kurtulabiliyor.

VIII

Onları ilk kez birlikte gördüğüm sahneyi yeniden yaşıyorum sanki. Aynı dekor, aynı alacakaranlık. Aşkım ve aşığı yine odada, yanı başımdalar.

Ben onları yeni fark ettim, ama bir müddettir sohbet ediyor olmalılar.

Kadın adamın arkasında, kanepede oturuyor. Yüzü, akşamın ve adamın gölgesinde saklanıyor. Elleri dizlerinde oturan adamın solgun ve belirsiz çehresi, boşluğun içinde, öne doğru eğilmiş.

Gece hâlâ akşamın o ipeksi gri peleriniyle örtülü, ama birazdan çıplak kalacak. Gece, amansız bir hastalık gibi üzerlerine geliyor. Bunu hissediyor, korunmanın yollarını arıyor, ölümcül karanlıklara karşı, kelimelerden ve düşüncelerden bir duvar örmek istiyor gibiler.

Çok da önemsemedikleri bir şeylerden konuşuyorlar. Birtakım yer ve insan isimleri çalınıyor kulağıma. Bir gardan bahsediyorlar, bir halk gezisinden, bir çiçek satıcısından.

Kadın birden duruyor. Sanki bir şeye bozulmuş gibi. Elleriyle yüzünü gizliyor.

Adam, bu tür zayıflıklara ne denli alışık olduğunu gösteren kederli bir yavaşlıkla bileklerinden tutuyor kadını. Ona mümkün olduğunca yaklaşarak, ne diyeceğini pek de bilemeden kekeliyor:

– Neden ağlıyorsun? Neden ağladığını söyle bana.

Kadın cevap vermiyor. Sonra ellerini gözlerinden çekip adama bakıyor:

– Neden mi? Bir bilsem! Gözyaşı bu, kelime değil ki.

Kadının ağlamasını, gözyaşlarına boğulmasını izliyorum. Aklı başında birinin ağlamasına tanıklık etmek önemlidir! Çok zayıf ve kırılmış biri ağladığında, mutlak güce sahip, yakarılan bir tanrıya benzer. Çünkü o kişi, zayıflığı ve yenilgisi içinde, insani güçlerin çok üstündedir.

Sanki bitip tükenmez bir kaynakla yıkanan bu içten ve sahici kadın suretine tuhaf bir hayranlık duyuyorum.

Ağlamayı kesip kafasını kaldırıyor. Bu kez adam sormadan konuşmaya başlıyor:

– Ağlıyorum, çünkü insan yalnız bir varlık.

"İnsan kendi benliğinden uzak duramıyor. Bunu itiraf edemese de, insan yalnız. Her şey geçiyor, her şey değişiyor, her şey uçup gidiyor ve her şeyin uçup gittiği anda, insan yalnız kalıyor. Bunu bazen her zamankinden çok daha fazla hissediyorum. O vakit, ağlamama kim engel olabilir ki?"

Gitgide daha çok gömüldüğü kederin ortasında, bir parça kibir uyanıyor kadının içinde. Melankoli maskesinin üzerinde, bir gülümse usulca şekilleniyor.

– Ben başkalarına göre daha duyarlıyım. İnsanların fark etmedikleri şeyler, bende farklı bir yankı buluyor. Ve bu aydınlanma anlarında kendime baktığımda, yalnız olduğumu görüyorum, tek başıma, tamamen yalnız.

Kadının kederinin gitgide artmasından endişe duyan adam, onu biraz canlandırmaya çalışıyor:

– Bizim bunu söyleyemeye hakkımız yok, biz kaderimizin yolunu değiştirdik... Sen büyük bir irade örneği sergiledin...

Ama bu sözler, rüzgâra kapılan kuru yapraklar gibi uçup gidiyor.

– Ne anlamı var! Her şey faydasız. Yapmaya çalıştıklarıma rağmen, yalnızım. Zina her ne kadar hoş bir kelime olsa da, bir şeylerin çehresini değiştirecek olan o değil!

"Mutluluğa kötülükle varılmıyor. Ama erdemle de varılmıyor. Sezgisel büyük kararların o ne iyi ne de kötü olan kutsal ateşi de değil, mutluluğa ulaştıracak olan. Mutluluğa giden yol, bunların hiçbirinden geçmiyor. İnsan asla mutluluğa ulaşamıyor."

Duruyor ve sanki kaderinin geri teptiğini hissediyormuş gibi devam ediyor:

– Evet, kötülük yaptığımı biliyorum. Beni çok sevenlerin, eğer bilseler benden nefret edeceklerini de biliyorum. Annem, eğer bilseydi (ki inanılmaz hoşgörülüdür), çok mutsuz olurdu! Biliyorum, aşkımızın hamurunda, akla uygun ve doğru olan her şeyin laneti kadar annemin gözyaşları da var. Ama utanç duymak artık neye yarar ki? Annem, eğer bilseydi, mutluluğuma acırdı!

Adam zor duyulur bir sesle mırıldanıyor: "Zalimsin..."

Bu, anlamı olmayan sıradan bir kelime gibi düşüveriyor aralarına.

Kadın, elinin hafif bir temasıyla adamın alnını okşuyor ve kendinden son derece emin bir sesle cevap veriyor:

– Bu kelimeyi hak etmediğimi iyi biliyorsun. Konuşurken bizi kastetmediğimi de biliyorsun.

"İnsanın yalnız olduğunu benden daha iyi biliyorsun. Benim yaşam sevincinden bahsettiğim ve senin, benim bugün olduğum gibi kederle yıkandığın bir gün, bana baktıktan sonra, söylediklerime rağmen ne düşündüğümü, yüzümde-

ki pembeliğin sürdüğüm pudradan mı yoksa yanaklarımın kızarmasından mı kaynaklandığını bilmediğini söylemiştin bana.

"Düşüncelerimizin hepsi, en önemlileri de, en sıradanları da, sadece bize ait. Hepsi bizi bize yansıtıyor ve bizi kendimize mahkûm ediyor. O gün dedin ki: 'Benden sakladığın ve bana söylesen bile, asla bilemeyeceğim şeyler var'. Aşkın bir çeşit yalnızlık şöleninden başka bir şey olmadığını gösterdin bana ve beni kollarının arasında sımsıkı tutarak 'Bizim aşkımız, benim!' diye haykırdın. Ve ben de ne yazık ki kaçınılmaz cevabı verdim sana: Bizim aşkımız, benim!"

Adam konuşmaya yelteniyor ama kadın dostane ama umutsuz bir hareketle elini adamın dudaklarına koyuyor. Daha yüksek ve titrek bir sesle devam ediyor. Kelimelerinde, insanın yüreğine dokunan bir ahenk var:

– Hadi al beni... Parmaklarımı sık, gözkapaklarımı uyandır, göğsünü göğsüme yasla. Ellerinle ya da teninle keşfet beni, uzun uzun öp, ta ki birbirimizin ağzıyla nefes almaya başlayıp dudaklarımızın varlığını unutuncaya kadar. Bana ne yapmak istiyorsan yap, sadece yakınımda ol... Acı çekmek için buradayım ben. Cevap ver bana, acımı hissediyor musun?

Adam hiçbir şey demiyor. Etraflarını saran alacakaranlıktan kefenin içinde, başını hayır dercesine sallıyor... Tesadüfen düştükleri karanlığın ortasında artık nasıl yalan söyleyeceklerini bilemeyen bu çiftten yayılan tüm mutsuzluğa şahit oluyorum.

Orada birlikte oldukları doğru, ama onları birleştiren hiçbir şey yok. Aralarında koca bir boşluk var. İstediğinizi söyleyin, dilediğinizi yapın, isyan edin, öfkeyle ayağa fırlayın, tartışın, tehdit edin, hepsi boşuna. Yalnızlık sonunda sizi alt edecek. Onları birleştiren hiçbir şeyin olmadığını görüyorum. Hiçbir şey yok.

– Artık konuşmayalım, diyor kadın. Artık asla acıdan ve sevinçten bahsetmeyelim. Onları paylaşmak gerçekten imkânsız. Hatta bir düşüncenin bir başka düşünceye karışması bile yasak. Dünya üzerinde aynı dili konuşan iki insan yok. İnsanlar, bazı zamanlar, nedensizce birbirine yaklaşıyor, sonra, yeterli bir neden olmadan birbirinden uzaklaşıyor. Birbirini incitiyor, birbirine sevecenlikle dokunuyor, birbirini yaralıyor, birbirini sakat bırakıyorlar. Ağlamaları gerekirken gülüyor, onu da tam anlamıyla yapamıyorlar. Çift olmak her daim delilik. Bunu sen kendin söyledin, ben uydurmadım. Çokça akla ve bilgiye sahip sen, karşılıklı konuşan iki insanın kör, hatta neredeyse dilsiz olduğunu ve birlikte yürüyen iki aşığın birbirlerine rüzgâr ve deniz kadar yabancı kaldığını söyledin bana. Kişisel bir çıkar ya da duygu ve düşüncelerin farklı yönelimi, bir bıkkınlık ya da tam tersi keskin bir arzu zirvesi, dikkati puslandırıyor, gerçekten saf olmasını engelliyor. Dinlediğinde az duyuyor, duyduğunda az anlıyorsun. Çift olmak her daim delilik.

Adam, böyle aynı tonda sürüp giden kederli monologlara, uzun ve bıktırıcı nakaratlara alışık görünüyor. Hiç cevap vermiyor. Kadını kollarının arasında tutup hafifçe sallıyor, özenli bir sevecenlikle saçlarını okşuyor. Sorununun ne olduğunu söylemediği, bakıma muhtaç hasta bir çocuk gibi davranıyor ona sanki. Ve böylece, aslında mümkün olabildiğince uzak duruyor kadından.

Kadının temasından huzursuz olduğunu hissediyorum. Her ne kadar umutsuz, yıkılmış ve üzgün de olsa, kadın sıcacık sokuluyor ona. Adamsa, yaralı olduğunu göre göre, iştahla bakıyor avına. Kadın kendini kusursuz bir armağan gibi kederin kollarına bırakırken, adamın ona diktiği bakışları tutkuyla parlıyor. Bedenini kadınınkine bastırıyor. Tek istediği bu beden. Kadının söylediklerini duymuyor, kelimeler umurunda değil, ona dokunmuyorlar bile. O sadece kadını istiyor!

Ayrılık! Düşünce ve ruh olarak birbirlerine fazlasıyla denkler ve o anda, birbirlerine ellerinden geldiğince yardım ediyorlar. Ama ben (insanlardan uzak, onları yukardan süzen görgü tanığı), birbirlerine yabancı olduklarının ve görünüşün aksine, birbirlerini görmediklerinin ve duymadıklarının gayet farkındayım. Kadın üzgün olsa da, belki de adamı ikna etmiş olmanın gururuyla bir parça hayat buluyor. Adam, şefkatli olduğu kadar hayvansı, arzulu ve uyarılmış. Birbirlerine yapabilecekleri en iyi şekilde cevap verseler de, bir türlü teslim olamıyor, hâlâ birbirlerini yenmeye çalışıyorlar. Bu korkunç mücadele kalbimi parçalıyor.

◂•▸

Kadın adamın arzusunu anlıyor. Suçlu bir çocuk gibi, yakınarak,

– Hastayım, diyor.

Sonra ruh hali aniden değişiveriyor. Elbiselerini, canlı bir hapishaneden kurtuluyormuşçasına çıkarıp fırlatıyor ve yaralı kalbiyle birlikte kendini, bir kurban gibi, çırılçıplak, adama sunuyor.

...Giysilerin o büyük karanlık kanatları açılıp kapanıyor.

Ahenkli dokunuşlarla, bedenleri bir kez daha birbirine karışıyor. Şehvet onu avuçlarının içine almışken, ben bir kez daha adamın yüzüne bakıyorum. Gördüğüm şey dehşete düşürüyor beni: adam yalnız!

Kendini düşünüyor, kendini seviyor. Damarları belirginleşmiş kırmızı yüzüyle seviştiği kadın değil aslında, kendisi. Kadının şehvetli bedeni, kendinden geçmesine izin veren bir araç sadece. Ve adam, tüm benliğiyle doruğa ulaşıyor. Ruhu yükseliyor, içinin ışıltısı tümüyle yüzüne yansıyor... Her şeyiyle zevkin içinde yüzüyor adam... Tutku dolu kelimeler mırıldanıyor, onu göklere yükselten kadını adeta kutsuyor.

Tenlerinin bu ortak eylemi, hatta aynı anda titreyip sarsılmaları bile birleştirmiyor onları. Aksine, şaşkınlık verecek derecede yalnızlar. Neye bıraktıklarını bilmeden bırakıveriyorlar kendilerini. Dudakları ve kolları açık. Ayrı ayrı ancak birlikte zevkin doruğuna ulaşmak, ne uyumsuzluk ama!

◂•▸

Yataktan kalkıyorlar. Onları yere fırlatacak kadar güçlüyken aniden güçsüzleşen arzudan kurtuluyorlar.

Adam da en az kadın kadar karamsar. Sesi inliyormuş gibi kısık, söylediklerini duyabilmek için eğiliyorum:

– Keşke bilmiş olsaydım!

Bitkin haldeler, ama ikisi de birbirinden güvensiz, ortak günahlarını peşlerinden sürükleyerek, koyu karanlığın içinde bir parça günışığınm aydınlattığı gri pencereye doğru ilerliyorlar.

Nasıl da geçen akşam oldukları gibiler! Oysa geçen akşamdı o. Daha önce hiç, eylemlerin boş olduğu ve hayalet gibi geçip gittikleri duygusuna kapılmamıştım.

Adamı bir titreme alıyor. Bozguna uğramış ve tüm kibrinden, erkeklere has kayıtsızlığından soyunmuş görünüyor. Utanç veren pişmanlığını saklayacak gücü yok artık.

– Kendimize hakim olamıyoruz, diye mırıldanıyor başını iyice eğerek. Bu bir alınyazısı.

El ele tutuşuyorlar, nefes nefeseler, kalplerinin verdiği ıstırapla hafifçe ürperiyorlar.

◂•▸

Alınyazısı!

Ondan bahsetmek, tenden ve tamamlanmış eylemden daha ötesini görmelerine neden oluyor. Bu pişmanlık ve

iğrenme duyguları içinde onları bu denli ezen salt cinselliğe dair hayal kırıklığı değil. Daha da uzağa bakıyorlar. O kırılgan tensel arzuya kaç defa boş yere kapıldıklarını, geri püskürtülüp sonra yeniden kapıldıklarını düşündüklerinde, çıplak gerçekle yüzleşiyorlar. Bir yavanlık, büyümekte olan bir hiçlik duygusu istila ediyor benliklerini.

Her şeyin geçip gittiğini, her şeyin yıprandığını, her şeyin bittiğini, her şeyin bir gün öleceğini, hatta aralarındaki bu hayali bağın bile sürekli olmadığını hissediyorlar. Kadının az önceki ilham kaynağı sözlerinin yankısı, muhteşem bir müziğin tınıları gibi çınlıyor odada: "Her şey uçup gittiği anda, insan yalnız kalıyor."

Bu ortak düş onları yaklaştırmıyor. İkisi de, aynı anda, aynı yöne eğilmişler... Aynı gizemden gelen aynı ürperti, onları aynı sonsuzluğa doğru itiyor. Ama çektikleri acının gücü ayırıyor onları. Birlikte acı çekmek, ne uyumsuzluk ama!

Kendine duyulan aşkın suçluluğu, can çekişen birinin attığı çığlık gibi taşıyor kadının dudaklarından:

– Ah bizim büyük, sınırsız aşkımız! Yavaş yavaş ondan iyileştiğimi hissediyorum!

◂•▸

Kadın boynunu geri atıp gözlerini yukarıya kaldırıyor.

– Ah, o ilk sefer! diyor.

İkisi de, ellerinin bütün o insanlar ve nesneler arasında birbirini bulduğu o ilk anı hatırlarken, kadın devam ediyor:

– Tüm bu coşkunun bir gün öleceğini biliyordum ve tüm o heyecan verici vaatlere rağmen, zamanın geçmesini istemiyordum.

"Ama zaman geçti. Artık birbirimizi neredeyse hiç sevmiyoruz..."

Adam itiraz edecek gibi olsa da kadın umursamıyor.

– Giden sadece sen değilsin sevgilim, ben de gidiyorum. Başta gidenin sadece sen olduğunu sandım, sonra, zavallı kalbimin de, zamana karşı hiçbir şey yapamadığını anladım.

Adama bakarak, ardından gözlerini ondan ayırıp sonra tekrar ona bakarak, yavaş yavaş konuşmaya devam ediyor:

– Yazık! Bir gün belki sana "Seni artık sevmiyorum" diyeceğim. Yazık, yazık, belki bir gün sana "Seni asla sevmedim!" diyeceğim.

– Geçerken bizi değiştiren zaman, işte yaranın kaynağı bu. Bununla karşılaştırıldığında, birbirleriyle mücadele eden çiftlerin ayrılığı ne kadar da anlamsız geliyor. İnsan ayrılıkla yaşamaya devam edebilir. Ama geçen zaman! Yaşlanmak, başka türlü düşünmek, ölmek. Yaşlanıyor ve ölüyorum ben. Bunu anlamak çok uzun zamanımı aldı. Yaşlanıyorum, yaşlı değilim ama yaşlanıyorum. Şimdiden birkaç tel beyaz saçım var. İlk beyaz saç teli, ne darbe ama! Bir gün, evden çıkmaya hazırlanırken, eğilip aynada kendime baktım, şakaklarımda iki beyaz tel gördüm. Önemli bir şey bu, açık bir uyarı. O gün, odamın bir köşesine oturdum, başlangıçtan sonuna kadar tüm varlığımı bir bütün halinde gördüm ve güldüğüm her sefer nasıl da yanılmış olduğumu düşündüm. Benim de beyaz saçlarım vardı! Evet, benim! Ölümü etrafımda görmüştüm ama kendi ölümümü tanımıyordum ben. Ve o an, ölümü görüyor ve bunun ikimiz arasında bir mesele olduğunu öğreniyordum!

"Ah, insanı bir kuklaymış gibi tepesinden yakalayan bu renk kaybından nasıl kaçılır ki! Saçlarının rengini yitirişi, solgun bir kefen, kuru kemikler ve mezar taşlarıyla çevrelenmiş gibi bir duygu yaratıyor insanda..."

Yerinden doğrulup boşluğa doğru haykırıyor:

– Kırışıklıkların ağından kaçmak!

Kadın devam ediyor:

– Kendime diyorum ki "Yavaş yavaş oraya doğru gidiyorsun. Cildin bozulacak. Dinlenirken bile gülümseyen gözlerin tek başlarına ağlayacak... Göğüslerin ve karnın, üzerinden dökülen paçavralar gibi sarkacak. Yaşam yorgunluğu yüzünden çenen hiç kapanmayacak, sürekli esneyecek, çok üşüdüğünden sürekli titreyeceksin. Yüzün kadavraya dönecek. Sesin çatallaşacak ve şimdi konuşmanı sevimli bulanlar, o vakit iğrenç bulacaklar. Şimdi seni erkeklerin bakışlarından gereğinden fazla saklayan elbisen, çirkin çıplaklığını örtmeye yetmeyecek. İnsanlar sana rastladıklarında, bakışlarını başka yöne çevirecek, hatta seni düşünmeye bile cesaret edemeyecekler!"

Güçlükle soluk alarak, ellerini ağzına götürüyor. Boğuluyor, gerçeğe mağlup oluyor. Sanki söyleyecek çok şeyi var gibi. Buna tanık olmak olağanüstü ve korkunç bir his yaratıyor insanda.

Adam, tutkuyla kollarına alıyor onu. Ama kadın evrensel bir acının neden olduğu bir sayıklama hali içinde. Sanki ölüme dair gerçek, onda aniden alınan acı bir haber etkisi yaratmış gibi.

– Seni seviyorum, ama geçmişi senden daha çok seviyorum. Geçmişi istiyorum, onu isterken tükeniyorum. Geçmiş! Görüyorsun işte, hep şimdiki gibi ağlayacağım, acı çekeceğim, çünkü geçmiş bir daha asla geri gelmeyecek.

"Geçmişi sevmek boşuna, asla geri gelmeyecek... Ölüm her yerde, uzun zaman güzel olanın çirkinliğinde, temiz ve

saf olanın kirliliğinde, candan sevilen suretlerin cezalandırılışında, uzakta olanın unutuluşunda, alışkanlıkta. Yakın olanın unutuluşu bu. Anlık bakışlarla yakalıyoruz hayatı. Sabah, ilkbahar, umut. Gerçekten görmeye zamanımızın olduğu tek şey ölüm... Dünya dünya olalı beri, elle tutulabilir tek şey ölüm. Onun üzerinde yürüyor ve ona doğru gidiyoruz. Bir gün birileri mezarımızın üzerinde yürüyecek olduktan sonra, güzel ve erdemli olmak neye yarar ki. Toprağın altında üzerindeki canlılardan daha fazla ölü var ve biz, yaşamdan çok ölüme sahibiz. Sadece bir zamanlar sesleriyle etrafımızı saran, şimdiyse yok olmuş insanlar değil kastettiğim, biz de yıldan yıla, parça parça ölüyoruz. Henüz var olmayan da ölecek. Neredeyse her şey ölü.

"Benim de artık var olmayacağım bir gün gelecek. Ağlıyorum, çünkü mutlaka öleceğim.

"Ölümüm! Kendime soruyorum, madem ki öleceğiz, nasıl yaşayabilir, hayal kurabilir, uyuyabilir ki insan? Yorgunuz, sarhoşuz.

"O sabırlı ve sonsuz çabaya, tüm büyük düşünsel mücadelelere rağmen, verilen sözlerin içinde, kaderin yalanlarını duyar insan. Ben duyuyorum. 'Evet' kelimesini her duyduğunuzda, onu mutlaka daha güçlü ve daha gerçek bir 'hayır' izler ve her şeyi alan o 'hayır' olur.

"Bazı anlar var ki, özellikle de akşamları, kalplerimizin yıpratıp yumuşattığı zaman tereddüt ediyor sanki. Saatlerin durduğu harika bir serap bu. Ama gerçek değil. Her şeyin içinde alt edilemez bir boşluk var ve biz onunla zehirlenmiş olarak geçip gidiyoruz dünyadan.

"Görüyorsun sevgilim, insan bunları düşündüğünde affediyor, gülümsüyor, artık kimseye kızmıyor. Ama yenilgiden doğan bu iyilik hali her şeyden daha ağır."

Adam ona doğru eğilmiş, ellerini öpüyor kadının. Ilık, saygılı bir sessizlikle sarıyor onu. Ama adamın her zamanki gibi kendine hakim olduğunu hissediyorum...

Kadın şimdi farklı, melodik bir sesle konuşuyor:

– Ölümü hep düşündüm. Bir defasında, bu saplantımı kocama itiraf ettim. Öfkeyle yerinden fırladı. Bana sinirlerimin zayıf olduğunu ve tedavi görmem gerektiğini söyledi. Sağlıklı ve akli dengesi yerinde olduğundan, kendisi böyle şeyleri asla düşünmezdi, bana onun gibi olmam için söz verdirdi.

"Bu doğru değildi. Bu kaygısızlık ve aldırmazlık yüzünden gerçekte hasta olan oydu. Bir felç, bir gri hastalıktı onunki. Körlüğü bir sakatlıktı ve yaşamak için yaşayan bir köpeğin, insan suretli bir hayvanın huzuruydu hissettiği.

"Ne yapmalı? Dua mı etmeli? Hayır, insanın daima yalnız olduğu, yıldırıcı, sonsuz bir diyaloga benziyor dua etmek. Kendini bir işe vermek, çalışmak? Boşuna. İş her daim yeniden yapılması gereken bir şey değil mi? Çocuk sahibi olup onları yetiştirmek? Bu da aynı anda hem işinin bittiğini hem de anlamsızca yeniden başladığını hissettirir insana. Yine de, kim bilebilir ki!"

İlk kez yumuşuyor.

– Anne olmanın adanmışlığını, o teslimiyet duygusunu hiç tanımadım. Belki de bu, hayatta yolumu bulmamı sağlardı. Bir küçük çocuğun yetimiyim.

Bir anlığına, bakışlarını indirip ellerini serbest bırakarak, annelik hissinin kalbine hükmetmesine izin veriyor. Sadece sahip olmadığı o çocuğu sevmeyi ve pişmanlık duymayı düşünüyor. O çocuğu tek kurtuluş yolu olarak görmesinin sebebinin aslında ona sahip olmaması olduğunun farkına bile varmıyor...

– Hayır işleri mi yapmalı? Bu tür işlerle uğraşmanın her şeyi unutturduğu söyleniyor.

Biz akşamın yağmurlu soğuğunu ve tüm yaşanmış ve yaşanacak kışların ürpertisini iliklerimize kadar hissederken, kadın mırıldanıyor:

– A evet, iyi yürekli olmak! Karlı yollarda, büyük bir kürk manto içinde, seninle birlikte sadaka dağıtmak.

Yorulduğunu belli eden bir hareket yapıyor.

– Bilmiyorum.

"Bana öyle geliyor ki olması gereken bunların hiçbiri değil. Tüm bunlar birer avuntu, insanın kendine söylediği iyimser yalanlar. Gerçeğe dair hiçbir şeyi değiştiremiyorlar, çünkü gerçeğin bir parçası değiller... Bizi ne kurtaracak? Ölüyoruz, öleceğiz!"

Bağırıyor:

– Toprak tabutlarımızı bekliyor ve günün birinde onları alacak, biliyorsun. Ve o gün çok da uzakta değil.

Ağlamayı kesip gözlerini kuruluyor. Sanki konudan uzaklaştığı izlenimi veren, olumlu, sakin bir tona bürünüyor sesi:

– Sana bir soru sormak istiyorum sevgilim. Dürüstçe cevap ver bana. Kalbinin derinliklerinde bile olsa, hiç kendine bir ölüm tarihi belirlemeye cesaret ettin mi? Nispeten uzak ama kesin, dört rakamlı bir tarih? Peki ya kendine 'Kaç yaşına kadar yaşarsam yaşayayım, bu tarihte öleceğim, geri kalan her şey yaşamaya devam edecek ve bıraktığım boşluk yavaş yavaş yok olacak ya da başka şeyle dolacak' demeye cesaretin oldu mu?

Bu doğrudan soru karşısında huzursuz oluyor adam. Ama cevap vermekten kaçınmasının nedeninin, daha çok, kadının saplantılı düşüncelerini yeniden canlandırmamak olduğunu tahmin ediyorum. Kuşkusuz, (kadının dediği gibi, bazen aralarında kendi sözlerinin yankısını da işittiği) tüm bu şeyleri anlıyor adam, ama teoride anlıyor gibi. Büyük fikirlerin ışığında ve kadının hassasiyetinden farklı, felsefenin

ya da sanatın yarattığı aşırı bir heyecan içinde bir algı onunki. Oysa kadın, tamamen kişisel bir heyecanla sarsılıyor, muhakeme yeteneği hızla kan kaybediyor.

Kadın, bir an öyle dikkat kesilmiş ve kıpırtısız duruyor. Bir tereddütün ardından, alçak sesle, öncekinden daha hızlı, anlatmaya devam ediyor:

– Dün ne yaptım biliyor musun? Beni azarlama sakın. Mezarlığa gittim, Père-Lachaise'e. Ağaçlıklı yollarda yürüdüm. Bir gün kapak taşını açıp iplerle bağlı tabutumu içine indirecekleri aile mezarımızı buluncaya kadar mezarların arasında dolaştım. Dedim ki kendime, bir gün, yakında ya da uzakta ama mutlaka bir gün, sabah saat on bir civarı, cenaze alayımın geleceği yer burası. Yorgundum, bir mezar taşma yaslanmak zorunda kaldım. Bunca sessizliğin, mermer ve toprağın ortasında, cenazemin hayali belirdi önümde. Yol zahmetliydi. Cenaze arabasının atlarının dizginlerini sürekli çekmek gerekiyordu (aynı yerde, bunun yapılışına defalarca şahit oldum). Bu şartlar altında bu yolu böyle tırmanmak zorunda kalmak acınasıydı. Beni tanıyan, seven herkes oradaydı, yas içindeydiler. Kalabalık, mezar taşları (ölülerin üzerinde böyle ağır taşlar olması çok aptalca!) ve tıpkı eve benzeyen kapıları kapalı anıtlar arasında, dağınık gruplar halinde toplanmıştı. Bir şapeli andıran mezarın gölgesi vuruyordu üzerlerine. Kare şeklinde, mermerden, taze bir mezar. Oradaydım... Cenaze arabasında... Ya da daha doğrusu ben değil, *o kadın* oradaydı. Ve o anda, herkes korkuyla seviyordu beni. Herkes beni düşünüyordu, bedenimi düşünüyorlardı. Bu açıdan bakıldığında, bir kadının ölümünde edepsiz bir yan var.

"Ve sen, sen de oradaydın. Zavallı küçük yüzün dilsiz bir acıyla kasılmıştı. O uçsuz bucaksız aşkımız artık sadece sen-

den ve benim hayalimden ibaretti ve sen benimle ilgili konuşma hakkına bile sahip değildin... Sonunda gittin. Sanki beni hiç sevmemişsin gibi...

"Ve buz tutmuş halde mezarlıktan eve geri dönerken, bu kâbusun gerçeklerin içinde en gerçeği olduğunu ve hayatın ortasında yaşadığım tüm olayların aynı zamanda birer serap olduğunu söyledim kendime."

Bütün bedeninin uzun süre titremesine neden olan boğuk bir çığlık atıyor.

– Eve kadar nasıl büyük bir üzüntüyü sürükledim peşimden, bir bilsen! Dışarıda, güneş parlıyor olmasına rağmen, her şey kederimden kararıyordu sanki. İnsanın doğada yarattığı yıkımı, dünyaya taşıdığımız acıları düşünüyordum. Kederimiz büyükken, güzel hava diye bir şey var olamıyor yazık ki.

"Gerçeğin kendini bize asla göstermeyen kötü meleği, her şeyi cezalandırmış, mahkûm etmiş gibi geliyordu bana.

"Ev, gerçekte nasılsa öyle karşıladı beni: çıplak, derin, beyaz..."

◂•▸

Kadın, aniden, adamın söylediği bir şeyi hatırlıyor. Adamın konuşmasına izin vermeyip kendine daha fazla işkence edebilmek için, sıra dışı bir ustalık, hayran olunası bir beceriklilikle, adama da hatırlatıyor.

– Ah, şunu dinle... Hatırlıyor musun... Bir akşam, lambanın ışığı altında, bir kitabın sayfalarını karıştırıyordum. Bana bakıyordun. Yanıma gelip diz çöktün. Belime sarıldın, başını dizlerimin üzerine koydun ve ağlamaya başladın. Sesin hâlâ kulağımda: 'Bu anın yok olacağını düşünüyorum', diyordun, 'senin değişeceğini, öleceğini, gideceğini düşüyorum, yine de şimdi, buradasın! Büyük bir gerçeklik coşku-

suyla, anların ne kadar değerli olduğunu, senin ne kadar değerli olduğunu düşünüyorum. Bir daha asla şu an olduğun gibi olmayacaksın ve ben bu anın içindeki sözle anlatılamaz varlığına tapıyorum.' Küçük ve beyaz bulduğun ellerime baktın ve bunun olağanüstü bir hazine olduğunu, kaybolup gideceğini söyledin. Ardından gerçekten titreyen bir sesle tekrarladın: 'Sana tapıyorum'. Daha önce hiç bu kadar gerçek ve güzel bir şey duymamıştım, çünkü bir Tanrı kadar haklıydın.

"Ve bir şey daha: Uzun süre birlikte kaldığımız ve hiçbir şeyin senin karamsar düşüncelerini yok edemediği bir akşam, yüzünü ellerinin arasına saklamış, içime işleyen ve orada bir yara gibi kalan o korkunç sözleri söylemiştin: 'Değişiyorsun. Değiştin. Seni göremeyeceğim korkusuyla, sana bakmaya cesaret edemiyorum!'

"Bana koparılmış çiçeklerden bahsettiğin o akşamı hatırla. Çiçek cesetleri, diyor, ölü yavru kuşlara benzetiyordun onları. Evet, senin, sanki yüreğinde koparılmış çiçekler konusunda daha fazla söyleyecek şey varmışçasına bir anda haykırdığın ve asla unutmayacağım o bedduanın akşamıydı.

"Zaman tarafından yenildiğini hissetmekte, üzülmekte, her şey geçip gittiğine göre bizim bir hiç olduğumuzu söylemekte ne kadar da haklıydın."

◄•►

Alacakaranlık odayı ele geçiriyor, acının nedenlerini arayan, öğrenmek için mutsuzluklarını eşeleyen bu zavallı çifti, şiddetli bir rüzgâr gibi eğiyor.

– Boşluk, daima aramızda. Zaman, bir hastalık gibi bize bağlı... Zaman boşluktan daha acımasız. Boşluğun içinde ölü bir şey var, zamanın içindeyse öldüren bir şey. Görüyorsun, tüm sessizlikler, tüm yıkımlar zamanın içinde sonlanıyor...

Bu gözle görülmez iki gerçek, tam da bulunduğumuz yerde, üzerimizde birleşiyor... Çarmıha gerilmişiz (elleriyle bedenini sarıyor, büzülüp küçücük kalıyor), bir haçın üzerinde değil de, zamanın ve boşluğun üzerinde çarmıha gerilmişiz.

Gerçi bana, iki anlamda da çarmıha gerilmiş gibi geliyor. Nitekim kalbinde, yaşamanın büyük işkencesinin kanayan kutsal işaretlerini taşıyor.

Tüm bedeniyle çiçek açıyor sanki. Şu an olduğu odada daha önce gördüğüm başkalarına benziyor, onlar da hiçlikten kurtulmak ve daha fazla yaşamak istiyorlardı. Ama onun kendine verdiği söz, büyük kurtuluşunun habercisi sanki. Yaradılıştan mütevazı kalbi, bu iç döküşle, ölümden yaşama doğru gidiyor. Gözleri beyaz pencereye dönük. Yüzünde bir göğe yükseliş isteği, insani arzuların en büyüğü okunuyor.

– Hadi, durdur geçen zamanı! Sen, zavallı bir adamdan başka bir şey değilsin. Bir odanın dibinde kaybolmuş bir nefes, bir düşünce... Ve ben sana zamanı durdurmanı, ölüme engel olmanı söylüyorum!

Sesi sönüyor. Sanki artık hiçbir şey söylemeye gücü yok. Tüm yakarışları tükenmiş gibi. Umutsuz bir sessizliğe dalıyor.

– Yazık! diyor adam.

Kadının gözlerindeki yaşlara, sessiz dudaklarına bakıyor... Ardından başını eğiyor. Belki kendini büyük bir yılgınlığa bırakıyor, belki de iç dünyasında büyük bir uyanış yaşıyor.

Adam başını yeniden kaldırdığında, ne cevap vereceğini bildiğine, ama onu nasıl söyleyeceğini henüz bilmediğine dair belli belirsiz bir sezgiye kapılıyorum.

– İşte biz buyuz! diye tekrarlıyor kadın adama dikkatle bakarak. Gökten yıldız isteyen bir çocuk gibi, imkânsızı bekliyor.

Adam mırıldanıyor:

– Ne olduğumuzu kim bilebilir ki?

Kadın, sonsuz yorgunluğunu gösteren keskin bir hareketle adamın sözünü kesiyor, bilinçsizce ölüm tırpanının darbesini taklit ediyor sanki. Aksansız bir sesle ve boş gözlerle konuşuyor:

– Vereceğin cevabı biliyorum. Acı çekmenin güzelliğinden bahsedeceksin bana. Senin o muhteşem düşüncelerini biliyorum ben. Senin güzel teorilerini seviyorum sevgilim, ama inanmıyorum onlara. Ancak beni avutup ölümü yok etselerdi inanabilirdim.

Belirgin bir çaba içinde bir yol arayarak, kendi de çok emin olmadan mırıldanıyor adam:

– Belki inansaydın yok edebilirlerdi...

– Hayır, etmezler, doğru değil bu. Boşuna konuşuyorsun, önce ikimizden biri ölecek, ardından diğeri. Buna ne cevap vereceksin? Söyle, buna ne cevap vereceksin? Hadi cevap ver bana! Dolaylı yoldan cevap verme ama, buna cevap ver. Şaşırt beni, burada oluşum gibi bizzat beni ilgilendiren bir cevapla değiştir fikrimi.

Adama doğru dönüp, bir elini kendi iki elinin arasına alıyor. Acımasız bir sabırla sorguluyor adamı. Sonra cansız bir beden gibi, kendini adamın önünde dizlerinin üzerine bırakıp, yerin yedi kat altındaymış gibi bir umutsuzlukla yalvarıyor:

– Cevap ver bana! Bana cevap verebilsen çok mutlu olurdum. Sanki gerçekten yapabilirmişsin gibi hissediyorum.

Kadın, elini uzatmış, sanki parmağıyla ona musallat olan hayali gösteriyor. Çıkış yolunu bulduğu acılı gerçeği, kötülüğün en büyük ismini işaret ediyor. Bizi saklayan boşluk, bizi parçalayan zaman.

Alacakaranlığın olduğundan alçak tavanlı ve küçük gösterdiği, pencerenin boşluğa açıldığı, saatin tekdüze bir şekilde zamanı kovaladığı odada, adam bir uçurumunun kenarındaymış gibi kadının üzerine eğilmişken tekrarlıyor:

– Ne olduğumuzu kim bilebilir! Söylediğimiz, düşündüğümüz, inandığımız her şey kurmaca. Hiçbir şey bilmiyoruz, kesin olan hiçbir şey yok.

– Hayır, yanılıyorsun, diye bağırıyor. Ne yazık ki, kusursuz ve mutlak olan bir şey var, acımız ve ihtiyaçlarımız. Sefaletimiz ortada, onu görüyor, ona dokunuyoruz. Geri kalan her şeyi inkar ediyoruz, ama ya dilenciliğimiz, onu kim inkar edebilir ki?

– Haklısın, diyor adam, bu, dünyadaki tek mutlak şey.

Sefaletin orada olduğu doğruydu, onu gördükleri ve ona dokundukları da...

Adam tekrarlıyor:

– Biz dünyadaki tek mutlak şeyiz.

Bu düşünceye dört elle sarılıyor. Zamanın uçup gidişi içinde kendine bir dayanak bulmuş gibi. "Biz..." diyor. Ölüme karşı bir haykırış bu. Sürekli tekrar ediyor: "Biz... Biz..."

Odanın ufuksuz alacakaranlığında adamı inceliyorum. Ayaklarının dibindeki kadınla, bir bulut gibi şekilsiz, bir heykel gibi dimdik... Alnı, elleri, gözleri, ışıklı düşünceleri, bir takımyıldızı gibi ortaya çıkıyor.

Ve onun karşı koymaya başlamasını görmek olağanüstü.

– Biz sonsuza kadar kalacağız.

– Sonsuza kadar kalmak mı? Tersine, geçip gidiyoruz.

– Geçip gideni görenleriz biz. Sonsuza kadar kalacağız.

Kadın, bir itiraz, bir anlaşmazlık havasıyla omuzlarını silkiyor. Neredeyse kindar bir sesle cevap veriyor.

– Evet... Hayır... Belki, eğer istersen... İnsanı avutmadıktan sonra, ne anlamı var ki?

– Kim bilir, belki neşeye ve ışığa ulaşmak için kedere ve karanlığa ihtiyacımız var.

– Işık karanlık olmadan da var olabilir.

– Hayır, diyor adam yavaşça.

Kadın ikinci defa aynı cevabı veriyor:

– İnsanı avutmuyor bu.

◄•►

Ardından adam tüm bunları zaten düşünmüş olduğunu hatırlıyor...

"Dinle" diyor, bir sır verir gibi titrek ve biraz da vakur bir sesle. "Bir keresinde, hayatlarının sonunda, çektikleri bütün acıları hatırlayan iki kişi canlandırmıştım hayalimde."

– Bir şiir! diyor kadın, bezgin bir sesle.

– Evet, diyor adam, hem de en güzel olabileceklerden biri!

Şaşılacak şey, adam yavaş yavaş canlılığına kavuşuyor gibi. Kaderlerinin canlı örneğini hayal gücünün yarattığı kurgu için terk ederken, ilk defa içten görünüyor. Bu şiirden bahsederken bile titriyor. Sanki gerçek benliğini buluyor ve kendine güveni yerine geliyor. Kadın, güven duymasa da, bir söze duyduğu büyük ihtiyaçla, onu dinlemek için başını kaldırıyor.

– Oradalar, diyor adam. Bir adam ve bir kadın. Hayatlarının sonuna varmış iki inançlı insan. Yaşamı kederli kılan nedenler yüzünden ölüyorlar ve bundan memnunlar. Kovuldukları cennete geri dönmeyi hayal eden Adem'le Havva gibiler.

– Ya biz, biz de kendi cennetimize dönecek miyiz? diye soruyor Aşkım. Kayıp cennetimiz, masumiyetimiz, başlan-

gıcımız, saflığımız! Ne acı, nasıl da inanıyorum bu cennetin varlığına!

– Saflık işte bu, diyor adam. Cennet, ışık demek, yeryüzündeki hayat ise karanlık. İşte taslağını yaptığım şiirin konusu bu. İstedikleri ışık, oldukları karanlık.

–Bizim gibi, diyor Aşkım.

...Onlar da oradalar, görünmeyen düşünceleri ve sesleriyle, hafifçe kımıldayan karanlığın hemen yanında...

– İnançlı insanlar, ölümleri için de, tıpkı geçimlerini sağlayabilmek için olduğu gibi, dua eder. O yüce gün geldiğinde, günlük duadaki ekmek kelimesinin yerini ölüm alır.

"Sonunda öleceklerini bildiklerinden, şükrediyorlar. Keşke bu dua yaşamın başında filizlenebilse, tıpkı gündoğumu gibi. Tanrı'ya ellerini ve karanlık ağızlarını gösteriyor, zifiri karanlık kalplerini, ışıksız gözlerini ve şifa bulmaz karanlıklarını iyileştirmesi için ona yalvarıyorlar.

"Yakarışlarının ortasında çok basit bir istek beliriyor. Karanlıktan çekilmek istiyorlar, çünkü karanlık kutsal ışığı gölgeliyor. İnsan doğaları, bu ışığın ancak yansımasını ya da geçici parıltısını fark etmelerine izin verdiğinden, gök kubbede sadece soluk ışıltısını gördükleri bu Tanrı'yı bütünüyle görmek istiyorlar: *'Sonsuzluktan yıldızlara düşen ve yansımasıyla bazen üzerimizi bir örtü gibi saran ışığını bağışla bize!'* diye haykırıyorlar.

"Solgun kollarım, iki titrek ışık gibi, havaya kaldırıyorlar..."

Ve ben, gözlerimin önündeki çift ölüm gecelerini yaşıyor olabilir mi diye soruyorum kendime. Son bir nefes gibi yükselip kulağıma çarpan, ortak ruhları mı acaba?

Şiir sanki onları anlatıyor, onları tanımlıyor. Hayatları-

nı, parçalar halinde, sessizliğin ve bilinmeyenin içinden çıkarıyor. Onların büyük sırrına kusursuz biçimde ayak uyduruyor. Kadının bitkinliği gözle görülüyor. Yeniden boynunu eğip adamı dinlemeye devam ediyor. Adam kadından daha önemli, adam kadından daha güzel.

– Yeniden kendilerine dönüyorlar. Ebedi mutluluğun eşiğinde, arkalarında bıraktıkları hayata son bir kez bakıyorlar. Ne çok yas, ne çok endişe, ne çok korku var geride kalan! Karşılarına çıkmış her engeli dile getiriyorlar, hiçbir şeyi unutmuyor, hiçbir şeyi yok saymıyor, korkunç geçmişin tek bir anını bile atlamıyorlar. Nasıl bir şiir ki bu, tüm mutsuzluğu bir anda geri getiriyor!

"Çocuk doğar, ilk çığlığı bir şikayettir. Cehalet bilgiye benzer. Ardından, hastalık, acı, ağlayıp sızlamalar gelir. Neredeyse hiç gücün kalmadığında, eline bir miktar para geçsin diye bir işe girer, çirkefin, tozun içinde (sanki toprak, mezara koyana kadar, seni ele geçirmek için durmadan uğraşıyormuş gibi), sabahtan akşama kadar mücadele verirsin. Seni değersiz kılan yorgunluk, yüzündeki gülümsemeyi siler ve akşamları, seni dinlenmek zorunda bırakarak evini ıssız kılar!"

...Aşkım dinledikçe kabul ediyor duyduklarını. Hatta o an, elini kalbinin üzerine koyup "Zavallı insancıklar!" diyor. Sonra biraz heyecanlanıyor, adamın çok ileri gittiğini hissediyor. Yorgun olduğundan ya da bir başka sesin gözünde canlandırdığı bu tabloyu abartılı bulduğundan, bu kadar karanlıkla yüzleşmek istemiyor.

Hayalle gerçek, hayranlık uyandırıcı bir şekilde birleşiyor ve şiirdeki kadın, tam da o anda itiraz ediyor.

– Kadın gözlerini kaldırıyor ve çekinerek itiraz ediyor : "Çocuk..." diyor, *"Bize yardım etmeye gelen çocuk..." "Yaşattığımız ve ölüme terk ettiğimiz çocuk!"* diye cevap veriyor adam. Acıyı saklamak istemiyor ve geçmişin içinde, inandık-

larının ötesinde bir mutsuzluk buluyor. Arayışının içinde bir çeşit kusursuzluk var, hayatla ilgili düşüncesi kıyamet günü kadar güzel: *"İnsanlığın yarası bu çocuğun bedeninde hâlâ kanamaya devam ediyor. Yaratmak, bir kalbin atmasını sağlamak, bir mutsuzluğun yeniden doğmasına neden olmak. Meydana getirmek, bir varlığı kurban etmek! Haykırarak doğurmak. Bir acı daha! Doğum sancısı! Hiç dinmiyor, kaygılarla, uykusuzlukla büyüyor..."* İşte annelik tutkusu bu, kendini çocuğuna adama. Titreyen ve hayata tutunmaya ancak cesaret edebilen o küçük ruhun başucunda hissedilen kahramanlık. Gözyaşlarıyla gülümsemeyi birleştiren mutluluk... Ve daima şüphe duymak: *"Çalışmanın bittiği anı hatırla ve akşam, gün batımında oturmanın o kederli dinginliğini... Ah, kaç defa, akşamları, gözlerim aralıksız titreyen çocuklarımın üzerinde, ellerim ateş gibi yanan alnlarına dokunurken sendeledim. Güçsüz kollarım iki yana düşüverdi. Orada, yenilmiş halde, ağladım!..."*

Aşkım kendini bir hareket yapmaktan alıkoyamıyor. Sanki adama acımasız olduğunu söyleyecek gibi geliyor bana...

– Büyüyorlar ve sonra... Ateş saçan bakışlarla *"Habil!"* diyor. Kadın, hıçkırarak *"Kabil!"* diyor. Kadın, birbirinden nefret eden ve birbirini yaralayan iki çocuğun hatırasıyla acı çekiyor. Hâlâ kalbinde olduklarından, sanki hâlâ etinin içindeymişler gibi hissettiğinden, onlar değil de kendisi yaralanıyor aslında. Sonra bir başka anı kısık sesle çağırıyor onu, ölmüş olan küçüğü düşünüyor: *"Küçük olan, o en iyisiydi... Artık yok ve ben, ben durmadan onu karşımda görüyorum!"* Kollarını imkânsıza uzatıyor, boşluğun öpücüğüyle acı içinde inliyor: "O artık yok ama ben ona dokunuyorum!" Adam öfkeyle söyleniyor: "Ölüm, tutkuyla sevilenlerin zalimliği, bizi terk eden o uğursuz güç". Kadının dudaklarından bir çığlık gibi şu sözler dökülüyor: *"Ah, anne olmanın güçsüzlüğü!"*

Omuzları kelimelerin ahengiyle hafifçe oynayan şairin sesi beni alıp götürüyor. Gerçekleşen o hayale kadar gidiyorum...

– Sonra, yeniden kendilerini görüyorlar. Çocukları büyümüş, aşkla tanışıp onları çoktan terk etmişler. *"Canlı ya da ölü, çocuklar bizi bırakır, çünkü gençken, güçlüyken, parlakken, yaşlılıktan nefret etmek rahatlatır insanı. Zalim ilkbahar kışı mezara koyar, bir öpücük ancak taze dudaklarda bulur anlamını. Bizim o büyük şefkatimiz ey anneler, dul kalır. Babanı ve anneni terk edecek, onların ağırlık veren, güçsüz kollarından kaçacaksın..."*

Geçen akşam gördüğüm sahneyi hatırlıyorum. Tıpkı şimdi adamın anlattığı gibiydi. Büyükanne, gizlice özgürlüklerine kavuşmuş genç çifti, anlamsız, kayıp bir kucaklamayla sarmıştı. Karşımdaki bu isimsiz şair, bu düşünür, haklı.

– Hayatın sonu gelmez mutsuzluğuna hiçbir çare yok, hatta uykuda bile: *"Uyumak... Gece, uyurken insan her şeyi unutur... – Hayır, insan uyurken rüya görür. Uyku hatırlar, gerçek hayaletlerle doludur. Uykumuz asla uyumaz, can çekişir... – Bazen, gri elleriyle dokunur bize, görülen rüyanın rüyasıdır bu. – Bize hep kötülük yapar, kederli olduğunda gecelerimizi, tatlı olduğunda gündüzlerimizi yaralar..."*

– *"Yine de ikimiz beraberdik"* diye mırıldanıyor eşi... Ve sevgiye çeviriyorlar bakışlarını. İş zamanı sona erdiğinde, gece boyunca, uykuyla şefkat birbirine karışıyordu... *"Gece, bir anlığına, birbirimizin oluyorduk... Bunca yol arasında kendimizinkini ararken, dalgaların kucağında gizlenen bir gemi batığına gider gibi eve yaklaştıkça hızlanıyordu adımlarımız. Vadinin derinliklerinde, gölgeler yıpranmış elbisene karışırken, yok olan gün ışığının altında, gözlerim, kalbinin çıplak vuruşunu görüyordu. Baş başaydık ve birbirimize –Seni seviyorum, diyorduk..."*

"Ama madem ki herkes yalnız, bu sözün hiçbir anlamı yok. Hangi iki ses olduğunun önemi yok, iki ses birbirlerine anlaşılmaz sırlar fısıldıyor. *"Ey kalplerin ayrılığı, her birinin üzerine yığılan toprak, düşüncenin korkunç sessizliği! Âşıklar, âşıklar, sonsuz sayıdaydık ve birbirimizi arıyorduk. Oradaydık, bizi birleştiren hiçbir şey yoktu ve gökte hüküm süren yıldızların altında, parmakları birbirine kenetlenmiş, titreyen iki dilenciden başka bir şey değildik."*

– Demek bunu şiirinde itiraf ediyorsun! diyor Aşkım. Yapmamalıydın... Bu fazla gerçek.

– ...Sonra, öpüşme ve sarılma anı geliyor. Ama düşüncenin korkusuzluğuna rağmen, bedenleri ellerinden daha cesur değil. Zaten bu da bir birleşme değil, birbirine değen iki çılgınlık.

– Biliyorum, diyor Aşkım, bir çifte utançla baştan ayağa titreyerek.

– Ve o umutsuzluk dolu saatlerde, acı, birbirinden ayrı yalnızlıklarını büyütmekten başka işe yaramıyor: *"Tabuta konulmuş gibi bedenlerimize gömülmüştük. Gözyaşlarımız birbirine karışıyordu, oysa kalplerimiz tek başlarına ağlıyordu. Seni görüyordum, kırılgan, sonsuz ve derin. Ağlıyordun... O an, herkesin tek başına bir dünya olduğunu hissettim."*

◂•▸

– Böylece, sefalet ve kötülük, tüm varlıklarıyla, hiçbir şeyi affetmeyen büyük bir bilincin içinde beliriyor. Lanet sona ererken hayat da bitiyor. Bunları son kez hatırlıyorlar.

"Kadın, dünyaya gelirken hissettiği merakla, geleceğe bakıyor. Havva, başladığı gibi bitiriyor hayatını. Hassas ve ateşli kadın ruhu, hayatının dudaklarındaki bir buse gibi sırra doğru yükseliyor. Kadının tek istediği mutlu olmaktı..."

Aşkım adamın sözlerini daha da ilgiyle dinliyor. Şiirdeki lanet, o laneti yaşayan kız kardeş, ona güven veriyor. Ama sanki gittikçe güçten düşüyormuş gibi geliyor bana. Oysa az önce, her şeye hükmediyordu, şimdiyse, duygularının etkisi altında, dinliyor, bekliyor.

– Bizim de tek istediğimiz bu, öyle değil mi? diyor bir ara.

Hayatın ve sanatın iki ayrı yüz kazandırdığı bu şiir, heyecan veriyor bana. Adam lirik, kadın dramatik. Aynı anda hem yaratıcı, hem oyuncu, hem de kurbanlar. Ne olduklarını bilmek mümkün değil. Ortada tek bir büyük gerçek var, kelimelerle kaderin ortak gerçeği. Oynadıkları dram nerde başlıyor ve onlarla oynayan kim?

◂•▸

– Büyük bir inanç, umutlarını tüketiyor: *"Tanrı'ya inanıyorum, kendime hiç inanmıyorum!"* Ama merak peşlerini bırakmıyor. Cennet nasıl olacak, insan nasıl hiç acı çekmeyecek?

"Cennetin" diyor adam, "yeryüzünde sadece zavallı bir yansımasını gördük. Umutlar, heyecanlar, güzel duygular, hepsi cennetin yansımalarıydı. Tanrı'dan gelen küçük anlardı... Ama alçaklığımızla, kötülüğümüzle hepsini çabucak yok ediverdik. Şimdi kederli hayatımız sona ermek üzere, Tanrı'nın sonsuz zamanı başlayacak artık." Söze kadın devam ediyor: *"Ben ne olacağım?"*

"Kadın haklı" diyor Aşkım. "Ona ne cevap vermeli adam?"

– Ona, kusursuz mutluluğun, doğanın bizden kurtardığı özümüz olduğunu anlatıyor. Sonsuzluğa dokunamayız, varlığını doğrulamaksa imkansız. Bunu yapmayı Tanrı'ya bırakmalı ve ihtiyarlık akşamlarında çocuklar gibi uyumalıyız.

– Yine de... diyecek oluyor Aşkım.

– Ama kadın, onu yavaş yavaş ele geçiren bir önseziyle, bir kez daha cevapsız soruyu soruyor: *"Ne olacağız biz?"*

"O vakit, adam da, bir kez daha, ne olacaklarını değil de, ne olmayacaklarını söyleyerek cevap veriyor ona. Olumlu bir şey söylemek istemesine rağmen, gerçek onu ele geçiriyor, olumsuzluğa doğru yönlendiriyor kelimelerini: *'Yırtık pırtık giysilerimiz, bedenimiz, hıçkırıklarımız olmayacağız asla..' 'Ne olacağız biz?'* diye bağırıyor kadın bir titreme eşliğinde. – *Artık gölge yok, ayrılık yok, korku yok, şüphe yok. Artık geçmiş yok, gelecek yok, arzu yok. Artık umut yok.*

– Hiç umut yok mu?

– Madem ki umut bizi mutsuz ediyor, artık umut yok. Madem ki dua yükselip bizi terk eden çıplak bir çığlık, artık dua da yok... Artık gülümseme yok, zaten gülümsemenin hamurunda keder yok mudur? İnsan sadece hüznüne gülümser, endişesine, yalnızlığına, uzaklaşan acısına. Gülümseme süreklilik arz etmez, eğer sürseydi var olamazdı, mayasında ölümlü olmak var... *"Ama* ben *ne* olacağım!" Bu "Ben!" çığlığı, yavaş yavaş her yeri kaplıyor, çınlıyor, cevap bekliyor. Ve madem ki kadın ne olacağını soruyor, adam da bir kez daha, ona, ne olmayacağına dair hayalet kelimeler sunuyor. Maruz kaldıkları kötülükleri, gizemli karanlıklardan çıkarıp, bir korku nesnesi gibi bir kez daha kadının önüne seriyor. Ardı ardına itiraflarda bulunuyor. *"Bir de şu var, senden hep sakladığım... Sana bunu söylüyordum ama yalandı."* O basit soruya verecek cevap bulma ihtiyacı içinde, neredeyse uydurmaya başlayacak. Arzularına dair ayrıntılara giriyor ve her bir cümle parçası bir acıyı anımsatıyor. Her şeyi arzuladığını anlatıyor adam, başkasının malını, kaderini, ünü, ölümsüzlüğü. İçinde öldürmek istediği bir sırrı bile bir parça açıyor kadına: *"Daha korkutucu ve acımasız bir cehennem-*

den bahsedeyim sana: kızımız, senin hayatının şafak vaktine benzeyen kızımız!" Arzularına teslim olmadığını, ama acısını tam anlamıyla yaşadığını söylüyor. Bir sükûnet havası içinde göründüğü tüm o zamanlar boyunca aslında sonsuz bir günah çağrısıyla mücadele etmek zorunda kaldığını anlatıyor: *"Tüm benliğimle kendi içime hapsolmuştum... Günaha girmemek içir gösterdiğim çabanın yükü, kalbimin içine saklanmış, işkence ediyordu bana!"*

"Adam, her şeyin üzerinde, geçmişi arzulamıştı ve bu sıradan ama keskin acıyı, artık ölü olan geçmişini anımsıyor şimdi. Geçmişin kapılarından girmeyi nasıl arzuladığını anlatıyor, tıpkı geleceğin ve sevdiği kalbin kapısından girmek istediği gibi. Ama anılar acımasız. Anılar artık 'hiçbir şey', anılar artık 'asla'. İnsan anıları yeniden canlandırdığında acı çeker, geçmişin pişmanlığını yaşar. Tıpkı bir suçlu gibi. İkisi de, yaşlılıklarıyla beraber yüreklerine yerleşen inanca rağmen, ölüm düşüncesine saplanıp kalmışlar. Ölüm düşüncesi her yerde. Çünkü tüyler ürpertici olan ölümün kendisi değil, görünmez bir gölge gibi her eylemlerine sızıp zarar veren ölüm düşüncesiydi. Ölüm düşüncesi: yaşayan ölüm... *'Ah, ne çok acı çektim... Ne çok acı çekmek zorunda kaldım!'*

"İşte yaşanan ve bir daha yaşanmayacak olan bu. İşte mutluluğumuzun sürüp gitmesini engelleyen her çeşit karanlık burada. Her şey, hayatın uzak durmak için çabaladığı o istilacı karanlığın içinde kayboluyor. *'Biz'* diye bağırıyor adam başta yaptığı gibi. *'Biz asla ışığa sahip olmadık. Evrensel karanlık her akşam kollarına alıyor bizi. Damarlarımızda dolaşan kan siyah. Karanlık düşlerimiz dokundukları her şeyi kirletiyor. Gözlerimiz de tıpkı ağızlarımız gibi gece karası. Işığı sönmüş gözlerimiz boş ve siyah bakıyor, kör olmuşuz. Tanrının yardımına ihtiyacımız var... Hatırlıyor musun, akşam fırtına çıktığında, sakin bir köşeye çekilir, üzerimize vuran bir parça ışığa bakıp, gecenin gelme-*

mesini dilerdik. Kolumun üzerine tüm gücünle dayadığın narin kolun titrerdi... Gece, kederli hayalimizi yok ederek gelir, çaldığımız ışığı bizden geri alırdı...'

"Gece, göğüslerindeki yaradan fışkıran kan gibi yayılıyor etraflarına, karanlığın gerçek kaynağı onlar sanki... Ve adam, bir çocuk gibi şaşkın, bağırıyor: *'Gece yok olacak, sen ışık olacaksın!'* Ama bu acınası vaat, kadının korkusunu azaltmıyor, hâlâ ne olacağını sormaya devam ediyor. Çünkü ışık hiçbir şey değil. Hiçbir şey, hiçbir şey... Kadın, boş yere bu kelimeyle mücadele etmenin yolunu arıyor.

"Adam aynı anda hem dünyevi mutluluğu hem de göksel mutluluğu isteyerek kendiyle çeliştiği için kınıyor onu. Kadın ona derinlikli bir cevap veriyor, çelişen kendisi değil, istediği şeyler.

"O vakit, adam bir başka kurtuluş dalına tutunuyor. Umutsuzca bağırarak açıklıyor: *'İnsan bilemez! Nasıl bilebilir ki! Anlamaya kalkışmak bile delilik, saygısızlık! Her şeyin bizim hayal ettiğimizden çok farklı bir düzeni var! İlahi mutluluk insan mutluluğuna benzemiyor. "İlahi mutluluk bizim dışımızda.'*

"Kadın titreyerek ayağa kalkıyor: *'Bu doğru değil! Bu doğru değil! Hayır, mutluluğum benim dışımda değil! Madem ki bu benim mutluluğum, nasıl benim dışımda olabilir ki...' 'Evren, Tanrının evreni, ama benim mutluluğumun Tanrısı benim.' 'Benim istediğim'* diye ekliyor içtenlikle. *'Mutlu olmak. Olduğum halimle ve tüm acılarımla beraber, mutlu olmak.'"*

Aşkım ürperiyor. Kuşkusuz az önce söylemiş olduğu şeyi düşünüyor: "Burada oluşum gibi bizzat beni ilgilendiren bir cevap" ve o an, kendisinden çok, şiirdeki kadına benziyor...

– *'Tüm acılarımla beraber'* diye tekrarlıyor adam.

"Önemli söz! Bizi doğrudan o büyük kurala götürüyor: Mutluluk ne bir nesnedir, ne de bir hesap işi. Büyük bir acı-

dan doğar ve tüm gücüyle bağlıdır köklerine. Mutluluk ve acı birbirinden ayrılmaz, tıpkı ışık ve gölge gibi. Onları ayırmak, ikisini de öldürmek demektir. *'Tüm acılarımla beraber!'* Kusursuz bir sessizlikte ve saf bir aydınlıkta nasıl mutlu olunur ki? Yaradılış gereği, çok fazla ihtiyacımız ve dengesiz çalışan bir kalbimiz var. Eğer bizi inciten her şey ortadan kalksaydı, geriye ne kalırdı ki? Ve o vakit gelecek mutluluk bizim değil, bir başkasının mutluluğu olurdu: *'Karanlığın gölgelediği bir mutluluk yansıması yaşadık, karanlık kaybolduğunda, mutluluğa tamamen sahip olacağız' diyen belirsiz çığlık, bizi ikna ettiğini sanıyor: Bir deli saçması bu.'* Tıpkı *'Hayal bile edemeyeceğimiz saf bir mutluluğa sahip olacağız'* demek gibi bir şey.

"Ve kadın 'Tanrım, cenneti istemiyorum!' diyor."

– Ne yani! diyor Aşkım titreyerek, cennette de mutsuz olabileceğimizi söylemeyeceksin herhalde!

– Cennet hayattır, diyor adam.

Aşkım, adamın tüm bu sözleri, sadece ona cevap vermek için ettiğini nihayet anlayarak susuyor. Duyduklarının ruhunda yarattığı çalkantıyla, başı yukarıda, orada öylece kalıyor.

◂•▸

– Adamın duygu ve düşünceleri artık kadınınkilerle ahenk içinde, diye devam ediyor şair. Zaten, bir müddettir, öfkesinin anlamlı bir kaynağı olmadığının farkında. İşte şimdi, kadına özgü ışığın ortasında güçlükle fark edilen dramatik gerçekliğin altını çiziyor, kusursuzlaştırıyor onu. *'Ya Tanrı?'* diyor kadın. – *'Tanrı insanlar için hiçbir şey yapamaz. Yapacak hiçbir şey yok. Olanaksız değil O, sadece Tanrı.'*

"Peki, o zaman, bu Tanrı'ya rağmen teselli edilemez iki inançlı insan ne yapacak?... Hayatlarını, anıyı anıya ekleye-

rek, tüm sefaletiyle, yeniden inşa etmeye koyuluyorlar. Az önce Tanrı'dan gelen anlar olduğunu söyledikleri her mutluluk ışıltısının yanında, onu olanaklı kılan karanlığı, onu hazırlayan zayıflığı, onu çevreleyen şüpheyi, ona hayat veren titreyişi görüyorlar... Kaderlerinin böyle gerçekçi bir şekilde gözlerinin önüne serilen resmi, aşklarının çok daha hayranlık uyandıran ve acı veren resminin içinde eriyip gidiyor. Eğer adam bu kadar yoksul olmasaydı, kadının onu şımartan merhametini asla tanımayacaktı. Kadının o çok ihtiyaç duyduğu ışığına ve sessizlikleriyle davetkar dudaklarına yaklaştığında da!

"Tüm bunları yeniden yaşıyor, adeta kendilerini taklit ediyorlar... Sanki birbirlerini iyi tanımıyorlar da yavaş yavaş yeniden tanışıyor, birbirlerine yaklaşıyor, sarılıyor gibiler. Biz, diyorlar, karanlığı arıyoruz. Gün boyunca, odaların içinde, orman kuytularında alacakaranlığı ararken görüyorlar birbirlerini. Doğayı hayranlıkla seyrediyor, anlıyor ve fazla anladıklarından olsa gerek, o ölümlü coşkuları akşama kocaman bir gülümseme bahşederken, ona ait olmayanı doğaya veriyorlar... *'Ve yazık ki, bizi çevreleyen gün ölüyordu!'* "

Karşımdaki bu adamın kimin adına konuştuğunu, kendinden mi yoksa başkalarından mı bahsettiğini hiç bilmiyorum. Duvarlar arasına sıkışmış, bir paçavra gibi bu odanın bir köşesine atılmış adam, müziğin sözlere karıştığı o büyük şiirlerden birini yaratıyor gibi görünüyor:

– *"Korkuyorduk, üşüyorduk... Gölgeler kuşatmıştı etrafını, akşamımız, elbisen, utangaçlığın... Ama ben sana yaklaşırken nasıl bir güneş doğmuştu! 'Ah, akşamın örtüleri altında, o değerli başını kollarımın arasına çektiğimde, dudaklarını ve onları sonsuz bir sessizlikle mühürleyen öpücükleri hissettiğimde, gecenin içinde nasıl da bir melek gibi beyazdı tenin...' Yüzün gülümsememi yansıtan bir ayna gibiydi. Ayakta, birbirimize dayanmış öylece durur-*

ken, gözlerimi kapatıp yüzümü saçlarının güneşine gömmüştüm. Şaşkın ellerim, gölgeni arıyordu.

"Birbirimize ihtiyacımız vardı, birbirimize acı veriyorduk... Şüphe etmek, bilmemek, umut etmek, ağlamak! Ve bu hep böyle oldu. Yetersizliklere, unutuşa, güçsüzlüğe ve sefalete rağmen, hüküm süren hep aşkımızın yoksulluğu oldu."

– Hayır! diyor Aşkım, şimdi ihtiyacımız olan kötü sözler söylemek ya da pişman olmak değil, kalbini sevmen gerek.

Şair durmadan devam ediyor: – Ve ölmekte olan çift diyor ki: *"Hayat, mümkün olduğunca bizden uzak durarak ve yazık ki iki kişiden tek kişi yapmadan, devam etti. Yine de aşk, birbirimize duyarlı olalım diye, mucize eseri, benzer hale getirdi bizi. Birlikte bir Tanrı sevgisi, bir din kazandık. Ölümle birlikte onu da her yerde buluyorduk. İnsanın, ürperten, yaklaşıp uzaklaşan rüzgâr karşısında, çıplak kalan günbatımı karşısında, sonuna yaklaşırken acı çeken yaz mevsimi karşısında, güzelliğiyle büyüleyen, ölü yapraklarıyla kederli ayak seslerini yok eden güz mevsimi karşısında, büyüklüğüyle çıldırtan yıldızlı gökyüzü karşısında zayıflığına tapıyorduk. Ve bir taşın taştan bir kalbi olduğuna, geleceğin insanı masum ve hatasız kılmayacağına inanmak da güçtü! Direniyor, umut yaymaya devam ediyorduk.*

"Hayatımız hızla inişe geçmişken, yaşlılığın gelmekte olduğunu hissettiğimiz o akşamı hatırlıyor musun? Ellerimiz birbirine kenetlenirken, gözlerimizi her şeye rağmen geleceğe çeviriyorduk. Gelecek! Sonsuz yanağındaki bir çizgi gülümsüyordu bana. Her şey muhteşem ve bir hayal gibi titrekti, kusursuz gerçek görkemli gökyüzünden düşüyor ve son ışıkları senin beyaz alnına yansıyordu. Yorgunduk, gözkapaklarımızı zorlukla açık tutarak, içimiz zavallı geçmişimizle dolu, umut ediyorduk. Akşam tatlı ışığı taşla-

ra vururken, altın rengi gözlerine bakıyor, ölmekte olduğunu hissediyordum!"

"Hayat, bitmeye yakın, adeta kusursuzluğa ulaşıyor. İnsanın günlerinin sonuna varması çok güzel... İşte biz cenneti böyle yaşadık."

"Utangaç ve beceriksiz bir şekilde, *'Seni seviyorum'* diyorlar. Sonsuz maviliğin eşiğinde, günahlarının bedelini ödeyecekleri yeni hayatlarının başlamasını bekliyorlar. Hatta Tanrı'mn onların ölümünü görmekten acı çektiğine inanma noktasına geliyor, O'nun için üzülüyorlar. Ardından, artık hiç acı çekmeyecek bu iki insan, dramlarının bitme noktasında, korkunç bir şekilde veda ediyor birbirlerine."

– Haklılar, diye atılıyor Aşkım.

– Gerçek, diyor şair, ölümü yok etmiyor. Mesafeleri azaltmıyor, zamanı geciktirmiyor. Ama bize, aslında ne olduğumuzu anlatıyor. Mutluluğun var olmak için mutsuzluğa ihtiyacı var, sevincin bir bölümü kederden oluşuyor, kalbimiz, zamanın üzerinde çarmıha gerili olmamız sayesinde çarpabiliyor. Soyut hayallerle oyalanmak yerine, bedenimizle ve dünyayla olan bağlarımızı korumamız gerek. "Olduğumuz gibi!" Hatırla. Büyük bir karışımın sonucuyuz biz, inandığımızdan fazlasıyız. Bizim ne olduğumuzu kim bilir ki!

Kadının ölüm korkusuyla kaskatı kesilmiş yüzünde bir gülümseme canlanıyor. Çocuksu bir ciddiyetle soruyor:

– Neden bunu sana sorduğum anda söylemedin?

– O an beni anlayamazdın. Kederli rüyanı çıkışsız bir yola sokmuştun. Gerçeği karşına yeniden çıkarmak için, ona yeni bir akış kazandırmak gerekti.

Konuşuyor olmaktan duydukları hazla titrediklerine bir kez daha şahit oluyorum. Aslında bu titreyiş, henüz rüyadan uyanmadıkları o güzel anlardan beri peşlerini bırakmıyor.

– Bizi neyin beklediğini açıkça anlatan bu sözler beni rahatlatıyor, diye iç çekiyor kadın.

– Kendini ifade etmek, canlı olanı uyandırmak, diyor adam, gerçekten adalet duygusu yaratan tek şey.

Bu büyük lafın ardından susuyorlar. Yüce gerçeği kabul etmeleri nedeniyle, kısa bir an boyunca, iki insanın şu ölümlü dünyada yapabileceği kadar yaklaşıyorlar birbirlerine (çünkü mutluluğun insanı aynı anda hem mutlu hem de mutsuz kılmasını anlamak zor). Tüm isyanına ve kuşkularına rağmen, kadın, ona dokunacağı kadar gerçek bir kalp sunan bu adama yine de inanıyor.

IX

Akşam, ardına kadar açık pencereden içeri akıyor. Batan güneşin altın tozuna bulanmış ışınları arasında, cama arkasını vermiş üç kişinin kızıl-kahve siluetini görüyorum. Pencerenin kenarına çekilmiş koltukta, çizgilerle dolu yüzünden keder ve yorgunluk okunan yaşlı bir adam oturuyor. Yanında, koyu kumral saçlarının güzel yüzünü çevrelediği, uzun boylu genç bir kadın var. Onların biraz uzağındaki hamile kadın, dalgın bakışlarıyla sanki geleceği seyre dalmış gibi görünüyor.

Belki çekingenliğinden, belki de aklı tamamen doğacak bebeğinde olduğundan, konuşmaya hiç karışmıyor. Çekildiği yarı karanlıkta, devasa karnını ve dalgın gülümsemesini fark ediyorum.

Diğer ikisi konuşuyor. Adamın çatlak, inişli çıkışlı bir sesi var. Çekik gözlü. Konuşmasında yabancı bir aksanın izleri hissediliyor. Ara sıra kısa soluklu bir titreme omuzlarını sarsıyor, bedeni istem dışı ani hareketler sergiliyor. Kadın, kuzeylilere has güzelliği ve uysallığıyla, yanında sakince oturuyor. Solgun yüzü öyle beyaz ve ışıltılı ki, sanki gün orada başka her yerdekinden daha geç batıyor, saçlarından gümüş ve altın rengi ışıltılar yayılıyor.

Baba kızlar mı yoksa ağabey kardeş mi? Karı koca olmadıkları kesin, ama adamın kadını çok sevdiği hissediliyor.

Adam, kadının üzerine vuran güneşin yansıdığı, feri sönmüş gözleriyle bakıyor kadına.

– Bir insan doğacak ve başka bir insan ölecek, diyor adam.

Hamile kadın huzursuzca kıpırdanıyor. Diğeri, adama doğru hızla eğilirken, kısık sesle çığlık atıyor:

– Ne diyorsunuz siz, Philippe!

Sanki kadının itirazını samimi bulmamış gibi, adam bu sözlere kayıtsız kalıyor.

Belki de yaşlı değil, saçları yeni yeni griye dönmeye başlamış. Ama sürekli acıyla kasılan bedenini zorlayan gizemli bir hastalığın pençesinde olduğu anlaşılıyor. Yaşayacak fazla zamanı kalmadığı belli. Bunu etrafındaki belirgin işaretlerden, yanındaki iki kadının bakışlarındaki belli belirsiz endişeden ve şimdiden hissedilen o dayanılmaz matem havasından anlamak mümkün.

◂•▸

Adam, sessizliği parçalamak istercesine, belirgin bir çabayla konuşmaya koyuluyor. Pencereyle benim aramda oturduğundan, sözlerinin bir kısmı boşlukta kayboluyor.

Yolculuklardan bahsediyor. Sanırım evlilikten de bahsetti ama ne dediğini tam olarak duyamadım.

Şimdi sesi, sanki yeniden canlanmış gibi, kaygı verecek kadar yüksek çıkıyor. Titriyor adam. İçinde zapt edilmiş tutku, hareketlerine ve bakışlarına canlılık, sözcüklerine sıcaklık katıyor. Hastalık onu ele geçirmeden önce, hareketli ve ışıltılı bir adam olduğu anlaşılıyor.

Başını biraz çeviriyor, şimdi onu daha iyi duyabiliyorum.

Gezdiği şehirleri, ülkeleri hatırlıyor, bir bir isimlerini sayıyor. Bu uzak ve farklı gökler, sanki yakardığı kutsal isim-

ler gibi geliyor kulağa. İtalya, Mısır, Hindistan. Buraya iki yolculuk arasında, dinlenmeye gelmiş ve saklanan bir kaçak gibi, endişe içinde bekliyor. Yakında yeniden yola çıkmak gerekeceğini söylerken gözleri parlıyor. Hâlâ görmek istediği yerler var. Ama alacakaranlık yavaş yavaş inerken, havadaki ılıklık, güzel bir rüya gibi giderek kayboluyor. Adamın aklında şimdi yalnızca görmüş olduğu yerler var.

– Gördüğümüz her şey, yanımızda götürdüğümüz tüm o anılar!

Uçuşlarına hiç ara vermeyen bir grup yolcu gibiler. Ezeli kaçaklar. Doymak bilmeyen bir akışın içinde, dünyanın, varlıklarından dolayı küçülmüş gibi görünen bir köşesinde, bir anlık mola vermiş izlenimi uyandırıyorlar.

◂•▸

– Palermo... Sicilya...

Geleceği hayal etmeye cesaret edemediğinden, biriktirdiği anılarla avunmaya çalışıyor adam. Elinden kayıp gitmiş günlerin ışıltısına yaklaşmak için gösterdiği çabayı görüyorum.

– Carpi, Carpi! diye bağırıyor. O ışıklı harika sabahı hatırlıyor musunuz, Anna? Nehir salcısıyla ailesi, açık havada bir masada yemek yiyordu. Nasıl da canlı bir ışık kaplıyordu doğayı!... Masa, bir yıldız gibi yuvarlak ve renksizdi. Nehir ışıldıyordu. Kıyıda, ılgın ve zakkum ağaçları vardı. Güneş tüm yaprakları çiçeklerle donatıyordu. Otlar, üzerleri çiy tanecikleriyle kaplıymış gibi parlıyordu... Çalılıklar sanki mücevherlerle süslenmiş gibiydi. Rüzgâr öyle hafifti ki, bir iç çekişten çok, bir gülüşü andırıyordu.

Kadın adamı dinliyor, sözlerini, sırlarını, dingin, derin ve saydam bir ayna gibi, bir araya getiriyor.

– Salcının tüm ailesi orada değildi, diye devam ediyor

adam. Genç kızları, onları duyamayacağı kadar uzakta, ahşap bir banka oturmuş, hayal kuruyordu. Ağacın, hafifçe kızın üzerine düşen açık yeşil gölgesini hatırlıyorum. Kız, yoksul elbisesiyle, ormanın mor gizeminin kıyısındaydı.

"Hâlâ, Lombardiya'ya özgü o yazın içinde, kıyısı boyunca yürürken insana güzelliklerini sunan yılankavi ırmağın çevresindeki sineklerin vızıltısını duyuyorum.

"...Kim, bir sineğin vızıltısını bir sanat eserine aktarabilir ki? diye mırıldanıyor adam hatıralarının içinde kaybolurken. Bunu yapmak imkânsız. Belki de bunun nedeni, vızıltının asla yalnız var olmaması, onu her duyduğumuzda, bir anın evrensel müziğine karışması.

"Öğle güneşinin varlığını en güçlü hissettiğim yer, Londra'daydı, bir müzede, diye devam ediyor adam bir başka anıyı düşünerek. Yerel kıyafetler içindeki küçük bir İtalyan çocuğu, bir model, Roma kırsalına vuran günışığınm resmedildiği bir tablonun karşısında dikiliyordu. Başını öne doğru uzatmıştı. Kıpırtısız güvenlik görevlilerinin ve yağmurla gelen ziyaretçi akınının ortasında, grinin ve rutubetin içinde, ışık saçıyordu. Dilsizdi, her şeye sağırdı, içi gizli günışığıyla dopdolu, ellerini birleştirmiş, hatta neredeyse birbirine kenetlemiş, ilahi tabloya dua ediyordu.

– Carpi'yi yeniden gördük, diyor Anna. Kasımda yolumuz bir kez daha düştü oraya. Çok büyük bir soğuk vardı, kürklerimize bürünmüştük, nehir donmuştu.

– Evet, insanlar suyun üzerinde yürüyordu! Hem hüzünlü hem şaşırtıcı bir manzaraydı bu. Ekmeklerini sudan çıkaran herkes, salcı, balıkçılar, denizciler, çamaşırcı kadınlar ve çamaşırcı kadınların kocaları, tüm bu insanlar, suyun üzerinde yürüyorlardı.

Adam bir an susup, ardından soruyor:

– Neden bazı anılar ölümsüz kalıyor?

Yüzünü kederli ve öfkeli ellerinin arasına gömüp iç çekiyor:

– Neden! Neden?

◂•▸

– Kiev'deki şatonuz, yanı başındaki ıhlamur ağaçları ve akasyalarla vahamız olmuştu, diye devam ediyor, Anna. Heyecanın nedeni, belki adama bu anılar yolcuğunda eşlik etmek, belki de tüm bunları yeniden yaşamak.

"Çimenliğin bir tarafı, yazın daima çiçeklerle, kışınsa yapraklarla kaplı olurdu.

– Babamı hâlâ orada görüyorum, diyor adam. Son seferinde, iyi görünüyordu. Kalın yünlü kumaştan büyük bir pelerin giymişti, kulaklarını kapatan, keçeden bir şapka takmıştı başına. Gür, beyaz bir sakalı vardı ve gözleri soğuk yüzünden biraz nemlenmişti.

Düşünce akışı kaldığı yerden devam ediyor:

–Neden babamla ilgili bir başka anıyı değil de bunu saklıyor hafızam? Bana sadece bu anıyı gösteren hangi sıra dışı işaret? Bilmiyorum, ama babamın hayali orada. Bir şekilde bende devam ediyor, bir şekilde ölmüyor.

Ardından neredeyse titreyerek başka bir konuya geçiyor:

– Bakü'yü seviyorum. Bu ülkeyi bir daha hiç görmeyeceğim. Petrol kuyularının yakınındaki o uçsuz bucaksız gri manzara. Çamur. Koyu renk, içinde gökkuşağı renkleri dolaşan yağ birikintileri. Maviden soyunmuş geniş bir gökyüzü. Tekerlek izlerinin raylar gibi parladığı tükenmek bilmez yollar. İnsanlar gibi ışık saçan siyah binalar. Her yere, çiçeklerin üzerine bile sinmiş petrol kokusu. Yeraltı denizinin ebedi kokusu.

"Bu ülkeyi bir daha hiç görmeyeceğim. Zaten orada tanıdığım hiç kimse yok. Geçen sene, bizim ihtiyar cimri Borine, hâlâ orada, biriktirdiği parasını sayıyordu.

– Ölümün geldiğini hissettiğinde, "Servetimi kaybedeceğim" demişti, diye ekliyor genç kadın.

Güneş alçalıyor. Anna, odadaki diğer iki kişinin yanında daha ön plana çıkıyor, sanki gitgide daha da güzelleşiyor.

– Onun da yüzünden iyilik akıyordu. Neden cimriler, bir şeyi büyük aşkla seviyorlar diye, iyi yürekli olamasınlar ki?

Hafif bir titreme, hasta adamın omuzlarını sarsıyor.

– Pencereyi kapatın rica ederim, diyor. Üşüyorum.

Pencere kapandığında bir sessizlik oluyor.

– Catherine de Berg'den bir mektup aldım, diyor kadın.

– Hâlâ aynı mı?

– Evet, üzüntüden ölüyor. Boşuna ülkeden ülkeye dolaşıyor, geçen hafta Balear Adaları'ndaydı mesela. Teselli edilemez dulluğunu, bir çeşit tembellik gibi, her yere sürüklüyor. Böylesi avuntusuz olmak için nasıl bir güç gerekir, düşünün! Gençliğiyle ve güzelliğiyle savaşıyor. Yasını hafifletmek için değil, aksine artırmak, onu dünyanın her yerine yaymak için seyahat ediyor. Gerçekte aklını meşgul edip onu oyalayacak, hele ki eğlendirecek hiçbir şeyi istemiyor. Hayatın akışına kapılıp da bir anlığına yasını unutacak olsa, perişan oluyor. Bir gün, güldüğü için ağlarken gördüm onu. Yine de kederini görmek sakinleştiriyor insanı.

Adamın gölgesi, rengi solmuş perdelerin üzerine düşüyor. Kambur sırtını, hafifçe sallanan başını, zayıf boynunu görüyorum. Ellerini kaldırıyor.

– Gerçek acı bizde kalır, diyor. Ne görünür, ne duyulur. Ama her şeyi kolayca durdurur, hayatı bile. Gerçek acı, sıkıntının şekline bürünür.

Neredeyse beceriksiz hareketlerle, cebinden bir sigara kutusu çıkarıyor.

Bir sigara yakıyor. Küçük canlı ışık, pırıltılı bir maske gibi yüzünü kaplarken, bir anlığına derinleşmiş yüz çizgilerini görüyorum. Orada, yarı karanlığın içinde, sigara içiyor. Tek görebildiğim sigaranın ateşi. Sigarayı kaldıran kolunu da, tıpkı sigaradan yayılan duman gibi hayal meyal seçebiliyorum. Sigarayı ağzına götürdüğü anlarda, az önce açık olan pencerenin önünde duman saçan nefesinin ışığını görüyorum.

...İçtiği tütün değil, bir ilaç kokusu midemi kaldırıyor.

Elini, mecalsizce, kapalı pencereye doğru uzatıyor.

– Benares'e ve Allahabad'a bakın... Grinin ortasında kırmızı altın yangını, yabancı insanların pırıltısı. Bakın... Akşamın mor göğü altında, insan değil de, tanrı heykelleri gibiler. Hareket ediyorlar... Hayır... Evet. Görkemli bir tören bu, taçlar, madalyalar, kadınların mücevherleri... Önde, kat kat karmaşık başlığıyla başrahip, hayal meyal bir Budist tapmağı, mimari, çağ, ırk. Nasıl da farklıyız bu varlıklardan... Peki, haklı olan kim?

Adam, şimdi, geçmişin çemberini genişletiyor. Bunu, zahmet veren, büyük bir çabayla yaptığı hissediliyor. Sanki bir cehennem ve yakarış çemberini genişletiyor gibi.

– Yolculuklar, geride bırakılan tüm o yerler! Tüm bunların hiçbir anlamı yok. Yolculuklar bizi büyütmez, neden attığımız adımlar bizi büyütsün ki? Hem zaten, yanından geçtiğimiz şeyleri gerçekten görmek için, ruhumuzun yükünü bir kenara bırakacak kadar zamanımız var mı? Üstelik yolcular, şimdiki zamanın yüzeyinde bir noktayı tanıyabilir ancak. İnsan geçmişin içinde yolculuk yapmaz. Her şey olup bitmiştir. O gece, uçurumların, geniş fundalıkların ve Galler ormanlarının hatırası kafamda dönüp dururken, yuvarlak masa şövalyelerini düşündüm. Kral Arthur'u, yoldaşlarını... Sanki onlardan çok da uzakta değilmişim gibi geldi bana. Tuhaf miğferli bir tanesi, zümrüt rengi gözlerini üzerime dikmişti. Diğerleri, hayaletler gibi, silikleşiyordu. Sonbahar

aydınlığının içindeki (sisin grisi ormanın kırmızıya çalan örtüsüne karışıyor), yuvarlak taş masayı görüyorum. Şövalyeler etrafında ayakta durduklarında, hiçbiri diğerinden üstün görünmesin diye, masa yuvarlak. Dev bir değirmen taşına benziyor. Çok beyaz. Köşeleri çok belirgin. Yontulalı çok uzun zaman geçmemiş, yeni.

"... Bin yıl!... İki bin, üç bin yıl ve Truva kıyısı...

"Yollarımızın karşılaştığı o altın sahili hatırlıyor musunuz, Anna?

"Yunan kahraman, gün doğumuyla hafiften altın rengine çalan kumların üzerinde yürüyor. Kumun üzerinde bıraktığı geniş, düzenli, derin ayak izlerini görüyorum. O geçtikten sonra, her ayak izinin kıyısında, bir parça altın kum yok oluyor. Deniz, ancak adamın yakınına kadar uzanabiliyor. Son dalganın ıslak kumun üzerinde bıraktığı izi görüyorum, ayak izlerinin bıraktığından daha koyu renk bir iz bu. Bir çakıl taşı, bronz rengi sandaletlerin altında gıcırdayıp yuvarlanıyor. Adımlarının sesini duyuyorum. Bir düşünün Anna, binlerce yıl önce yok olmuş adımlarının sesini duyuyorum. Ertesi güne hiçbir izi kalmayan ama yine de orada olan adımlar. Nerdeler, nerdeler? Madem ki onları görüyoruz, bize aitler. Ama ne zaman o zaman, ne de mekân o mekân."

Bu hayran olunası cümlenin, bu gizemin ardından bir sessizlik oluşuyor. Kadın, muhtemelen erişemediği bir gerçeğin üzerinde dolanan sessizliği bozma gücünü bulamıyor kendinde.

– Kılıcı bir kayaya çarpıyor ve kının içinde çınlayan çeliğin yankıları duyuluyor. Güçlü elleri, dik bir bayırı tırmanmak için, bir çam ağacının genç gövdesine tutunuyor. Gidişiyle birlikte, ağaçtan birkaç kuru iğne yaprağı düşüyor. Çam ormanında, adamın yanında koşan da kim? Bir hayvan, bir köpek, adamın köpeği. Ağzında bir şey taşıyor, tuz ve

rüzgârdan kuruyup sertleşmiş deri bir kemer. Homeros'un yüzlerce yıl sonra anlatacağı insan kıyımından geriye kalmış bir Truva kemeri.

"Savaşçı, yüksek bir kayalığa varıyor. Başını uzatmış, bakışları denize dönük. İnce, kalkık bir burnu var. Demir kaskının altında alnının net çizgileri görünüyor. Kaşları kemerli, kirpikleri ışık saçan gözlerine düşüyor. Ama ben özellikle, yumruk yaptığı ellerini inceliyorum. Kısa tırnakları, işlenmiş çakıl taşları gibi kavisli. Ellerinin üstü ve parmakları, sanki tuğladan yontulmuşlar gibi, kırmızıya çalan yanık bir renkte.

"Kıyıyı görüyor. Tayfalar sayılamayacak kadar çok karinayı sürükleyerek suya indirmekle meşgul. Kıyıdaki resiflerden kaçınmak için onları açığa kadar itecekler. Sadece yıldızların altında seyredecek olan Yunan donanması, bu akşam demir alacak. Sabah güneşi denizin mavisinin üzerinde parlarken, yol hazırlıkları tamamlanıyor."

Bu düşün ardından, adam yorgun başını eğiyor.

– Sonsuz bir su hayal ediyorum. Mutlak bir sessizlik içinde çalkalanıp tuhaf bir ışık altında gümüş parıltılar saçan dalgaları yakından görüyorum. Neden bu sonsuz sessizlik? Kaç yüzyıl uzakta olduğunu bilmediğim bir başka gezegendeler sanki.

◂•▸

Anlattıklarını dinlediğim adama bakıyorum. Kelimelerinin var olmayan görüntüsü ve karanlığın içinde neredeyse görünmeyen adam. Hatırlanan ve hatırlatıcı... Hayal eden kişiyle, hayal ettikleri arasındaki o sözle anlatılması mümkün olmayan büyüklük farkını düşünüyorum. Ülkeler ve çağlar önünde açılırken, yüzü, kaybolmaya yüz tutmuş, önemsiz bir lekeden başka bir şey değil.

Ve başka hatıralar, sonra başkaları, art arda yığılıyor. Çok fazla anı karşısında, bir başka dünya tarafından ele geçirilmiş gibi görünüyor adam. Kimilerini ağzının içinde geveliyor, kimilerini dile getirecek gücü yok. İçindeki bu ışıklı dünyadan kurtulamıyor.

Kafasını geriye doğru atıyor, gözlerini kapadığını hissediyorum... Yüzündeki acı ifadesinden, anılarını takip ediyorum sanki.

Az önce coşkuyla anlatırken, şimdi yakınıyor:

– Hatırlıyorum... Hatırlıyorum... Kalbim bana hiç acımıyor.

"Ah!" diye inliyor hemen arkasından, "kaderine boyun eğmişçesine, insan her şeye veda edemiyor."

Kadın orada, ama bunca sevilmesine rağmen, hiçbir şey yapamıyor. Bir adamın son bakışlarını dolduran bu güçlü veda karşısında elinden hiçbir şey gelmiyor. Sadece orada duruyor, tüm güzelliği ve gülümsemesiyle... Adamın hatıralarından doğan insanüstü görüntüler, pişmanlık, vicdan azabı ve doyumsuzluk duygularıyla çoğalmaya devam ediyor. Adam bunun bitmesini istemiyor. Hatıralarını çağırıyor, onları geri istiyor. Adam geçmişini seviyor.

Geri getiremeyeceğini bildiği geçmişe, tanrısal özellikler bahşediyor insan. Çünkü Tanrı'nın en büyük özelliği ona yakarıyor olmamız.

◂•▸

Hamile kadın gitti. Sessizce kalkmasını, şimdilik kendi bedenine gösterdiği, anneliğe has bir özenle kapıya ulaşmasını izledim.

Adamla genç kadın şimdi baş başalar... Akşam çarpıcı bir gerçekliğe sahip. Sanki yaşıyor, kök salıyor ve yerine sahip çıkıyor gibi. Oda hiçbir zaman bu denli akşamla dolu olmadı.

"Bir gün daha sona eriyor" diyor adam.

Ve sanki yüksek sesle düşünüyor gibi devam ediyor:

– Evlilik hazırlıklarını tamamlamak gerek.

– Michel! deyiveriyor genç kadın düşünmeden, sanki bu ismi saklayamıyormuş gibi.

– Michel bize kızmayacak, diye cevap veriyor adam. Onu sevdiğinizi biliyor, Anna. Bu basit bir formalite sadece. Ölmek üzere olan bir adamla yaptığınız bu evlilik onu kaygılandırmayacaktır, diye ekliyor, daha çok kendini avutmak için gülümseyerek.

Karanlık usulca etraflarını sarıyor, onları bir arada tutuyor. Birbirlerine bakıyorlar.

Adam zayıf ve coşkulu, kelimeleri varlığının derinliklerinden geliyor. Kadın, beyaz ve etine dolgun, belirgin bir biçimde titriyor.

Adam, bakışları kadının üzerinde, sanki söyleyecekleriyle ona dokunmaya cesaret edemiyormuş gibi kıvranıyor. Sonunda kendini sıkmaktan vazgeçiyor.

– Sizi çok seviyorum, diyor basitçe.

– Ölmeyeceksiniz! diyor kadın.

– Bunca zaman kız kardeşim olma lütfunda bulunarak, bana karşı ne denli iyi davrandınız!

– Ya sizin benim için yaptığınız onca şey? diye atılıyor genç kadın. Ellerini birleştirmiş, o harika başı, önünde secdeye varırcasına adama doğru eğiliyor.

İkisinin de içtenlikle konuştuğu hissediliyor. Açık yüreklilikle, sır tutmadan, karşımızdakinin söylediğini bilmiyor olmaktan utanç ya da suçluluk duymadan, doğrudan konuşmak ne harika bir şey! Neredeyse bir ışık, bir huzur, bir varoluş mucizesi bu.

Adam susuyor. Gözleri kapalı. Her ne görüyorsa onu görmeye devam ediyor muhtemelen. Ardından gözlerini yeniden açıp kadına bakıyor.

– Siz beni sevmeyen meleğimsiniz benim.

Bunu söylerken yüzü kararıyor. Bu sıradan görüntü inanılmaz etkiliyor beni. Doğanın parçası olan bir kalbin sonsuzluğuna bakıyorum şu an.

Kadına karşı ne denli yüce bir aşk beslediğini görebiliyorum. Kadın da biliyor bunu. Konuşmalarında, adama karşı davranışlarında inanılmaz bir yumuşaklık var. Tüm bu titizlik, adamın kendisine duyduğu aşkın farkında olduğunu gösteriyor. Adama cesaret vermiyor, ona yalan da söylemiyor, ama yapabildiğince, bir kelimesi, bir hareketi ya da huzurlu bir sessizlikle adamı avutmaya, onu varlığının ya da yokluğunun verdiği zarardan korumaya çalışıyor.

Kendisi değil de gölgesi kadına biraz daha yaklaşırken, onu bir kez daha hayranlıkla süzüp konuşmaya devam ediyor adam:

– Siz, benim size olan aşkımın kederli sırdaşısınız.

Tekrar evlilikten bahsediyor. Madem bütün hazırlıklar tamam, neden hemen evlenmiyorlar?

– Servetim, ismim, size karşı duyduğum temiz aşk, benden size kalacak Anna, ben... Ben göçüp gittiğimde...

Sahip olduğu her şeyi, kendi elleriyle, belirsiz geleceğe akıtmak istiyor. Şimdi için dilediği tek şeyse, 'evlilik' kelimesinin yarattığı o basit ve simgesel birliktelik.

– Neden bundan söz ediyorsunuz...

Kadın, başa çıkamadığı bir hoşnutsuzluğun pençesinde kıvranıyor. Gerek yüreğinde taşıdığı aşk, gerekse karşısındaki adamın kendisine itiraf ettiği aşk yüzünden, doğrudan cevap vermiyor. Her ne kadar adamla evlenmeyi kabul etmiş, hazırlıkların tamamlanmasına izin vermiş olsa da, onun bu arzusuna, her yalnız kaldıklarında bakışlarıyla ona yalvarmasına, hiçbir zaman net olarak cevap vermiş değil.

Ama bu akşam, sanki bu evliliğe rıza gösterdiği için pişman gibi. Eğer elde edeceği servete rağmen, o şeffaf, o terte-

miz ruhunda farklı bir karar alsaydı, kendini özgür iradesiyle yine de adama verir miydi?

– Söyleyin? diye mırıldanıyor adam.

İkimiz de kadının belli belirsiz gülümseyen dudaklarına bakıyoruz... Genç kadın, ona yöneltilmiş umutların ışığında, akşam gibi güzel, tanrısal bir surete sahip sanki.

Ölmekte olan adam, kadının, teklifini kabul etmek üzere olduğunu hissederek, mırıldanıyor:

– Hayatı seviyorum...

Başını sallıyor:

– Geriye çok az zamanım kaldı, öyle az ki, geceleri hiç uyumak istemiyorum.

Sonra kadının cevabını duymak için susuyor.

Kadın, evet, derken, eli yaşlı adamın eline belli belirsiz dokunuyor.

Acımasız ve dikkatli gözlerim, bu dokunuşun görkemli bir tiyatro sahnesinden izler taşıdığını ve kadının yaptığı hareketin büyüklüğünün bilincinde olduğunu fark ediyor. Gördüğüm o ki (ki ben her şeyi görüyorum), her ne kadar dürüst ve art niyetsiz olsa da, fedakârlık, içinde kendini yücelten bir kibir barındırıyor.

◂•▸

Otelde, yabancılardan başka bir şey konuşulmuyor. Üç odayı işgal ediyorlar, kayda değer sayıda bavulları var ve her ne kadar sıradan zevklere sahip olsa da, öyle görünüyor ki, adam çok zengin. Hamile kadının anne olmasına bir ay var. Grup, semtteki bir sağlık evinde gerçekleşecek doğuma kadar Paris'te kalacak. Ama söylenene göre, adam çok hasta. Bu konu, Madam Lemercier'in canını son derece sıkıyor. Zira adamın evinde ölmesinden korkuyor... Eğer kiralamayı posta yoluyla yapmayıp parayı da önden ödememiş olsalar,

servetlerinin pansiyona getireceği üne rağmen, bu insanları asla kabul etmezdi. Adamın gidiş tarihlerine kadar dayanabilmesini umut ediyor. Ama onunla bu konuyu konuşmaya çalıştığınızda hemen bir iş uydurup yanınızdan uzaklaşıyor.

...Adamı yeniden gördüğümde, gerçekten de yakında öleceğini düşünüyorum. Çökmüş görünüyor, dirseklerini oturduğu koltuğun kolçaklarına dayamış, elleri aşağı sarkıyor. Bakışlarını bile güçlükle kaldırıyor gibi. Yüzü eğik olduğundan, pencereden gelen ışık gözbebeklerini değil, gözkapaklarınm kenarını aydınlatıyor. Bu da yüzünün derisi soyulmuş gibi görünmesine neden oluyor. Şairin söylediklerini hatırlamak, hayatının sonuna gelmiş, neredeyse tüm varlığına korkutucu bir güçle hükmeden, karşısında Tanrı'nın bile etkisiz kaldığı bir güzelliğe bürünen bu adam karşısında, titrememe sebep oluyor.

X

Adam müzikten bahsediyor.

– İnsan neden ritme kapılır? diye soruyor. İnsan yaratısı, kendini gösterdiği her yerde, doğanın düzensizliğine bir düzen, hatta bir tekdüzelik getiriyor. İşte bir eser, ne olursa olsun, ancak bu katı kurala uyduğunda başarıya ulaşıp kalıcılığını güvence altına alıyor. İşte sokağı vadiden ayıran ve gürültü dağında, eşit basamaklı bir merdiven inşa eden de bu basit erdem. Çünkü düzensizliğin ruhu yok, düzeninse düşünme yeteneği var.

Ardından, orantıdan bahsediyor, uyumdan, birlikten. Sanki rüzgâr bana, küçük esintilerle kırların ve engin denizlerin kokusunu getiriyormuş gibi, cümlelerinin içinden bölük pörçük kelimeler duyuyorum sadece.

Kapı çalınıyor.

Muayene saati. Adam sendeleyerek doğruluyor. Doktorun karşısında ışığı sönmüş ve yenik hissediyor kendini.

– Dünden beri nasılsınız?

– Kötü, diyor hasta.

– Hadi ama! diyor doktor sakince.

İkisini yalnız bırakıyorlar. Adam yavaşça ve neredeyse gülünç bir beceriksizlikle yeniden oturuyor. Doktor, adamla benim aramda, ayakta dikiliyor.

– Kalbiniz nasıl? diye soruyor.

Bana çok trajik görünen bir sezgiyle, ikisi de seslerini

alçaltıyor ve hasta, doktoruna, hastalığının o günkü seyrini işte bu kısık sesle anlatıyor.

Bilim adamı dinliyor, zaman zaman hastanın sözünü kesiyor, onaylar bir ifadeyle başını sallıyor. Bu defa yüksek sesle ama aynı büyük jestlerle, her zamanki güven verici sözlerini tekrarlayarak bu konuşmaya bir son veriyor:

– Hadi ama, görüyorum ki yeni hiçbir şey yok...

Doktor yer değiştirince, yorgun çizgileri ve endişeli bakışlarıyla hasta adamı görüyorum. Hastalığının korkunç bir keder yaratan gizemli seyrinden bahsetmenin onu epey sarstığı belli.

Sakinleşiyor ve bir sandalyeye oturup, cana yakın bir tavırla doktorla konuşmaya koyuluyor. Birkaç sohbet konusu açıyor, sonra istememesine rağmen, bir lanet gibi, o uğursuz konuya geri dönüyor: Hastalığına.

– Utanç verici! diyor.

– Hadi canım siz de! diyor doktor bezgince.

Sonra kalkıyor:

– Hadi! Yarın görüşürüz.

– Evet, yeni bir muayene için.

– Aynen öyle. Hadi, görüşmek üzere!

Doktor, omzunda yürek parçalayan anıların yüküyle, yavaşça çıkıyor odadan.

◂•▸

Belli ki muayene bitti. Kapı tekrar açılıyor, iki doktor giriyor içeri. Tavırlarından canlarının sıkkın olduğu anlaşılıyor. Biri genç, diğeri yaşlı iki adam, ayakta öylece duruyorlar.

Birbirlerine bakıyorlar. Gözlerinin sessiz bakışlarına, kafalarının içindeki geceye ulaşmak arzusuyla doluyorum. Yaşlı olan sakalını sıvazlıyor, sırtını şömineye dayayıp gözlerini yere dikiyor. Ağzından birkaç kelime dökülüyor:

– *Casus lethalis**... Ve ben ekliyorum: *properatus.*

Hem hastalar tarafından duyulma kaygısıyla, hem de bu ölüm mahkûmiyetinin yarattığı saygıdan, alçak sesle konuşuyor.

Diğeri, onay anlamında, başını sallıyor. Suç ortaklığı yapan iki çocuk gibi susuyorlar. Gözleri bir kez daha karşılaşıyor.

– Kaç yaşında?

– Elli üç.

Genç doktor düşüncesini söylüyor:

– Bu kadar yaşayabildiği için şanslı.

Yaşlı olan, filozofça bir yanıt veriyor buna:

– Şimdiye kadar öyleydi belki ama artık, şansı onu terk ediyor.

Bir sessizliğin ardından, adamlardan gri sakallı olanı mırıldanıyor:

– Elle yoklarken, şahdamarının arkasında hissettim sarkomayı.

Parmağını boynuna götürüyor.

– *Gördüğüm* kadarıyla, burada gizleniyor.

Diğeri başını sallıyor (zaten içeri girdiğinden beri başı sürekli sallanıyor) ve mırıldanıyor:

– Evet... Ameliyat mümkün değil.

– Kesinlikle değil, diyor yaşlı hoca, gözleri korkutucu bir ironiyle parlıyor. Onu bundan kurtaracak tek bir şey var, o da giyotin! Dahası, hızla yayılıyor. Submaksiler** ve subklavi-

* Latince bir terim: 'ölümcül vaka' anlamına geliyor.

** Altçenenin altında bulunan.

küler* gangliyonlarda** hücre çekirdekleri var, muhtemelen aksiller*** çukurda da. Süreç yıldırım hızıyla ilerliyor. Yakında solunum sistemi, dolaşım sistemi ve sindirim sistemi tıkanacak ve boğulma hızla gerçekleşecek.

İç çekiyor. Ağzında yanmayan bir puro, yüzünde sert bir ifade, kollarını kavuşturmuş halde, öylece kalıyor. Oturup sırtını koltuğa dayamış olan genç adamın parmakları amaçsızca şöminenin mermerine vuruyor. Sonunda iki adamdan biri konuşuyor:

– İnsan benzer vakalarla karşılaştığında, yaşadığı şaşkınlık içinde, kanserin yerini seçtiğini düşünüyor!

– Hocam, genç kadına ne söylemeliyim?

– Yenilmiş bir tavır takın ve durumun ciddi, hatta çok ciddi olduğunu söyle. Tabii Tanrı'dan ve doğanın sonsuz iyileştirme gücünden umut kesmemek gerektiğini de ekle.

–Beylik laflar...

– İyi ya, diyor yaşlı adam.

– Ya ısrar edip daha fazlasını öğrenmek isterse?

– Cevap verme ve başını çevir.

– Ona bir parça bile umut vermeyecek miyiz? Öylesine genç ki!

– Tam da bu yüzden yapmamalıyız ya. Umut genç kadının içinde hızla büyüyecektir. Bu noktada, lüzumsuz tek bir laf etmemek gerek evlat. Bunun sonucunda bilgisizlikle suçlanırız ve bizden nefret ederler.

– Peki, adamın kendisi biliyor mu?

– Bilmiyorum. Onu muayene ederken, duydunuz ya,

---

* Köprücük kemiğinin altında bulunan.

** Lenf boğumları.

*** Koltukaltında bulunan.

cevaplarından bilip bilmediğini anlamaya çalıştım. Bazen hiçbir şeyden şüphelenmediğini düşünüyorum, bazense her şeyi anlamış gibi geliyor bana.

◂•▸

Bir müddet daha, tek kelime etmeden duruyorlar. Bu iki bilim adamı, sanki konuşmaktan çok susmak için gelmiş gibi oraya. Geldiklerinden beri oldukları yerden neredeyse hiç kıpırdamadılar, paylaştıkları birkaç cümleyi de zorlukla, ihtiyatla sarf ettikleri anlaşılıyor.

Bir kez daha yakından gördükleri korkunç yaranın etkisi altında, daha genel, daha büyük düşüncelere ulaşmış gibiler. Beyinlerinin içinde dönüp duranları tahmin edebiliyorum. Sonunda genç doktorun cümlesini duyuyorum:

– Sarkoma, tıpkı insan embriyosu gibi oluşuyor.

◂•▸

Yaşlı adam konuşmaya koyuluyor:

– Evet, insan embriyosu gibi. Mikrop, hücrenin üzerinde, Lancereaux'nun* da belirttiği gibi, bir spermatozoit gibi hareket ediyor. Dokuya nüfuz eden, onu seçip etkisi altına alan bir mikroorganizma bu, onda peş peşe titreşimler yaratıyor, ona *başka bir hayat* veriyor. Ama bu hücre içi faaliyetin uyarıcı elemanı, normal yaşam tohumu değil de bir parazit.

"Bu *primum movens*'ın** doğası ne olursa olsun (*mikrokok neoformans* ya da Koch basilinin*** hâlâ kendini göstermeyen tohumu ya da tamamen başka bir şey), kanserli

* Étienne Lancereaux, 19. Yüzyıl tıp dünyasının en önemli isimlerinden biri.

** İlk vaka.

*** Tüberküloz basilini keşfeden Robert Koch'un anısına verilen isim.

doku, daima, tıpkı fetal* doku gibi, daha en başta değişime uğruyor.

"Ama fetüs sonuca ulaşmayı başarıyor. Kist haline gelen embriyonik kitlenin rahmin içinde olgunlaştığı bir an var. Claude Bernard'ın** zengin terminolojisinde 'sınırlayıcılar' olarak adlandırılan, yüzey hücrelerini oluşturuyor. Fetüs tamamlanıyor ve artık doğmaya hazır hale geliyor.

"Kanserli doku ise gelişimini tamamlayamıyor. Devam etse de asla sınıra ulaşamıyor. Tümör (elbette "iyi huylu tümörler" olan fibromlar, miyomlar ve basit cilt kanserlerinden bahsetmiyorum), sonsuza kadar embriyo halinde kalıyor, uyumlu ve tam bir gelişim kaydedemiyor. Yayılıyor, zaten bildiği tek şey yayılmak. Kökünden kazınıp çıkarılsa da, yüzde doksan beş oranla, yeniden üremeye başlıyor. İnsan bedeni, bu örgütlenemeyen ama dışarı da çıkmayan bir doku karşısında ne yapabilir ki? Hücrelerimizin o titiz ve kırılgan dengesi, kanımıza, organlarımıza, kemiklerimizin arasına ve tüm sinir sistemimize kök salan bu düzensiz, çözülmez ve sınırsız kütle karşısında ne yapabilir ki?

"Evet, kanser, kelimenin tam manasıyla, organizmamızın içindeki sonsuzluk demek."

Genç doktor başını evet anlamında sallıyor ve iç dünyasının derinliklerinden gelen bir sesle bu 'sonsuzluk' kavramına yorum yapıyor:

– Tıpkı çürümüş bir kalp gibi.

◂•▸

Şimdi karşılıklı oturuyorlar. Sandalyelerini yaklaştırıyorlar.

– Durum söylediğimizden de korkunç, diye devam ediyor genç olan, çekingen bir sesle.

---

* Ceninle ilgili.

** Fransız fizyoloji bilgini.

– Evet öyle, diyor diğeri, başıyla da onaylayarak.

– Karşımızdaki, gizemli bir şekilde üreyen lokal bir hastalık değil. Halkın inandığı gibi, içimizde kaza sonucu oluşan bir felaket değil söz konusu olan. Kanser bulaşıcı bile değil. İnsan hastalıklarının temel biçimlerinden birinin, şiddetli ve hızla ilerleyen bir patolojik krizin huzurundayız.

"Şiddetli bir fiziksel acı yaratan bir durum bu. Hatta parazitin yıkıcı gücünü davet edenin bizzat hastanın kendisi olduğunu söylemek mümkün. Yani bunu *isteyen* hastanın organizması!

"Parazit! Belki sadece tek bir tane var, diğerlerinden ayrışıp, bedenin elverişli bölgelerinde, çeşitli hastalıklar üretiyor. Bakteriyoloji henüz heceleme aşamasında, konuşmaya başladığında, kuşkusuz, tıp dünyasına varlığının büyüklüğü kadar trajik bir haber verecek.

"Ben, kendi adıma, parazitlerin birleştiğine inanıyorum."

– Moda olan teori de bu, diyor yaşlı hoca. Her hâlükârda, baştan çıkarıcı bir düşünce. Tıp, kimya ve fizik bilimlerinin, derinleştikçe, maddi öğelerin ve güçlerin birliğine yöneldiğini de göz ardı etmemek gerek. Elinizde çürütülemez tek bir kanıt olmamasına rağmen, bu korkunç basitleştirmeden daha muhtemel neden bahsedebiliriz ki?

– Evet, diyor diğeri sanki düşünüyor gibi alçak sesle. Bütün hastalıkların temelinde aynı şeyler var. Hepimizi ölüme götüren de aynı anlaşılmaz hayat değil mi zaten.

– Hepimiz için, hiçliğin içinde olduğu gibi acının içinde de aynı birlik söz konusu olacak, diye mırıldanıyor diğeri sesini aynı derecede alçaltarak.

– Ölümün, bedene en korkunç hasadın tohumlarını atan, o inanılmaz derecede küçük tek kaynağı, şu ana kadar etkisiz bir role sahip olduğu sanılan, yanından neredeyse görmeden geçtiğimiz bu mikrop: *bacterium termo.**

* Toprak bakterisi.

"Kalın bağırsağın içinde yaşar, sağlıklı bir bünyede binlercesi bulunur.

"Fosfatlı bir ortamda, insan etini çürüten iltihaplı hücrelerin ve şark çıbanının kaynağı olan staphylococcus aureus'a* dönüşen de odur.

"İnce bağırsakta, epidemik tifüse** neden olan Eberth basiline dönüşen odur..."

Bilim adamı, bugüne kadar yenilememiş düşmanın ismini anarken, gitgide daha ciddi ve daha duygulu bir havaya bürünüyor:

– Ve son olarak, fosfatsız bir ortamda Koch basiline dönüşecek olan da odur.

◄•►

"Akciğerlerde, gırtlakta, bağırsaklarda, kemiklerde rastlanılan biçimlerinin ışığında, Koch basilini, sadece tüberküloz diye tanımlamak mümkün değil. Landouzy, plörizin*** sıvılarının içinde, Kuss ise soğuk abselerin**** içinde olduğunu ilan eder.

Gözlerine dikkatli ve ciddi bir bakış yerleşmiş olan yaşlı bilim adamı, meslektaşının sözünü kesiyor:

– Zaten, tüberküloz kaynaklı tüm lezyonlar eksiksiz olarak tanımlanmadı mı?

– Akciğerdekini ele alalım mesela, daima yetişkin hastalarda görülür.

"Ortaya çıkması, küçük tümörler olan tüberküllerin oluşmasına yol açar. Tüberkül pıhtılaşma ve balgam çıkar-

---

* Stafilokoklar familyasından bakteri türü.

** Lekeli humma diye de bilinen bulaşıcı ve ölümcül bir cilt hastalığı.

*** Plörezi veya Plöral efüzyon, akciğerleri çepeçevre saran zarların arasında sıvı toplanmasıyla sonuçlanan hastalıkların genel ismi. Halk arasında zatülcenp adıyla bilinir.

**** Kemik eklem ya da lenf bezlerinde tüberküloz basilinin yaptığı apse tipi.

ma yoluyla organın kaybına ve nefes tıkanması sonucu ölüme neden olur. Tüberkül öncelikle neoplazidir*. Koch basili neoformanstır, yeni bir oluşumun yaratıcısıdır. Zaten, organizmanın içindeki tüm mikroorganizmalar *neoformans*tır. Tüberkül çoğalır, ama küçük kalır. İşte bu yüzden, Virchow, tüberkülün fakir bir neoplazma olduğunu söyler.

"Ama depresyona neden olan ve düşük ateşli artrit** vakalarında, parazit tüberküloza neden olamaz.

"Peptonlarla*** birlikte, lenf damarları aracılığıyla, kana geçer. Kan glikojen yüklüdür ve damar tıkanıklığı, yüksek ateşle tüketilmeyen bu insan şekerinin büyük miktarını grandüler ya da pasif dokuların üzerine bırakır. İşte o vakit zengin neoplazi diyebileceğimiz şey gelişir. Birçok tüberkül yerine, gelişmiş tek bir büyük tüberkül vardır. Kanserdir bu, tüm biçimleri ve isimleriyle: sarkoma, karsinom, epitelyoma...

"Demek ki kanser, glikojenin, artritten mustarip, ateşi olmayan bir yetişkinde birikmesinin ürünüdür.

– Evet, olabilir, diyor yaşlı adam, ama ya kanıt? Teori güzel, ama bunu doğrulayacak uygulama nerde? Çünkü her şeye rağmen, tümörle tüberkül arasında yapısal bir fark var.

Alaycı ve saldırgan bir havaya bürünüyor gibi, ayağa fırlayıp bilgisine ve deneyimlerine başvurmaya hazır sanki.

– Eğer belli sayıda tümör çeşidini incelersek, ürettikleri öznenin sıcaklığıyla sayı bakımından doğrudan, hacim bakımındansa zıt bir ilişki içinde olduklarının farkına varırız, diye cevap verdi muhatabı.

---

* Tümör.

** Eklemlerde vücut tarafından üretilen bir iltihap.

*** Proteinlerin kısmi parçalanmasıyla oluşan bileşik.

Olguları, rakamları kafasının içinde döndürüyor, sonra da silah gibi öne sürüyor. Aynı anda tüm insanlığı dramatize eden basitleştirme düşüncesini savunmak için, eksiksiz bir açıklama yapmanın coşkusuyla canlanmışa benziyor:

– 44°-45° derece arası sıcaklık, nerdeyse mikroskobik olan sayısız tümörüyle, kuşlarda görülen tüberkülozu geliştirir. 40°-41° derece arası, darı tanesi büyüklüğünde lezyonlardan oluşan milyer tüberküloz gelişir. 39°-40° derece arası, tüberküloz granülomudur. 38°-39° derece arası, mercimeksi tüberkülozla; –37°-38° derece arası, ağır ilerleyen lenf bezi tüberkülozuyla; 37° derecede, soğuk abseyle sonuçlanan büyük hacimli lenf düğümü tümörleriyle (kalça kemiği tüberkülozu, beyaz tümörler, belkemiği tüberkülozu bu kategoriye girer); 36,5° derecede ineklerde görülen büyük tümörlerle; 28° derecede ise, Dubard ile beraber, balıkların karnını deforme eden kambur, koyu renk ve çok büyük tümörlerle karşılaşıyoruz.

Bu örnekleri ardı ardına sıraladıktan sonra bir an durup ardından devam ediyor:

– Deneysel olarak bir hastalığın bir başkasına intikal etmesi mümkün. Tüberküloz mikrobu aşılanan bir tavşanı ele alalım. Hayvan kesin olarak tüberküloz belirtileri göstermeye başladığında, son boyun omuru ve ilk sırt omuru hizasına atılan hızlı bir kesikle, soğukkanlı bir hayvana dönüştürülür. Eğer hayvan felç olup ölmezse, kısa süre sonra, karın boşluğunda ya da eklem kemiklerinden birinin üzerinde, tamamen kanser görünümlü ve kanser gibi ilerleyen, geniş hacimli bir tümörün oluştuğu görülür.

Meslektaşının yüzüne bakıyor.

– Backer'ın söylediklerini hatırlıyorum: "Tüberkülozun ve kanserin ilerleyişini, eşzamanlı olarak inceledik ve her defasında gördük ki, 38° dereceyi aşan sıcaklıklarda, tüberküller ortaya çıkıp gelişirken, kanser beslenemeyip zayıflıyor. Genelde bu dramın başrol oyuncusu da tüberküloz oluyor."

"Şekerin oluşumu ve dağılımı, hepsi ortada. Bu dağılım, tüberküloz hastalarında, şekeri yavaş yavaş yakan organik ısıyla düzenleniyor. Kanser hastalarında, ısı azaldığında, glikojen birikiyor. Kanser şekerli bir hastalık. Backer, kanserden bir çeşit sınırlı diyabet yaratan bu süreci gün ışığına çıkardı.

"Kanser sıvılarıyla saf şampanya üreterek şekerin varlığını kanıtladılar. Bu deneyi yeniden yaptım. Paris hastanelerinde iki sabah boyunca yapılan ameliyatlarda çıkarılan on kilo kanser maddesi edindim. Şeker imal etmek için kullanılan makinede ezdikten sonra, idrardan çok şeker içeren, iki buçuk litrelik bulanık ve pis kokulu bir sıvı elde ettim. Mayalandıktan sonra, sıvı, keskin ve hoş kokulu bir hale geldi. Alkolölçer 6° dereceyi gösteriyordu. İmbikten geçirdiğimde, 60° derecelik alkol elde ettim, laboratuvarda saf şampanya üretmiştim.

"Demek ki, aynı patojen mikrobun ele geçirip alt ettiği insanların durumu, mizaçlarına göre gelişiyor. Kazandıklarından daha fazlasını harcayan ateşli depresifler, tüberkül olur (cüce tümör); harcayabileceklerinden fazlasını kazanan soğuk artrikler, kanser olur (dev tümör).

"İki hastalık bazen hastalarını birbiriyle değiştirir. Kanser hastalarının çoğu, iyileşmiş tüberküloz hastalarıdır. Buna ilk dikkat çeken Dubard olmuştur. Kimileri için bir savunma mekanizması olan şey (glikojen zenginliği ya da aşırı beslenme) diğerleri için bir tehdittir."

Yaşlı doktor yeniden dikkatle dinlemeye koyuluyor, yüzü ifadesiz olsa da, bu konuda kendi düşüncesine sahip olduğu anlaşılıyor.

Konuşmacı bir an durduktan sonra devam ediyor:

– Gerçeğe, cesaretini yitirmeden bakmak (biz bunun için yaratıldık!) ve tüberkülozu iyileştirecek bu gizemli ve korkunç kapıyı açmaktan korkmamak gerek.

– İki hastalık arasında keşfettiğinize inandığınız bu benzerlik, bu zıtlık ilişkisi, bir noktaya kadar rakamlarla ilan edildi, diyor yaşlı doktor. Görünen o ki, bu iki istatistik birbirine tutunuyor, birlikte bir bütün oluşturuyor. Paris'te, dört tüberküloz hastasına karşı bir kanser hastası var. Şehirde, haftada, iki yüz altmış tüberküloz hastasına karşılık altmış beş kanser hastası ölüyor. Fransa'da, yılda, tüberküloz yüzünden yüz seksen bin kişi ölürken, kanser yüzünden ölen hasta sayısı otuz altı bin. Beşte bir oran. Her gün beş yüz Fransız tüberkülozdan, yüz tanesi de kanserden ölüyor.

– Kim bilir yarın kaç kişi ölecek! diyor genç adam, bilinçli ama buz gibi bakan gözlerini kaldırarak.

"Çünkü örtünün sadece bir ucunu kaldırdık ve gerçeğin bir kısmını itiraf ettik..."

– Evet, diyor hocası, gerçek bundan çok daha büyük.

"Kanserin yarattığı yıkım günden güne artıyor. Hiç kuşkusuz, modern yaşam, hastalığı taşıma olasılığını ikiye katlıyor.

"Genel durum, lezyonun kaderini belirliyor. Tekrarlıyorum, hastalığın iyileşmemesinin nedeni hastanın kendisi. Eğer hasta, teslim olarak, hastalığı yeniden yaratıyorsa, zararlı kitleyi kesip alarak hastayı iyileştirmek neye yarar ki? Yapabildiğimiz tek şey buna seyirci kalmak! Tüberkülleri alınan bir tüberküloz hastası, ister istemez, yeniden düşme olasılığı yüksek bir insan olacaktır. Bir ameliyat bıçağı kötü huylu tümörlere karşı yeterli bir savunma aracı oluşturmaz. Gerçekler ortada: ameliyat edilen yüz kemik kanseri vakasının doksan ikisinde hastalık tekrar etti. Göğüs kanserinin yineleme yüzdesi de aynı. Rahim kanserinde oran yüzde doksan altıya, rektum kanserinde yüzde doksan sekize, dil kanserinde (başıyla kapıyı işaret ediyor) yüzde doksan dokuza yükseliyor."

Bu son cümleleri dile getirirken şöminenin üzerinden

aldığı bir makasla, yine şöminenin üzerinden aldığı bir mektup kâğıdını makineleşmiş hareketlerle kesmeye koyuluyor. Aniden, içgüdüsel olarak yaptığı bu hareketin çağrıştırdığı gerçeği fark ederek, iki nesneyi de elinden fırlatıyor. Yeniden ayağa dikiliyor.

– Hastalık artık gençleri almaya başlıyor... (Ah! Aydınlık bakışlı o küçük meleğin, kırmızılahana gibi morarıp büyümüş göğsünün o korkunç görüntüsü aklımdan çıkmıyor!...) Kanser, insanlığın içinde, tıpkı bir insanın içinde yayıldığı gibi yayılıyor. Eğer durdurulmazsa, diye ekliyor sesinde daha önce de fark ettiğim kederli bir alayla, kendimize, 'Dünya güneşin sönmesiyle mi yok olacak?' diye sormamıza da gerek kalmayacak!

– Yaşayan iki felaketin bu şaşırtıcı benzerliğine, başka hangi benzerlikler eklenecek? diyor genç bilim adamı ellerini alnına götürerek. Frengiden bahsetmedim daha. Başka neler var? Buradan çıktığımda devam edeceğim araştırmalar beni nereye götürecek, neye mahkum edecek? Bilmiyorum... İnsan etindeki tüm bu çürümeyi, sefaletimizin tiksinti verici yanlarını, insan neslinin maruz kaldığı ve nasıl olup da hâlâ başka dramlardan bahsedebildiğimize şaşırdığım bu yıkımı, bir bakışta görmek!

Yine de, bunu söyledikten sonra, bir hastanın elleri gibi titremekte olan ellerini uzatarak ekliyor:

– Belki, hayır kuşkusuz, zaman içinde tüm hastalıkların çaresi bulunacak. Her şey değişebilir. Önleyemediğimiz şeylerden kaçınmak için gerekli yöntemler bulunacak. İşte o zaman, şu an büyümekte olan tüm bu çaresiz hastalıkların yarattığı yıkımdan bahsetmeye cesaret edeceğiz. Belki bazı iyileştirilemez hastalıklara çare bulunacak. İlaçların kendilerini kanıtlayacak zamanı olmadı henüz.

"Başka hastaları iyileştireceğimiz kesin, ama içerdeki adamı iyileştiremeyeceğiz."

Kolları, içgüdüsel olarak iki yana düşüyor, sesi bir matem sessizliğinin içinde donup kalıyor.

Hasta, kutsal bir öneme kavuşuyor adeta. İki doktorun bu özel vakadan bahsetmekten kaçınıp konuyu genelleştirme çabalarına rağmen, tüm bu konuşmalara damga vuran sadece o ...

◄•►

– Rus mu, Yunan mı?

– Bilmiyorum. İnsanların içine baka baka, hepsini aynı görür oldum!

– Özellikle de birbirlerine benzemediklerini ve düşman olduklarını iddia edişleriyle benziyorlar birbirlerine! diye mırıldanıyor diğeri.

Genç doktor, sanki bu düşünce onda bir tutku uyandırmışçasına titriyor. Öfke içinde ayağa fırlıyor. Sanki bir anda değişmiş gibi.

– Ah, insanlık ne utanç verici bir gösteri sergiliyor! diyor.

"Taşıdığı korkunç yaralara rağmen, kendi kendiyle kıyasıya bir savaş halinde. Yaraları sarmaya çalışan bizim gibileri de, insanların birbirlerine isteyerek yaptıkları kötülükler yaralıyor. Ben ne politikacıyım, ne de militan. Toplumsal düşüncelerle ilgilenmek benim mesleğimin bir parçası değil, yapacak yeterince başka işim var. Ama bazen, hayaller kadar büyük bir sızı kaplıyor içimi. Bazı anlar insanları cezalandırmak, bazı anlarsa onlara yalvarmak istiyorum!"

Yaşlı doktor bu coşku karşısında kederle gülümsüyor. Ama bunca ortada ve yadsınamaz utancı düşününce, gülümsemesi siliniyor yüzünden.

– Ne yazık ki doğru söylüyorsun! Tüm zavallılığımıza rağmen, kendimizi kendi ellerimizle parçalıyoruz! Savaş,

savaş, savaş... Bizi uzaktan ya da yukardan seyredecek biri için, barbar ve deliyiz.

– Neden, neden? diyor endişesi gitgide artan genç doktor. Madem ki deliliğimizi görüyoruz, neden deli kalmakta ısrar ediyoruz?

Yaşlı doktor, tıpkı biraz önce, çaresiz hastalıklardan bahsederken de yaptığı gibi, 'bilmiyorum' dercesine omuzlarını kaldırıyor.

– Geleneğin, çıkarcılar tarafından körüklenen gücü... Özgür değiliz, geçmişe bağlıyız. Hep yapılmış olanları dinliyor, onları yeniden yapıyoruz. Savaş ve adaletsizlik. İnsanlık, belki bir gün, geçmişin hayaletlerinden kurtulmayı başarır. Sonunda bu sonsuz kıyım ve sefalet çağından çıkacağımızı umut edelim. Bunu umut etmekten öte ne yapabiliriz ki?

Yaşlı adam bu noktada duruyor. Genç olan alıyor sözü:

– Bunu isteyebiliriz.

Diğeri umutsuzca elini sallıyor.

Genç adam bağırıyor:

– Dünyadaki bu ahlak bozukluğunun genel bir sebebi var. Az önce söylediniz, geçmişe bağlılık, bir şeyleri farklı, akla ve erdeme göre yapmamızı engelleyen önyargı. Gelenekçi zihniyet insanlığa hastalık bulaştırıyor ve bunun iki korkunç alametinin isimleri...

Yaşlı adam, sanki "O isimleri anma!" der gibi, itiraz belirten bir hareketle sandalyesinde doğruluyor.

Ama genç adam kendini durduramıyor:

– Mülkiyet ve vatan, diyor.

◂•▸

– Susun! diye bağırıyor yaşlı hoca. Bu konuda kesinlikle sizinle aynı fikirde değilim. Mevcut kötülüklerin farkındayım ve yeni bir dönemin başlamasını tüm kalbimle diliyo-

rum. Dahası, buna inanıyorum. Ama bu iki kutsal kavram hakkında böyle konuşmayın!

– Siz de diğerleri gibi konuşuyorsunuz hocam, diyor genç adam acı bir sesle. Yine de kötülüğün kaynağına gitmek gerek, biliyorsunuz bunu...Ve üstüne basa basa ekliyor: "Neden bilmiyormuş gibi davranıyorsunuz!... Eğer zulümden ve savaştan kurtulup iyileşmek istiyorsak, onlara işimize yarayan her türlü araçla saldırmaya hakkımız var. Kişisel zenginlikler ve vatan sevgisi de buna dahil!...

– Hayır, hakkımız yok! diyor büyük bir heyecanla yerinden kalkan yaşlı adam ve muhatabına sert, neredeyse vahşi bir bakış atıyor...

– Hakkımız var, diye bağırıyor diğeri.

Birden, gri saçlı kafa umutsuzca öne eğiliyor ve yaşlı adam alçak sesle yanıt veriyor:

– Evet, doğru, hakkımız var...

"Hatırlıyorum da, savaş sırasında bir gün, ölmekte olan bir adamın etrafına toplanmıştık. Kimse onu tanımıyordu. Bombalanan bir ambülansın (Bilinçli olarak ya da değil, sonuçta ikisi de aynı kapıya çıkıyordu!) enkazı içinde bulunmuştu. Yüzü parçalanmıştı. Tanınmaz haldeydi, iki ordudan birine mensuptu, tüm söyleyebileceğimiz buydu. İnliyor, ağlıyor, hırıldıyor, korkunç çığlıklar atıyordu. Acı içinde kıvranırken çıkardığı sesler arasında, en azından milliyetini anlamamızı sağlayacak bir kelime, bir aksan yakalamaya çalışıyorduk. Yapamadık, sedyenin üzerinde güçlükle soluk alan adamın dudaklarından çıkan anlaşılır tek bir şey duyamadık. Öylece baktık ona ve dinledik, ta ki susana kadar. Adam öldüğünde ve bedenlerimizi saran titreme sonunda durduğunda, bir anda gerçeği görüverdim. Varlığımın derinliklerinde anladım ki, aynı vatanı paylaştığı belirsiz insanlardan çok, yanındakiler derin iz bırakıyor insanda. Orduya karşı tüm nefret ve isyan sözlerinin, bayrağa yapılan hakaretlerin,

vatanseverliğe karşı çağrıların ideallerde ve güzellikte yankı bulduğunu anladım.

"Evet, hakkımız var! Ve o günden sonra, Tanrı, birçok kez, gerçeğe ulaşma şansı verdi bana. Ama ne bekliyorsunuz ki... Yaşlı bir adamım ben ve tüm bunların ortasında kalmaya gücüm yok!"

– Hocam! diye mırıldanıyor genç adam. Sesinde coşkuyla karışık bir saygı hissediliyor.

Yaşlı bilim adamı, bu samimi açıklamanın heyecanı, gerçeğin sarhoşluğuyla devam ediyor:

– Evet, biliyorum, biliyorum diyorum size! Argümanların karmaşıklığına, özel durumların yarattığı ve insanların içinde kaybolduğu labirente rağmen, hiçbir şeyin, bazı insanların zengin bazılarının fakir doğmasına ve toplumda müzmin bir eşitsizliğin devam etmesine neden olan kurala büyük bir adaletsizlik demenin mutlak basitliğini sarsamayacağını biliyorum. Bu adaletsizliğin temelinde de, geçmişte köle ırklar yaratan zihniyetten farklı bir zihniyet yok. Anlamı daralan vatanseverliğin, var olduğu sürece, korkunç savaşı ve dünyanın yavaş yavaş tükenmesini destekleyecek, saldırgan bir duyguya dönüştüğünü biliyorum. Biliyorum, ne çalışmanın, ne maddi ve manevi refahın, ne ilerlemenin soylu inceliklerinin, ne de sanatın mucizelerinin kin dolu bir rekabete ihtiyacı var. Aksine, tüm bunlar, silahlarla yok ediliyor. Bir ülkenin haritasının üzerinde uzlaşılmış çizgilerden ve tutarsız isimlerden oluştuğunu ve kendimize duyduğumuz doğuştan gelen sevginin, bizi, aynı coğrafi gruba dahil olan insanlardan çok, aynı fikirde olduğumuz insanlara yakın kıldığını biliyorum. İnsanın kendisini anlayan ve seven, ruhuyla aynı seviyede olan biriyle ya da sadece sokakta rastladığı ama aynı esaretten mustarip olduğu biriyle, aynı vatanı paylaştığı birinden daha yakın olabileceğini biliyorum. Ulusal gruplar, modern dünyanın oluşumları, oldukların-

dan farklı değiller, burası kesin. Vatanseverlik duygusunun özünü hızla yitirip korkutucu bir hale gelmesi, insanlığın intiharı demek. İnsanlık ölüyor ve bu can çekişmenin tanığı da, çağdaş zaman.

İkisi de aynı önseziye kapılmış gibi aynı anda atılıyorlar:

– Bu bir kanser!

Yaşlı hoca, bu gerçekliğin etkisi altında canlanıyor:

– Gelecek nesillerin, baskıcı fikirleri geliştiren ve yayanları acımasızca yargılayacağını ben de sizin kadar biliyorum. Bir kötülüğün iyileşmesinin onu kutsayan inancı reddetmekle başladığını biliyorum... Ve yarım yüzyıldır, dünyanın yüzünü değiştiren tüm büyük buluşlarla ilgilenen biri olarak, her başlangıçta, insanın, var olan her şeyin düşmanlığıyla karşı karşıya kaldığını biliyorum!

"Yılları ve yüzyılları 'Hoşuma giderdi, ama istemiyorum' diyerek geçirmenin bir kusur olduğunu ve bazı reformları gerçekleştirmek için tüm evrenin onayının gerektiğini biliyorum. Biliyorum, biliyorum!

"Evet... Ama etrafımı saran çok kaygı, beni meşgul eden çok fazla iş var. Sonra, söyledim size, çok yaşlıyım. Bu düşünceler benim için çok yeni. Bir insanın aklı, ancak belli miktarda yaratıcılığı ve yeniliği kucaklayacak kapasitededir. Bu kapasite dolduğunda, onu kuşatan gelişme her ne olursa olsun, görmeyi ve ilerlemeyi reddeder... Uzun tartışmalara girecek gücüm yok. Mantıklı olmaya gücüm yok. İtiraf ediyorum evlat, haklı olmaya gücüm yok!"

– Sevgili hocam, diyor genç adam yaşlı adamın içtenliğine aynı içtenlikle cevap vererek. Siz, halkın önünde vatanseverlik fikrini savunanlara karşı hoşnutsuzluğunuzu açıkça gösterdiniz! Onlara karşı duran herkes, sizin adınızın yarattığı rüzgârı aldı arkasına.

Yaşlı adam öfkeyle doğruluyor.

– Ülkenin tehlikeye atılmasını kabul etmiyorum!

Artık onu tanıyamıyorum. Sanki artık kendisi değil. Bu hali ürkütüyor beni.

– Ama, diye mırıldanıyor diğeri, az önce söylediklerini-niz...

– Aynı şey değil. Bahsettiğiniz insanlar bizi kavgaya kış-kırttılar. Kendilerini düşman yerine koyup tüm saldırıları peşinen haklı çıkardılar.

– Onlara saldıranlar cehalet suçu işliyor, diyor genç adam titreyen bir sesle. Yaratım sürecinde olan şeylerdeki üstün mantığı görmeyi başaramıyorlar.

Arkadaşına doğru iyice eğilip sert bir sesle soruyor:

– Nasıl olur da, başlayan bir şey devrimci olmaz? İlk çığlığı atanlar yalnızdırlar, ya yok sayılırlar ya da nefret edilirler, az önce söylediniz! Ama gelecek nesiller, kendilerini herkesten önce feda eden bu şehitleri hatırlayacaktır! Vatan kelimesinin belirsizliğinden şüphe duyanlara selam duracak ve yeniliğe attıkları adımlarla tüm evren tarafından onurlandırılan başka öncülerle bir tutacaklardır onları!

– Asla! diye bağırıyor yaşlı adam.

Genç adamın bu son söylediklerini sıkıntılı bir tavırla dinledi. Alnında inatçı ve sabırsız bir çizgi var şimdi ve parmakları nefretle kasılıyor.

◂•▸

Direniyor. Hayır, bu aynı şey değil. Üstelik bu tartışmalar hiçbir şeye yaramıyor. Herkesin üzerine düşeni yapmasını beklerken, en iyisi, onlar da kendilerine düşeni yapmalı ve bu zavallı kadına gerçeği söylemeliler.

– Bize gerçeği kim söyleyecek!

Beklenmedik bir anda bomba gibi düşüveriyor bu cüm-

le. Genç adam, yüzünde endişeli bir ifade, bir müddet tereddüt ettikten sonra, dudaklarından, her anlama gelen kelimeler dökülüveriyor:

– Madem ki onu bildiğimizi sanıyoruz, birinin bize gerçeği söylemesi neye yarar ki?

– Ah! diyor genç adam, neden öleceğimi bilmek isterdim!

Nedenini anlamadığım, ama birdenbire dengesini yitirmesine sebep olan, görünmez bir korku tarafından kuşatılmış gibi. Gözle görülür bir şekilde titreyerek ekliyor:

– Bundan emin olmak isterdim...

Ünlü meslektaşı şaşırarak bakıyor ona:

– Sizi endişelendiren belirtiler mi var?

– Emin değilim, belki bana öyle geliyor... Sanmıyorum, ama yine de...

– Bu... Bahsettiğimiz hastalık mı?

– Hayır, hayır! Tamamen başka bir şey, diye cevap veriyor genç adam.

Az önce bir coşkunun pençesinde nasıl bir değişime uğradıysa, şimdi de güçsüzlük işaretleri, onu olduğundan başka birine dönüştürüyor.

– Hocam, siz benim hocam oldunuz. Cehaletime şahit oldunuz, şimdi de güçsüzlüğüme şahit oluyorsunuz.

Ellerini nereye koyacağını bilemiyor ve bir çocuk gibi kızarıyor.

– Orda dur bakalım! diyor yaşlı bilim adamı, onu daha fazla sorgulamadan. Biliyorum bunun ne olduğunu. Eskiden ben de kanser olmaktan korkmuştum, sonra da delirmekten korkmuştum.

– Delirmekten mi! Siz mi hocam?

– Seneler birbirini kovalarken, bunlar da teker teker geçti... Ve şimdi (sesi değişiyor sanki), yaşlılıktan başka hiçbir şeyden korkmuyorum.

– Şurası kesin ki hocam, diye devam ediyor kendini biraz toparlamış gibi görünen genç öğrenci, kaygılanabileceğiniz tek hastalık yaşlılık!

– Öyle mi diyorsunuz? diye bağırıyor yaşlı adam önleyemediği ve genç adamın moralini bozan bir canlılıkla.

Bu itirazın acınası saflığından utanıp kekeliyor:

– Ah, eğer bilseydiniz! Bu basit, evet basit hastalığın, ne denli kaçınılmaz, ne denli yıpratıcı olduğunu bilseydiniz! Biz ölmeden önce, bu itibar kaybına son verecek bir gelecek mi?

Genç doktor, biraz önce kendisinin de başına geldiği gibi savunmasız kalan bu adama ne diyeceğini bilmiyor. Ağzından bir kelime çıkacak gibi oluyor, sonra yaşlı doktora bakıyor. Gördüğü yüz, kendi içindeki çalkantının bir parça yatışmasına sebep oluyor. Bakışlarım bu hızlı endişe değiş tokuşunu izlerken, hocasının mutsuzluğu karşısında kendi mutsuzluğu hafifleyen genç adamın hissettiği duygunun önemsiz mi yoksa yüce bir duygu mu olduğunu anlayamıyorum...

– Doğanın yaptığı her şeyi iyi yaptığına inanan insanlar var, diyor sonunda

– Doğa!

Yaşlı adamın alaycı gülüşü kanımı donduruyor.

– Doğa lanetlidir, doğa kötüdür. Hastalık da doğadan gelir. Anormal olan kaderden geliyorsa, normal olanın geldiği yer de kader değil mi?

Yine de, yenilgisi yüzünden sertliği azalmış bir sesle, ekliyor:

– "Doğa yaptığı her şeyi iyi yapar." Bunlar aslında mutsuz bir insanın sözleri. İnsanlar alınyazılarınm varlığına inanarak avunabilmeyi umut eder. Bu cümleyi de doğru olmadığı için haykırırlar.

Tıpkı başta olduğu gibi birbirlerine bakıyorlar. İkisinden biri:

– Zavallı insanlarız biz, diyor.

– Doğa gereği, diyor diğeri sevecen bir sesle.

Kapıya doğru yöneliyorlar.

– Gidelim hadi. Kadın bizi bekliyor. Doğanın bağışlanması mümkün olmayan hükmünü götürelim ona. Sadece ölüm değil, en hızlısından ölüm. Sanki bir değil de iki mahkûmiyet gibi.

Yaşlı doktor, dişlerinin arasından konuşarak ekliyor:

– "Bilim tarafından cezalandırılmış" ne aptalca bir söylem!

– Tanrıya inananlar, sorumluluğu daha yukarıya taşımalılardı.

Tanrı kelimesi, eşikte durmalarına sebep oluyor. Titrek sesleri yeniden alçalıp zor duyulur oluyor.

– Tanrı, diye sessiz bir çığlık atıyor yaşlı adam, tam bir deli!

– Var olmasa onun için çok daha iyi olurdu, diye homurdanıyor diğeri nefret dolu bir alaycılıkla.

Yaşlı bilim adamının gri odanın karanlığından pencerenin beyazlığına doğru döndüğünü görüyorum. Gerçeğin düşüncesiyle, yumruğunu havaya doğru kaldırıyor.

...Hasta, uzun parmaklarının yarattığı parmaklığın arkasına gizliyor yüzünü. İğrenç hastalığı besleyen çürümüş ağzından, harika bir hayale dair sözcükler dökülüyor. Tüm bu saf düşünceler, doktorların gerçeği şüphesiz anlatmış olduğu kadının yüreğini istila ediyor.

– Mimarlık!... Örneğin, büyük bir meydan düşün... Şehrin tepelerinden birinde, kenar mahallelere yakın, sayısız yer karosuyla kaplı, geniş, düz bir alan. Sonra bir galeri başlıyor. Sütunlar doğuyor tek tek. Çok geçmeden, hızla çoğal-

maya başlıyorlar. Çok yüksekler, öyle ki akıp giden çizgileri zirveye doğru inceliyor gibi görünüyor, sanki çatıları, akşam ya da gece göğü. Böylece, meydanın dörtte biri doluyor. Tıpkı, doğan güneşle batan güneşi konuk olarak ağırlamaya layık, çok büyük bir saraya benziyor. Geceleri, devasa ve soluk renkli ormandan, meydanın taştan zeminine geniş bir aydınlık düşüyor: Gökyüzünün kuzey kızıllığı.

"Kamusal etkinliklerin büyük bölümü, alışveriş, borsa, sanat, sergiler, törenler, bu alanda yapılıyor. Kalabalık, karıncalar gibi kaynaşıyor meydanda, kavşaklarda girdaplar yaratan dalgalanmalar ve akıntılar oluşturuyor. İnsanın bakışları düşey çizgilerin yarattığı hayalin içinde yok oluyor.

"Yandan bakıldığında, sıra sıra sütunlar, şehrin diğer mahallesine, bir uçurum misali, dikine gömülüyor gibi görünüyor. Tüm bunların bir stili yok. Mimarinin büyüklüğü, basitlikte gösteriyor kendini. Ama oranlar öyle büyük ki, insanın gözleri acıyor, yüreği daralıyor."

Gözlerimi dikmiş, saatler ilerledikçe, gitgide mezarına yaklaşan bu adama bakıyorum. Aniden sanki içinde bir canlı büyüyormuş gibi şişmiş boynunu fark ediyorum. Sanki içerdeki şey, o konuşurken, ağzının karanlık derinliklerinden başını uzatacak gibi!

– Uzaktan, diye devam ediyor anlatmaya, demiryoluyla gelindiğinde, sütunlar, bir dağın üzerine ekilmiş ağaçlar gibi görünüyor. Ters tarafta, giriş galerisinin hizasında, bir merdiven, bahçelere iniyor. Ah, şu merdiven! Var olan hiçbir şeye benzemiyor. Ya da belki biraz Mısır piramitlerinin kalıntılarını andırıyor. Öyle geniş ki, basamaklardan birini enine kat etmek insanın bir saatini alıyor. İki yanında, inip çıkan asansörler var, hareketli platformlar, yük asansörleri ve trenler. Doğayı bozarak, kilometrekareler üzerine, mimari çizimlerle, bir ahenk içinde inşa edilmiş dağ gibi büyük bir merdiven bu. Çünkü ister aşağıdan, ister yukarıdan bakılsın,

tüm merdiveni, bir anda görmek mümkün. Üzerine çöküp ona hükmeden tüm tepeler, tuhaf bir hayata kapı açıyor: heykeller... Bir kavisle bükülen ve ne olduğu ilk anda anlaşılmayan bu belirsiz, düz ve parlak yükselti, aslında bir kol.

Hayalinin güzelliğini tam anlamıyla resmeden ve içe işleyen bir sesi var adamın.

Onu mezardan ayıran sadece birkaç günü kalmasına rağmen, harika şeylerden bahsetmeye devam ediyor. Bedeniyle ruhu arasındaki bu karşıtlıktan alt üst olmuş halde, dalgınca dinliyorum onu. Ve bilip bilmediğini merak ediyorum...

– Bir heykeltıraş çocuk gibidir: basit, beyaz fikirler, sert, tek parçadan oluşan temel çizgiler. Güçlüklerin karşısında, gelişmemiş iş aletleriyle neredeyse silahsız kalmış heykeltıraşlar çocuk gibidir ve çok az heykeltıraşı harika çocuk olarak tanımlamak mümkündür.

Hayalinde heykeller arıyor:

– Bir heykelin, tek bir insanı tasvir etse bile, dramatik, teatral olması gerekir. Kol, bacak gibi ruhtan da yoksun olan ve bir tablonun taşa çevrilmiş halinden başka bir şey olmayan "büstleri" hiç anlamıyorum. Üstelik tablo çok daha gerçektir, çünkü modelle birlikte gölgesini de içerir.

Sanki bir yere bakıyor ve orada gördüklerini anlatıyor gibi:

– Mermerden Düşüş heykeli. Bu daimi hareketsizlik nereden düşüyor?

"Önemli bir heykel konusu: kaybedilen sevgili. Mezarın kapak taşını kaldırırcasına sevgilinin yüzünü gösteren heykeller. Bu insan sureti, aynı anda hem sonsuz derecede arzu uyandırıcıdır (kişinin kendinden dolayı), hem de korkutucu (kişinin ölümünden dolayı). Bedeni gömülü olduğundan, toprağın altındadır, ama orada durup size baktığına göre de, göğün altındadır. Heykelin başının gölgesinin ardında, me-

zar taşını kaldıran heykeltıraşın elinin gölgesini görür gibi olursunuz.

"Ölünün bir erkek mi, bir kadın mı olduğunu bilmiyorum. Değerli biri ama. Hareketsiz olsa da, yüzünün çizgileri, onu seven kalbe dokunuyor, iyiliğe dair bir mucize duygusu uyandırıyor. Ama her ne kadar başı size dönük olsa da, hiçbir şey duymuyor. Dudakları gülümsüyor ve bu, aşkla korku karışımı bir duygu yaratıyor insanda. Çünkü bu onun gülümsemesi ama aynı zamanda o son can çekişme anının ifadesidir. Gülümseyen dudaklarını nemlendiren nedir? Hangi dondurucu nefese aralanmışlardır? Gözlerinde belirsiz yaşlar var. İnsan, bu yüzde iz bırakan anıyı ve altında yatan bedeni düşünmeden edemiyor. Gecenin içinde yalnız kalan, belirsiz, kendi kuytularında kayıp beden. Ve beyaz başı, sonsuz bir yitik yüz. Size bakan, gülümseyen bir yüz... Mezarın ağzını aralayıp dışarı çıkan korkutucu tatlı canavar. Dost mu, yoksu düşman mı?..."

Sonra resimden bahsediyor. Resmin heykelde olmayan bir şeye sahip olduğunu söylüyor. Güzel portrelerin hareketsizliğini ve resmedilen yüzün, bakışları üzerine çeken o buyurgan kıskançlığını anımsıyor.

İç çekiyor: "Sanatçılar mutsuz. Her şeyi yeniden yapmak zorundalar. Her şey onlara bağlı. Sunulan resmin içindeki gerçeklik payını hiçbir zaman bilemeyiz. Bunun için çok fazla öngörü gerekir. Evet, sanrıya uzanacak kadar fazla öngörü. Büyük yetenekler doğa dışıdır: Rembrandt hayaller görüyordu, tıpkı Beethoven'ın sesler duyması gibi."

Bu son isim, onu müziğe götürüyor.

Müziğin, insanlık sayısız sanat eserine dört elle sarıldığından beri başka örneği olmayan bir kusursuzluğu yakala-

mış olmasına rağmen, yine de sanatlar arasında, kucakladıkları düşünceye göre şekillenen bir hiyerarşi var. Bu yüzden, edebiyat geri kalan tüm sanatların üzerinde yer alıyor: yaratılan başyapıtların miktarı ne kadar çok olursa olsun, müziğin armonisi bir kitabın kısık sesinin yerini asla tutamaz.

◂•▸

– Anna, günün içindeki renkler gibi şahane, görkemli resimleri, güzel cümlelerin ahengi içinde bize aktaran büyük şair mi haklı, yoksa Kuzeyin şairi mi? diye soruyor adam, çıplak ve iç karartıcı gri dekorun içinde. Pencereden süzülen sarımsı ışık, ikisinin değişen yüzlerini aydınlatıyor.

– Kuşkusuz ikisi de haklılar.

– Tüm çocukluğu boyunca kabına sığmayan güneşin şairlerine ilgi duymuş olan ben, artık diğerlerini tercih ediyor ve sadece onlara inanıyorum. Renk boşlukta yayılıyor. Anna, ruh, bir gece kuşu. Her şey güzel, ama esas güzellik karanlığa ait olanda. Işıkta görüntümüz var, oysa karanlıkta, biz varız. Karanlık, görünmeyeni resmeden mucizenin gerçekliğidir.

Olduğu yerde dönünce, boynundaki şişkinliği belirgin bir şekilde görüyorum.

– Evet, evet... diye devam ediyor, insan gerçeklere dair en güçlü onayı edebiyattan alır. İnsanın kendini ifade etmesinin en kusursuz yoludur edebiyat. Evet... Shakespeare'in iç dünyaya dair fısıldadıklarına ve Victor Hugo'nun sözcüklerle yarattığı ihtişama rağmen, yazı sanatı henüz kendi Beethoven'ını bulamadı. Burada en yüksek zirveye tırmanışın başka türlü bir zorluğu var. Biçim dediğin sadece biçim. Söz konusu olan da gerçeğin ta kendisi. Bugüne kadar ulaşmış hiçbir büyük eserde (ikincil eser diye bir şey yoktur), gerek bilgisizlikten, gerekse büyük yazarların çekingenliğin-

den, metafizik tartışma nesnesi olabilecek gerçeklere yer verilmemiştir. Gerçek, bilimsel içerikli kitaplarda ya da sadece ahlaki görevlere değinen ve eğer dogması doğaüstü nedenlerden dolayı birilerine zorla kabul ettirilmeseydi asla anlaşılmayacak olan kutsal kitaplarda, üstü örtülü ve karmaşıktır. Tiyatroda, edebiyatçılar, eğlendirici üsluplar bulmaya çaba gösteriyorlardı. Kitapta, karikatüristlerin benimsediği tarzdı bu.

"İnsanların dramı hiçbir zaman dünyanın dramına karıştırılmadı. Derin gerçeklik ve büyük güzellik, sonunda birleşecek mi? Her birinin insanları birleştirici gücü olduğuna göre, birleşmeleri gerek. Çünkü sınırların, vatan kavramının unutulduğu o lekesiz anlar, hayranlık duygusu sayesinde yaşanıyor. Gerçek sayesinde, körler görüyor, yoksullar kardeş oluyor ve tüm insanlar, gerçek sayesinde, bir gün haklı çıkacaklar. Şiirin ve gerçeğin kitabının keşfi, insanoğluna miras kalan en önemli görevlerden biri aslında."

XI

İki kadın ardına kadar açık pencerenin yanında oturuyor. Dışarıda, insanı içine çeken, uçsuz bucaksız bir boşluk uzanıyor. Sonbahar güneşinin odayı dolduran bilge ışığında, hamile kadının yüzü oldukça solgun görünüyor.

Birden, bu yüzde, korkulu bir ifade beliriyor. Kadın geri geri gidip duvara yaslanıyor ve boğuk bir çığlık atarak, yere yıkılıyor.

Diğer kadın onu kollarıyla sarıyor, zile kadar güçlükle sürükleyip defalarca basıyor zile... Sonra kıpırdamaya cesaret edemeyerek, kollarının arasındaki ağır ve hassas yüküyle, orada öylece duruyor. Yüzü, gözleri kaymış diğer yüzün hemen yanında. Hamile kadının sessiz çığlıkları gitgide yükselen inlemelere dönüşüyor.

Kapı açılıyor. Birileri telaşla içeri dalıyor. Yeni yüzler var artık odada. Kapının arkasında, hizmetliler, yardıma hazır bekliyor. Yüzündeki komik hayal kırıklığı ifadesini saklamayı beceremeyen ev sahibesini görüyorum hayal meyal.

Kadını yatağa yatırıyorlar. Vazolar kaldırılıyor, katlı havlular açılıyor, telaşlı emirler havada uçuşuyor.

Sancının kesilmesiyle, kadın susuyor. Artık acı çekmiyor olmaktan öyle mutlu ki, gülüyor. Üzerine eğilen yüzlerde, gülüşünün zıt bir yansıması var sanki. Özenle soyuyorlar genç kadını... O da, bir çocuk gibi, bırakıyor kendini... Yatağı düzeltiyorlar. Kadının bacakları ince ve uzun, hareketsiz

yüzü küçülmüş gibi. Yatağında ortasındaki o kocaman karnından başka bir şey görülmüyor. Dağınık saçları, durgun bir su birikintisi gibi yüzünün etrafına yayılmış. İki kadın eli, çabucak örüyor onları.

Gülüşü birden kırılıveriyor, yüzü kararıyor.

– Yeniden başlıyor...

Yükselen bir inleme, yeni bir çığlık...

Genç kadın, daha doğrusu genç kız, hamile kadının tek arkadaşı Anna, hâlâ orada. Arkadaşına bakıyor, onun çığlıklarını dinlerken, aklı düşüncelerle dolu. Kendi içinde de benzer acılar ve çığlıklar olduğunu düşünüyor.

...Doğum sabahtan beri sürüyor. Akşama kadar, saatler boyunca, acılar içindeki zavallı kadının, yükselip inen iç parçalayıcı çığlıklarını duydum. Bedeninin yarıldığını, parçalara ayrıldığını gördüm.

Bazı anlar, yorgunluktan bitap düşüp geri çekiliyorum. Bir müddet ne bakabiliyor, ne dinleyebiliyorum. Bu kadar gerçek fazla geliyor. Sonra, yeni bir çabayla, duvara yapışıyorum ve bakışlarım yan odaya sızıyor.

Kırmızı renkte iki bacak görüyorum. Birileri onları havada ve ayrık tutuyor. Sanki kadının karnından iki kan ırmağı akıyor gibi (kadınların kanı ne kadar sık dökülüyor!) Saflığının, o kutsal gizeminin yerinde yeller esiyor şimdi. Tüm bedeni, içinin derinliklerine kadar çıplak ve kırmızı, bir tezgâhta sergilenir gibi, öylece önümüzde uzanıyor.

Anna, dev bir çığlığın ortasında, arkadaşına cesurca sokularak onu alnından öpüyor.

Çığlık ara ara kelimelerde vücut buluyor : "Hayır! Hayır! İstemiyorum!"

Birkaç saatte, yorgunluktan, tiksintiden ve ciddiyetten neredeyse ihtiyarlayan yüzler tekrar tekrar önümden geçiyor.

Birinin "Ona yardım etmemek gerek, bırakalım doğa ge-

rekeni yapsın. Doğa yaptığı her şeyi iyi yapar" dediğini duyuyorum.

Bu cümlenin bende bir yankısı var. Doğa! Geçen gün, bilim adamının onu lanetleyişini hatırlıyorum.

Gözlerim, onu ezen, kendi kanında yuvarlayan, ondan acı namına ne varsa çekip alan doğa karşısında aciz kalmış bu masum ve kırılgan kadını izlerken, dudaklarım şaşkınlık içinde, söylenmiş bir yalanı tekrar ediyor.

Ebe kadın kollarını sıvayıp kauçuk eldivenleri ellerine geçiriyor. O parlak, kırmızı siyah, çamaşır tokmağına benzeyen devasa ellerinin hareket ettiğini görüyorum.

Ve tüm bunlar, bir kısmına inandığım bir kâbusa dönüşüyor. Kafam ağırlaşıyor, kanın ve şişelere boşaltılan asit feniğin kokusu boğazımı yakıyor.

Kırmızı su, pembe su, sarımtırak suyla dolu leğenler. Bir köşede bir kirli çamaşır yığını. Her yanda, taze kokularıyla, beyaz kanatlar gibi açılmış havlular var.

Yorgunluktan dikkatimin dağıldığı bir an, kadının attığı diğerlerinden farklı bir çığlıkla kendime geliyorum. Sürüklenen bir nesneden çıkan ses gibi, hafif bir gıcırdama. Annesinden ayrılmakta olan bebeğin sesi bu. Onun etinden kopan bir parça et (göğsünden koparıp alınan kalbi).

Bu çığlık tüm varlığımı sarsıyor. Erkeklerin maruz kaldığı her şeye tanık olmuş ben, insana dair bu ilk çığlığın, içimde babalığa ve kardeşliğe özgü bir teli titrettiğini hissediyorum.

Kadın gülümsüyor. "Her şey ne hızlı oluverdi!" diyor.

◂•▸

Gün batıyor. Kadının etrafındaki her şey susuyor. Az ışık veren basit bir lamba. Ara ara harlanan ateş. Saatin pandülü, zavallı bir ruh misali sallanıyor. Yatağın etrafında, tıpkı gerçek bir tapmaktaki gibi neredeyse hiçbir şey yok.

Kadın yatakta uzanmış, bakışları pencereye yönelmiş, huzurlu bir hareketsizlik içinde, akşamın yavaş yavaş, hayatının en güzel günlerinden birinin üzerine düşüşünü seyrediyor.

Bu enkaza dönmüş bedenin, bu yorgun yüzün üzerinde, acıya minnet duyan bir çeşit sarhoşluk, yaratmış olmanın gururu ışıldıyor. Onun yaşadığı deneyim, insanın dünyaya yeni düşüncelerle bakmasına neden oluyor.

Büyümeye başlamış bebeğini düşünüyor. Onun, gelecekte neden olacağı sevinçlere ve acılara gülümsüyor. Bir gün doğacak kardeşlerine de gülümsüyor.

Ve ben, onunla aynı anda bunları düşünüyor, onun büyük acısını, ondan daha iyi görüyorum.

Bu katliam, bu tensel trajedi, her kadının anısını ve izini taşıdığı ortak ve sıradan bir acı. Yine de, hiç kimse bunu tam anlamıyla bilmiyor. Nice benzer acıya tanık olmuş doktor, bunun karşısında hiçbir şey hissetmez. Fazlasıyla şefkate sahip olan kadın, o ana dair hiçbir şey hatırlayamaz. Birilerinin duygusal ilgileri, diğerlerinin mesleki ilgisizlikleri. Acı hafifleyip siliniyor. Ama görmek için gören ben, kısa zaman önce adamın söylediği gibi, bir annenin içinde asla dinmeyen doğum sancısını, tüm korkunçluğuyla tanıdım ve hayatın bu büyük yırtılışını asla unutmayacağım.

Lamba, yatağı gölgede bırakacak şekilde yerleştirilmiş olduğundan, karanlığın içinde, artık anneyi hiç seçemiyorum. Onu hiç tanımıyorum ama ona inanıyorum.

◂•▸

Bugün, çiçeği burnunda anne, büyük bir özen ve dikkatle, önceden kaldığı, daha geniş ve konforlu olan yan odaya taşındı.

Geride kalan oda, tepeden tırnağa temizlendi.

Bunu yapmak hiç de kolay olmadı. Kanlı çarşafların kaldırıldığını, lekeli şiltenin götürüldüğünü, ahşap somyanın ve şöminenin önünün yıkandığını gördüm. Hizmetçi kız, çamaşır, pamuk ve küçük şişelerden oluşan yığını ayağıyla dışarı itmekte zorlandı. Perdelerde bile kanlı parmak izleri vardı. Yatağın altında, sanki üstünde bir hayvan kesilmiş gibi, bir kan gölü oluşmuştu.

◂•▸

Bu defa konuşan Anna:

– Dikkatli olun, Philippe, Hıristiyan dinini anlamıyor, ne olduğunu tam olarak bilmiyorsunuz. Kadınların erkeklerden bahsettiği gibi bahsediyorsunuz ondan, diye ekliyor gülümseyerek. Ya da erkeklerin kadınları açıklamak istediklerinde yaptıkları gibi. Dinin temel unsuru, sevgidir. Din, içgüdüsel olarak birbirinden nefret eden insanlar arasında bir sevgi sözleşmesidir. Aynı zamanda, kalbimizin içinde yer alan, küçükken doğallıkla karşılık verdiğimiz bir sevgi zenginliğidir. Ardından, buna, bir servete bir servet eklenmesi gibi, yavaş yavaş şefkatimiz de eklenir. İnsanın kendini adadığı bir akış kanunudur bu ve bu akışın kaynağı hayattır.

– Ama güzel Anna'm, bu anlattığınız Hıristiyan dini değil ki. Sizsiniz...

◂•▸

Gecenin ortasında, duvarın diğer tarafında konuşmalar duyuyorum. Yorgunluğumu yenip bakıyorum.

Adam yalnız, yatağa uzanmış. Başucuna, yarı kısılmış bir lamba bırakılmış. Belli belirsiz kıpırdanıyor. Uyuyor. Uykusunda konuşuyor... Rüya görüyor.

Gülümsüyor, gitgide yükselen bir sesle, üç defa "Hayır!"

diyor. Sonra, onu mutlu eden hayale yönelttiği gülümseme sönüp yok oluyor. Yüzü bir an, sanki bir şey bekler gibi, sert, kıpırtısız kalıyor, sonra, somurtuyor. Hemen arkasından, ifadesi korkuya dönüşüyor, dudakları aralanıyor: "Anna! Ah! Anna!" diye sayıklıyor... O vakit uyanıyor, derin bir iç çekip sakinleşiyor. Yatağında doğruluyor, hâlâ birkaç saniye önce olan bitenin etkisi altında, korkulu bakışlarını odanın her yerinde gezdiriyor. Sakinleşmek, az önce gördüğü kâbustan tamamen uzaklaşmak istediği belli. Ortasında, sakin ve kımıltısız küçük lambanın hüküm sürdüğü odanın tanıdık görüntüsü, az önce var olmayan şeyleri gören, hayaletlere gülümseyip onlara dokunan, deliliğe bir adım yaklaşan adamı yatıştırıyor.

◂•▸

Bu sabah, yorgunluktan dağılmış halde kalktım. Kaygılıyım. Yüzümde şiddetli bir ağrı var. Aynada kendime baktığımda, gözlerimin kan çanağına döndüğünü görüyorum, sanki bir kan tabakasının ardından bakıyor gibiyim. Yürüyorum ve sanki bedenimin bir bölümü felç olmuş gibi, zorlukla hareket ediyorum. Kaslarım, gözlerim delikte duvara yapışık geçirdiğim uzun saatlerin bedelini ödemeye başlıyor. Acı gitgide artıyor.

Hayatımı adadığım görüntülerden ve sahnelerden kurtulup yalnız kaldığımda, her çeşidinden kaygı şiddetle üzerime saldırıyor. Öncelikle de riske attığım iş durumumla ilgili kaygılar. Atmam gereken adımları atmadığım gibi, aksine, zamanımı alan tüm zorunluluklardan uzaklaşıyor, her şeyi daha sonraya erteliyor, bir büro duvarındaki saatin yavaş dönen çarkı ve tik takları içinde sürüklenmeye yazılı memurluk kaderimi tüm gücümle geri püskürtmeye çalışıyorum.

Bir de ayrıntılarla ilgili kaygılar var tabii. Ara vermeden, dakika dakika, tek tek birbirine eklendiğinden yorucu ayrıntılar bunlar: gürültü yapmamak, yandaki odada ışık yokken lamba yakmamak, saklanmak, daima saklanmak. Geçen akşam, yan odadaki konuşmaları dinlerken bir öksürük krizine tutuldum. Yastığımı tuttuğum gibi başımı içine gömüp ağzımı tıkadım.

Bana öyle geliyor ki her şey, bilmem hangi intikamı almak için bana karşı birleşecek ve ben uzun zaman dayanamayacağım. Yine de sağlığımı ve cesaretimi koruduğum sürece izlemeye devam edeceğim. Çünkü yaptığım kötü bir şey olsa da, aynı zamanda bir vazife.

◂•▸

Adamın durumu kötüye gidiyor. Ölüm besbelli evin içinde dolaşıyor artık.

Akşamın geç saatleri. Masanın iki tarafında, karşılıklı oturuyorlar.

Öğleden sonra evliliğin gerçekleştiğini biliyorum. Yaklaşan vedaya karşılık bir formalite olarak, bu birlikteliği resmileştirdiler. Masa, şömine ve bir koltuk, beyaz çiçeklerle, zambaklar ve açelyalarla süslenmiş. Adam da bu kesilmiş çiçekler kadar canlılığını yitirmiş görünüyor.

–Evlendik, diyor. Artık karımsınız. Benim karımsınız, Anna!

Bunları söyleyebilmeyi ne denli umut ettiği, hatta bundan başka hiçbir şey istemediği aşikar... Ama şimdi, mutlu olmak için bu kadar az zamanı kalmışken, kendini fazlasıyla zavallı hissettiği anlaşılıyor.

Genç kıza bakıyor, kız da bakışlarını ona doğru kaldırıyor. Adam kızın o kardeşçe şefkatini seviyor, kız adamın sevgisine bağlı. Birbirine asla, parmak ucuyla bile dokunmadı-

ğını fark ettiğim bu iki sessizlik, sonsuz bir heyecan içinde, bir çeşit kucaklaşma yaşıyor.

Genç kız doğrulup kendinden emin olmayan bir sesle bildiriyor:

–Geç oldu, uyuyacağım.

Kalkıyor. Şöminenin üzerine bıraktığı lamba odayı aydınlatıyor.

Baştan ayağa titriyor. Bir rüyanın ortasında gibi ve sanki bu rüyaya nasıl teslim olacağını bilmiyor.

Ayakta, kolunu kaldırıp başındaki tokaları çıkarıyor. Saçlarının, gecenin içinde, gün batımının aydınlattığı bir ırmak gibi omuzlarına aktığını görüyorum.

Adam ani bir hareket yapıyor. Tek kelime etmeden, şaşkın halde genç kıza bakıyor.

Genç kız, bluzunun yakasını tutturan altın broşu çıkarınca, boynunun bir kısmı ortaya çıkıyor.

– Ne yapıyorsunuz Anna, ne yapıyorsunuz?

– Ama... Soyunuyorum...

Bunu doğal bir tonda söylemek istese de başaramıyor. Adam, anlaşılmaz bir haykırışla, kalbinden kopup can evine dokunan bir çığlıkla yanıt veriyor... Şaşkınlık, umutsuz keder ve hayal edilemez bir umut pırıltısı heyecanlandırıyor onu, içinde fırtınalar kopuyor.

– Siz benim kocamsınız...

– Yo! diyor adam, hiçbir şeyiniz olmadığımı biliyorsunuz.

Zayıf ve hüzünlü bir sesle, kopuk kopuk cümleler, birbiriyle bağlantısı olmayan kelimeler kekeliyor:

–... Kâğıt üzerinde... Bunu biliyordum, biliyordum... Formalite... Anlaşmamız...

Genç kız duruyor. Boynunun yakınında, bluzunun üzerindeki bir çiçek gibi duran eli, tereddüt içinde.

– Siz benim kocamsınız, beni görmeye hakkınız var, diyor.

Adam bir hareket yapacak gibi olunca, aceleyle devam ediyor:

– Hayır... Hayır, hakkınız olduğu için değil, ben bunu yapmak istiyorum.

Kızın iyi olmak için ne denli çaba gösterdiğini anlamaya başlıyorum. Ayaklarının dibinde gitgide sönükleşen bu zavallı adama, kendisine yaraşır bir karşılık vermek istiyor. Bir armağan gibi, bedeninin görüntüsünü bahşetmek istiyor ona.

Ama bu, sıradan bir armağan vermekten çok daha zor. Öncelikle, bir borç öder gibi görünmemeli. Adam, gözlerinde ışıldayan arzuya rağmen, belli ki razı gelmeyecek. Bunun, sadece eşinin içinden gelen, onun özgür iradesiyle hayatına dokunan bir eylem olduğuna inanması gerek. Kadının, hissettiği tiksintiyi ve çektiği acıyı, sahip olduğu kötü bir alışkanlık gibi adamdan saklaması gerekiyor. Yapmaya niyetlendiği hareketin zorluğunun farkında, kendi kendinden korkuyor.

Adam karşı koyuyor:

– Hayır... Anna... Sevgili Anna... Düşünün...

"Michel'i düşünün" diyecekken susuyor. Ama o anda kendinde bu hassas konuyu dile getirme gücünü bulamayıp sadece mırıldanıyor:

– Siz!... Siz!

Kız tekrar ediyor:

– Bunu yapmayı istiyorum.

– Ama ben istemiyorum... Hayır, hayır...

Bunu, aşka ve çılgın arzusuna yenilmiş halde, gitgide güçsüz düşen bir sesle söylüyor. İçgüdüsel bir ruh soyluluğuyla eliyle gözlerini kapatıyor, ancak o el de, arzusuna yenik düşerek, yavaş yavaş aşağıya iniyor.

Kız soyunmaya devam ediyor. Ürkek hareketleri, ne yapacağını neredeyse hiç bilmediğini gösteriyor, bazen duru-

yor, ardından devam ediyor. Tek kelimeyle muhteşem görünüyor.

Siyah bluzunu çıkarıyor ve göğsü, gün gibi meydana çıkıyor. Işık üzerine değer değmez tüm bedeni titriyor. Önce parlak kollarını göğsünde çaprazlıyor, ardından, kollarını iki yanda kulp şeklinde açarken, utançtan kızaran yüzünü eğiyor. Dudakları, sanki aklında yaptığı işten başka hiçbir şey yokmuş gibi sımsıkı kapalı. Eteğinin kemerini çözüyor, kumaş, bacaklarından süzülüp, rüzgârın yapraklarla örtülü bahçede çıkardığına benzer tatlı bir hışırtıyla yere düşüyor.

Bacaklarını mateme boğan ve hatlarını saklayan siyah jüponu indiriyor. Bedenini sıkıca saran korseyi çıkarıyor.

Sırtını şömineye yaslıyor. Hareketleri büyük, görkemli ve güzel, ama yine de hoş ve kadınsı. Çoraplarından birinin bağını çözüyor, koyu renk ince örtüyü indirince, ortaya bir Michelangelo heykelininki gibi geniş ve parlak bir bacak çıkıyor.

O anda titriyor. Aniden hissettiği tiksinti, bir an durduruyor onu. Yeniden soyunmaya koyulurken, durmasına neden olan titremeyi açıklamak için,

– Biraz üşüdüm... diyor.

Sonra devam ediyor. O, kendini böyle gösterirken, büyük masumiyeti de kirleniyor. Elini iç gömleğinin kurdelesine götürüyor.

Adam, onu sesiyle korkutmamak için, kısık sesle bağırıyor:

– Aziz Bakire!

Adam orada, karanlığın içinde, oturduğu yerde büzülmüş, tüm varlığı gözlerinde, kızın kendisi kadar güzel aşkıyla tutuşuyor.

Hırıldıyor: "Daha fazla... Daha fazla..."

O büyük an, suskunluğun tutku ve erdem dolu o engin konuşması! Hasta adamın zavallı zayıf gözleri kızın masu-

miyetini kirletip yok ediyor. Ve adamın tüm bunları kabul edebilmesi için, bu yakarışın gücüne karşı bile savaşması gerekiyor. Hareketleri kıza karşı koymak için her şeyi yapıyor. Adam ve kız.

Yine de, kız, aynı anda hem koketçe bir basitlik, hem de yücelik barındıran bir hareketle, gömleğini bir yontuya benzeyen omuzlarından sıyıveriyor ve adamın önünde çıplak kalıyor.

◂•▸

Hiç böylesine ışık saçan güzellikte bir kadın görmedim. Böyle bir güzelliği hayal bile etmedim. Yüzü, düzgün hatları ve parlaklığıyla, daha ilk gün, çarpmıştı beni. Çok uzun boylu, benden daha uzun. Gözüme, hem iri, hem çok narin görünüyor, böyle kusursuz güzellikte bir bedenin var olabileceğine asla inanmazdım.

İnsanüstü ölçüleriyle, dini tasvirlerdeki Havva'yı andırıyor. Ölçülü hareketlerle devinen büyük, hoş ve kıvrak bedenini hafif bir ışık çevreliyor. Geniş omuzlar, dolgun dik göğüsler, küçük ayaklar, yukarı doğru genişleyen bacaklar ve iki göğüs gibi yuvarlak kalçalar.

Farkında olmadan, Medici'nin Venüs'ünün o muhteşem pozuna öykünüyor. Bir kolu göğüslerinin önünde yarı kıvrık dururken, aşağıya doğru uzanmış diğer elini karnının önünde tutuyor. Ardından, kendini sunma eylemine yoğunlaşarak, iki elini saçlarına götürüyor.

Elbiselerinin sakladığı her şeyi, şimdi adamın karşısında sergiliyor. Şimdiye kadar sadece kendisinin gördüğü tüm bu beyazlığı, bir adak gibi, ölmek üzere olan ama hâlâ yaşayan adama sunuyor.

Her şeyi. Sarı tüylerle kaplı, pürüzsüz bakire karnını, yer yer gümüş rengine bürünen ve boynunda mavi damar-

larını görünür kılacak kadar şeffaflaşan ince ve ipeksi tenini, yana doğru eğilmiş bedeninin kavisini, dünya gibi geniş kalçalarını ve çıplak kaldığı anda gözlerinde beliren saydam ve şaşkın bakışı.

... Kız, eyleminde bir adım daha ileri giderken, rüyadaymış gibi konuşuyor:

– Ne olursa olsun, *hiç kimse* (sanki birini kastediyormuş gibi, bu kelimeyi ısrarla vurguluyor), iyi kulak verin buna, hiç kimse bu akşam ne yaptığımı asla bilmeyecek.

Kendisine tapan ve karşısında bir kurban gibi bekleyen adama sonsuza kadar saklayacağı bir sır verdikten sonra, adamın önünde diz çöküyor. Parlak diz kapakları, üzerinden sayısız insanın geçtiği halıya değiyor. Ve hayatında ilk kez gerçekten çıplak kalan kız, omuzlarına kadar kızararak yaklaşıyor. İffeti, çiçeklerle süsler gibi örtüyor bedenini. Belli belirsiz minnettarlık cümleleri mırıldanıyor. Sanki o an yaptığı şeyin görevinin ötesinde olduğunu hissediyor gibi, kendine hayret ediyor.

Kız giyinip de, birbirlerine bir şey demeye cesaret edemeden odadan gittiğinde, büyük bir çelişkiye düştüm. Kız bu yaptığında haklı mıydı, yoksa haksız mı? Adamın ağladığını görüyorum, bir yandan da mırıldanıyor:

– Şimdi, ölmeyi hiç beceremeyeceğim!

XII

Adam artık hep yatıyor. Etrafında özenle dolanıyorlar. Ufak tefek hareketler yapıyor, çok az konuşuyor, içecek bir şey istiyor, gülümsüyor ve genelde de düşüncelerinin hücumu altında susuyor.

Bu sabah, doğrulup ellerini birleştirdi.

Etrafını çevirip ona baktılar.

– Bir papaz ister misiniz?

– Evet... Hayır... dedi.

Çıktılar ve birkaç dakika sonra, sanki kapının arkasında bekliyormuş gibi, koyu renk elbiseli bir adam girdi içeri. Şimdi, ikisi odada yalnızlar.

Ölmekte olan adam, yüzünü yeni gelene doğru çeviriyor.

– Ölüyorum, diyor ona.

– Hangi dindensiniz? diye soruyor papaz.

– Ülkemin dininden... Ortodoks'um.

– Öncelikle bu sapkın mezhepten vazgeçmeniz gerek. Tek bir gerçek din vardır, o da Roma Katolik Kilisesi'nin dinidir.

Papaz devam ediyor:

– Günah çıkarın... Suçunuzu bağışlayacak ve sizi vaftiz edeceğim.

Diğeri yanıt vermeyince papaz isteğini yineliyor:

– Günah çıkarın. İşlediğiniz günahları söyleyin bana, hatalarınızı anlatın. Siz tövbe edeceksiniz ve Tanrı da günahlarınızı affedecek.

– Günahlarımı mı?

– Hatırlamaya çalışın... Size yardım etmeme gerek var mı?

Başıyla kapıyı gösteriyor.

– Oradaki kişi kim?

– Onunla evliyim, diyor adam tereddütle.

Bu tereddüt, adamın üzerine eğilmiş papazın gözünden kaçıyor. Bir şey sezmişçesine soruyor:

– Ne zamandan beri?

– İki gündür.

– Demek iki gündür! Peki ya öncesinde, onunla günah işlediniz mi?

– Hayır, diyor adam.

– Yalan söylemediğinizi varsayıyorum. Peki, neden günah işlemediniz? Hiç doğal değil bu. Çünkü sonuçta bir erkeksiniz, diye ısrar ediyor papaz.

Hastanın heyecanlanıp ürktüğünü görünce devam ediyor:

– Sorularım çığlık atmanıza neden olacak kadar direk ve açık diye şaşırmayın oğlum. Yüce görevimin çatısı altında, içtenlikle sorguluyorum sizi. Bana aynı içtenlikle cevap verin ve Tanrı sizi kucaklasın, diye ekliyor merhametten uzak olmayan bir sesle.

– O genç bir kız, diyor yaşlı adam. Başkasıyla nişanlı. Onu daha küçük bir çocukken himayeme aldım. Yolculuklarla dolu hayatımın yorgunluğunu paylaştı, benimle ilgilendi. Ölmeden önce de onunla evlendim, çünkü ben zenginim, o fakir.

– Sadece bunun için mi? Başka hiçbir nedeni yok mu?

Hasta adamın yüzünü dikkatle, sorgulayan bir tavırla süzüyor. Sonra "Yok mu?" diye tekrarlıyor, bir nevi suç ortaklığına davet eden bir göz kırpışla. Bir yandan da dişsiz ağzıyla gülümsüyor.

– Onu seviyorum, diyor adam.

– Sonunda itiraf ettiniz! diye haykırıyor papaz.

◂•▸

Gözleri ölmekte olan adamın gözlerinde, sözlerinin tüm gücüyle adeta saldırıyor ona:

– Öyleyse, bu kadını, bu kadının bedenini arzuladınız ve zihninizde de olsa, uzun zaman boyunca günah işlediniz, öyle mi?

"Söyleyin bana, birlikte yaptığınız yolculuklar sırasında, otellerde oda ve yatak durumunu nasıl ayarladınız?

"Sizinle ilgilendiğini söylediniz. Bunun için ne yapıyordu?"

Din adamının, karşısındaki adamın sefaletini aydınlatmak için sorduğu bu sorular, birer hakaret gibi yığılıyor hastanın üzerine. İki adam, birbirini kollayarak bakışıyor. Aralarındaki yanlış anlaşılmanın gitgide büyüdüğünü hissediyorum.

Ölmekte olan adam kendini kapatıyor. Kalbini ona açmasını isteyen, Tanrı ve gerçek sözcüklerinin dudaklarında gülünç bir hale büründüğü kaba görünüşlü bu yabancının karşısında, sert ve kuşkucu bir tavır alıyor.

Yine de bir çaba gösteriyor:

– Sizin deyişinizle, eğer zihnimde günah işledimse, bu, gerçekte günah işlemediğimin kanıtıdır. O zaman bana sadece acı veren bir şey yüzünden neden tövbe edeceğim?

– Teorileri boş verin. Burada bunun için bulunmuyoruz. Size ne söylediğimi duyuyor musunuz? Zihinde işlenen bir

günah, kasıtlı bir günahtır. Sonuç olarak itiraf etmeniz ve bedelini ödemeniz gereken bir hatadır. Arzunun sizi hangi şartlar altında suçlu düşüncelere kışkırttığını anlatın bana. Ve bunun kaç defa gerçekleştiğini söyleyin. Ayrıntıları anlatın.

– Ama karşı koydum, diye inliyor talihsiz adam, söyleyebileceğim tek şey bu.

–Bu yeterli değil. Bu leke, artık bu sözün haklılığına ikna olduğunuzu varsayıyorum, bu leke, gerçekle yıkanmalı.

– Tamam, diyor ölmekte olan adam, yenilmiş halde. Bu günahı işlediğimi itiraf ediyorum ve tövbe ediyorum.

– Bu bir günah çıkarma değil ve benim işimin bir parçası da değil, diye serçe yanıt veriyor papaz. Şimdi söyleyin, içinizdeki kötü ruhun bu kadınla ilgili günahkar eğilimlerine, tam olarak hangi şartlar altında izin verdiniz?

Adam bir isyan dalgasıyla sarsılıyor. Israrla onu süzen yabancıya dik dik bakarak, dirseklerinin üzerinde doğruluyor.

–Neden içimde kötü bir ruh var? diye soruyor.

–Herkesin içinde kötü bir ruh vardır.

– İnsanı yaratan Tanrı olduğuna göre, onlara bu kötü ruhu veren de Tanrı öyleyse.

– Ah! Tam bir tartışmacısınız, siz! Nasıl isterseniz. Size cevap vereceğim. İnsan, içinde aynı anda hem iyi ruh hem de kötü ruh barındırır, yani hem iyilik, hem de kötülük yapma olanağına sahiptir. Eğer kötülüğe yenik düşerse, lanetlenir, eğer kötülüğe galip gelirse mükâfatlandırılır. Kurtulmak için, tüm güçleriyle harekete geçip mücadele ederek bunu hak etmesi gerekir.

–Hangi güçler?

–Erdem ve inanç.

– Eğer yeterince erdemi ve inancı yoksa bu onun kusuru mudur?

– Evet, çünkü bunun nedeni, ruhunda çok fazla endişe ve gaflet bulunmasıdır.

Diğeri tekrarlıyor:

– Peki, ruhuna erdemi ve endişeyi kim koydu?

– Tanrı ona erdemi verdi, ona kötülük yapma özgürlüğünü de verdi. Ama aynı zamanda ona, iyiyi ya da kötüyü seçmesine izin veren özgür iradeyi de verdi.

– Ama eğer içinde iyiden çok kötü içgüdüler varsa ve bunlar diğerlerinden daha güçlülerse, insanın iyiden yana dönmesi nasıl mümkün olabilir ki?

– Özgür irade sayesinde, dedi papaz.

– Özgür irade sadece iyi bir içgüdüdür ve eğer...

– İnsan isterse iyi olabilir, hepsi bu. Zaten bu tartışılması mümkün olmayan konuyu tartışmanın da bir sonu yoktur. Tüm söyleyebileceğimiz şu ki, eğer şeytan lanetlenmeseydi ve insan o ilk günahı işlemeseydi, her şey çok farklı olabilirdi.

– Şeytanla Adem'in cezasını çekmemiz hiç de adil değil, diyor hasta adam. Bu tartışma onu canlandırmış gibi ama kuşkusuz kısa süre sonra gücünü yeniden kaybedecek.

"Ama özellikle şaşılacak olan şey, onların lanetlenip cezalandırılması. Eğer yenik düştülerse, bunun nedeni, onları hiçlikten çekip çıkaran Tanrı'nın, *hiçlikten,* anlıyorsunuz değil mi, yani onlara onlarda olan *her şeyi* veren Tanrı'mn, onlara erdemden çok kötülük vermesidir. Attığı yere düştükleri için cezalandırdı onları!"

Hâlâ dirseğine dayanmış, eli çenesinde duran zayıf ve kara adam, gözlerini kocaman açmış, bir sfenks gibi hareketsiz dinliyor muhatabını.

Papaz, sanki başka hiçbir şeyi anlamıyormuş gibi, tekrarlıyor:

– İsteseler masum kalabilirlerdi, işte özgür irade bu.

Sesinde neredeyse bir tatlılık var. Eşlik etmeye geldiği adamın ağzından çıkan bir seri hakaretten etkilenmemiş gibi görünüyor. Alışkanlıkla, sadece gerekli sözcüklerle katkıda bulunduğu bu dinsel sohbete karşı kayıtsız. Ama belki de, adamın konuşmaktan yorulmasını bekliyor.

Ağır ağır nefes almakta olan bitkin haldeki adamın dudaklarından, kitabe yazısını andırır, oldukça net ve buz gibi bir cümle dökülüyor:

– Öbür dünyada, kötüler mutsuzdur, iyiler ve tövbekarlar mutludur.

– Ya dünyada?

– Dünyada, iyiler de diğerleri gibi mutsuzdur, hatta onlardan daha fazla mutsuzdur, çünkü bu dünyada ne kadar çok çekersen, orada o kadar çok ödüllendirilirsin.

Adam, ateş gibi bedenini saran yeni bir öfke dalgasına kapılıp, bir kez daha doğruluyor.

– O ilk günahtan, alınyazısından da iğrenç olan, iyilerin dünya üzerinde çektiği acı! diyor. Bunun hiçbir bahanesi yok.

Papaz, bu isyanı boş gözlerle izliyor... (Evet haklıyım, adamın yorulmasını bekliyor!) Ardından büyük bir sakinlikle soruyor:

– İnsan ruhu başka nasıl sınanabilir ki?

– Bunun hiçbir bahanesi yok! Eğer adalet bir yerlerde gizlenmiş olsaydı, iyiler acı çekmezdi. Sonsuzlukta da bir parça bile, bir an bile acı çekmezlerdi. "Mutlu olmak için acı çekmek gerek." Nasıl oluyor da şimdiye kadar kimse bu vahşi kurala karşı ayaklanmamış?

Bitkin düşüyor. Sesi kısılıyor. Hırpalanmış bedeni soluk soluğa. Cümleleri boşluklarla dolu...

– Bu sesin dile getirdiği suçlamaya verecek bir cevap olamazdı. Tanrısal iyiliğe dönmeliydiniz yüzünüzü, ona değmeli, onu anlamaya çalışmalıydınız.

– Ama acı yoluyla kazanılan mutluluk, evrensel yazgı bu, ortak kural.

– İşte zaten ortak kural olduğundan, Tanrı hakkında şüpheye düşürüyor.

– Tanrı'mn niyetini anlamak imkânsız.

Hasta, zayıf kollarını öne doğru uzatıyor, gözleri adeta içine çökmüş halde. Bağırıyor:

– Yalan!

◂•▸

– Bu kadar yeter, diyor papaz. Saçmalıklarınızı sabırla dinledim ve sizin için üzüldüm, ama tüm bu itirazları dinlemek benim işim değil. Bunca yıl uzak yaşadığınız anlaşılan Tanrı'mn huzuruna çıkmaya hazırlanmalısınız. Eğer acı çektiyseniz, onun göğsünde teselli bulacaksınız. Bırakın da bu kadarı olsun.

Hasta yine yatağa geri düşüyor. Beyaz örtülerin kıvrımları altında, bir mezarın üzerinde yatan, mermerden, bronz yüzlü bir heykel gibi, bir müddet hareketsiz kalıyor.

– Tanrı beni teselli edemez.

– Oğlum, ne diyorsunuz siz?

Ardından sesi yeniden hayat buluyor:

–Tanrı beni teselli edemez, çünkü bana istediğim şeyi veremez.

– Vah benim zavallı çocuğum, nasıl da gaflete gömülmüşsünüz... Ya Tanrı'nın sonsuz iradesini ne yapacaksınız?

– Yazık ki, hiçbir şey yapmayacağım! diyor adam.

– Nasıl söyleyebilirsiniz bunu? Eğer Tanrı'nın iradesi olmasaydı, insan, acının kıskacında, hayatı boyunca çırpınır ve tek bir teselli bulamazdı! Buna verebileceğiniz bir cevap var mı?

–Yazık ki bu bir soru değil, diyor adam.

– Beni neden çağırttınız?

– Umudum vardı, umudum vardı.

– Umut mu? Ne umut ediyordunuz?

–Bilmiyorum, insan daima bilmediği şeyleri umut eder.

Elleri havada amaçsızca dolanıp geri düşüyor.

İki adam da, sessiz, kıpırtısız, öylece kalıyor. İkisinin de aklından Tanrı'mn varlığına dair aynı düşüncenin geçtiğini hissediyorum. Tanrı yok mu? Geçmiş ve gelecek ölü mü? Her şeye rağmen, aynı düşüncelerle boğuşan bu iki insan, birbirine benzemeyen bu iki kardeş arasında bir yakınlaşma oluşuyor.

– Zaman geçiyor, diyor papaz.

Ve sanki o andan beri başka bir şey söylenmemiş gibi, konuşmaya az evvel kaldığı yerden devam ediyor:

– Sizi bedensel günaha hangi şartların ittiğini anlatın bana... Bu kadınla yalnız kaldığınızda, yan yana, birbirinize yakın oturduğunuzda, konuşuyor muydunuz yoksa susuyor muydunuz?

– Size inanmıyorum, diyor adam.

Papaz kaşlarını çatıyor:

–Tövbe edin ve sizi kurtaracak olan Katolik dinine inandığınızı söyleyin bana.

Ama adam, büyük bir acı içinde başını sallayıp mutluluğunu inkâr ediyor:

– Din... diye başlıyor.

Papaz kabaca kesiyor adamın sözünü.

– Yeniden başlamayacaksınız değil mi? Susun. Tüm akıl oyunlarınızı elimin tersiyle siliyorum. Dine inanmakla başlayın işe, sonrasında ne anlama geldiğini göreceksiniz. Dine inanmıyorsunuz çünkü bunun hoşunuza gitmeyeceğini düşünüyorsunuz sanırım. İşte bu yüzden tüm sözleriniz gereksiz ve ben buraya sizi inanmaya zorlamaya geldim.

Bu bir düello, bir hırs savaşı. İki adam, mezarın kıyısında durmuş, iki düşman gibi birbirlerine bakıyor.

– İnanmak zorundasınız.

– İnanmıyorum.

– Zorundasınız.

– Gerçeği tehditlerle değiştirmeye çalışıyorsunuz.

– Evet.

Sesindeki emir tonu daha da hissedilir oluyor:

– İkna olun ya da olmayın, inanın. Söz konusu olan kanıt değil, inanç. Öncelikle inanmak gerek, aksi halde, insan bir daha asla inanmayabilir. Tanrı insanları ikna etmeye tenezzül etmez. Artık mucizeler zamanı değil. Tek mucize biziz ve inanç. İnan!

Durmadan aynı kelimeyi tekrarlıyor: İnan!

– Oğlum, diye devam ediyor, daha ağırbaşlı bir tavırla, ayakta durup tombul ellerini kaldırıyor, sizden inanmanızı istiyorum.

– Gidin buradan, diyor adam, kinle.

Ama papaz yerinden kıpırdamıyor.

Durumun ivediliği onu kamçıladığından ve kendisine rağmen, bu ruhu kurtarmak gereği duyduğundan, acımasız bir ruh haline bürünüyor.

– Ölüyorsunuz, diyor, ölüyorsunuz. Yaşamak için sadece birkaç dakikanız daha var. Boyun eğin.

– Hayır, diyor adam.

Siyah cübbeli adam, hastanın iki elini de kavrıyor.

– Boyun eğin. Tartışma yaratarak böylesine değerli bir zamanı boşa harcıyorsunuz. Tüm bunların hiçbir önemi yok. Böyle nicesini rüzgâr alıp götürdü. Siz ve ben, Tanrı'nın huzurunda yalnızız.

Kabarık alınlı başını sallıyor. Öne çıkık, yuvarlak bir burnu, nemli ve geniş burun delikleri, ince, sarı dudaklarının saklayamadığı çıkıntılı iki dişi var. Yüzü, özellikle de alnı, kaşlarının arası ve ağzının çevresi çizgilerle dolu. Çenesi ve yanaklarını gri bir sakal kaplıyor.

– Ben Tanrı'yı temsil ediyorum, diyor. Ve siz benim huzurumda, Tanrı'nın huzurunda sayılırsınız. Sadece "İnanıyorum" deyin, ben de Tanrı adına günahlarınızı affedeyim. "İnanıyorum" hepsi bu. Gerisi beni ilgilendirmiyor.

Gitgide daha çok eğiliyor, yüzü neredeyse ölmekte olan adamın yüzüne değmek üzere. O yüzde, söylediklerinin birden kabul gördüğüne dair bir iz arar gibi.

– Sadece benimle birlikte tekrarlayın: "Göklerdeki babamız." Sizden başka bir şey istemeyeceğim.

Hastanın yüzü, itirazla kasılıyor: Hayır... Hayır...

Papaz birdenbire kalkıyor, yüzünde zafer dolu bir ifade var:

– Sonunda! Söylediniz.

– Hayır.

– Evet, diye homurdanıyor papaz dişlerinin arasından.

Adamın ellerini sıkıyor. Hasta bedeni sarılmak için ya da boğmak için kolların arasına alabileceğini, eğer son nefesinin hırıltısının bir itiraf yerine geçeceğini bilse, onu öldürebileceğini hissediyor insan. Onu ikna etme, ondan duymak için geldiği sözleri dudaklarından koparıp alma arzusuyla işte bu derece dolup taşıyor.

Pörsümüş ellerini geri çekiyor, vahşi bir hayvan gibi odayı arşınlıyor, ardından yeniden gelip yatağın önünde dikiliyor.

– Ölmek üzere olduğunu, çürüyeceğini hatırla, diyor zavallı adama. Yakında toprağın altında olacaksın. Söyle: "Kutsal Babamız" - sadece iki kelime, fazlası yok.

Can çekişmekte olan insanlığın üzerine eğilen Kilise gibi, adamın üzerine eğilmiş halde duruyor. Bir ruhu gözetleyen şeytan gibi, çömelmiş, dikkatle adamın dudaklarını izliyor.

– Söyle... Söyle... Söyle...

Adam kurtulmayı deniyor, öfkeyle hırıldıyor ve sesinin kalan son gücüyle, "Hayır" diyor.

– Rezil! diye bağırıyor papaz.

– En azından parmaklarının arasında bir haçla öleceksin.

Cebinden bir haç çıkarıp sertçe adamın göğsüne bırakıyor.

Öteki, sanki din bulaşıcı bir hastalıkmışçasına, kör bir nefretle kıpırdanıp haçı yere fırlatıyor.

Papaz hakaret dolu sözler mırıldanarak eğiliyor: "Ahlaksız! Bir köpek gibi gebermek istiyorsun ama ben buradayım!" Haçı yerden alıp avucunda tutuyor. Gözlerinde bir parıltıyla, adamı ezdiğinden emin bir halde, son bir kez bekliyor.

Hasta adam soluk soluğa, artık gücünün son noktasında. Bunu fark eden papaz, haçı yeniden göğsünün üzerine bırakıyor. Bu defa, kıpırdayamayan adam, haça nefretle bakmayı başarabiliyor sadece ama bakışları onu yere fırlatmaya yetmiyor.

Siyah cübbeli adam gecenin içinde çıkıp gittiğinde ve yavaş yavaş bu kâbustan sıyrılan muhatabı özgürlüğüne kavuştuğunda, tüm zorbalığına ve kabalığına rağmen, bu papazın fena halde haklı olduğunu düşünüyorum. Kötü bir papaz mıydı? Hayır, düşüncesi ve inancı doğrultusunda durmadan konuşan ve sadece, dinini olduğu gibi, taviz vermeden uygulamaya çalışan iyi bir papazdı. Bilgisiz, beceriksiz ve kabaydı evet, ama dürüst ve o korkutucu çabasının içinde bile, makuldü. Onu dinlediğim yarım saat boyunca, mesleğinin gereklerini yerine getirmek için dinin önerdiği tüm yolları denemiş, bir papazın söyleyebileceği her şeyi söylemişti. Her türlü dogma, uşakların, kölelerin ağzından dökülen bayağılıklar yoluyla, açıkça gösteriyordu kendini. Eli

kolu bağlandığı bir noktada, gerçek bir acıyla, "Ne yapmamı istiyorsunuz ki!" diye inlemişti. Eğer adam haklıysa, papaz da haklıydı.

◂•▸

...Ah! Yatağın yanında kıpırtısız, dimdik duran şey de ne?... Az önce orada olmayan o büyük şey, şimdi, hastanın başucuna bırakılmış mumun alevini görmemi engelliyor...

Duvara yaslanırken yanlışlıkla biraz gürültü yapıyorum ve o şey, korku dolu yüzünü çok yavaşça bana dönüp beni de korkutuyor.

Bu allak bullak olmuş yüz tanıdık... Pansiyonun sahibi değil mi bu, ortalıkta az görünen, tuhaf davranışları olan bir adam...

Koridorda bir aşağı bir yukarı dolanarak, bu karmaşanın ortasında, hastanın yalnız kalacağı bir anı kollamış olmalı. Ve şimdi, uyuyan ya da artık bitkinlikten süngüsü düşmüş olan adamın başında dikiliyor.

Elini, yatağın yanma bırakılmış bir evrak çantasına uzatıyor. Bu hareketi yaparken, gözlerini ölmekte olan adamdan ayırmıyor, bu yüzden de eli, iki kez çantayı ıskalıyor.

Üst kattan gelen bir sesle, ikimiz de olduğumuz yerde titriyoruz Bir kapı çarpıyor, adam, bir çığlığı bastırır gibi parmaklarının üzerinde yükseliyor.

...Yavaşça evrak çantasını açıyor. Bense, yeterli zamanı olmayacak diye korkuyor, bir yandan da böyle düşündüğüm için kendimi tanımakta güçlük çekiyorum.

Çantadan hafifçe hışırdayan bir paket çıkarıyor. Elindeki kâğıt para tomarını gördüğünde yüzüne yayılan sıra dışı parıltıyı fark ediyorum. Aşka dair ne kadar duygu varsa, hepsi birbirine karışıyor o an o yüzde. Hayranlık, mistisizm ve acımasız aşk... Doğaüstü bir kendinden geçme hali

ve şimdiden anlık hazları tadan kaba bir tatmin duygusu... Evet, her türlü aşk, bir anlığına, bu hırsızın yüzündeki derin insanlıkta, boy gösteriyor.

...Yarı açık kapının arkasında gözcülük yapan biri var... Adama gelmesini işaret eden bir kol görüyorum.

Adam, parmak uçlarında, önce yavaş, ardından acele adımlarla odadan çıkıyor.

Ben dürüst bir adamım, yine de, az önce, ben de hırsızla aynı anda nefesimi tuttum, onu *anladım*... Kendime bahaneler bulmanın faydası yok. Onunkine eş bir korku ve keyifle, onunla birlikte hırsızlık yaptım.

...Tüm hırsızlıklar tutkuludur, korkak ve adice olan az önceki bile öyleydi. Adamın aniden elde edilen hazineye o aşk dolu bakışını hatırlıyorum. Tüm suçlar, çalma arzusunun hayaliyle gerçekleştirilen birer istismar. Çalma arzusu, bizim öz benliğimiz ve çıplak ruhumuzun davranış biçimi: sende olmayana sahip olma.

Bu, suçluları bağışlamak gerektiği ve onları cezalandırmanın haksızlık olduğu anlamına mı geliyor?... Hayır, kendimizi korumak zorundayız. Madem ki insan toplumu dürüstlük üzerine kurulu, suçluları etkisiz hale getirmek ve her şeyin ötesinde, başkalarının yüreğine korku salarak kötülüğün eşiğinde olanları durdurmak için, suçluları cezalandırmak gerek. Ama suç bir kere kanıtlandığında, ona bahaneler aramamak gerek, zira bu, bizi, sürekli bahaneler bulmaya itebilir ki bu da tehlikeli bir durum. İlke gereği, suça baştan hüküm vermek şart. Adalet, bir silah kadar soğuk olmalı.

Adalet, isminin işaret ettiği gibi bir erdem değil, erdemi duygusuz olmak olan bir yapı. Suçun cezasını çektirmez. Suçlunun cezalandırılmasıyla işi yoktur. Onun rolü, suçluyu bir çeşit korkuluğa dönüştürerek, suça eğilimi olanların karşısına, önleyici örnekler koymaktır. Hiç kimsenin, hiçbir

şeyin, suçun cezasını ödetmeye hakkı yoktur. Zaten kimse bunu yapamaz. İntikam, yasadan çok uzak ve bir başka insana zarar veren bir eylem. Demek ki suçun cezalandırılması, dünyada hiçbir kullanım alanı olmayan bir kavram.

XIII

Adam bitkin ve bedeninin uğursuz ağırlığı, onu sessiz ve kıpırtısız, yatağa mahkum ediyor. Ölüm, en ufak hareketi, hatta titremeyi bile, şimdiden alıp götürmüş gibi ondan.

Göz kamaştırıcı eşi, adamın kıpırtısız bakışlarına maruz kalacak şekilde, yatağın ayakucunda oturuyor. Kollarını yatağın ahşabına dayamış, güzel elleri ahşabın kenarından sarkıyor. Akşamın o yumuşak ışığının aydınlattığı, ince ve hoş hatlara sahip yüzünü hafifçe eğiyor. Zarif kirpiklerinin oluşturduğu kemerin altında, aydınlık ve masum bakışlı iri gözleri, minyatür birer gökyüzü gibi. Yanaklarının ve şakaklarının ince derisinin solgun bir ışıltısı var. Daha önce omuzlarına döküldüğünü gördüğüm gür saçları, zarif bir biçimde, ardında Tanrı gibi görünmez düşüncelerin dolaştığı alnını çevreliyor.

Bir titreyişle ona tutunmak ve eğer ölürse onun masum dul eşi olmak isteyen Anna, çoktan mezara girmişçesine bir köşeye atılmış adamla yalnız. Adam da ben de, onun yüzü dışında hiçbir şey görmüyoruz dünyada. Gerçekte de, akşamın koyu gölgeleri içinde, onun o güzel yüzünden ve zafer ve şefkat gibi birbirine benzeyen muhteşem ellerinden başka görülecek bir şey yok.

... Zorlukla farkına vardığım bir ses yükseliyor yataktan.

– Henüz söylemek istediğim her şeyi söylemedim, diyor ses.

Anna, artık bir tabuta benzeyen yatağın üzerine eğilerek, hareketsiz ve neredeyse şeklini kaybetmiş bedenden muhtemelen son kez çıkan sözcükleri anlamaya çalışıyor.

– Zamanım olacak mı? Zamanım...

Bir fısıltı şeklinde çıkan ve neredeyse dudaklarından dökülemeden ağzının içinde kaybolan sözcükler zor duyuluyor. Ardından ses yeniden varlığına kavuşarak anlaşılır hale geliyor:

– Size bir şey itiraf etmek istiyorum, Anna.

"Bunun benimle ölmesini istemiyorum" diye devam ediyor neredeyse dirilmiş bir sesle. "Bu anı beni üzüyor... Üzgünüm... Ölsün istemiyorum...

"Sizden önce bir başka kadını sevdim.

"Evet, sevdim... Kederli ve tatlı bir hayal kaldı ondan geriye... Onu ölümün elinden koparıp almak istiyorum; madem ki buradasınız, onu size emanet ediyorum."

Anlattığı kadını hayalinde canlandırmak için derin düşüncelere dalıyor.

– Sarışın ve açık tenliydi, diyor sonunda.

"Kıskanmanıza gerek yok, Anna (insan birini sevmese de bazen onu kıskanabilir). Siz doğalı birkaç yıl olmuştu daha. Sokakta sadece annelerin dönüp baktığı küçük bir çocuktunuz henüz.

"Yüzyıllardır ailesine ait malikânenin bahçesinde nişanlandık. Sarı bukleleri kurdelelerle süslüydü. Önünde, at sırtında dolanıyordum, karşımda gülümsüyordu.

"O zamanlar genç ve güçlüydüm, umut ve heves doluydum. Dünyayı zapt edeceğimi ve bu yolda kullanacağım araçları seçme şansına sahip olduğumu sanıyordum... Oysa tek yaptığım dünyanın üzerinden hızla kayıp gitmek oldu! Benden çok daha gençti, henüz açmış bir çiçek gibiydi. Hatırlıyorum da, bir gün, parkta bir banka oturmuştuk, hemen yanımızda oyuncak bebeği duruyordu. Birbirimize "Yaşlan-

dığımızda da birlikte bu parka geleceğiz değil mi?" diyorduk. Birbirimizi seviyorduk... Anlıyorsunuz değil mi? Size uzun uzun anlatacak zamanım yok, ama size rastgele anlattığım şu birkaç anı parçasından, yaşananların çok güzel, inanılmayacak kadar güzel olduğunu anlıyor olmalısınız, Anna!

"Aynı ilkbahar öldü, tam da (hafızam bu detayı sakladı), resmi nikah günümüzü belirlediğimiz ve birbirimize artık 'sen' diye hitap etmeye karar verdiğimiz zaman. Tüm ülkeyi perişan eden bir salgın hastalık ikimizi birden ele geçirmişti. Ben atlattım, o ise canavarla savaşacak güce sahip değildi. Tam yirmi beş yıl oldu, Anna. Onun ölümü ile benimki arasında yirmi beş yıl var.

"Ve işte en değerli sırrım: onun ismi..."

İsmi fısıldıyor ama duyamıyorum.

–Tekrarlayın, Anna.

Anna tekrarlıyor, ama bileştirip kelime haline getiremediğim belirsiz heceler ulaşıyor kulağıma. Bir özel ismi anlamak için, hele ki yabancı bir dildeyse, çok net duymak gerekir. İnsan cümle parçacıklarını tamamlayabilir, ama isimler tektir.

Anılarla yüklü sesi günbatımı gibi alçalırken, adam tekrarlıyor:

– Sırrımı size verdim, çünkü buradasınız. Eğer burada olmasaydınız, herhangi birine anlatacaktım, tek istediğim, bu anının benimle birlikte ölmemesi.

Sonuna kadar dayanabilsin diye, sesini ölçülü kullanarak ekliyor:

– İtiraf edeceğim bir şey daha var, bir hata ve bir talihsizlik...

– Papaza itiraf etmediniz mi? diye soruyor, Anna.

– Ona neredeyse hiçbir şey söylemedim, demekle yetiniyor adam.

Sakin bir sesle anlatmaya devam ediyor:

– Nişanlılığımız boyunca, bize dair şiirler yazmıştım. Şiirleri topladığım elyazması onunla aynı adı taşıyordu. O dizeleri birlikte okuyor, ikimiz de onları seviyor, onlara hayran oluyorduk. Ona yeni bir şiir gösterdiğim her sefer "Çok güzel, çok güzel!" diyordu ellerini çırparak ve birlikte olduğumuz zamanlarda, bu elyazması hep elimizin altındaydı, bize göre, bugüne kadar yazılmış en güzel kitaptı. Bu şiirlerin basılmasını istemiyordu. Sadece bize ait olmalarını arzuluyordu. Bir gün, bahçede, bu isteğinden bahsetti bana. Yaşından büyük davranışlar sergileyen inatçı ve asi küçük bir kız gibi, saçlarını savurarak "Asla! Asla!" diye tekrarlıyordu.

Bu eski hikâyeye dair anıları canlandırırken, adamın sesi aynı anda hem çok kendinden emin, hem de çok titrek çıkıyor.

– Bir başka sefer, limonlukta, sabahtan beri yağan yağmur tekdüze bir şekilde devam ederken, "Philippe..." dedi bana, sizin gibi o da "Philippe" diye sesleniyordu bana.

Az önce söylediği cümlenin ilkel sıradanlığı karşısında şaşkın, duruyor.

– "İngiliz ressam Rossetti'nin hikâyesini bilir misiniz?" dedi bana ve okuyup çok etkilendiği olayı anlattı. Ressam, sevdiği kadın için yazdığı kitabın elyazmasını ona bırakacağına ve eğer kadın ölürse kitabı da onunla birlikte tabuta koyacağına dair söz vermiş. Kadın ölmüş ve ressam da elyazmasının onunla birlikte gömülmesini sağlamış. Ama sonra, ün sevdasıyla, hem sözüne hem de mezara ihanet etmiş. "Eğer ben sizden önce ölürsem, kitabı benimle gömüp onu benden geri almayacağınıza söz verir misiniz, Philippe?" ve ben de gülerek söz verdim. O da güldü.

"Hastalıktan epey yavaş iyileştim. Yeterince güçlendi-

ğimde, onun öldüğünü söylediler bana. Sokağa çıkabildiğimde, beni mezarına götürdüler. Ailesine ait geniş anıt mezarın bir yerinde, yeni ve küçük bir tabut gizliydi artık.

"Yaşadığım matemin zavallılığını anlatmanın anlamı var mı? Her şey bana onu hatırlatıyordu. Onunla doluydum ve o artık yoktu! Hastalık hafızamı zayıflattığından, her detay bir anıyı geri getiriyordu, matemim aşkımın yeniden doğumu oldu. Elyazmasını görmek verdiğim sözü hatırlattı bana. Kitabı yeniden okumadan bir kutuya koydum, oysa hastalık sonrası zihnim adeta yıkanmış gibi olduğundan, içindekileri hatırlamıyordum. Mezar kapağını kaldırtıp ölünün arzu ettiği gibi kitabı içine koymak için tabutu açtırdım. Bir uşak kitabı sevgilimin ellerinin arasına yerleştirdi.

"Yaşadım. Çalıştım. Bir kitap yazmak için uğraştım. Oyunlar ve şiirler yazdım. Ama hiçbir şey beni tatmin etmiyordu ve yavaş yavaş bizim kitabımıza ihtiyaç duymaya başladım.

◂•▸

"Şiirlerin güzel ve içten olduğunu biliyordum, birbirine ait iki insanın kalpleri atıyordu o dizeler arasında. Ve üç yıl sonra, insanlara göstermek için, kalleşçe, yeniden yazmak istedim onu. Hepimiz acınası yaratıklarız, Anna... Ama şunu da söylemem gerek, beni geçmişten gelen ve 'Onu benden geri almayacağınıza söz verir misiniz, Philippe...?' diyen o tatlı sese karşı kulaklarımı tıkamaya iten, İngiliz ressamda olduğu gibi sadece ün ve saygınlık arzusu değildi.

"Yaşananların dayanılmaz güzelliğini güçlü bir yapıtla ortaya koyup gururlanmak için de değildi sadece. Aynı zamanda hafızamı tazelemek içindi, çünkü bütün aşkımız o kitabın içindeydi.

"Şiirleri yeniden yaratmayı başaramadım. Onları yaz-

dıktan kısa süre sonra yeteneğimin zayıflaması, akıp giden üç yıl boyunca, artık yaşamaması gereken bu şiirleri düşüncelerimde bile diriltmemek için gösterdiğim özen, tüm bunlar, eseri gerçekten de aklımdan silmişti. Hafızamın derinliklerinde, zorlukla, çoğunlukla da tesadüf eseri şiirlerin isimlerini ya da birkaç dizesini bulabiliyor, bu belirsiz akis, bu büyüleyici hale karşısında ne yapacağımı bilemiyordum. Mezardaki elyazmasına gerçekten ihtiyacım vardı.

"...Ve bir gece, oraya giderken buldum kendimi...

"Faydasız olduklarına göre anlatmanın da faydasız olduğu tereddütlerin ve iç çatışmaların ardından, oraya giderken buldum kendimi... Mezarlık duvarı boyunca yürürken rüzgâr bacaklarımı donduruyor, ben, zavallılığımızın ve işlediğimiz suçun bizi kardeş kıldığı İngiliz ressamı düşünüyordum. Kendi kendime 'Bu aynı şey değil' diye tekrarlıyordum ve bu deli saçması güvence, yürümeye devam etmeme yetiyordu.

"Yanıma ışık almalı mıyım diye soruyordum kendime. Işıkla daha hızlı hareket edebilirdim. Kutuyu hemen bulabilir, başka bir şeye dokunmadan alabilirdim onu, ama o zaman da her şeyi görecektim! Sonuçta kutuyu el yordamıyla bulmayı tercih ettim... Yüzümü parfüm sıktığım bir mendille kapamıştım, bu yalancı kokuyu asla unutmayacağım. Cesedin üzerinde ilk dokunduğum ve ilk anda korkunun neden olduğu şaşkınlıktan ne olduğunu anlamadığım şey, kolyesiydi... Onu yine nişanlımın hayat dolu boynunu süslerken gördüm. Kutu! Ceset, nemli bir gürültüyle verdi bana onu. Bir şey hafifçe dokundu bana...

"Size sadece birkaç laf edecektim, Anna. Olayların nasıl geliştiğini anlatmak için yeterli vaktim olmayacağını sanıyordum. Her şeyi bilmeniz benim için daha iyi. Bana böylesine zalim davranan hayat, beni dinlediğiniz şu anda nasıl da nazik davranıyor bana. Bir zamanlar hissettiklerimi dile

getirme isteği ve size anlattığım günlerde benden bir şeytan yaratan geçmişi yeniden yaşatma arzusu, bu akşam, benden size, sizden bana gidip gelen bir huzur ışığı gibi."

Genç kadın tüm dikkatini adama vermiş, kıpırtısız ve sessiz dinliyor. Dinlemekten öte, adama iyi gelebilecek ne yapabilir, ne söyleyebilir ki zaten?

◄•►

– Gecenin geri kalanı boyunca, çaldığım elyazmasını okudum. Nişanlımın ölümünü unutmanın ve sanki hayattaymış gibi düşünmenin tek yolu bu değil miydi?...

"Kısa sürede, bu dizelerin olduğunu sandığım dizeler olmadığını fark ettim.

"Şiirler gitgide daha karmaşık ve uzun geliyordu bana. Onca zaman arzulanan kitap, ondan sonra yazdıklarımdan daha iyi değildi. Adım adım, bu dizelerin yazıldığı ortamları, olayları, hareketleri hatırlıyordum ama bu dirilişe rağmen, şiirleri fazlasıyla sıradan ya da aşırı abartılı buluyordum.

"Bu şarkı kalıntılarının önünde başımı eğerken, buz gibi bir umutsuzluk sardı benliğimi. Mezarda kaldıkları süre, şiirlerimi biçimsizleştirip ruhsuz kılmıştı sanki. Onları koparıp aldığım kurumuş eller kadar zavallılardı. Oysa bir zamanlar ne kadar hoştular! Kim bilir kaç kere ellerini hayranlıkla kavuşturup 'Çok güzel, çok güzel!' diye bağırmıştı o küçük mutlu ses.

"Sesi ve şiirler hâlâ hayat dolu olduklarından, aşkın coşkusu ve o delilik hali tüm varlıklarıyla kafiyelerimi süslediğinden bu kadar güzel görünmüşlerdi gözümüze. Ama tüm bunlar geçmişte kalmıştı ve gerçekte aşkımız artık yoktu.

"Kitabımla birlikte okuduğum şey unutuştu... Evet, ölüm bulaşıcıydı. Evet, dizelerim çok uzun zaman sessizlikte ve karanlıkta kalmışlardı. Yazık, mezarında korkunç bir

sükûnet içinde uyuyan sevdiğim kadın da, orada, eğer aşkım hâlâ hayatta olsa girmeye asla cesaret edemeyeceğim bu anıt mezarın içinde, uzun zaman kalmıştı. O gerçekten ölmüştü.

"Ve ben, yaptığım şeyin ne denli saygısızca ve yararsız olduğunu düşündüm. Bu dünyada söz verdiğimiz ve yeminler ettiğimiz her şey saygısızca ve yararsızdı aslında.

"Sevgilim gerçekten ölmüştü. O gece nasıl da ağladım! O gece benim gerçek matem gecem oldu... İnsan sevdiği birini kaybettiğinde, o büyük şokun ardından, her şeyin bittiğini anladığı zavallı bir an gelir. İşte o an, çıplak bir umutsuzluk her yana yayılır ve gitgide büyür. O gece de böyle oldu. İşlediğim suçun ve şiirlerin yarattığı düş kırıklığının etkisi altındaydım. Bu düş kırkılığı, işlediğim suçtan da büyüktü, her şeyden büyüktü!

"Onu yeniden gördüm. O canlı ve ışıltılı hareketleri, hayat dolu sevimliliği, onu sürekli çevreleyen gülüşü, size yönelttiği sonu gelmez sorularla, nasıl da güzeldi... Parlak yeşil çimenler üzerinde, bir güneş ışığının içinde gördüm onu. Üzerinde uçuk pembe saten eteği... Bir gün, eğilmiş, bu eteği iki eliyle hafifçe kaldırmış küçük ayaklarını seyrederken görmüştüm onu. Bir keresinde, eğlence olsun diye, cildine yakından bakıp bir kusur aramış, alnında, yanaklarında, çenesinde, bu ipeksi narin tenli yüzde, hiçbir şey bulamamıştım. O sonsuz uçuşu içinde bir an durup kendini inceleyen bakışlarıma bırakmış ve ben gözyaşlarına gebe bir şefkatle, ne dediğimi bilmeden kekelemiştim: *'Bu çok fazla.... Çok fazla...'* Herkes onu prenses gibi görüyordu. Kasabanın sokaklarındaki mağaza sahipleri, o geçerken dükkanlarının önüne çıkmaktan mutluluk duyuyordu. Ve herkes, yaşlılar bile, ona saygıyla yaklaşıyordu. Parktaki o büyük taş bankta (şimdi bir çeşit boş mezara benzeyen o büyük taş bankta) yarı uzanmış, sırtını geniş arkalığa dayamış otururken, bir kraliçeye benziyordu.

"Ona ait birkaç eşyayı saklamıştım: Yelpazesini elime alıp gözlerimin önünde biraz salladım; küçük eldiveni, buz gibiydi; yazdığı mektuplar kendilerini edepsizce gözlerimin önüne seriyorlardı...

"Zamanın ortasında, bir an için, bir zamanlar yaşam doluyken şimdi ölü olan, güneş gibi parlarken şimdi toprağın altında bir çeşit karanlık kaynağına dönüşen o kadını ne kadar çok sevmiş olduğumu anladım.

"İnsan yüreği için de gözyaşı döktüm. O gece, hissettiklerimin yüceliğini fark ettim. Ardından kaçınılmaz unutuş geldi, artık gözyaşlarımı hatırladığımda bile üzülmüyordum.

◄•►

"İşte size itiraf etmek istediğim şey buydu, Anna... Çeyrek asırlık bu aşk hikâyesi hiç bitmesin istedim... Bunları tüm saflığıyla size anlatmak, bu hatıranın sizinle yaşayacağını bilmek öylesine gerçek ve heyecan verici ki...

"Sonra sizi sevdim. Sizi seviyorum. Size sahip olduğum en yüce ve en yalnız anıyı, o hep on yedisinde kalacak küçük varlığın hayalini sunuyorum."

İç çekiyor. Az önce söylediği cümle, bana bir kez daha, dinin, insan yüreğindeki zayıflığını gösteriyor.

– Onu çılgınca seven ve onun tarafından çılgınca sevilen ben, şimdi sadece sizi seviyorum. İnsanın mutluluğu yeniden bulduğu bir cennetin varlığı nasıl mümkün olabilir?

Sesi yükseliyor, güçsüz kolları titriyor. Bir anlığına o derin hareketsizliğinden sıyrılıyor.

– Ah, siz! Sadece siz!

Güçsüz ama sınırsız bir hayale sığınıyor.

– Ah Anna, Anna, eğer sizinle gerçekten evli olsaydım, karı koca olarak yaşasaydık, çocuklarımız olsaydı, siz bu akşam olduğu gibi yanımda olsaydınız, ama gerçekten yanımda olsaydınız!...

Başı yastığa geri düşüyor. Öyle yüksek sesle bağırdı ki, şu duvardaki delik olmasa bile, odamdan onu rahatlıkla duyabilirdim. Hayalini dile getiriyor, onu tutkuyla etrafına yayıyor. Başka her şeye karşı kayıtsız kalan bu içtenlik, yüreğimi parçalayan açık bir anlama sahip.

– Affedin beni. Affedin... Bir nevi küfür bu... Kendime engel olamadım...

Duruyor. Yüzünü dinginleştiren iradesi, susmasına neden olan ruhu hissediliyor, ama gözleri çığlık atar gibi.

Daha alçak sesle, sanki kendi kendine konuşur gibi tekrarlıyor: "Siz... Siz!..."

Dudaklarında bu "siz" kelimesiyle uykuya dalıyor.

◂•▸

Adam o gece öldü. Onu ölürken gördüm. Tuhaf bir tesadüfle, öldüğü an yalnızdı.

Doğrusunu söylemek gerekirse, ne hırıldadı, ne de can çekişti. Parmakları yatak örtüsünü parçalamadı, konuşmadı, bağırmadı. Ne son nefes, ne son bir ışık. Hiçbir şey olmadı.

Anna'dan ona içecek bir şey vermesini istemişti. Odada su kalmadığından ve hemşire tam da o anda orada olmadığından, Anna su getirmeye gitmişti. Öyle aceleyle çıkmıştı ki, kapıyı bile açık bırakmıştı.

Lambanın ışığı odayı dolduruyordu.

Adamın yüzüne baktım ve hangi işaretle bilmiyorum, o büyük sessizliğin o anda onu tamamen kapladığını hissettim.

O an, kendimi tutamadım, içgüdüsel olarak, kendini yalnız hissetmesin diye ona seslendim:

– Sizi görüyorum!

Konuşmaya alışkın olmayan tuhaf sesim odaya sızdı.

Ama adam, tam da ona bu zavallı sadakayı verdiğim anda öldü. Başı yavaşça geriye doğru düştü, gözbebekleri kaydı.

Anna geri geliyor, aceleden sesimi belli belirsiz duymuş olmalı.

Adamı görüyor. Tüm gücüyle, sağlıklı bedeninin tüm kuvvetiyle, dul bir kadına yaraşır, korkunç bir çığlık atıyor. Yatağın önünde diz çöküyor.

Onun hemen arkasından odaya giren hemşire kollarını havaya kaldırıyor. Odaya sessizlik hakim. İnsanın, kim olursa olsun, nerede olursa olsun, bir ölünün huzurunda içinde tamamen kaybolduğu o inanılmaz güçsüzlüğün ışığı çevreliyor bedenlerini. Dizlerinin üzerindeki kadın ve ayaktaki kadın, sanki hiç var olmamış gibi, orada öylece, hareketsiz yatan adama bakıyorlar. Onlar da birer ölü gibiler o an.

Sonra Anna bir çocuk gibi ağlamaya başlıyor. Ayağa kalkıyor. Hemşire diğerlerine haber vermeye gidiyor. Açık renk bir bluz giymiş olan Anna, içgüdüsel olarak, yaşlı kadının bir koltuğun üzerinde bıraktığı siyah şalı alıp sarınıyor.

◂◆▸

Son günlerde tenha ve kederli olan oda, yaşamla dolup hareketleniyor adeta.

Odanın her yerinde mumlar yakıyorlar, onların ışığında, pencereden görünen yıldızlar yok oluyor.

...Diz çöküyor, ağlıyor, onun için dua ediyorlar. Odaya ölü adamın varlığı hakim, herkesin dilinde "o" var. Ortalıkta, benim daha önce görmediğim, ama onun iyi tanıdığı hizmetçiler boy gösteriyor. Öyle görünüyor ki, tüm bu insanlar, sanki acı çeken, ölen kendileriymiş, canlı kalan oymuş gibi, adamın etrafında dilenircesine dolanıyorlar.

– Ölürken çok acı çekmiş olmalı, diyor doktor alçak sesle hemşireye bana çok yakın olduğu bir anda.

– O kadar zayıftı ki, zavallı adam!

– Ama, diyor doktor, zayıflık, bir tek başkalarının gözünde, acı çekmeye engel değildir.

Ertesi sabah, solgun bir ışık, tüm bu yüzleri ve hâlâ yanmakta olan mumları kucaklıyor. Canlı ve soğuk bir günün bu ilk ışığı, odadaki atmosferi tatsızlaştırıyor, daha ağır ve karmaşık hale getiriyor. Çekingen ve alçak bir ses, saatlerdir süren sessizliği bir anlığına bölüyor.

– Pencereyi açmamak gerek, ceset daha çabuk bozulur.

– Hava soğuk, diye mırıldanıyor birileri...

İki el bir kürkü kucaklayıp götürüyor... Biri kalkıp sonra oturuyor. Bir başkası başını çeviriyor. Bir iç çekiş duyuluyor.

Sarf edilen bu birkaç kelime, onları donduran bu sessizlikten kurtulmaları için bir bahane yaratıyor sanki. Sonra, ölü yatağında, tapınaklardaki çarmıha gerilmiş heykeller gibi kaskatı bir hareketsizlikle yatan adama bir kez daha bakıyorlar.

Sanırım az önce yatağımın üzerinde uyuyakalmışım... Sabahın çok erken saatleri olmalı... Birden gri gökyüzünde yankılanan kilise çanını duyuyorum.

Bu yorucu gecenin ardından, yavaş yavaş ölüm hareketsizliğinden sıyrılıp gevşiyoruz. Çan seslerinin içimde yarattığı hoş duyguya kendimi bırakıp, çocukluk anılarıma sürükleniyorum... Beni kollarıyla sımsıkı saran bir köy düşüyor aklıma. Çan seslerinin göğü kapladığı, her şeyin huzurlu ve güzel olduğu, karın Noel anlamına geldiği, güneşin bakabildiğiniz ve bakmak zorunda olduğunuz ılık bir tekere benzediği doğduğum toprakları düşünüyorum... Ve tüm bunların ortasında kilise duruyor, her zaman her şeyin ortasında olduğu gibi.

Çan sesleri sona eriyor. Önce yankısı diniyor yavaşça, ardından da yankının yankısı... Bir başka gonk sesi duyuluyor, bu kez saatinki... Saat sekiz. Birbirinden kopuk, korkunç bir düzen içinde, sarsılmaz bir hâkimiyetle peş peşe gelen sekiz basit vuruş. İnsan tek tek sayıyor bu vuruşları, zaten havayı titretmeye bir son verdiklerinde, onları yeniden saymaktan başka bir şey gelmiyor elinizden. Zaman geçiyor... İnsan çabası, bu şekilsiz zamanı tanımlıyor, bir düzene sokuyor ve ondan kadere dair bir eser yaratıyor.

Ve ben, bu iki göksel motifin büyük senfonisini düşünüyorum.

Aydınlık notalar ışık saçıyor... Daha da sıklaşıyorlar ve yıldızlı gökyüzünün yerini gün doğumuna bıraktığını görüyorum. Kilise, duvarlardan bile sızan o eşsiz titreşimle ışık saçıyor. Odaların tanıdık dekoru insanı daha bir sevgiyle kucaklıyor, tabiat güzelleşiyor. Yağmur damlaları, yaprakların üzerinde birer inci tanesi sanki, gökyüzü, parlak, ince bir kumaşla kaplanıyor. Kırağı, yer karolarının üzerine, kadın elinden çıkmışa benzeyen nakışlar bırakıyor. Çan sesi, saatlerin ve günlerin yükünü hafifletiyor. Yaptığı iş, her güne yetiyor. Mevsimler yenilenirken, farklı bir biçimde, her birinin iyi olduğunu düşündürtüyor insana. Gelecek hayallerini güvenceye alıyor. Herkes hayatından memnun ve herkes daha baştan teselli ediliyor.

Çanların bu yüce dansının hükmettiği ve bir bayram havası yarattığı bu renkli ve değişik kalabalığın ardından, tek bir kalbin çığlığı duyuluyor. Basit bir çığlık bu ama insan, bu çığlığın ne sonu ne de sınırı olmayacağını ve bir şekilde, gökyüzünün şeklini alacağını hissediyor. Havada süzülüşü, o ilahi sesinkine karışıyor.

Ama burada unutulan bir şey var, sevinçten daha engin, sağır vuruşlarla o güçlü varlığını anımsatan bir şey. Onu önceden hissediyor, sesini duyuyorsunuz. Saat rakkası, şefkatli

dokunuşlara kayıtsız kalıp, çekiç misali hayallere çarpacak, yanılsamalar arasında ön plana çıkacak ve her darbe bir çivi gibi saplanacak.

Dua saatini haber veren çanın söylediği şarkı ne kadar yüce olursa olsun, saatlerin ondan daha yüce sözleri, sükûnetiyle sarıyor onu, günlere, yıllara, nesillere yayılıyor. Çan kulesinin köye hakim olması gibi, o da dünyaya hakim oluyor. Kalbin çığlığı, tutkuyla direniyor. Tek başına. Bu dindar şarkı, zamanın karanlıktan güç aldığı gibi, gökten güç almıyor. Saatin tekdüze bir ritmi var. Öyle ki, her sesli uyarı, yorulmak nedir bilmeden, sürekli yükselen ama asla o ölümsüz motifi, saatten dökülen o nihai adagio'yu rahatsız etmeyen umudu yaralıyor... Ve o kırık melodinin tek yapabildiği, kederi güzelliğe dönüştürmek.

XIV

Bu gece yalnızım. Masamın başında oturuyorum. Lambam, tarlaları kaplayan yaz mevsimi gibi vızıldıyor. Gözlerimi kaldırıyorum. Yıldızlarla dolu gök benden uzaklaşıyor sanki. Şehir ayaklarımın altında batıyor. Ufuk, yakınımdan sonsuzluğa uzanıyor. Gölgeler ve ışıklar, etrafımda sonsuz bir çember oluşturuyor.

Bu akşam içim rahat değil, büyük bir endişenin avucundayım. Kendimi düşercesine sandalyeye bıraktım. İlk gün yaptığım gibi, yüzümü aynaya yaklaştırıp yansımama bakıyorum ve yine ilk gün olduğu gibi, dilimin ucunda tek bir çığlık var: "Ben!"

Hayatın sırrını bilmek isterdim. İnsanlar gördüm, topluluklar, eylemler, yüzler. Alacakaranlığın içinde parlayan, kuyular kadar derin, ürkek gözler gördüm. Zafer sevinci içinde "Ben diğerlerinden daha duyarlıyım!" diyen dudaklar gördüm. İnsanın aşk için ve kendini ifade etmek için verdiği mücadeleyi gördüm. Konuşan iki insanın karşılıklı itirazlarını, iki aşığın birbirine karışmasını gördüm. Gülüşleri bulaşıcı olan âşıkları, sadece isimleri âşık olan, kendilerini öpücükten mezarlara gömen, iyileşmek için yarayı yaraya bastıran, aralarında hiçbir bağ olmayan ve ışık saçan o kendinden geçişlerine rağmen, birbirine ayla güneş kadar yabancı olan âşıkları gördüm. Bir tek utanç verici sefaletlerini itiraf ettiklerinde bir parça huzur bulanları duydum. Solgun yüzler, ağlamaktan kızarmış gözler gördüm.

Tüm bunları aynı anda kucaklamak istiyorum. Tüm gerçekler tek bir gerçek ediyor (böylesine basit bir şeyi anlamak için bugüne kadar gelmem gerekti). İşte ihtiyacım olan da bu, gerçeklere dair bir gerçek.

İnsanları sevdiğim için değil. Zaten insanları sevdiğimiz doğru değil. Hiç kimse insanları sevmedi, sevmiyor ve sevmeyecek de. Kendim için, sadece kendim için, bir çeşit ölüm gibi, duyguların, huzurun, hatta hayatın üzerinde olan bu eksiksiz gerçeğe ulaşmaya ve ona sahip olmaya çalışıyorum. Ondan bir yön, bir inanç almak istiyorum. Onu kendi yararıma kullanmak istiyorum.

Buraya gelene kadar biriktirdiğim hatıraları gözden geçiriyorum. Öyle fazlalar ki, kendime yabancılaşıyorum, neredeyse ismim bile yok. Anıları dinliyorum. Başkalarının hayatlarının üzerine eğilmiş, bir Tanrı gibi onların yaşanmışlıklarıyla dolarken, kendimi hatırlıyorum. Dikkat kesilmiş halde, ne olduğumu görmeye ve duymaya çalışıyorum. Kim olduğumu bilmek öyle güzel olurdu ki!

Bana gelinceye kadar bu arayışa düşen bilgeleri, şairleri, sanatçıları düşünüyorum, acı çeken, ağlayan, tapmaklarda, gotik kubbeler altında ya da toprağı yumuşacık bir kara parfüm yayan gece bahçelerinde, gerçeğe gülümseyenleri düşünüyorum. İnsanlara gerçeği, sisten arınmış halde, bir heykel gibi göstererek, onları rahatlatmak ve teselli etmek isteyen Latin şairi düşünüyorum. Onun, eskiden öğrendiğim, sonra da, bugüne kadar öğrenmek için zahmete girdiğim neredeyse her şey gibi bir kenara atıp kaybettiğim prelüdünden bir bölüm geliyor aklıma. Benim günlük yaşamıma uzak, o kaba saba dilinde, insanlara onları kurtaracak düşünceleri hangi kelimelerle, hangi şiirle ileteceğini bulmak için, sakin geceler boyunca uykusuz kaldığını anlatıyor. İki bin yıldan beri, insanlar hep güvende hissetmeye, teselli edilmeye ihtiyaç duyuyor. İki bin yıldan beri, ben hep kurtarmakla uğra-

şıyorum. Hiçbir şey olayların yüzünü değiştirmedi. İsa'nın öğretisi bile. İnsanlar onu, ondan dürüstçe yararlanamayacak kadar yok etmeseydi bile, bir şey değişmezdi. İnancın sınırlarını belirleyecek ve onu sonsuz kılacak o büyük şair, deli değil, cahil bir hatip değil ama bilge bir insan olan, o amansız büyük şair, bir gün gelecek mi? Ölen adamın kibirli sözleri, bende onun gelişine dair belirsiz bir umut yaratmış olsa da, hatta o şaire şimdiden hayranlık duysam da, bilmiyorum.

Ama ya ben! Kaderden ödünç aldığım bir bakıştan başka hiçbir şey olmayan ben? Tüm bunları yeniden hatırlamak için buradayım. Her şeye rağmen, bir yaratının eşiğindeki bir şaire benziyorum. Ardında hatırlanacak bir isim bırakmayacak olan, talihin, kulağına, ona bir yaratıcılık bahşedildiği gerçeğini fısıldadığı, lanetli ve verimsiz bir şair. Yarattığım kırılgan, ölümlü ve benim gibi başkalarına kapalı eser, benimle birlikte göçüp gidecek bu dünyadan. Ama yine de yüce bir eser olacak bu, hayatın ana hatlarını resmedecek ve dramların dramını anlatacak.

◂•▸

Neyim ben? Ölmemek arzusunun bedenleşmiş haliyim. Sadece bu akşam değil, daima, bir daha asla terk etmeyeceğim güçlü ve etkili bir hayal kurma ihtiyacı tetikliyor beni. Biz hepimiz, ölmemek arzusu içindeyiz. Tıpkı hayatın karmaşıklığı gibi, sınırsız ve değişken bir arzu bu. Ama temelinde, var olmaya devam etmek, gitgide daha fazla var olmak, gelişmek ve süregelmek var. Sahip olduğumuz tüm güç, enerji ve zihin aydınlığı, hangi şekilde olursa olsun, içimizdeki ateşin kuvvetlenmesine yarıyor. Yeni izlenimler, yeni duygular, yeni düşüncelerle kuvvetleniyoruz. Sahip olmadığımızı almak ve onu kendimize katmak için, var gücümüzle

çalışıyoruz. İnsanlık, ölüm korkusu üzerine kurulmuş bir yenilenme arzusu. İşte gerçek bu, kendi gözlerimle gördüm. İçgüdüsel hareketler ve özgür çığlıklar, daima aynı yöne yöneliyor ve temelde, birbirine en benzemeyen sözler, aslında birbirinin aynı.

◂•▸

Ama ya sonra... Yolu aydınlatacak kelimeler nerede? Eğer durum buysa, insanlığın dünyadaki yeri ne ve dünya nedir?

Hatırlıyorum, yardım çağrılarını hatırlıyorum... Kutsal endişenin yerleştiği bir işaret noktası, bir sınırdı bu. İnsanın nesneler arasındaki önemi. Ben tüm ömrümü bu önemi anlamaya adadım...

Her birimizin sınırsız büyüklüğü, karanlığın içindeki ilk büyük işaret. Yüreğin matemini de, kutlamasını da, doğayla birlikte yaşadığı doğru. Ve Mireille* pencerede belirdiğinde, Provence göğündeki yıldızların, düş kuranların en alçakgönüllülerinin gözünde bile parlaklığını yitirdiği de doğru.

Dünyanın ortasındayım. Yıldızlar taçlandırıyor beni. Yeryüzü beni taşıyor ve yükseltiyor bedenimi. Yüzyılların zirvesine tutunuyorum. Her şeyi, akla ve yüreğe dair büyük küçük her şeyi, kendimde topluyorum. Gözler önünde, elimle, günü gece yapıyorum ve gece geldiğinde de, bu kez geceyi saklıyorum. Eğer gözlerimi kaparsam, gök mavisi var olmaya devam edemez. Büyük olan ne varsa, benimle birlikte küçülüyor.

◂•▸

* Fransız yazar ve şair Frédéric Mistral'in 1859'da yayınlanan, Fransa'nın Provence bölgesinde yaşayan Vincent ve Mireille adlı iki gencin aşkını konu olan uzun şiirin adı.

Başımı elime yaslıyorum.

Parmaklarım kafatasımın kemiklerini hissediyor: göz çukuru, şakaklar, çene. Bir kafatası...

Bir kafatası! Ama ben tanıyorum bunu! Kafatasım başkalarınınkine benziyor.

Benimle başkaları arasındaki bu benzerliği hiç düşünmemiştim. Şimdi görüyorum. Bir parça karanlığın arasından, kemiklerimi görüyorum. İçimdeki, tozdan oluşan sonsuz hayaletimi, iskeletimi tanıyorum. Tıpkı başka birini tanır gibi. İçimdeki soluk ve beyaz yaratığa dokunuyor, ellerimle keşfetmeye çalışıyorum onu...

Madem ki kafatasım bugüne kadar var olmuş herkesin kafatasına benziyor, büyüklüğe dair hayallerim parçalanıyor.

Kaç kafatası geçmiştir dünya üzerinden? Eğer insanlığın yüz bin senedir var olduğunu düşünürsek (ki muhtemelen bu, gerçeğin çok üzerinde bir rakam), dünya üzerinde, her otuz yılda bir yenilenen bir buçuk milyar kişi yaşadığına göre, demek ki, insanlık var olduğundan beri, dört buçuk trilyon kafatası toza dönüşmüş.

◂•▸

Toprağa gireceğim. Bir hastalığa yakalanacağım ya da bir yerimde tüm bedenimi hızla çürütecek bir yara çıkacak. Hiç kuşku yok bir hastalıktan öleceğim, herhangi bir organım güçsüz düşecek, kırılacak, duracak ve geri kalan her şeyin direncini yok edecek. Bütün kanım damarlarımdayken, bir hastalıktan öleceğim...

Bu her ne kadar tuhaf görünse de, beni de başkaları gibi gömecekler. Şu toz, çamurun habercisi gibi, kendimi ne kadar sakınsam da, her gün üzerime yapışıyor, beni yıkanmak zorunda bırakıyor (şairin sözleri geliyor aklıma ve allak bullak oluyorum). Toprağın karanlık meleği bu.

Dayanıksız bir tabutun içinde, bedenim böceklere yem olacak, larvaları önlenemez bir hızla üreyecek içimde. Durmadan çoğalan sayısız istilacı! Üç sineğin bir cesedi bir aslan kadar hızlı tükettiğini söyleyen Linné'yi* düşünüyorum.

Elimin altındaki bir kitabı açıp ayrıntılarına dalıyorum. Beni neyin beklediğini öğreniyorum kitaptan. Gelecek hikâyemi öğreniyorum.

Mezarlık hayvanları dönemsel olarak birbirini izliyor. Her tür, kendi zamanında ortaya çıkıyor, bu da, ondan beslenen canlılara bakılarak bedenin ölüm zamanının anlaşılmasını sağlıyor. Ceset üzerinde, böyle peş peşe gelen ve çürümenin sekiz evresiyle uyum içinde olan sekiz göç yaşanıyor.

Bu evreleri tanımak istiyorum, asla göremeyeceğim şeyi görmek ve asla hissetmeyeceğim şeyi hissetmek istiyorum.

Curtonevra denen küçük sinekler, ölmeden biraz önce dadanıyor bedene... Demek ki onları duyabileceğim. Bazı kötü kokular, onlara, larvaları için sınırsız miktarda yiyecek sağlayacak bir olayın gerçekleşmek üzere olduğunu haber veriyor. Onlar da hemen, burun deliklerine, ağza ve göz kenarlarına yumurta bırakmaya girişiyorlar.

Ölüm gerçekleşir gerçekleşmez, başka sinekler üşüşüyor cesede. Çürümenin zavallı kokusu hissedilir hissedilmez de başka sinekler geliyor: mavi sinek, bilimsel adı Lucilia *Caesar* olan yeşil sinek, göğüs kısmı siyah beyaz çizgili "büyük sarcophaga" diye bilinen sinek. Bu sineklerin, ölüm belirtisiyle bedeni istila eden ilk nesli bile, tek başına, ceset üzerinde yedi-sekiz nesil boyunca varlığını sürdürebiliyor ve hızla yayılan bu yeni nesiller de üç ila altı ay arası üremeye devam edebiliyor. "Mavi sineğin larvalarının ağırlıkları" diyor Mégnin, "her gün iki yüz katı artıyor..." O vakit kadavranın teni, hafiften pembeye çalan sarı bir renge dönüşüyor,

* *Carl von Linné, İsveçli botanikçi.*

karnı açık yeşil, sırtıysa koyu yeşil bir renk alıyor. Ya da en azından, tüm bunlar karanlıkta gerçekleşiyor olmasaydı, bu renklerde görünürlerdi.

Ardından, çürüme tabiat değiştiriyor. Bu evrede bütirik asit fermantasyonu yaşanıyor, bunun sonucunda da, cesetteki yağlı doku ortaya çıkıyor. Dermestes'lerin* (uzun tüylü larvalar üreten etçil böcekler) ve aglossa'ların** mevsimi artık. Dermestes'lerin larvaları ve aglossa'ların tırtılları, "insan yağı gibi, şekil alabilen" yağlı maddelerin içinde yaşayabilme ayrıcalığına sahip. Bu maddelerden birkaçı, daha sonra kristalize olacak ve bedenden geriye kalan tozun içinde pullar gibi parlayacak.

Sırada, kazein fermantasyonuna eşlik eden dördüncü evre var. Bu evrede, çürümüş peynir kokusuyla birlikte, karakteristik sıçrama özellikleriyle tanınan piophila petasionis sinekleri ve coleoptera'lar*** çıkıyor ortaya.

Ceset amonyak kokuları yaymaya başladığında ve siyahımsı mavi bir renk aldığında, beşinci evre başlıyor. Bu defa sinekler (phora) çıkıyor sahneye. Sayıları o kadar fazla ki, bu süreçte mezardan çıkarılan kadavraların üzerinde, bir adli tabibin deyimiyle, "domuz jambonu üzerindeki galeta unu gibi" kabuklarının siyahımsı kalıntıları görülüyor. Eğer bu evre boyunca, tabut çıkarılıp açılırsa, bir sinek bulutu kaçıyor dışarıya. Bu siyah renk çürüme, coleoptera'ların da tercihi: Nicrophorus'ların yeni türleri silphidae'ler.

Artık çürüme, neredeyse tamamlanmak üzere. Bu yeni periyod, cesedin, bir önceki evrenin jölemsi sıvıları tarafından kolalanmış kefen veya giysiler altında, kuruma ve mumyalaşma periyodu. Geriye kalan unsu ve toz haline gelebilir tüm organik maddeler, çıplak gözle zor görülen, yuvarlak ve

---

* *Deri böceği.*

** *Yağ kurdu.*

*** *Kın kanatlılar.*

çengel biçiminde eğri bir başka tür tarafından tüketiliyor: akarlar. On beş günde bir, sayıları on misli artıyor. Başta yirmi taneyken, iki buçuk ayın sonunda, sayıları iki milyona ulaşıyor.

Akarları, yedinci bir göç izliyor. Yağlı dokunun ortaya çıktığı dönemde gelen, sonra ortadan kaybolan aglossa'lar bunlar. Parşömene benzeyen dokuları, sert bir maddeye dönüşmüş, reçine görünümlü lifleri ve tendonları, kılları, saçları ve kumaşları kemiriyor, kesiyor, ufalıyorlar. Beden artık altınımsı bir renkte, bronzlaşmış ve güçlü bir reçine kokusu yayıyor.

Nihayet, üç senenin sonunda, bedenin son işçi sürüsü geliyor. Peki, onlar neyi yiyip bitirecek? Geri kalan her şeyi, daha larva halindeyken birbirini izleyen böcek kalıntılarına kadar her şeyi yiyecekler. Son yok edici bu küçük siyah coleoptera'nın* bilimsel adı *tenebrio obscurus*.

Ondan sonra, beyazlamış kemiklerin etrafında birkaç kalıntı kalıntısından ve kafatasının içindeki yoğun küçük bir kütleden başka bir şey kalmıyor geriye. İnsan denen yontuyu toz haline getiren ve bedenin son ikametgâhı olduğuna inanılan, hatta belki o bile olmayan, pütürlü, humuslu bir toprak. Kabuk, pupa, krizalit ve son nesil böceklerin dışkılarının toplamı.

Üç yıl geçti. Her şey bitti. O tapılası varlık, üç yıl içinde, bir mineral yığınına dönüşüyor. Pis koku kayboluyor. Oysa o bedene dair son yaşam izi bu, o da yok oluyor. Yazık, artık yas bile yok.

Dünya üzerinde yaşayan herkes, birkaç sene içinde bu aşamalardan geçmiş olacak. Bunları düşündüğüm süre boyunca, aşağı yukarı on beş dakika olmuştur sanırım, dünya üzerinde bin insan öldü.

Bedenleri, hücre yığınlarından oluşuyor, hücreleri, atom

* *Sarı un kurdu.*

yığınlarından (maddenin görünmez parçaları), onlar da başka bileşimlere karışıyor. Hücre! Bu organik birimin boyutları, bir milimin binde biriyle on binde biri arasında değişiyor. Atom! Bilinmeyen ve varsayım olarak kabul edilen bir birim.

Anatomik öğelerin küçüklüğü baz alınarak, atoma gerçeğe yakın bir boyut belirlenecek olsa, bir iğne başı çapında alana sahip bir maddenin içindeki atom sayısına karşılık, ardında yirmi bir tane sıfır olan sekiz rakamı çıkardı karşımıza. Her birini tek tek saymaya kalkarsak ve her birini saymanın bir insanın bir saniyesini alacağını ve bu işi, tüm insanların aynı anda, hiç durmadan yapacağını varsayarsak, saymayı tamamlamak iki yüz bin yıl sürer.

Dünya işte bu tozdan oluşuyor.

Ve Dünyanın kendisi de evrenin içinde bir hiç.

...Bir kâğıdın üzerine, belli belirsiz bir nokta koyun, etrafına, kâğıdın tümünü kaplayan bir çember çizin. Nokta Dünya olsun, çember Güneş'i temsil etsin. Bir başka kâğıdın üzerine, kalemin ucuyla bir nokta koyun, kenara bıraktığınız kâğıtta daha geniş olan Güneş olsun bu. Kâğıdın bir ucundan diğerine uzanan bir başka çember çizin. Bu da Kanopus, bir yıldız. Güneş Kanopus'a oranla ne kadar küçükse, Dünya da Güneş'e oranla o kadar küçük. Ve Sigma Orionis. Atalarımızın çok sevdiği bu yıldız sisteminin çapı, Dünya ile Güneş arasındaki mesafe kadar büyük. Kâğıdın üzerindeki bu gri nokta, aslında nokta değil, birbirine yaklaşmış bir noktalar bütünü. Her küçük nokta, Güneş ya da Kanopus gibi ya da daha büyük bir yıldız... Gökyüzü haritasının bir parçası bu. Görülebilen yıldız sayısı yüz milyon olduğuna ve bu kâğıdın üzerinde yaklaşık üç bin tane bulunduğuna göre, haritanın küçük bir parçası. Sadece yüz milyon yıldız görebiliyoruz çünkü optik araçlar, görme alanını ancak bu kadar büyütebiliyor ve çıplak gözle görebildiğimiz yıldızların on yedi kat fazlasını görmemize olanak sağlıyor. Ama görebildiğimiz en

uç noktadaki yıldızların evrenin sınırı olduğunu iddia etmeye kim cesaret edebilir ki? Ve devasa yıldızların büyüklüğü bile, onları ayıran uzay boşluğu karşısında anlamsız kalıyor. Güneş'ten sonra bize en yakın yıldız, 39,9 trilyon ışık yılı uzaklıktaki Centauri takımyıldızının Alfa yıldızı. Arcturus ise, Güneş'ten 37 ışık yılı uzaklıkta ve yapılan gözlemlere göre, üç bin yıldan beri yıldız haritalarındaki yeri hiç değişmedi. Groombridge kataloğundaki 1830 yıldızının uzaklığı, sekiz yüz trilyon kilometre...

İnanılmaz hızı nedeniyle, ışık, rakamları delice azaltıyor, büyüklüklerini daha algılanabilir hale getiriyor. Işık, saniyede üç yüz otuz bin kilometre yol kat ediyor. Güneş'ten Dünya'ya ulaşması sekiz dakikadan biraz fazla sürüyor, gördüğümüz de, sekiz dakika önce gökte olan bir yıldız aslında. Işığın en yakın yıldızdan Dünya'ya gelmesi dört yıl dört ay sürüyor, Kutup Yıldızı'ndan gelmesi ise otuz altı yıl... Bazı yıldızlardan Dünya'ya ulaşması yüzyıllar sürüyor, bu da bizde, o yıldızların varlıklarını yüzyıllardır sürdürdüğü yanılgısı yaratıyor. Ve onlar da bize bakıyorlarsa, aynı baş döndürücü gecikmeyle görüyorlar Dünya'yı. Çok büyük olduğundan, yaşayan ve ölen şehrin üzerinde bir taç gibi görünen bu takımyıldızının ne olduğunu bilmiyoruz. Dahası, noktalarından her birinin, Güneş'le, Dünya ile Ay arasındaki mesafe kadar büyük alevler saçan o ateş topuyla bir benzerliği olduğundan kuşkulanıyoruz. Eğer o yıldızlardan birinin gözleri bizimkilerden daha keskin olsaydı, tam da benim bunları söylediğim anda, aşağıda ne görürdü? Zaman zaman büyük jeolojik sarsıntılar yaşayan yeryüzü şekillerinin arasında, bir tepenin üzerinde, tek bir insanın topraktan yükseldiğini, yalpalıyor olmasına rağmen ayakta durduğunu ve hayvansı ve karanlıktan ürkmüş bir yüzün, gözlerini belli belirsiz yukarıya kaldırdığını görüyor. Sayısız başka yıldızla aramızdaki ışık alışverişi henüz gerçekleşmedi. O yıldızlardan birinin

görüntüsü bize ulaşana kadar, yok oluşunun üzerinden belki de sonsuzluk kadar zaman geçmiş olacak.

Ve bu sonsuzluk düşüncesi, zamanı düşünmeme neden oluyor. Dünya ne kadar zamandır var? Dünya'yı oluşturan gaz kütlesinin Güneş'in bulutsu molekülerlerinden kopmasının üzerinden kaç milyar asır geçti? Bilmiyoruz. Oluşumunun ikinci evresinin, yani sıvı halden katı hale dönüşmesinin, üç yüz elli milyon yıl sürdüğü iddia ediliyor.

Atom, maddenin en küçük parçası. En büyük parça ise, yıldızlara dair dünya. Sonsuz olan gökyüzünün, gerçek ya da görülebilen kısmı değil de, bilim tarafından ölçülebilmiş kısmı. Bilimsel araştırmalar, Dünya'dan sekiz yüz trilyon kilometrelik bir yarıçapla sınırlanıyor. Sadece en yakın yıldızları kucaklayan bu sınırdan ötesindeki dünyalar kendilerini göstermiyorlar, dünyanın hareketine bağlı olarak, bize ancak uzaklıklarını ölçme fırsatı veren bir yer değişimi yaşanıyor, ama biz hâlâ yıldız dünyasına dair hiçbir bilgiye sahip değiliz. Demek ki, hesaplarla keşfedilen evren, yarıçapı sekiz yüz trilyon kilometre olan bir çemberle belirleniyor. Bu çemberi tanımlayan sayılar, gerçeğe uygulanamayacak kadar büyük. İki bin yüz kırk beş seksdesilyon* metreküplük bir hacimleri var. Diğer taraftan, bir metreküpte bulunan atom sayısının, atoma atfettiğimiz varsayımsal boyutu temel alırsak, bir desilyon olması gibi. Dünyadaki en büyük şeyle en küçük şey arasındaki ilişki bir sayıdan ibaret ve bilim bunu dile getirecek bir kavrama sahip değil. Bugüne kadar kimse bu sayıdan yararlanmadı, bu akşam, korkunç bir kesinlik ihtiyacı içinde olduğumdan, belki de bunu yapan ilk kişiyim. Sayıların Latince isimlerinin etimolojisine göre, evrenin ne kadar atom içerebileceğini formüle eden bu bakir sayı, şöyle adlandırılabilirdi: *iki oktovigentilyon*... Ardında seksen yedi rakam olan bir ikiden oluşuyor. Hiçbir şey, temelinden varılabile-

* 10^{96}

cek son sınırına kadar doğayı ifade eden bu sayının büyüklüğüne dair bir fikir veremez.

Yine de, eğer, Newcomb'un, yıldızların, değişmez yerçekimi kanununa göre hareketlerini ve hızlarını temel alarak, yıldız sistemimizin tümünü, içine, matematiğin uyum kurallarına göre yüz yirmi beş milyon yıldız düşen, altmış kentilyon kilometre çaplı bir çemberle sınırlayan teorisini kabul edersek, anormal görünen bu rakamı, daha da deforme ederek, elli trilyonla çarpıp, *yüz dotrigentilyona*, yani yüz iki rakamlı bir sayıya çevirmemiz gerekiyor.

Buna karşı ne yapılabilir?

Ben ne yapabilirim? Okuduğum sayfalardan şaşkına dönmüş haldeyim. Yanı başımdaki lamba, mürekkep kutumdan yansıyarak sekizgen bir gölge oluşturuyor. Dağılan ışığı, ancak tavanı ve ince perdeler ardındaki siyah pencereyi görmemi sağlıyor. Duvarlar karanlıklar içinde.

Kalktım. Odanın içinde amaçsızca dolaşıyorum. Neyim ben, neyim ben? Bu soruya cevap vermem gerekiyor, çünkü tepemde bir tehdit gibi asılı duran bir başka soru var: Bana ne olacak?

Şöminenin üzerindeki aynanın karşısında durup, yansımama bakıyorum. Kendimde, değersizliğime bir cevap arıyorum. Eğer bundan kurtulamazsam, kaybolurum... Gördüğüm bu değersiz varlıktan mı ibaretim? Çok geniş bir tabuta benzeyen bu odanın içinde hareketsiz ve nefessiz mi kaldım?

Benim gibi sıradan, telaşsız bir sezgi, beni avucuna alan korkuyu fırlatıp atıyor ve kendime bunun mümkün olmadığını ve ortada çok büyük bir hata olduğunu söylüyorum.

◂•▸

Az önce düşündüklerimi kim kabul ettirdi bana? Neye itaat ettim ben?

Bende sağduyuyu, dini, bilimi birleştiren bir inanışa...

Bu sağduyu, tüm duyguların sesi ve yakından gelen kocaman bir ses, hiç durmadan, her şeyin bizim gördüğümüz gibi olduğunu tekrarlıyor. Ama ben, derinlerde bir yerde, bunun doğru olmadığını biliyorum. Her şeyden önce, sıradan yaşamın bu şekilsiz kabuğundan sıyrılmak gerek.

Görünüşten kaynaklanan iç huzurunun yarattığı çelişkiler, duygularımızın neden olduğu sayısız hata, düş dünyasında gerçekleşen hayaller, delilik, bu acınası bilgiyi dinlememize izin vermiyor. Sağduyu, dürüst ama kör bir içgüdü. İlk bakışta kendini gizleyen, eski bir bilgenin kusursuz bir biçimde tanımladığı gibi "sonsuz derinlikte olan" gerçeği tanımıyor.

Bilim... Nedir bilim? Saf haliyle, aklın kendi kendine örgütlenmesi; uygulandığındaysa, görünüşün örgütlenmesi. Bilimsel "gerçek" sağduyunun neredeyse bir parçası haline gelmiş bir inkâr biçimi. İlgili bilimsel görüş tarafından itiraz edilmemiş görüntü ayrıntısı yok denecek kadar az. Bilim, sesin ve ışığın titreşimlerden oluştuğunu, maddenin bir güçler bileşimi olduğunu söylüyor... Soyut bir materyalizm buyuruyor. Görünüşün şekilsizliğini formüllerle değiştiriyor ya da sınava tabi tutmadan kabul ediyor onu. Daha karmaşık ve tutkulu bir düzen içinde, yüzeysel gerçeklikle aynı çelişkileri uyandırıyor. Deneysel ya da mantıksal alanının içinde bile, kurgusal verilerden, varsayımlardan yararlanmak zorunda. Dünyanın en yükseğine ya da en derinine doğru itilirse eğer, yetersiz kalıyor. Aşağıda, uzayın bölünebilirliği sorusu dikiliyor karşısına, yukarıda, "Uzay hiçbir yerde bitmez" ya da "Uzay bir yerde biter" iddialarının çelişkisi.

Gerçeği görme konusunda sağduyudan üstün değil, zaten varoluş sebebi de bu değil. Tek amacı, derin gerçekliklerini tartışmadığı maddelerin, soyut ya da pratik bir sisteme oturtulması.

Din... Akıl yoluyla konuşuyor: Sağduyu yalan söylüyor, bilim hiçbir vaatte bulunmuyor. Ardından ekliyor: Tanrı'mn teminatı olmasaydı, kuşkusuz birer hiç olacaktık. Ve din Pascal'ı böyle durdurdu, gerçekle kendisi arasına ikizini sokarak. Tanrı, sadece gizeme ve umuda verilen bir cevap ve Tanrı gerçekliğinin bizim duyduğumuz istekten başka hiçbir nedeni yok.

Öyleyse, karşımda yükseldiğini gördüğüm bu ucu bucağı olmayan dünyanın dayandığı hiçbir şey yok mu? Öyleyse kesin olan nedir, güçlü olan nedir?

◂•▸

Ve kendime yardım etmek için, bir kere daha, inandığım insanları, burada yüzlerinin çiçek gibi açıldığını, bakışlarının öfkeden deliye döndüğünü gördüğüm insanları hatırlıyorum.

Akşamın *derinliklerinde*, kendilerini yüce zaferler gibi gösteren yüzleri yeniden görüyorum. Biri geçmişi saklıyordu içinde; bir diğeri, tüm dikkati pencerede, gök mavisine boyanıyordu; bir başkası, sisin nemli karanlığında, bir güneş gibi güneşi düşünüyordu; bir diğeri, derin düşüncelere dalmış, onu yiyip bitiren ölümle doluydu ve hepsi, bu odada başlayan ama hiç bitmeyen bir yalnızlıkla çevrelenmişti.

Ben de tıpkı o yüzler gibiyim, acımasız geçmişi ve düşlenen geleceği saklıyorum düşüncemin içinde. Az önce kurduğum yıldız hayali, pişmanlık duyan, isteyen, düşünen beni, toza mı dönüştürecek? Bazı zamanlar kendimi her şeymişim gibi hissederken, hiçbir şey olmamam mümkün mü? Hiçbir şey miyim, her şey mi?

O vakit anlamaya başlıyorum... Şeylerin düzenini hatırlarken, düşünceyi hesaba katmadım. Onu sanki bedende kapalı kalmış, ötesine geçemeyen, evrene hiçbir şey katmayan

bir şey gibi değerlendirdim. Öyle olsaydı, ruhumuz içimizde, yaşam nefesi gibi bir nefesten, bir organdan başka bir şey olmazdı. Hayattayken de ölüyken de aynı yerde mi duracağız?

Hayır! İşte, hatanın üzerine tam da bu noktada parmak basıyorum.

Düşünce her şeyin kaynağı. Her şeye, daima, onunla başlamak gerek... Gerçek onun temelinde dönüyor.

Şimdi baktığımda, az önceki derin düşüncelerimin içinde delilik belirtileri görüyorum. Daldığım derin düşünceler ben demekti, onları düşünen düşüncenin büyüklüğünü kanıtlıyor, bir yandan da düşünen insanın hiçbir şey olmadığını söylüyorlardı. Düşünce, onu yaratan beni yok ediyordu!

...Ama ben bir hayalin kurbanı değil miyim? İç sesimin itiraz ettiğimi duyuyorum: bende olan şey, evrenin hayali, yansıması, düşüncesi. Düşünce, dünyanın, her birimize ödünç verilen hayaletinden başka bir şey değil. Evren, benden bağımsız bir biçimde, benim dışımda yaşıyor. Öyle büyük ki, ben içinde bir hiçim ve şimdiden ölmüş gibiyim. Ben var olmasam ya da gözlerimi kapasam da, evren yine var olacak.

Bir endişe, yeni açılmakta olan bir yara, içimi acıtıyor... Ardından, bir çığlık yükseliyor içimin derinliklerinden, açık, bilinçli, bir müziğin ahenkli notları gibi unutulmaz bir çığlık:

"Hayır!"

Hayır. Hiç böyle değil. Evren benim dışımda herhangi bir gerçekliğe sahip mi bilmiyorum. Bildiğim şu ki, gerçekliği ancak ben düşünmeye başlayınca ortaya çıkıyor, zaten en başta da ben onun hakkında düşündüğüm için var oldu. Ben yıldızların ve yüzyılların ortaya çıkmasına neden olanım. Ben gök kubbeyi kafasının içinde döndürenim. Düşüncemden çıkamıyorum. Bunu hatasız ve yalansız yapmaya hakkım yok. Yapamam. Kurtulmaya çalışmak boşuna, kanatlanıp kendinden uçup gidemezsin ki. Dünyaya hayalimdekin-

den başka bir gerçeklik bahşedemiyorum. Kendime inanıyorum ve kendimden çıkamadığıma göre de, yalnızım. İnsan, delirmeden, kendi dışına çıkabileceğini nasıl hayal edebilir ki? Yalnız olmadığımı, delirmeden nasıl hayal edebilirim ki? Tüm bu aşılmaz düşüncelerin ötesinde, kim bana, dünyanın benden ayrı bir varlığı olduğunu kanıtlayabilir ki?

Metafiziği kabul ediyorum (Bir bilim değil, bilimsel hedefin ötesinde yer alıyor. Onun gibi gerçek gerçeğe bağlandığından, daha çok sanata benzetilebilir: çünkü bir tablonun etkileyici, bir dizenin güzel olmasının nedeni gerçektir). Kitaplar karıştırıyorum, bilgelere ve düşünürlere başvuruyorum, insan zihninin bir araya getirdiği, bizi doğruya ulaştıran tüm araçları bir araya getiriyorum, tüm inançları ve sistemleri korkunç aklının süzgecinden geçiren o büyük sese kulak veriyorum ve bana dayatılmış bile olsa, şu gerçeği anlıyorum: İnsan dünyaya dair düşüncesini inkâr edemez, ama dünyanın, sahip olunan düşüncenin dışında var olduğunu da doğrulayamaz.

Şimdi, kelimelere sıkıştırılmış bu kesin gerçekliğe sahipken, bu büyük zenginliği elimde tutarken, getirdiği sadeleştirme mucizesinden uzaklaşmam mümkün değil.

Hayır, bizde başlayan gerçeğin başka bir yerde devam edeceği kesin değil ve arkasından kimsenin inkâr etmeyi bile düşünemediği "Düşünüyorum öyleyse varım" sözünü ettikten sonra, filozof, akıl üzerine akıl yürüterek, düşünen özne dışında, herhangi bir gerçeğe varmayı denedi, adım adım, kesinlikten uzaklaştı. Felsefeden geri kalan tek şey, bize her şeyin bir prensibi olduğunu söyleyen bu kesinlik buyruğu; insan araştırmalarından geri kalan tek şey, daha önce bir kitapta okuduğum, her insanın yeniden başlaması ve yalnızlığına dair bu büyük bilgi. Bize göründüğünü sandığımız haliyle Dünya'nın tek kanıtlayabildiği onu gördüğüne inanan biziz. Dış dünya, yani yeryüzü, ufukları, denizin gelgitleri,

onun trilyon kilometre küpü, yüz yirmi bin bitki çeşidi ve üç bin hayvan türü, dönüşümleri ve tarihi, kökenleri ve samanyollarıyla tüm güneş ve yıldız sistemiyle, bir serap ve bir sanrı.

Ve az önce düşünmeye cesaret edebildiklerime karşı, tıpkı güzelliğe karşı duran bir insan kalabalığı gibi haykıran seslere ve dünyanın bir sanrı olduğunu itiraf edip, elinde kanıt olmasa da, bunun "gerçek bir sanrı" olduğunu ekleyen bilgeye rağmen, ebediyetin ve dünyanın sonsuzluğunun iki sahte tanrı olduğunu söylüyorum. Evrene, bende olan bu sınırsız erdemleri veren benim. Hiçbir şey, "yaşıyorum", "kendimden çıkamıyorum" ve "mesafeler, zaman, akıl yürütmeler, hepsi, sahip olduğum güç dalgaları misali, benim gerçeği hayal etme yollarım" demenin mutlaklığına üstün gelemez.

Bir titreme tüm bedenimi sararken, bu sert üsluplu kitabın içinde, insanlığın bana kadar ulaşan çığlıklarını buldum. Kanayan insan kalbi, Alman yazarın soğuk ve hesaplı satırları arasında, gözlerimin önünde açılıyor. Belki de böylesi arıtılmış bir gerçeğin görkemli formüllerini anlamak belli bir ağırlık gerektiriyor. Ama bu sözlerin, bugüne kadar insanlara kabul ettirilen sözlerin en harikaları olduğunu ve filozof Koenigsberg'in yapıtını gerçek İncil'e en çok yaklaşan kitap kıldıklarını söylüyorum. Toplumu soylu satırlarla eğitmek için bir araya getirilen İsa'nın sözleri, yanlarında yüzeysel ve faydacı görünüyor.

Doğru sözleri sessizliğin elinden koparıp almak, aklı ait olduğu yere koymak, gerçeği yerine yerleştirmek çok önemli. Söz konusu olan beyhude bir biçim tartışması değil, beni baştan ayağa ilgilendiren korkunç bir kişisel sorun, benim için bir ölüm kalım meselesi, dâhil olduğum kesin bir hüküm.

Her şey benim içimde. Yargıç yok, uç yok, sınır yok. *Derinlikler*, ölmemek için gösterilen çaba, arzunun yükselen çığlığıyla düşüşü, tüm bunlar durmadı. İnsan kalbinin hiç durmayan mekanizması, büyük bir özgürlük içinde çalışıyor. Öyle bir genişleme ki bu, ölüm bile içinde yok olup gidiyor. Çünkü kendimin dışına çıkmasam ve kendimi kendim değil de bir başkası gibi değerlendirmesem, ölümümü nasıl hayal edebilirim ki?

Ölmüyoruz... Her insan dünya üzerinde yalnız. Böyle bir cümle sarf etmek saçma ve çelişkili görünüyor. Yine de böyle... Ama benim gibi çok insan var. Hayır, bunu söyleyemeyiz... Bunu söylemek için, kendimizi, bir çeşit soyut kavram gibi, gerçeğin dışına koyuyoruz. Söylenebilecek tek şey var: *Yalnızım.*

Ve işte bu yüzden ölmüyoruz.

Bir keresinde, akşamın içinde kamburu çıkmış adam şöyle demişti: "Ölümümden sonra, hayat devam edecek. Dünyadaki tüm ayrıntılar sessiz sedasız aynı yerleri işgal etmeyi sürdürecek. Dünyadan gelip geçerken bıraktığım tüm izler yavaş yavaş ölecek ve yarattığım boşluk kapanacak."

Yanılıyordu. Böyle söylerken yanılıyordu. *Tüm* gerçeği beraberinde götürdü. Oysa biz, öldüğünü gördük. Bizim için öldü, kendisi için değil. Burada, ulaşması son derece zor bir gerçek, akıl almaz bir çelişki olduğunu hissediyorum. Ama ben el yordamıyla, hangi biçimsiz lisanın bunu tercüme edeceğini ararken, iki uca da tutunuyorum. Şunun gibi bir şey: "Her insan gerçeğin tamamıdır..." Az önceki söze geri dönüyorum. Yalnız olduğumuza göre ölmüyoruz, ölenler başkaları. Titreyen dudaklarıma yayılan ve aynı anda hem uğursuz hem ışık saçan bir anlama sahip bu cümle, ölümün bir sahte tanrı olduğunu bildiriyor.

Peki ya geriye kalanlar? Kendimi kendi ölümüme dair saplantıdan kurtaracak güçte bir akla sahip olduğumu var-

sayarsak, geriye başkalarının ve onca duygunun ve hoş şeyin ölümü kalacak. Acıyı değiştirecek olan gerçeğin kavranışı değil. Çünkü acı da tıpkı neşe gibi, mutlak.

Yine de, sefaletimizin sonsuz büyüklüğü, güzelliğe, neredeyse mutluluğa karışıyor. Tepeden bakan, soğuk bir mutluluk bu. Günün ilk ışıkları lambamın ışığını soldururken ve ben evrende tek başıma olduğumu hissederken, gülümsemeye başlamamın nedeni gurur mu yoksa neşe mi?...

XV

Kadın, ilk kez, yastayınış gibi görünüyor gözüme. Bu siyah giysiler içinde, gençliği hiç olmadığı kadar parıldıyor.

Ayrılma vakti yakın. Çoktan başkaları için hazırlanmış odada, bir şey unutmadığından emin olmak için etrafına bakınıyor. Oda şimdiden çirkinleşmiş, terkedilmiş gibi.

Kapı açılıyor. Genç kadın sıradan meşguliyetini bırakıp başını kaldırırken, güneşli kapı girişinde bir adam beliriyor.

– Michel! Michel! Michel! diye bağırıyor kadın.

Tereddüt içinde kollarım uzatıyor, bakışlarını adamdan ayırmadan, birkaç saniye boyunca, ışık misali hareketsiz kalıyor.

Ardından, kalbinin saflığı ve utangaçlığı, bakire bacaklarının titremesine neden oluyor, olduğu yere yığılacak gibi oluyor.

Adam, romantik ve gösterişli bir hareketle, şapkasını yatağın üzerine fırlatıyor. Varlığıyla ve ağırlığıyla odayı dolduruyor adeta. Adımları yer döşemesini gıcırdatıyor. Genç kadını düşmeden yakalıyor. Kadın uzun boylu olsa da, adam ondan bir baş daha uzun. Hatları sert ve hayranlık verecek kadar yakışıklı. Gür siyah saçlarının altındaki yüzü, aydınlık ve net. Koyu siyah bıyığı hafiften aşağı sarkarak parlak

kırmızı dudaklarına gölge düşürüyor. Ellerini genç kadının omuzlarına koyup ona bakıyor. Arzu dolu bir sarılmaya hazırlanıyor gibi.

◂•▸

Sendeleyerek birbirlerine sarılıyorlar. Aynı anda aynı kelimeyi söylüyorlar: "Nihayet!" Ağızlarından çıkan tek kelime bu, ama bir müddet, alçak sesle, bu kelimeyi tekrarlıyorlar, adeta şarkı gibi söylüyorlar onu. Gözleri, göğüsleri, aynı tatlı çığlığı tekrarlıyor birbirine. Bu kelimeyle birbirlerine bağlanıyor, birbirlerinin içinde kayboluyorlar sanki. Nihayet! Uzun ayrılıkları bitti, aşkları galip geldi, nihayet birlikteler!... Genç kadının tepeden tırnağa titrediğini, gözkapakları adama açılıp kapanırken, tüm bedeninin onu nasıl da özlemle karşıladığını görüyorum.

Konuşmak için büyük çaba gösteriyorlar, sanki konuşmaları gerekiyormuş gibi... Birbirlerine söyledikleri kırık dökük birkaç kelime, onları bir an ayakta tutuyor.

– Nasıl bekledim, nasıl özledim seni! diye kekeliyor adam tutkuyla. Hep seni düşündüm, hep seni gördüm!

Daha alçak ve sıcak bir sesle ekliyor:

– Bazen sıradan bir konuşmanın ortasında, biri aniden ismini söylediğinde, kalbim yerinden çıkacak gibi oluyordu.

Soluk soluğa kalıyor. Sesi, aniden yükselip alçalıyor. Sanki alçak sesle konuşmayı başaramıyor gibi.

– Kim bilir kaç kez, evin terasında, kanal tarafındaki korkuluklara oturup, yanımda olmanı diledim! Yüzümü ellerimin arasına alır, dünyanın hangi köşesinde olduğunu bilmesem de, benden çok uzakta olduğunu bilerek, seni görememenin dayanılmaz acısını yaşadım.

– Sıcak akşamlarda, çoğu zaman, aklım sende, açık pencerenin önüne otururdum, diyor genç kadın, başını eğerek...

Bazen, hava boğucu bir tatlılıkta olurdu, iki ay önce Villa des Roses'da olduğu gibi. Gözümde yaşlar vardı.

– Ağlıyor muydun?

–Evet, diyor kadın alçak sesle, sevinçten ağlıyordum.

Tam olarak aynı kırmızı renkte olan dudakları birleşiyor. Kalplerini bir araya getiren, onları karanlık bir tensel akışa sürükleyen öpücüğün yaratıcı sessizliği içinde, neredeyse birbirlerine karışmış durumdalar.

Sonra, adam, onu daha iyi görebilmek için biraz geriye çekiliyor. Başı ona dönük, tek koluyla kadını belinden tutup kendine çekiyor. Boşta kalan elini karnının üzerine koyuyor. Genç kadının bacaklarının ve karnının biçimini, adamın kaba ama göz kamaştırıcı hareketiyle gözlerimin önüne serilen bedenini görüyorum.

Çekiç darbeleri gibi ağır sözleri, üzerine düşüyor:

– Orda, deniz kıyısı boyunca uzanan sayısız bahçelerin arasında yürürken, parmaklarımı kara toprağa daldırmak istiyordum. Yüzünü hatırlamaya çalışıyor, teninin kokusunu arıyordum. Güneşine mümkün olduğunca dokunabilmek için ellerimi boşluğa uzatıyordum. .

– Beni beklediğini ve sevdiğini biliyordum, diyor kadın, daha tatlı ama daha derin bir ahenkle... Yokluğunda varlığını görüyordum. Batan günün ışığı odama girip de bana dokunduğunda, sık sık, kendimi nasıl da aşkına adadığımı düşünüyor, boynumu güneşe uzatıyordum.

Ardından ekliyor:

–Akşamları, odamda, bazen, seni düşünürken... Kendime şaşırıyordum...

Titreyerek gülümsüyor adam.

Sanki başka hiçbir şey bilmiyor gibi, farklı kelimelerle

hep aynı saplantılı şeyi tekrarlıyor. Yüzünün kusursuz hatlarının ardında, çocuksu bir ruhu, sınırlı bir aklı var. Kocaman siyah gözlerinde, genç kadının kuğu gibi süzülen beyaz siluetini görüyorum.

Kadın, dudakları aralık, başını hafifçe geriye atmış, tüm yüreğiyle dinliyor adamı. Eğer adam onu tutmasa, bu kendisi kadar güzel tanrının önünde diz çökecek. Gözkapakları, onun güçlü varlığı karşısında eziliyor adeta.

– Hatıran sevinçlerime keder katıyordu ama bir yandan da kederlerimi avutuyordu.

Bunu hangisinin mırıldandığını bilmiyorum... Tutkuyla öpüşüyorlar. Sendeliyorlar, yükselen iki alev gibiler.

Kadının yüzü yanıyor.

– Seni istiyorum... Tüm o uykusuz ve arzu dolu geceler boyunca, yatağıma uzanır, kollarımı hayaline açardım. Çarmıha gerilmek gibiydi yalnızlığım!

– Benim ol Anna!

Kadın adamı istiyor. Baştan ayağa ışık saçan bir kabullenişten ibaret o an. Yine de güçsüz bakışları odada dolaşıyor.

– Bu odaya saygı gösterelim... diye mırıldanıyor soluk soluğa sesi.

Sonra, reddetmiş olmaktan utanıp hemen kekeliyor: Özür dilerim!

Tokadan kurtulmuş saçları ve eteği bir ırmak gibi akıyor bedeninden.

Arzusunun yarattığı coşku içinde kaybolmuş adam bir an durup odayı inceliyor. Alnına saldırgan bir kuşkunun gölgesi düşüyor ve gözlerinde bir batıl inanç beliriyor.

– Burada mı öldü?

– Hayır, diyor kadın, ona doğru eğilerek.

Yakınlaşmalarının saflığı içinde ilk defa ölümün adı geçiyor. O ana kadar bir tek aşktı konuştukları.

Kadın teslim olmakla kalmıyor, hareketlerini onunkile-

re uydurmaya, arzusunun farkında olduğu erkeğin istediklerini yapmaya çalışıyor. Ama tek yapabildiği acele etmek ve adamı kendine doğru çekmek oluyor. Bu sessiz sahne, dudaklarından dökülen zavallı sözcüklerden daha dokunaklı.

Kadın, aniden, erkeğin yarı çıplak bedeniyle karşı karşıya kalıyor. Yüzü öyle kızarıyor ki, bir an için kanla kaplandığını sanıyorum, ama gözleri kokulu bir umutla gülümsüyor, gözleriyle kabul ediyor. Kadın adamı seviyor, ona tamamen hayran, onu istiyor. Parmakları adamın kollarını sıkıyor. İçindeki karanlık günaha girme arzusu ışığa çıkıyor. Bakire sessizliğinin sustuğu ne varsa, itiraf ediyor şimdi, hoyrat aşkını gösteriyor.

Sonra benzi soluyor ve bir an, bir ölü gibi hareketsiz kalıyor. Onu kâh donduran kâh yakan eşsiz bir gücün avucunda olduğunu hissediyorum... Dünyanın en güzel mücevherlerinden biri olan yüzü, titreyerek kasılıyor, karmakarışık olan duyguları hoşnutsuz bir ifadenin ardına saklanıyor. Hareketleri ahengini yitiriyor.

Adam, kızın uzun, ince bedenini yatağa taşıyor... İki yana açık bacakları, kadınlığının en narin ve hassas noktasını, tüm çıplaklığıyla gözler önüne seriyor.

Adam kendini sunmuş bekleyen kızın üzerine uzanıyor, bedenini, onu yaralamak istercesine, bir hırıltıyla, kızın bedenine bastırıyor.

Kızı parçalamak istercesine, iyice üzerine abanıyor. Hissettiği dayanılmaz arzunun ateşi, kızın solgun yüzüne, kapalı gözlerine, aralık dudaklarının görünen dişlerine yansıyor. Az sonra bir çığlığın yükseleceği soluk soluğa bir sessizliğin içinde korkunç biçimde acı çeken iki lanetli gibiler.

Kız çok alçak sesle, bir şükran ilahisi mırıldanırcasına inliyor: "Seni seviyorum." Kızın beyaz ve masum elinin, adamı, bedeninin ortasındaki o kanayan yere yönlendirdiğini bir tek ben gördüm.

Sonunda bu cinsel şiddet eyleminden, bakire kadının bu pasif direnişinden bir çığlık yükseliyor.

– Seni seviyorum! diye bağırıyor adam zafer ve tutku dolu bir sevinç içinde.

Ve kadın "Seni seviyorum!" diye öyle güçlü bağırıyor ki sanki duvarlar hafifçe yerinden kıpırdıyor.

Birbirlerinin bedeninde kaybolurlarken, adam hızla zevke doğru ilerliyor. Dalgalar gibi yükseliyorlar. Kana bulanmış organlarını görüyorum. Dünyadaki her şeye kayıtsızlar şu an, utanma duygusuna, erdeme, kaybolanın dokunaklı anısına.

Birlikte oluşturdukları karmaşık ve korkunç bedeni görüyorum. Sanki sahip oldukları tüm güzellikleri, hem aşağılamaya hem kutsamaya çalışıyor gibiler. Kendilerini şiddetli saldırıya bırakırken ağızları kasılıyor, alınlarında, öfkenin ve umutsuz çabanın neden olduğu siyah çizgiler var. Kadının o muhteşem bacaklarından biri yatağın dışına uzanıyor, ayağı kasılıyor, çorabı kayıp altın ışıklar saçan o güzel tenini açıkta bırakmış, baldırına vücut sıvıları ve kan bulaşmış. Genç kadın, parçalanıp kaidesinin dibine atılmış bir heykele benziyor. Yüzünde sert bir ifade olan erkekse, elini kana bulamış çılgın bir suçluya.

İki insanın olabileceği en yakın durumdalar. Elleri dudakları, karınları birbirine dokunuyor. Gözleri birbirine o kadar yakın ki hiçbir şey görmüyorlar, saki kör olmuş gibiler. Ardından boyunlarını geri atarak, bakışlarını yaşadıkları ana çeviriyorlar.

Tesadüf eseri, aynı anda doruğa ulaşıyorlar, kendinden geçişin ahengi içinde yavaşlıyorlar. Kadının ağzının etrafı, sanki öpücükler ışıltılı bir şekilde dudaklarından akıyormuş gibi, ıslak ve parlak.

– Seni seviyorum, seni seviyorum! diye şakıyor kadın, güvercin gibi kuğuruyor, hırıldıyor. Ardından, kahkahayı

andıran anlaşılmaz sesler dökülüyor dudaklarından. "Sevgilim, sevgilim, benim küçük sevgilim!" diyor. Ağlar gibi titrek bir sesle konuşmaya çalışıyor: "Tenin, tenin!" Sonrasında, hatırlamaya bile cesaret edemediğim, başı sonu belli olmayan bir dizi cümle sıralıyor.

◂•▸

Sonra, başkaları gibi, her zaman olduğu gibi, kendilerinin de belirsiz bir gelecekte sıklıkla yapacakları gibi, beceriksizce kalkıp "Ne yaptık biz!" diyorlar. Ne yaptıklarını bilmiyorlar. Gözleri yarı kapalı, kendilerine dönüyorlar. Gözyaşları gibi yüzlerinden süzülen ter damlacıkları, ardında iz bırakıyor.

Kadını tanıyamıyorum. Artık kendine benzemiyor. Solgun yüzünde yıkılmış bir ifade var. İkisi de nasıl yeniden aşktan bahsedeceklerini bilmiyor. Yine de birbirlerine, aynı anda, her ikisi de olduklarından, efendi ve köle gibi bakıyorlar. Eşitliklerine rağmen, kadın adamdan daha fazla karmaşa içinde, yaşananlar hiç silinmeyecek bir iz bıraktı onda. Onun yaptığı şey, adamın yaptığından çok daha büyük. Nefeslerinin ve sıcaklıklarının buğusu bedenlerini sararken, kadın, teninin misafirine sarılıyor.

◂•▸

Aşk! Bu defa, bir bedeni diğerine iten güvenilmez uyarıcılar yoktu. Maskeler, gece, kurnaz suçlular yoktu. Sadece, sıradan çığlıklar ve bildik hareketlerle, solgun renkli iki harika hayvan gibi birleşen genç ve güzel iki beden vardı.

Eğer anılara ve erdemlere saygısızlık ettilerse de, bunun sebebi aşkın ta kendisi. Bedenlerinin ateşi, üzerinde ölülerin yakıldığı bir odun yığını gibi her şeyi temizledi. Suçun ve

çirkefin içinde masumlaştılar. Pişmanlıkları, vicdan azapları yok. Zafer kazanmış gibi hissetmeye devam ediyorlar. Ne yaptıklarının farkında bile değiller, birleştiklerine inanıyorlar.

Yatağın kenarında oturuyorlar. Onları bu kadar yakınımda ve bu kadar korkunç görmenin yarattığı sıkıntıyla boynumu geri çekiyorum. Yüz yüze olduğumuzu bilse beni ezecek olan o kocaman güçlü adamdan korkuyorum.

Aklı hâlâ az önce yaşananlarda olan adam, kızın yumuşak elini koyu renk avcuna saklayarak ve önü açık gömleğinden görünen mermerden geniş göğsünü göstererek konuşuyor:

– Artık sonsuza kadar benimsin. Bana ilahi bir sarhoşluk yaşattın. Kalbim sana ait, seninki de bana. Sonsuza dek karımsın.

–Sen her şeysin, diyor kadın.

Ve birbirlerine daha da sokuluyorlar. Ne yaptıklarını bilmediklerinden, ne dediklerini de bilmiyorlar. Birbirlerinin arzusundan ıslanmış dudakları sadece öpüşmeye yarıyor. Bakışları şaşkın ve sabit, akılları aşk sözcükleriyle dolu.

Efsanelerden esinlenen bir çift gibi, hayata karışıyorlar. Adam, saçlarının kara gölgesi dışında bedenine karanlık düşmeyen, alnının üzerinde demirden kanatlar ya da hayvan yelesi taşıyan şövalye. Kız, pagan tanrıların rahibesi, doğanın meleği.

Güneşin altında parıldayacaklar. Günışığından kör olup etraflarındaki hiçbir şeyi görmeyecekler. Tutkularının yarattığı kibirli öfkelerin içinde, katlanacakları tek mücadele bedenlerininki olacak ya da kıskançlıklarının tuzağına düşecekler. Çünkü iki âşık, iki arkadaştan çok iki düşman gibidir.

Akşam, bir yatağın yarattığı kadar büyük bir tembellik hissiyle üzerlerine çöktüğünde, arzularının neden olduğu şiddetli gerginlik dışında bir acı hissetmeyecekler.

Onları, onlar için ovalar, dağlar ya da ormanlardan ibaret bir hayatın arkasından izliyormuşum gibi geliyor bana. Onlara bakıyorum, bir ışıkla örtülmüşler, anıların ve düşüncelerin korkunç büyülerinden bir süreliğine korunuyor, gölgelere ve her şeye rağmen, taşıdıkları büyük kalbin sonsuz tuzaklarına karşı savunuluyor gibiler.

Ve ben, o ilk sarılma anından beri, her bir ayrıntısını hayranlıkla aklıma kazıdığım, zirvesine de uçurumuna da tanık olduğum yazgılarını okuyorum.

◂•▸

Gri odanın uzak köşesinde bir kadın silueti var. Bir başka kadın mı? Gördüğüm hep aynı kadınmış gibi geliyor bana...

Alacakaranlıkta, beyaz, solgun bedeniyle, çıplak bir kadın. Yanında kanlı sargı bezleri var. Sırtı kambur, başı önde, kanıyor... Aklı güçsüzlüğünde, üzgün halde, kanayışını seyrediyor.

İnsanlığın kutsal yoksulluğunun hiç bu derece etkisinde kalmamıştım. Bu bir hastalık değil, bir yara, bir adak. Bir imparatoriçe gibi, kırmızıya boyanıyor kadın.

...Buraya geldiğimden beri ilk kez, kalbimde kıpırdanan dinsel bir inanç bakışlarımı kaçırmama neden oluyor.

İnanan insanın karanlık saltanatının bedeli vardır, kendine derinleşme gayreti veren her şeye hayran olur. Her birimiz için annesi, diğerlerinden daha iyi anlaşılmış bir kadından fazlası değildir.

◂•▸

Artık bakmıyorum. Dirseğime dayanmış oturuyorum. Kendimi düşünüyorum. Şimdi neredeyim? Kesinlikle yalnızım. İşimi kaybettim. Yakında hiç param kalmayacak. Hayatımı nasıl sürdüreceğim? Bilmiyorum. Arayacağım ve aradığımı mutlaka bulmam gerekecek.

Sakince oturmuş umut ediyorum.

..Artık daha fazla üzüntü, endişe ve heyecana gerek yok... Görüntüsüne katlanmak bile dehşet verici olan tüm bu korkunç ciddi şeylerin uzağında, hayatımın geri kalanı, sakin ve huzur içinde akıp gidebilseydi keşke!

Bir yerlerde, aklı başında, işimin gücümün olduğu bir hayatım olacak ve düzenli olarak para kazanacağım.

Ve sen, orada yanımda olacaksın kız kardeşim, kızım, karım...

Bütün diğer kadınlara daha fazla benzemek için yoksul olacaksın. Yaşayabilmemiz için bütün gün çalışacak, akşamları da kölen olacağım. Sen de, bu odada, ikimiz için sevgiyle çalışacaksın, yokluğumda, yanında, dikiş makinenin saf ve basit varlığından başka bir şey olmayacak... Hiçbir şeyi unutmayan bir düzen tutturacak, hayat gibi uzun olan sabrı ve dünya gibi ağır olan gebeliği deneyimleyeceksin.

Eve dönecek, karanlıkta kapıyı açacağım. Elinde lamba, yan odadan gelişini duyacağım, gündoğumu gibi gireceksin odaya. Ben yokken, gün boyu yaptıklarını anlatacaksın bana, tek amacın kelimelerini ve hayatını benimle paylaşmak olacak. Çocukluk anılarını anlatacaksın. Pek bir şey anlamayacağım, çünkü ister istemez, verdiğin ayrıntılar yetersiz kalacak. Anlamasam da, mırıldandığın bu tatlı tuhaf dili seveceğim.

Doğacak çocuğumuzdan bahsedeceğiz. Bu hayalin mutluluğuyla başını ve süt gibi beyaz boynunu eğeceksin ve birlikte, bir kanat sesiyle sallanan beşiğin sesini duyacağız şimdiden. Ve artık yorulduğumuzda, hatta yaşlandığımız vakit,

çocuğumuzun gençliğine dair taze hayaller kuracağız.

Bu hayallerin ardından, içimiz şefkatle dolu, daha ötesini düşünmeyeceğiz. Akşam, geceyi düşüneceğiz. Mutlu bir düşünceyle dolacaksın. Göreceklerin değil de, kalbin sayesinde, iç dünyan neşeli ve ışıklı olacak. Bir kör gibi ışık saçacaksın...

Karşılıklı oturup uykusuz kalacağız. Ama yavaş yavaş, saatler ilerledikçe, konuşmalar anlamsızlaşıp seyrekleşecek. Uyku ruhunu ele geçirecek. Masanın üzerinde uyuyakalacaksın ve sana daha da fazla kol kanat gerdiğimi hissedeceksin...

Sevgi aşktan daha büyük. Tek başına ve duygusuz olduğunda tensel aşktan hazzetmiyorum. Onun düzensiz ve bencil, kısa ömürlü coşkusundan hazzetmiyorum. Ama yine de aşk olmadan, iki insanın arasındaki bağ daima zayıf kalıyor. Aşkın sevgiye karışması gerek. Bir ilişkinin, aşkın getireceği tek olma duygusuna, yakınlaşmaya ve samimiyete ihtiyacı var.

XVI

Bir sürgün gibi sokaklarda dolaştım. Herkese fazlasıyla benzeyen sıradan bir adamım ben. Gözlerimi dikkatimden kaçan şeylere dikerek, sokaklar katettim, meydanlardan geçtim. Görünüşte yürüyorum, ama rüyadan rüyaya, arzudan arzuya yuvarlanıyor gibiyim... Aralık bir kapı, açık bir pencere, binaların, akşamın mavi bir renge boyadığı yüzleri endişelendiriyor beni... Bir kadın yanımdan geçerken hafifçe sürtünüyor bana: bana söyleyebileceklerinden hiçbirini söylemeyen bir kadın... Onun ve benim trajedimizi hayal ediyorum. Kadın bir eve girdi. Gözden kayboldu. Öldü.

...Bedenim uçup giden bir başka parfümle şaşkına dönmüş halde, orada öylece kalıyorum. Bin türlü düşünce saldırıyor aklıma, akşamın örtüsü altında boğuluyorum... Yanında durduğum kapalı bir bodrum katı penceresinden, bir melodi yükseliyor. Tıpkı değişik insan sözlerini kavradığım gibi, çalan sonatın güzelliğini de kavrıyorum ve bir anlığına, piyanonun içerdeki insanlara fısıldadığı sırları dinliyorum.

Sonra bir banka oturuyorum. Batan günün son ışıklarıyla yıkanan bulvarın diğer tarafında, iki adamı ağırlayan bir başka bank var. Net bir şekilde görüyorum onları. Aynı kaderin ağırlığı altında eziliyor gibiler ve onları bir arada tutan da bu duygudaşlık galiba. Birbirlerini sevdikleri anlaşılıyor. Biri konuşuyor, diğeri dinliyor.

Gün yüzüne çıkan bir dramın ayrıntılarını hayal ediyo-

rum... Bu iki adamın tüm gençlikleri birlikte geçti. Birbirlerini çok sevdiler. Düşünceleri aynıydı ve hepsini paylaşmaktan keyif alırlardı. Sonra adamlardan biri evlendi. Şu an konuşan o ve ortak üzüntülerinin kaynağı da o gibi görünüyor. Diğeri, sık sık evlerini ziyaret etse de, evli çifti rahatsız etmemeye özen gösterdi. Belki gizliden gizliye arkadaşının genç karısını arzuladı, ama onun huzuruna ve mutluluğuna saygı gösterdi. Bu akşam, arkadaşı, karısının kendisini artık sevmediğini anlatıyor, oysa o hâlâ, tüm varlığıyla tapıyor karısına. Kadın artık onunla ilgilenmiyor, yüzüne bile bakmıyor. Sadece yalnız olmadıkları zamanlarda gülüyor ya da gülümsüyor. Adam, sıkıntısını, kalbindeki yarayı, uğradığı haksızlığı anlatıyor. Hak! Kadının üzerinde hakkı olduğunu sanıyordu ve bu yanılgıyla yaşıyordu. Sonra birden gözleri açıldı ve onun üzerinde hiç hakkı olmadığını gördü. O vakit arkadaşı, kadının kendisine söylediği bazı sözleri, bahşettiği anlamlı gülümsemeyi düşünüyor. İyi ve namuslu, dahası tamamen temiz yürekli bir adam olmasına rağmen, tatlı, sıcak ve karşı konulamaz bir umut baş gösteriyor içinde... Arkadaşının umutsuzca paylaştığı sırrını dinledikçe, yavaş yavaş yüzünü kaldırıp hayalindeki kadına gülümsüyor... Artık hiçbir şey, bu iki adamı saran griye dönmüş akşamın aynı anda hem bir sona hem de bir başlangıca sahne olmasına engel olamaz.

Bir çift, bir adam ve bir kadın (zavallı insanlar neredeyse hep ikişer ikişer yaşıyorlar) yanımdan geçip gidiyor. Onları ayıran boşluğu görüyorum, hayatın trajedisi içinde, insanın gördüğü tek şey ayrılık. Bir zamanlar mutluyken, artık değiller. Şimdiden yaşlı sayılırlar. Adam kadına sıkı sıkıya bağlı değil, yine de onu kaybedeceği zamanın yaklaştığının farkında. Ne diyorlar birbirlerine? Bir açıkyüreklilik anında, onları çevreleyen huzura güvenen adam, kadına eski bir hatasını itiraf ediyor, bugüne kadar titizlikle ve özenle sak-

ladığı bir ihaneti... Yazık! Sözleri, onarılamaz bir yara açıyor kadının yüreğinde. Geçmiş diriliyor. Mutlulukla akıp gittiği sanılan günler kedere dönüşüyor ve bu, her şeyi saran matemin başlangıcı oluyor...

Bu çiftin görüntüsü silinirken yerlerini çok genç bir başka çift alıyor. Aynı şekilde, onların aralarındaki konuşmayı da hayal ediyorum. Daha ilişkinin başındalar, sevginin eşiğinde duruyorlar... Kalpleri, utangaççа birbirini tanımaya çalışıyor. "Bu yolculuğa çıkmamı istiyor musunuz? Şunu ya da bunu yapmamı istiyor musunuz?" Kız cevap veriyor: "Hayır." Tarifi mümkün olmayan bir utanma duygusu, böylesine alçakgönüllü bir biçimde dile getirilen bu ilk itirafa bir inkâr havası veriyor... Ama onlar çoktan, giysilerin içine hapsedilmiş ve bir çiçek gibi açılmayı bekleyen aşkı düşünmeye başladılar.

Sonra başka çiftler geçiyor, ardından başkaları... Mesela şu ikisi. Kadın susuyor; adamsa konuşuyor, kendine hakim olmakta zorlanıyor sanki. Ne düşündüğünü söylemesi için kadına yalvarıyor adeta! Kadın cevap veriyor. Adam dinliyor, sonra da, sanki kadın hiçbir şey söylememiş gibi, yeniden, daha güçlü yalvarmaya başlıyor. Orada öyle, kararsız, geceyle günün arasında ayakta durmaya çalışıyor. Kadına inanması için onun ağzından tek bir söz duyması yeter. Bu koca şehirde, tek bir bedene tutulup kalmış bir adam.

Birkaç dakika sonra, düşünen iki sevgiliden ve bakışıp birbirine eziyet eden diğer çiftten uzaklaşıyorum.

Nerde olurda olsun, erkek ve kadın, birbirine zıt düşüyor. Erkek yüz kere sevebilirken, kadın çok sevip, çok unutma gücüne sahip.

Yola koyuluyorum. Çıplak bir gerçekliğin ortasında gidip geliyorum. Tuhaf şeylerin ve istisnaların adamı değilim. Arzularımla, isyanlarımla, özlemlerimle herkes gibiyim. Sürprizli odada hecelenen gerçeği, herkesle birlikte, yeni-

den inşa ediyorum. O gerçek şöyle diyor: "Yalnızım ve sahip olmadığımı, hiçbir zaman sahip olmayacağımı istiyorum." İnsanlar bu ihtiyaçla yaşıyor ve ölüyor.

Kahve dükkanlarının önünden geçiyorum. Tuhaf bir çığlık duyuyorum: "Evet! Hayır!" Aksandan etkilenip, şaşkın, duruyorum. Bir kafesin içinde hareket halinde bir gölge fark ediyorum. Bir papağan bu. Duyduğum çığlık da onun kopardığı yaygaradan başka bir şey değil, bir şeyin yaydığı ses...

İnsan gibi konuşabilse de, insanlığın dışında bırakılan bu hayvan, insan çığlığının önemini düşünmeme neden oluyor. Düşünen birinin ağzından çıkan onay ya da ret sözcüklerinin içerebileceği anlamları hiç bu kadar derinlemesine düşünmemiştim.

Ama hiçbiri benim için değil. Şimdi, çok fazla arzu duymuş olmaktan yorgunum, aniden kendimi yaşlı hissediyorum. Göğsümde taşıdığım bu yarayı asla iyileştiremeyeceğim. Az önce kurduğum huzur hayali, sadece benden uzak olduğu için kendine çekti beni. O hayali gerçekleştirdiğim an, mutlaka bir başka şey hayal ederdim. Çünkü kalbim de bir hayalden başka bir şey değil.

◂•▸

Şimdi, kendimi ifade edecek bir söz arıyorum. Benim gerçeğimi yaşayan bu insanlar, kendilerinden bahsederken ne derler? Dudaklarından benim düşündüklerimin yansıması mı dökülür, yoksa yalanlar mı?

Gece iniyor. Benimkine benzer bir söz arıyorum, dayanabileceğim, destek alabileceğim bir söz. Sanki el yordamıyla ilerliyorum gibi geliyor bana. Sanki bir sokağın köşesinde, karşıma birden biri çıkacak ve bana her şeyi anlatacak!

Bu akşam odama dönmeyeceğim. Bu akşam, insanlardan uzaklaşmak istemiyorum. Yaşayan bir yer arıyorum.

Seslerin içinde kaybolma isteğiyle, büyük bir restorana giriyorum. Bir görevlinin sürekli açıp kapadığı aynalı büyük kapıdan girer girmez, bin bir çeşit rengin, kokunun, sesin ortasında buluyorum kendimi. İçerdeki şık kalabalık (kusursuz kesimli siyah takımlar, kadınların zevklerini yansıtan, parıltılı ayrıntılarıyla gece elbiseleri), bu lüks mekânda, kırmızı halı üzerinde gerçekleşen önemli bir tören için toplanmış gibi geliyor bana. Her yerde, gümüş süslemeli, altın işlemeli lambalar var. Masaların ortasındaki abajurlar, çevresinde yemek yiyen konukları, gün doğumu misali, portakal rengi yumuşak bir ışıkla aydınlatıyor.

Çok az boş yer var. Üç kişinin yemek yediği bir masanın yakınında bir köşeye ilişiyorum. Gürültüden ve ışıktan şaşkına dönmüş durumdayım. Gecenin büyük sırlarına alışık ruhum, sonsuz siyah göğünden koparılıp, alayla, bir havai fişek gösterisinin ortasına atılan bir baykuş gibi hissediyor.

Bu parlak ışığa ısınmaya çalışacağım... Güçlü çıkması için çaba gösterdiğim bir sesle siparişimi verdikten sonra, etrafımdaki insanların görünüşleriyle ilgilenmeye koyuluyorum. Ama bu, hiç de kolay değil. Aynalar, dekor gibi, onları da çoğaltıyor. Bir grup insanı hem yüzden, hem profilden görüyorum. Çiftler, gruplar, kollarında kürk mantolar ya da narin paltolar taşıyan kibar garsonların arasından mekânı terk ediyor. Yeni insanlar geliyor. Kadınların, ilk bakışta, hayran olunacak kadar güzel olduklarını fark ediyorum. Zaten makyajla beyazlatılmış yüzleri ve kalp şeklinde ağızlarıyla hepsi birbirine benziyor. Yaklaştıkça ortaya çıkan kusurları, o ilk bakışın onlara bahşettiği ideal görüntüyü yok ediyor. Erkeklerin çoğu, zamanın modasına uygun olarak tamamen traşlı. Düşük omuzlu paltolarını, düz kenarlı şapkaları tamamlıyor.

Bakışım, istemsizce, gümüş bir çanakta sunulan çorbayı tabağıma boşaltan beyaz eldivenli eli izlerken, etrafımdaki konuşmalara kulak kabartıyorum.

Sadece yan masamdaki üç kişinin konuştuklarını duyabiliyorum. Salondaki tanıdıkları insanlardan, çeşitli arkadaşlarından bahsediyorlar. Seslerinin ironik ve alaycı tonu, şaşırtıyor beni.

Söylediklerinin ilginç hiçbir yanı yok. Anlaşılan, bu akşam da diğerleri gibi anlamsızca geçip gidecek.

Birkaç dakika sonra, başgarson, yoğun pembe bir sosun içinde yüzen dil balığı dilimlerini tabağıma koymak için uzun metal servis tabağından alırken, başıyla, göz ucuyla şöyle bir baktığı yan masayı işaret ediyor:

– Ünlü yazar Mösyö Villiers bu, diye fısıldıyor gururlu bir şekilde.

Evet, gerçekten de o. Fotoğraflarına yeterince benziyor. Genç yaşta yakaladığı şöhreti zarafetle taşıyor. Yazmayı ve ne düşündüğünü söylemeyi bilen bu adamı kıskanıyorum. Bakımlı bıyığının süslediği, modern görünüşlü ince yüzünü, omuzlarının kusursuz duruşunu ve beyaz kravatındaki kelebek kanadını hayranlıkla seyrediyorum.

Tam bardağımı dudaklarıma götürürken duyduğum şeyle birden duruyorum. Bedenimdeki tüm kan kalbime hücum ediyor sanki.

– Yeni romanın ne hakkında?

– Gerçek hakkında, diye cevap veriyor Pierre Villiers.

– Öyle mi? diye soruyor arkadaşı.

– Doğal halleriyle yakalanmış bir insanlar defilesi.

–Konu ne? diye soruyorlar.

Onu dinliyorlar. Yakında yemek yiyen aylak görünümlü iki genç adam susup, konuşulanlara açıkça kulak kabartıyor. Kırmızı kumaşlı, şatafatlı bir locada, frak giymiş, çökük gözlü ve yorgun görünüşlü bir adam, büyük bir puro içiyor. Sanki tüm hayatı buna bağlıymış gibi, gözlerini tütünün ucundaki ateşe dikmiş. Yanındaki, parfüm kokusu ve parlak mücevherlerle donanmış ve lüksün o yapay ağırlığı altında

ezilen kadın, çıplak dirseklerini masaya dayamış, aya benzeyen doğal yüzünü yazara doğru çevirmiş.

– İşte, diyor Pierre Villiers, romanımı, aynı anda hem eğlenceli hem gerçek kılan konuyu söylüyorum: Adamın biri, bir otel odasının duvarında bir delik açıyor ve yan odada olup bitenleri izliyor!

◂•▸

O anda, yüzüm, şaşkın ve acınılası bir ifadeye bürünmüş olmalı... Ardından hemen, görünmekten korkan çocukların o saf hareketiyle, başımı önüme eğiyorum...

Benden bahsediyorlar. Tuhaf bir polisiye hikâyenin ortasındaymışım gibi hissediyorum. Sağduyumu yitirmeme neden olan bu izlenim, bir anda yok oluyor. Kuşkusuz bir rastlantı bu. Ama yine de, *bildiğimi* fark edip beni tanıyacaklarına dair belli belirsiz bir kaygı kalıyor içimde.

Yazarın dile getirdiği fikrini konuşmaya devam ediyorlar. Kendimi geri kalan her şeye kapatıp, tüm dikkatimi konuşulanları duymaya ve onları dinlemiyor gibi görünmeye vererek, sohbetlerine bir parazit gibi yapışıyorum.

Arkadaşlarından biri, kitabın ayrıntılarından bahsetmesi için üsteleyince, yazar, biraz ipucu vermeye razı oluyor... Her şeyi benden önce anlatacak!

◂•▸

Yazdığı kitabı anlatıyor. Kelimeleri, jestleri ve mimikleri hayran olunacak bir ustalıkla ve zarafetle kullanarak, seyircilerinin karşısında, bir seri beklenmedik, parlak, şaşırtıcı sahne canlandırıveriyor. Konusunun, tüm sahnelere canlılık ve yoğunluk veren ilginçliği sayesinde, birçok eğlenceli, tuhaf olay anlatıyor, komik karakterleri ve şeyleri tasvir ediyor, renkli ve ilginç detayları art arda sıralıyor, garip ve

esprili insan isimleri icat ediyor, karmakarışık ve yaratıcı durumlar uyduruyor. Üstelik tüm bunlar son moda ve yazar, seyirciyi etkilemekte son derece başarılı.

– Bravo! Kesinlikle büyük başarı! İnanılmaz komik bir konu bu.

– Röntgencinin önünden geçen karakterlerin hepsi eğlenceli, şu kendini öldüren adam bile! Hiçbir şey unutulmamış! Tüm insanlık bu kitabın içinde sanki!

Ama bu anlattıklarının hiçbiri bana tanıdık gelmiyor.

Bu adamın, bir aydan beri bana işkence eden karanlık maceradan mümkün olan en eğlenceli oyunu çıkarmaya çalışmasını izledikçe, bir sersemlik ve bir çeşit utanç ele geçiriyor beni.

Artık sonsuza kadar susmuş olan o etkili sesin, son derece kesin ve güçlü bir vurguyla, bugünün yazarlarının karikatürcülere öykündüğünü açıklayışını hatırlıyorum. İnsanlığın kalbine girip geri dönen ben, önümde sergilenen bu karikatürde insanca tek bir şey bulamıyorum! Tüm bunlar yalan olacak kadar yüzeysel.

Korkunç tanık, karşımda konuşuyor:

– Dış görünüşten azade bir adam, işte insanların görmesini istediğim şey bu. Diğerleri hayal ürünü, ben gerçeğim.

– Felsefi bir yanı bile var.

– Belki... Ama amacım bu değildi. Tanrı'ya şükür ben bir yazarın, düşünür değilim!

Ve gerçeği (gerçek, sesi kulaklarımda, gölgesi gözlerimde, tadı dudaklarımda olan o derin şey) kılıktan kılığa sokmaya devam ediyor, elimden bir şey gelmiyor.

◂•▸

Bu kadar mı terk edilmiş haldeyim?... Kimse merhamet göstermeyecek mi bana?

Geniş aynalı kapıdan çıkıp gidiyorum. Bir tiyatroya giri-

yorum, yaklaşık bir hafta önce galası yapılan bir oyun sahneleniyor. Bu oyunun büyük olay yarattığına dair bir şeyler kalmış aklımda. Oyunun adı, *Kalbin Hakkı*. Hoşuma gidiyor, sanki davet ediyor beni.

Kalabalığın arasında kendime bir yer buluyorum ve işte ışıltılı büyük gösteri salonunun ortasındayım.

Perde, izleyicilere serin bir esinti göndererek kalkıyor. Herkes, sahnede yaşanacakların umutlu beklentisiyle yerinde kıpırdanıyor.

Sahneye de aynı odaya baktığım gibi bakıyorum. Dinliyorum, duyduklarımı kelime kelime aklıma kaydediyorum, heceliyorum...

...Mermerden hayalleriyle Roma'dan gelen genç heykeltıraş Jean Darcy, bankacı Loewis'in evinde akşam eğlencesinde. Parıltılı konuklar, altın yaldızlı salonları dolduruyor. Sanat dünyasının, edebiyatın, yüksek mevkilerin, politikanın ve finans dünyasının tüm ünlü simaları ya birilerini çekiştiriyor ya da kadınların güzelliğinden bahsediyorlar.

Küçük gruplar halinde toplanan davetlilerin seslerini alçaltarak yaptıkları konuşmalarsa hep aynı konu üzerinde toplanıyor: ev sahibi...

–Soylu unvanı alacağını biliyor musunuz? Kont Loewis! –Bu zor ve karışık dönemde Papa'ya büyük hizmetlerde bulundu. Papa Hazretleri kendisine çok bağlı. – Görünen o ki, diyor genç bir kadın safça, onu İtalyanca kısaca "papa" diye çağırıyor. –Yeni bir arma! Eksikliği de hissediliyordu hani! –Armasında hangi slogan olacak? Bir önerim var: "Kendini kaybeden kazanır." – Bu da benden: "Kaç, Tanrı seni koruyacaktır." –"Nihil circonscire sibi." diyor bir başkası. (Modern görünümlü bir kadın, kafasıyla son konuşanı işaret ederek, yelpazesinin ardında alçak sesle mırıldanıyor): Bu da komşusunun gözündeki çöpü görür, kendi gözüne bakmaz. –Şaka bir yana, bir sır vereyim size, biliyor musunuz müstakbel kont bir gazete kuruyor.– Ha-

yır, bilmiyordum. –Ben de bilmiyordum. – Büyük bir haber gazetesi. Ama temelde iş dünyası üzerine olacak, projeler falan. – Bir sonraki numaraya kaçış. – A, evet! Eğer kötü niyetli olsaydık, ev sahibi için bunu söyleyebilirdik.– Ya ev sahibinin metresi? – Yeni bir haber: kadın onu bir dakika yalnız bırakmıyor, her yerde adamın peşinde. – Belçika'yı görmek istiyormuş.– Adamın nikah yapacağı söyleniyor. – İsteği dışında. Göstermelik bir şey. –İhtiraslı bir adam, ama yorgun. Akıllı ve cesur ama hepsi bu kadar. Ona ne isim taktıklarını biliyor musunuz? Satir...– Karısı bundan şikayetçi değil mi? – Biliyorsunuz, beyefendi için fark etmiyor. Kadın küçük bir ameliyat geçirdi. Müsrifin teki. – Elli milyonluk bir çeyizle geldi. Ama adamın da kendine ait parası olmalıydı... – İftira atıyorsunuz adamcağıza. Gerçeği söylemek gerekirse, yirmi yaşındayken, on milyonluk bir mirasa kondu... – Şu kesinlikle babası olmayan yalnız adamdan kalan miras değil mi?– Ta kendisi. Elindeki her şey uçup gitmişti ama adam göze girmeyi biliyor. – Madalyonun öbür yüzü de var, bir kadından diğerine geçmenin cezasını da korkunç biçimde çekti.– Evet... Ne yaparsınız, kadınlar bir hastalığı gizli tutmayı bilmiyor! – Şurası bir gerçek ki, Canossa Markisi'ne "Kadınlar beni daima kazandı" demekte haklıydı, adam da zaten ona basit bir cevap vermişti: "Anneniz hanımefendi dışında." – Annesi! Ne kadındı ama! Öldüğünde durum pek parlak değildi. Cenazesinde, bir sürü masanın üzerine, imzalar için sayısız okul defteri koymuşlardı. – Satılan mobilyaların eksikliğini gizlemek için. Şurası da bir gerçek ki, sadece üç imza atılmıştı.– Neyse ki zavallı kadıncağız bu son darbeyi yaşamadı! – Evet, hatırlıyorum, cenazeye çok az kişi katılmıştı. Benim gibi, gitmek zorunda olanlar oradaydı. Hiç komik değil! Neyse ki, ağrıyan bacağım oyalıyordu beni.– Sonuçta kadın öldü. Şimdi gökte. Böylesi daha iyi, en azından o bizi duyuyor. – Bizim adam on yıl önce politikaya bulaştı. Bir seri

sefil başarısızlığın ardından, onu destekleyenlere ve ona diş gösterenlere şöyle dedi: "Neden yakınıyorsunuz ki? Düşüncelerinizi gerçekleştirmek adına hiçbir şey yapamadım ama en azından size bir başkan verdim." – "Birçokları gibi ben de, toplumsal yapıya kendi engelimi getirmiş olmakla övünebilirim!..." diyen de oydu (kelimelerin değerini mi bilmiyordu, yoksa kendi değerini mi çok biliyordu bir türlü karar verilemedi). – Şu Miss Lemon'la da bir ilişkisi olduğu söylenmiyor muydu? – Ben kadının çok dindar olduğunu sanıyordum. Dedikodular onun da adamımızın geçici heveslerinden biri olduğunu söylüyor. – Aslına bakarsan, geçici heves olan adamdı.– A, evet! Dindar sevgili ve aşk kaçamağı! – Kadın onunla dalga geçiyordu. Sonunda adamın gözü açıldı.– Köşesine çekilmek istedi, hır gürden hoşlanmıyor. Ama olay aniden içinden çıkılmaz bir hal aldı ve tekmeyi yedi. Ona göre önlem almasını gerektirmeyen bu zavallı tekmenin etrafında bu kadar dedikodu dönmesi çok canını sıkmıştı. "Tüm bu insanların derdi ne ki durup dururken gelip beni rahatsız ediyorlar!" diye haykırdı. – Bari en azından evindeki yemekler iyi olsaydı! Ne akşam yemeğiydi o! Bezelyeleri fark ettiniz mi? – Kesinlikle, renkleri solmuştu. Ne kabalıktı o öyle! Ya kahveye ne demeli! İçine öyle az kahve koymuşlar ki, itiraz edecek gücü bile bulamadım kendimde. – Filtrelenmiş su. – Ama o kadar da kötü bir yemek değildi, aksine bu akşam yemeği beni ev sahibiyle barıştırdı. Anlayacağınız yemek ev sahibini unutturdu. –Ben bu akşam yemeğini mükemmel buldum, her şeyi baştan yiyebilirim! –Akşam yemeklerini ikinci sınıf demode yemek evlerinden ısmarlıyor. İsimlerini söylemiyorum şimdi, eğer oraları bilseydim, cahil kabul edilirdim. – Geçen gün, mönüde "İstenildiği kadar meze" varmış. Oğlu, genç Paul "Hayır ama bu kadarı da fazla baba!" demiş.– Al bir şey daha! Şiir yazıyor. Şair! Modern, zalim ve tuttuğunu koparan şair: Hayat için şiir. – Özgünlüğünden dolayı ona

François Copié de diyorlar. –Yirmi yaşındaki bakireler ve kırk yaşındaki yarı bakireler için, küçük feminist dergileri finanse ediyor. – Öyle görünüyor ki şu zayıf Madam X ile birlikte.– Hani şu iç karartıcı Z ile *Cid*'de oynayan...–Erkek sulu gözlü, dişi sulu göz.– Aman dikkat! Kadının gagası ve pençeleri var.– Hadi ama! Kadın çok kibar! Kimseye bir kötülüğü yok. –Aksine, ne yapıyorsa kadınlara yapıyor.– Zaten adam da ilişkisinden fena halde sıkılmış durumda. – Kadın yüksek sosyeteden olduğu için mi? – Özellikle kadın olduğu için. – A, evet! Adamın kendine özgü davranışlara sahip olduğu ortada... Hanımların önünde bunlardan bahsetmeye cesaret edemiyorum... pek de onları ilgilendiren bir konu değil bu. – Tiyatro oyunu yazdığını biliyor muydunuz? İtalyan tiyatrosu için bir sahne yazmış. – O ve oyun yazmak? Eşyanın tabiatına aykırı! – Dürüst olmak gerek, eğer içinde bir çıkar görüyorsa... – Ah ne kurnazdır o! Ne yana döneceğini iyi biliyor. –Annesinin geçen gün neden "Bir fırıldak bu!" dediğini anlıyorum şimdi. –Babasının gazetesinde ne iş yapacak? –Göbek büyütme şefi.– Hayır, sayfa yönetmeni. – Kötüsün! Asla başkaları hakkında kötü konuşmaz o. – Evet, özellikle de arkaları dönük olduğunda.– Her durumda, adam bir hödük, görgüsüzün teki. Geçen gün benim evimde, tavanın alçak olduğunu söyledi. – Kendini hâlâ masanın altında sanıyordu herhalde. –Alçak tavan, benim evimde! –Gerçek şu ki sevgili hanımefendi, bekleme odanızda aynalı lambalar var. –Zaten ev sahibimizin tüm ailesinde belirgin bir kabalık var, çok yakın dostları olduğumdan, bunu uzun süre fark edemedim.– Zafer kazanan yine yeğeni oldu ama. –O kadının da nasıl bir tarzı var ama! O kadar çok boyanıyor ki, insan karşısındaki o mu yoksa portresi mi anlamıyor.– Kendi işyerini kurdu, değil mi? – Evet, evet. Geçen gün (bir merhamet anında) aşçıya benzeyen şu kirli küçük gazeteci kıza ünlü olmakla kârlı

çıktığını söyledi. "Paris'te kimsenin bundan şüphesi yok" diye cevap verdi o ciğeri beş para etmez de. Masumiyet hayalleri kuruyor, ama insan bu şekilde bir yarı bakireye dönüşemez.– Size büyük bir sır veriyorum, öyle görünüyor ki, kızımız uzun zamandır yaşlı bir beyle birlikte. Babası olduğuna *inanmak istiyorum*...

Bu "inanmak istiyorum" sözü, ilk defa salonda hafif bir mırıltının dolaşmasına neden oluyor. Ama herkesin tamamen yüzeysel olduğunu hissettiği, aslında kışkırtıcı bir itiraz bu. Bu edepsiz şakalar yayılıp bu siyah giysili adamlarla dekolteli kadınlara değdikçe, geri kalan her şey canlı ve büyük bir neşeyle kabul görecek.

Jean Darcy'le güzel ve anlayışlı Jeanne de Floranges'ın (bu rolde ünlü bir oyuncu var) aşklarının yavaş yavaş filizlendiği birinci perdenin ardından, fuayede, her başarıya eşlik eden o coşkulu sözler duyuluyor:

– Kelimeler, kelimeler! diyorlar hayranlıkla. Sadece kelimeler!

İkinci perde de ilkine benziyor. Her ne kadar olaylar hareketlenip çeşitlense de sahne, etki yaratmayı amaçlayan hafif ve yapay olaylar ve diyaloglarla aynı şekilde kurulmuş. Bize benzeyen bir insanın, birkaç adım ötemizde yaşadığı duyguların bizde yarattığı hassasiyet yüzünden, bu etki, bazen şiddetli ve sarsıcı oluyor. Ama bu yöntemin anlamsızlığı da her yerde hissediliyor. Evet, ortada dağılıp giden kelimelerden, cümlelerden başka bir şey yok. Evet, bu insanlar "oynuyor" ve bize bazı önemli gerçekleri gösteren kötü birer taklitçiler. Ama beni kandıramıyorlar.

İkinci perde sona eriyor, üçüncü başlıyor. Jeanne de Floranges, kaderini, onu kendisinin onu sevdiği kadar seven, ama çok fakir olan ve evlenirlerse (istilacı maddi ihtiyaçlar yüzünden) kendisine dehasını ve gelecekteki zaferini sunacak bu genç sanatçının kaderine bağlamaya hakkı olup ol-

madığını soruyor kendine. Kadın kahraman, içinde yaşadığı bir savaşın ardından, bir kıskançlık durumunun da etkisiyle, bu hakka sahip olmadığına kanaat getiriyor ve onu parlak Jacques de Linières'le geçici bir ilişki yaşadığına inandırarak, heykeltıraş Jean Darcy'i sonsuza dek kendinden uzaklaştırıyor. Jean, meleği ve ilham kaynağı olduğuna inandığı kadından tiksinecek ama zamanla iyileşecek. İçinde yetiştiği zengin ve kokuşmuş ortama rağmen mükemmel bir genç kız olan ve heykeltıraşı tüm karanlığıyla seven Rachel Loewis'la evlenecek. Eserini yaratacak. Kalbin hakkı, gelecek hakkına yeniliyor.

Salonda taşkın bir coşku var. Kendini adama düşüncesinin tartışıldığı ve kadın kahramanın beklenmedik ihanetinin sevgilisine ve izleyiciye bir darbe indirdiği son sahnenin ardından, perde kapandığında bir alkış kopuyor. İnsanlar canlarını acıtırcasına ellerini birbirine vuruyor, locaların ahşaplarını tekmeliyor, bastonlarını yere vuruyor, tepiniyor, uluyorlar.

...Kalabalık dağılıyor ve başarının yankısı, hızla çıkışa doğru ilerleyen kürk mantolu adamlar ve kadınlar arasında kaybolup gidiyor.

– Tüm bu oyunlar, hemen hemen birbirinin aynı. Bittiğinde, aklında hiçbir şey kalmıyor.

– Daha iyi ya. Ben tiyatroya kendimi oyalamak için gidiyorum, düşüncemi değiştirmek için değil.

– Dalya yapar mı emin değilim. Her durumda, bu oyunu zaten yüz kereden fazla görmüştük.

Birilerinin bunları söyleyen adama ismiyle seslendiğini duyuyorum. Drama yazarı Pierre Corbière. Civardaki büyük bir tiyatroda *Zig-Zag* adlı oyunu sahneleniyor. Yaşayan kişiliklere göndermeler yapan, kalabalık kadrolu, üç perdelik bir oyun olduğundan bahsediliyor.

İnsanlar yazarı tanıyor. Sanki geçerken bir rüzgâr yaratmış gibi, etrafındaki şapkalar havaya kalkıyor. Sayısız el,

onunla tokalaşma şerefine erişmek için uzanıyor. Pohpohlanan yazar, muzaffer bir edayla uzaklaşıyor. O da diğeri gibi. Para ve ünü, derinliği olmayan yeteneğine yapılan abartılı ve yapmacık övgüler, özellikle Paris kültürü ve günlük olaylar üzerine laf yapma becerisi (gösteri salonlarını dolduran zengin kitle karşısında) sayesinde kazanmış. Onu küçümsüyor, hatta ondan nefret ediyorum.

◄•►

Şimdi onca boş sözün savrulduğu göğün altında yürüyorum.

Görmüş olduğum her şey hızla küflenecek. Tüm bunlar hemen yarın demode olamayacak kadar günün modasına uygun. Şu son yılların parlak yazarları şimdi neredeler? İsimleri kim bilir hangi kitabın üzerinde öylece duruyor.

Gerçeğe temas etmek, bana aynı anda hem hatayı hem de haksızlığı öğretti. Gerçek beni bu sabun köpüğü şeylerde nefret etmeye zorluyor, çünkü sanat eseri olarak kabul ediliyorlar. Kuşkusuz, başarılarını ciddiye almak gereksiz. Değerli bir oyunun ilk sahnelenişinin heyecanı, çoğu zaman, kayda değer bir iz bırakmıyor ve tüm bu oyunlar (isimleri, konuları, oyuncuları) hafızalardan hızla siliniyor ve birbirinin içinde yok oluyorlar. Ama bunun öncesinde, birkaç akşam boyunca, gerçek bir zaferin tadını çıkarıyorlar. Ortaya çıktıkları anda yok edilmelerini isterdim.

◄•►

Oda pencereden süzülen ay ışığıyla yıkanıyor. Bu muhteşem dekorun ortasında, mermerden, soluk ve beyaz suratlarıyla sessizce oturan iki kişi var.

Ateş sönmüş. Mesaisi sona eren duvar saati susmuş, tüm kalbiyle dinliyor.

Adamın ilişkinin baskın tarafı olduğu anlaşılıyor. Kadın ayaklarının dibinde. Hiçbir şey yapmıyor, iki heykel gibi durmuş, ayı seyrediyorlar.

Adam konuştuğunda sesini tanıyorum. Adamın karanlıkta gizlenen yüzü bir anda hafızamda aydınlanıveriyor. Daha önce iki defa gördüğüm gizli âşık ve isimsiz şair bu.

Yanındaki kadına, akşam gelirken, kucağında çocuğuyla fakir bir kadına rastladığını anlatıyor.

İşten eve dönen kalabalığın akışına kapılmış, oradan oraya sürükleniyordu. Çünkü bazı işlek sokaklar, akşamları, bir nehir misali, tüm gücüyle aynı yöne akar. Bir kapı sundurmasının altına savrulmuş, orada donup kalmıştı.

– Yaklaştım, diyor adam ve kadının gülümsediğini gördüm.

◂•▸

"Neye gülümsüyordu? Çocuğunu düşünerek, hayata gülümsüyordu. Kapının ona sunduğu bu sığınakta, yüzünü batmakta olan güneşe vermiş, çocuğunun gelecek günlerde nasıl büyüyüp serpileceğini düşünüyordu. Ne korkunçluklar çıkabilirdi, çıkacaktı karşısına. Tüm bunlar, nefesinden, ayak seslerinden, bakışından farksız olacaktı...

"Evet, yükünü gururla taşıyan bu annenin gülümseyişi nasıl da derindi. Bakışlarını kucağındaki çocuğa indirmeden, onun çıkardığı sesleri dinlemeden, başını kaldırıp güneşe bakıyordu...

"Bunun üzerine bir şiir yazdım..."

Bir an hareketsiz kalıyor, sonra, ezberden bir şey okurken ya da söylenene itaat ederken kullandığımız, hâkim olamadığımız, sanki başka bir dünyaya ait, yumuşak bir sesle, hiç durmadan konuşmaya başlıyor:

– Harap gölgesi yırtık pırtık giysiler içinde kaybolan ka-

dın, yaklaşan akşama gülümsüyor. Sessiz dalgalar altında dilsiz, yaşadığı zulümlerden yıkılmış bedeni, bu gülümsemeyle, bir yıldız gibi ışık saçıyor. Kollarında çocuğu, ölesiye yorgun olup da hâlâ gülümseyebildiğine göre, kutsal bir yüreği olmalı. Orada, onu savunan hiçbir şey yok, ama yine de ilk gülümseyen o. Gökyüzünü seviyor, henüz bilinçli olmayan çocuğun bir gün seveceği ışığı, serin günbatımını seviyor, bunaltıcı öğle vaktini, hayalci akşamı. Çocuk, o belirsiz kurtarıcı, tüm bunlar yeniden yaşansın diye büyüyecek. Karanlık zemindeki merdivenden yukarı tırmanarak hayata yeni baştan başlayacak. Hayat, var olan tek cennet, doğanın çiçek buketi. Çocuk, güzelliği güzel kılacak, şarkısı ve fısıltısıyla sonsuzluğu yeniden yaratacak... Yoksul giysilerini altın sarısına boyayan akşamın içinde, yeni doğmuş bebeğine sımsıkı sarılmış, güneşe bakıyor. Kolları, ürkek bir kuşun kanatları gibi titriyor, okşayan kelimelerle hayal kuruyor, ona bakan herkesi adeta büyülüyor ve batmakta olan güneşin pembe bir yansımayla yıkadığı boynu ve başıyla, kalbini her şeye açan büyük bir güle benziyor...

Aşkın karanlığın içinde aşkı bulması gibi, aklım kafiyeleri buluyor. Ahenk! Bu kafiyelerin etkisine ve bıraktıkları ize fena maruz kalıyorum. Geçen akşam, şair, sevgilisini teselli etmek için, hafızasının derinliklerinde şiirinin parçalarını ararken, zaten yeterince alt üst olmuştum. Karanlığın içinde birden elmas gibi parlayan, üzerinde çalışılmış kelimelerdi dudaklarından dökülenler. Ama içgüdüsel olarak, bu seferkinin daha önemli olduğunu hissediyorum.

İşitmediğim bir müziğin etkisinde, kendini, kalbinin düzenli vuruşlarına teslim eder gibi ezgiye bırakmış, hafifften sallanıyor. Bense, tatlı sözlerinin vuruşlarını kalbimde hissediyorum. Arıyor, yeniden görüyor ve sınırsızca inanıyor gibi. Görülen her şeyin gerçek olduğu, söylenen her şeyin unutulmaz olduğu bir başka dünyada sanki.

Kadın adamın dizinin dibinde oturmuş, başını kaldırmış, tüm dikkatiyle adamı dinliyor.

– Ama gülümsemesi, diye ekliyor adam, sadece geleceğe duyulan hayranlıktan değildi. Aynı zamanda içime işleyen ve çok iyi anladığım trajik bir şey de vardı o gülüşte... Kadın hayatı çok seviyordu, ama erkeklerden nefret ediyor ve onlardan korkuyordu. Hep çocuk yüzünden. Erkeklere gülümsemesiyle meydan okuyordu. "Oğlum size rağmen yaşayacak, büyüyecek, sizi kullanacak. Hükmetmek ya da kendini sevdirmek için boyun eğdirecek size. Anaç pençelerimde taşıdığım bu can, o küçücük nefesiyle, şimdiden size meydan okuyor" der gibiydi onlara. Korkunçtu. Onu en başta bir iyilik meleği gibi görmüştüm. Şimdiyse bir merhametsizlik ve kin meleği vardı karşımda: "İnsanüstü bir annelik duygusunun parladığı yüzünde bir çeşit nefret görüyordum. Tek bir sevgiyle dolu kalbi kanıyor, getirecekleri acıyı ve utancı öngörerek erkeklerden nefret ediyor, onları yakıp yıkan melekler olarak görüyordu. Korkunç tırnaklı anne, yarılmış ağzıyla gülümseyerek, güçlü dalganın ortasında coşkuyla ayağa dikiliyordu!"

Aşkım, ay ışığının aydınlattığı sevgilisine bakıyor. Bakışmaları kelimelere karışıyor gibi geliyor bana... Adam konuşuyor:

– Tüm diğer yazdıklarım ve yazacaklarım gibi, insanın büyük mutsuzluğundan bahsederek bitiriyorum bu şiiri de. "Tanrı yok, liman yok, yetebilecek yırtık pırtık giysiler bile yok. Elimizde olan tek şey, kelimelerin dünyasında ayakta durup, bir başkaldırı gibi gülümsemek. Tamamen yalnızız, gökyüzü başımıza çöktü."

Gökyüzü başımıza çöktü! Nasıl bir söz, Bu dile getirilen!

Sessizliğin hâlâ yankısını mırıldandığı bu söz, hayatın attığı en büyük çığlık. Kulaklarımın bu ana kadar duymayı beklediği özgürlük haykırışı. Daima zavallı gölgeleri büyütmekle sonlanan şöhreti, dünyanın insan düşüncesine geri dönüşünü izlerken, bu çığlığın kopmaya hazırlandığını hissetmiştim... Ama bu çığlığın, nihayet sefaletle zenginliği birleştirmek için atıldığını ve gök kubbenin temel taşı olduğunu bilmeye ihtiyacım vardı.

Bu gök kubbe, yani gözümüzün bir çerçeveye yerleştirdiği ve uzaktayken ancak düşüncemizde görebildiğimiz gökyüzü. Gök, saflık ve tamlık (ve yalvaranların sonsuzluğu, gerçeğin ve dinin göğü, tüm bunlar bizim ve başımıza çöküyor). Ve aynı anda bu göklerin hepsi olan Tanrı'nın kendisi de, yıldırım gibi başımıza düşüyor. Ve onun sonsuzluğu bizim sonsuzluğumuz oluyor.

Büyük sefaletimizin tanrısal bir yanı var ve yalnızlığımız da, düşünceleri, gözyaşları ve gülümsemesiyle, kaçınılmaz olarak tanrısal... Karanlığın içinde yaşadığımız acı ve gösterdiğimiz çabaya, hiç durmayan kalbimizin boş yere çalışıyor olmasına, terk edilmiş cehaletimize ve başkalarının neden olduğu yaralara rağmen, kendimizi bir çeşit dini inançla değerlendirmek zorundayız. Alınlarımızı altın sarısı bir ışıkla yıkayan, ruhlarımızı canlandıran, gururumuzu süsleyen bu duygu. Her birimiz kendi zavallı meşguliyeti içinde, Tanrı'ya ait yeri işgal etmeye alıştığında, her şeye rağmen bizi teselli edecek olan da bu duygu.

◄•►

...Adam, şiirleri hakkında tatlılıkla konuşuyor, ama onu dinleyen kadına akan sözleri gittikçe önemsizleşiyor, cümleleri kısalıyor.

Kadın adamın ayaklarının dibinde ama yüzünü kaldır-

mış. Adam, daha yukardan bakıyor, ama kadına doğru eğilmiş. İkisinin arasında bir yüzük parlıyor. Kadının yüzünün ovalliğini, adamın alnının eğimini ve onlardan yayılan sınırsız gölgeyi görüyorum.

Tanrısal olduğumuzu gösterdikten sonra, sadece temel özelliklerimizin hepimiz için ortak olduğundan bahsediyor adam. Karakterler, fizyolojik yapılar, sayısız durum karşısında gösterilen tepkiler çeşitli ve bir yüzün çizgileri kadar birbirinden farklı olsalar da, temelde, büyük benzerlik vardı.

– İşte bu yüzden, diyor adam, insanlığın gerçek şiiri, ne yöresel özelliklerden oluşur, ne toplumsal belgelerden, ne sözlü eğlencelerden, ne de yaratıcı entrikalardan. Soğuk bir din, rüzgârıyla ele geçirir sizi. Etraflarındaki karanlığın ve yalnızlığın, oldukları yeri ve geçtikleri zamanı sildiği insanların, korkunç derecede tekdüze ve yürek parçalayıcı sırrı üzerine kurulmuştur.

Sonra bir şiirin değerini neyin belirlediğini anlatmak için, şiir sanatından bahsediyor. Sadece ve sadece hareket bir şiirin değerini belirleyen, yani her kıtanın yola çıktığı, her dize başlangıcının gerçeği yaydığı ve bütünlük duygusu yaratan yöntem. Sonra kelimelerin kendisinden bahsediyor. Belirsiz şeyler kelimeler, düzenlendiklerinde ele geçiyor, ama dilden dile dolaşmaya başladıkları anda şekilsiz hale gelip, anlamlarını yitiriyorlar. Bir itirafta bulunuyor şair:

– Gerçek gerçeğe öyle saygım var ki, bir şeyleri isimleriyle çağırmaya cesaret edemediğim anlar oluyor...

...Kadın dinliyor. Uysalca "evet" deyip susuyor. Her şey çok tatlı bir girdabın içine sürükleniyor gibi.

– Aşkım... diyor adam kısık sesle.

Kadın hiç kıpırdamıyor, başı sevgilisinin dizlerinde, uyuyakalmış. O an yalnız olduğunu sanan adam kadına ba-

kıp, gülümsüyor. Bir merhamet, bir iyilik ifadesi geziniyor yüzünde. Elleri uyuyan kadına uzanıyor. Dizlerinin dibindeki bitkin kadın bedeninin tanrısallaştırdığı bu adamı seyrederken, alçakgönüllülük ve merhametin neden olduğu görkemli kibirle yüz yüze geliyorum.

XVII

Kira sözleşmemi feshettim. Yarın akşam, büyük hatıralarla birlikte buradan ayrılacağım. Geleceğin benim için hazırladığı olaylar, trajediler ne olursa olsun, hayatımı tüm ağırlığıyla yaşadığımda, düşüncem hiçbir zaman şimdikinden daha önemli ve ciddi olmayacak.

◄•►

Son gün. Etrafıma bakmak için doğruluyorum. Ama tüm bedenim tek bir acıdan ibaret sanki. Ayakta duramıyorum, sendeliyorum. Duvar sanki itiyor beni, yatağıma geri düşüyorum. Tekrar deniyorum. Gözlerim kapanıyor, acılı gözyaşları süzülüyor yanaklarımdan. Duvarın üzerinde çarmıha gerilmek istiyorum ama yapamıyorum. Bedenim gitgide daha ağırlaşıyor ve acı veriyor. Tenim bana saldırıyor. Acı katlanarak artıyor, sırtıma, yüzüme vuruyor, gözlerimi oyuyor, kalbimi yerinden oynatıyor.

Duvarın arkasından konuşmalar duyuyorum. Yan oda uzaktan gelen bir sesle titreşiyor. Duvarı güçlükle aşan puslu bir ses.

Artık dinleyemeyecek, odaya bakamayacağım. Bu andan itibaren, hiçbir şeyi açıkça görmeyecek, hiçbir şeyi gerçekten duymayacağım. Çocukluğumdan beri ağlamayan ben, ağlıyorum, bir çocuk gibi, sahip olamayacağım her şey için

ağlıyorum. Kaybolan güzellik ve ihtişamın ardından gözyaşı döküyorum. Kucaklayabileceğim her şeyi seviyorum.

Bu odalarda tutsak kalmış herkesin yolu, seneler içinde bir gün, yeniden buraya düşecek, ellerindeki sonsuzluk kırıntılarıyla gelip geçecekler. Her şeyin rengini yitirmeye başladığı saatte, ay ışığıyla dolu odada, ışığın yakınına oturacak, başlarını pencere boşluğuna eğecekler. Dudakları birleşecek, bakışacaklar. Bu ilk ya da son bakış işe yaramayacak. Kollarını açacak, el yordamıyla dokunacaklar birbirlerine. Hayatı sevecek, yok olmaktan korkacaklar. Dünya üzerinde kalplerini birleştiren kusursuz bir bağ arayacaklar. Öbür dünyada ise, bulutlar içinde bir Tanrı'nın sunduğu sonsuzluk olacak aradıkları.

◂•▸

Sesin tekdüze mırıltısı aralıksız olarak duvardan sızıyor. Gürültüden başka hiçbir şey duymuyorum, bir odadaki herhangi biri gibiyim.

Buraya ilk geldiğim gün gibi, kaybolmuş ve ölmüş insanların kullandığı bu odaya yerleştiğim akşam gibi (kaderimdeki bu büyük ışık değişimi vuku bulmadan önce), kayıp hissediyorum.

Belki ateşim yükseldiğinden, belki hissettiğim büyük acıdan, yan odada birinin hararetle ünlü bir şiiri okuduğunu, Prometheus'tan bahsettiğini hayal ediyorum. Tanrılardan ateşi çalan Prometheus, sürekli yeniden doğan, akşamdan akşama, akbaba ciğerini kemirdikçe tazelenen acıyı içinde hissediyor. Bu gösteriyor ki, hepimiz, arzularımız yüzünden, Prometheus gibiyiz, ama ortada ne akbaba var ne de tanrılar.

Kiliselerin içinde yarattığımız dışında bir cennet yok. Yaşama duyduğumuz öfke dışında bir cehennem yok.

Gizemli bir ateş yok. Gerçeği çaldım ben. Tüm gerçeği çaldım. Kutsal şeyler gördüm, trajik şeyler, kirlenmemiş şeyler ve haklıydım. Utanç verici şeyler gördüm ve haklıydım. Ve böylece gerçeğin krallığına girdim. Eğer, onu kirletmeden, gerçek hakkında, yalan söyleyen ve dine küfreden ağızların yararlandığı deyimi kullanabiliyorsak...

Kim insan nefsinin İncil'ini oluşturacak? Bizi hayattan hayata sürükleyen nefsimizin korkunç ve sıradan İncil'ini, hareketlerimizin, yönümüzün, ilk düşüşümüzün İncil'ini kim yazacak? Kim her şeyi söylemeye cesaret edecek, her şeyi gören dehaya kim sahip olacak?

Yüce bir şiir biçimine inanıyorum, güzelliğin inanca karıştığı bir yaratıya. Kendimi ne kadar yetersiz hissedersem, bunun gerçekleşmesinin de o kadar mümkün olduğuna inanıyorum. Beni allak bullak eden bazı anılarımın bu hüzünlü pırıltısı, uzaktan, bunun mümkün olduğunu gösteriyor bana. Bazen ben kendim bir yücelik, bir başyapıt oldum. Bazen gördüklerim, tüm odayı şiddetle titreten çok güçlü ve yaratıcı bir ispatlama coşkusuna karıştı. Sessizliğin çığlık çığlığa bağırdığı anlar oldu.

Ama tüm bunları çaldım ben. Kazanmadım, önüme serilen gerçeğin utanmazlığı karşısında, durumdan istifade ettim. Tesadüfen bulunduğum bir zaman ve mekân noktasında, bir hayalden daha fazlasına sahip olmak, neredeyse bir yapıt ortaya çıkarmak için, yapmam gereken tek şey gözlerimi açmak ve ellerimi dilenircesine uzatmak oldu.

Bu konuda hiçbir şey yapmayacağım için, gördüğüm ne varsa yok olacak. Bedeninin meyvesi dünyaya geldikten sonra ölecek bir anne gibiyim.

Ne önemi var ki? Daha güzel günlerin geleceği müjde-

lendi bana. Beni yolumdan çevirmeden, yalan söylemeyen ve tekrar söylendiğinde içimizi rahatlatacak Tanrı kelamı geçti içimden.

◂•▸

Ama ben bittim. Uzanmış yatıyorum ve görmeyi bıraktığımdan, zavallı gözlerim iyileşmekte olan bir yara gibi kapanıyor, gözlerim iyileşiyor.

Beni teskin edecek bir şey arıyorum. Ben! Sanki ilkmiş gibi ama son çığlığım bu.

Tek sığınağım var: hatırlamak ve inanmak. Bu odanın trajedisini tüm gücümle hafızamda korumak. Çünkü her ne kadar engin ve güç de olsa, zaman zaman uçurumun derinliklerinden yankılanan bir teselli var.

Kalbin ve aklın karşısında duran tek şeyin, istedikleri şeyin hayali olduğuna inanıyorum. Etrafımızda, bizi her yandan çevreleyen tek bir sözcük var. Bizi yalnızlığımızdan koparan ve ışıltımızı çıplak bırakan kocaman bir sözcük: Hiçlik. Ben bu kelimenin önemsizliğimizi ya da talihsizliğimizi değil, tersine, madem ki her şey bizim içimizde, gerçekleşmemizi ve Tanrılaşmamızı simgelediğine inanıyorum.

Henri Barbusse;
Fransız romancı, şair, gazeteci ve komünist.

Henri Barbusse 1873'te Asnieres-sur-Seine'de doğdu ve 16 yaşında, 1889'da Paris'e yerleşti. 41 yaşında orduya yazıldı ve I. Dünya Savaşı'nda Almanya'ya karşı savaştı. 17 aylık ordu kariyerini dizanteri ve akciğer hastalığı yüzünden bıraktı.

Barbusse ilk olarak üne 1916 yılında basılan *Ateş* (Le Feu) isimli romanıyla üne kavuştu, bu romanda askerlikle ilgili tecrübelerinden bahsediyordu. Bu zamanlarda Barbusse pasifist olmuştu ve yazılarında orduya (askeriyeye) olan nefretini açıkça gösteriyordu. Sert natüralistliğinden dolayı *Ateş* ağır eleştirilere maruz kaldı fakat yine de Prix Goncourt ödülüne layık görüldü.

Ocak 1918'de Fransa'yı terkedip Moskova'ya taşındı, orada Rus bir kadınla evlendi ve Bolşevik Parti'ye katıldı.

Barbusse'ün hayatının eserleri üzerinde olan etkileri açıkça görülebilir. Clarté adlı romanında orduda çalışan bir memurun emperyalist savaşın bir suç olduğunu farketmesinden bahseder. Rus Devrimi ve tekrar Sovyetler'e dönmeden önce katıldığı Fransız Komünist Partisi etkisinde yazılımış sonraki eserleri, *Manifeste aux Intellectuels* ve *Le Couteau entre les dents* daha devrimci bir bakış açısına sahiptir.

Emperyalist Savaş Karşıtı Dünya Kongresi, Dünya Savaş ve Faşizm Karşıtlığı Komitesi gibi kuruluşları yönetti.

İlerleyen yaşamında *Proletkult* ve Sosyalist Realizm'e benzeyen bir "proleteryan edebiyat" tanımlamaya çalıştı. 1936'da Stalin'in bir biyografisini yazdı ve yakın bir arkadaşının Sovyetler'i eleştirmesine tepki olarak şiddetli bir basın kampanyası yönetti ve buna karşılık olarak Stalin hayranı olması nedeniyle eleştirildi.

30 Ağustos 1935 tarihinde, Moskova'da ikinci Stalin biyografisini yazarken akciğer rahatsızlığından öldü.

Cehennem, bireyin kendi aklı dışındaki bilginin elde edilemez olduğu fikrini savunan solipsizm felsefesinin muhteşem bir şekilde incelemesidir.

Solipsizm, dış dünyanın ve diğer insanların uslarının varlığından asla emin olunamayacağı tahmininde bulunur. Hikaye, odasında bir delik açarak dış dünyayı inceleyebileceği bir manzaraya sahip olan isimsiz bir adamın peşinden şekillenmektedir. Sevgiyi, ölümü, yasak ilişkileri ve doğumları gözetler.

İnsan deneyimlerinin ve duygularının yabancılığına sinsice şahit olurken tüm gördüklerinin felsefi imalarını gözden geçirir. Bazıları tarafından röntgenciliğin sarsıcı bir çalışması olarak görülen

Cehennem, aslında solipsizm felsefesinin derin bir incelemesidir.

Roman ₺17

ISBN 978-605-5675-89-9

9 786055 675899

THG 02975 BYH

www.mayayayinlari.com